

Tomáš Roubal

Montana, kterou právě čtete, není obvyklá, a tak nebude obvyklý ani úvodník. Místo pocitů či příběhů vás na tomto místě čeká pár suchých údajů.

Nejspíš vás asi napadá, cože má vlastně znamenat tahle Montana Speciál... Vysvětlení je prosté. Zkoušíme různá vylepšení, a poslední číslo v roce se ukázalo vítanou možností, jak ledacos otestovat. Časopis je prostě permanentní proces a změny jsou jeho nedílnou součástí. Tak proč nezkusit něco nového, a snad i lepšího, že?

Přidali jsme na dvacet stran s texty, které jste byli zvyklí číst v „Pluskách“, rovněž jsme chtěli vyzkoušet, jak bude fungovat distribuce možných dáreků abonentům, a v neposlední řadě je tu nová titulní strana. Změna je život, a tak doufáme, že vás tato změna zaujala. Zastánce „klasické titulky“ - pro nás tak typického obrázku s co možná nejprostším textem - bych rád uklidnil. V nejbližší době neuvažujeme, že bychom titulní obrázek „rozbíjeli“ názvy článků v čísle. Vycházíme z toho, že jsme specializovaný časopis, o němž čtenáři vědí, co od něj mohou čekat.

A když už jsme u té titulní strany, doslova na poslední chvíli jsme ji změnili. Původní zimní motiv vystřídal, jak také jinak, čerstvý vítěz SP v lezení na obtížnost, Tomáš Mrázek.

Tak a zpátky na zem. Nenechte se mýlit rozsahem tohoto čísla! To jenom tak, pro pořádek. Do příštího roku sice zvyšujeme rozsah na 64 stran, ale na to, abyste mohli dostávat svůj oblíbený dvouměsíčník v rozsahu, který právě držíte v ruce, na to si budete muset ještě počkat. Stránky získané navíc chceme využít na portréty starých legend českého lezení. Je to téma, které řadu čtenářů zajímá, navíc jsou některé názory „starých mistrů“ překvapivě aktuální.

Na závěr jedno důležité připomenutí. Vaše názory a připomínky nás zajímají. Takže máte-li chvíli, napište nám.

Díky, a ať vám to leze!

Za celou redakci,

Tomáš Roubal

Letos stál na dvou osmitisícovkách. Celkem jasně si rozumíme ohledně toho, co lezení je a co ne, takže bylo jen otázkou času, kdy se jeho letošní příběh dostane na stránky Montany.

Jenže sehnat **Radka Jaroše**

vůbec není jednoduché!

Když se nám
konečně podařilo
sejít, pustil jsem
diktafon a jen
občas pobízela
k vyprávění.
Začali jsme
u podzimní Šiša
Pangmy, na níž měl
Radek vzpomínky
ještě živé. Stejně jako
omrzliny. Potom se
rozhovor stočil na jarní
Cho Oyu, na kterou
vylezli spolu s mistrem
světa v běhu na
lyžích na 50 km
Martinem Koukalem.

Mistr světa v běhu na lyžích
na 50 km, jak jej neznáte

N a d 8 . 0 0 0

Expedice High Point Šiša Pangma
a Craft Cho Oyu

„No, **Šiša Pangma**... rozhodně si myslím, že z toho, co jsme absolvovali to bylo technicky a sportovně nejtěžší, co jsme zatím vylezli. Navíc (což je tím alpským stylem) jsme to vylezli poměrně rychle. Vloni jsme byli pod K2 a Broad Peakem skoro čtvrt roku... Teď jsme kvůli aklimatizaci poprvé nastoupili do stěny tréninkového kopce 25. září a už 10. října jsme byli z vrcholu Šiša Pangmy dole, takže celá akce zabrala

14 dní. Je pravda, že nevím, jestli jsme byli dostatečně aklimatizovaní. V okolí Šiša Pangmy je málo vhodných aklimatizačních kopců. V podstatě žádné. Do 6.000m se dá vyjít snadno, výš už je to ale lezení. A pokud se ti nepodaří dostat zavčas na hřeben, musíš sekat v 50° až 60° tvrdém ledu plošinu na stan, což je dost nářez. Na druhou stranu bych řekl, že takhle byl ten kopec „zaslouženější“.

Co bylo nejhorší? Jednoznačně sklon stěny a padající led a kamení. Napřed jsme museli rychle přeběhnout lavinové pole u úpatí stěny – zde již zahynulo několik horolezců. Naposledy Alex Low. Prvních 300 výškových metrů to šlo, ale někdy v 6.300m jsme podtraverzovali věž – v původní trase výstupu svištěla dolů spousta kamenů – a obcházeli jsme pás skal zleva. Tam už to začalo – přední hroty maček

ně postavili dva stany. Kdekoliv jin-
de by to bylo nebezpečnější a trvalo
by to nesrovnatelně déle. A stálo nás
to spoustu sil.

Další den jsme měli relativně volně-
jší, to jsme šli asi jenom 350 výškových
metrů na hřebínek, na němž jsme sta-
věli stany. Tady nás čekal přesně opač-
ný problém. Sníh byl měkký, připomí-
nající strukturou kuličky hrachu, že
když jsme do něj nahulákali půlmet-
rovou sněhovou skobu, museli jsme ji
polévat čajem a čůrat na ni, aby tam vů-
bec držela. Odtud jsme plánovali další
cestu. Ten den jsme natáhli jediný fix
– 50m v traverzu. To bylo jediné mís-
to, kdy jsme při lezení použili lano. Pak
jsme naši statickou padesátku a dyna-
mickou šedesátku (jediná lana) použili
až na slanění.

V noci jsme vstávali o půl dvanácté,
a vyráželi kolem druhé. Po jarní zku-
šenosti jsem měl jen malinko strach,

A kdosi tam glosoval:
„Když to tak vidím,
tak radši škaredou
ženskou, než pěkněj
sérak.“

jestli to není moc brzy. A bylo! První
sluneční paprsky nás zastihly až ko-
lem 11.00 hod.

Velkým překvapením byl sněho-
vý potok, který tam tekl. Široký asi 2
metry a hluboký asi půl metru. Potok
navíc netekl pravidelně, ale v nepravi-
delných impulzech. Nic takového jsem
v životě neviděl. Na druhé straně kopce
foukalo a byly mraky a za hřebenem se
to sprašovalo a teklo dolů. Pořád lepší
než nepravidelné laviny, každopádně
to ale bylo nepříjemné – potok jsme mu-
seli několikrát při čelovkách přebrodit.
Bylo asi -25 °C a foukalo. Celou dobu
jsme klepali strašnou kosu.

U vrchu máme s Petrem „Miskou“
Maškem asi dvousetmetrovou variantu.
Možná prvovýstup. Vylezli jsme z gaj-
blu, kde se má traverzovat doprava a po
hřebeni se dochází na vrchol. Tam jsme
odpočívali a pokračovali ve stejném
směru jako předtím. Najednou před
námi byly skalní prahy, tak jsme volali
dolů na kluky, že tudy ne, ale sami jsme
se nevrátili a pokračovali dál. Pak se za-
čala celá cesta kolmit, takže nás čekalo
mixové lezení. Takový dva skalní prahy.
Pak jsme museli vylézt do dalšího sně-

a cepíny, celý den. Řekněme od devíti
ráno do večera. Když sis chtěl odpoči-
nout, musel jsi zavrtat vývrtku a do ní
si sednout. Vzhledem k tomu, že nad
námi vše tálo a padalo do údolí, ne-
měl jsi moc odvahy se dlouho zdržo-
vat, takže říká-li se, že v horách rychlost
rovná se bezpečnost, tady to platilo víc
než kdy jindy. Tak se mi stalo, že jsem
se ze dvou termosek, které jsem měl,
za celý den napil pouze jednou. První
noc jsme strávili ve výšce asi 6.900m.
Měli jsme velké štěstí, že jsme pod sé-
raky našli trhlinu, v níž jsme pohodl-

hu a to už jsem věděl, že tudy sestupovat rozhodně nebudeme... Miskovi jsem trochu vynadal. Nakonec jsme dolezli na hřeben a složili batohy s tím, že dojdeme na vrchol – čekali jsme, že to bude několik set metrů. No a ušli jsme asi dvacet metrů, najednou koukáme kolem sebe a vidíme, že jsme nahoře. Nakonec nás mrzelo, že jsme ve výlezu neodbočili kousek doleva. To bychom skutečně až na vrchol osmitisícovky vylezli se zbraněmi v rukách a na předních hrotech maček. Hodnotný zážitek...

Jestli to někdy někdo vylezl, to nevím.

V poledne jsme se sešli na vrcholu všichni čtyři. Fantazie. Všichni z expedice. Sestupovali jsme hřebenem, zpátky u stanů jsme byli asi ve čtyři odpoledne. Cestou nahoru v noci jsem se snažil dýchat hodně zhluboka a do plic, což se nakonec ukázalo asi jako chyba. Na jaře jsem se totiž pomlátil na čtyřřobu a pohmoždil jsem si hrudní koš. Na rehabilitaci mě holky naučily pořádně dýchat (ani jsem netušil, kde všude jsou plíce) a na jarní expedici mi to hodně pomohlo. Tentokrát jsem si tím ale uhnal zánět průdušek.

Už když jsme sestupovali, cítil jsem se strašně blbě a začal jsem kašlat. Dostal jsem strach z výškové nemoci a edému plic. Kašlal jsem hleny a dusil jsem se.

Tam se o mě hodně staral Miska, který mně vařil. Já jsem totiž trochu podlehl panice a vzal jsem si prášky proti výškové nemoci, které pochopitelně odvodňují. Musel jsem hodně pít. Nakonec jsem přes satelitní telefon volal kamarádům doktorům a konzultoval s nimi svůj zdravotní stav. Až oni mě uklidnili, že jsem simulant. Já se dusil vkleče nebo vsedě. Pro výškovou nemoc jsou typické záchvaty kašle vleže. To mě trochu uklidnilo. Nicméně jsem musel strašně pít.

Druhý den ráno jsme začali scházet dolů. Začalo nám docházet jídlo a plyn, takže se ráno ani nedalo moc vařit, navíc Martin Minařík mačkou prokopnul bombu, takže oni byli prakticky bez plynu. Malinko jsme navařili a začali sestupovat.

Hned první slanění se kouslo, takže jsme museli zpátky uvolnit lana. To nám sebralo asi hodinu času. Až do místa prvního tábora jsme couvali na zbraních – i druhý pokus o slanění byl problematický. Spíš to zpomalovalo.

Z trhliny jsme asi na čtrnáctkrát slaňovali. To už jinak nešlo. Všechno na jednom šroubu nebo na jedné skobě. Jak tak koukám na ty séraky nad námi, říkám: „Ty vole, pěkný, co?“ A kdosi tam glosoval: „Když to tak vidím, tak radši škaredou ženskou, než pěkněj sérak.“ Což je pravda, řekl bych.

Krom toho se mi podařil ještě jeden kousek, a to hned když jsme začali slaňovat. Šel jsem bokem ke štandu a celou situaci trochu podcenil. No a ujelely mi nohy a... jak akční film. Přesně nevím, co se stalo, ale reflexivně jsem zastavil asi o dva metry níž. Kdybych nezastavil, jedu šedesátkou ledem asi kilometr a půl dolů. Podvědomě jsem ale stihl zaseknout cepíny. Sám nevím jak. Pak jsem měl takových 5, možná 10 minut tep přes 250. To bylo zajímavé. Jakákoliv chyba zde může mít fatální následky.

Poslední tři délky jsem slanil bez jednoho cepínu. Prostě jsem ho zapomněl na štandu. Dal jsem ho z ruky a ještě jsem si říkal, že ho tu zapomenu, a taky že jo. Vzpomněl jsem si na něj až na dalším štandu. Být to výš ve stěně, musím se pro něj vrátit, tři slanění před koncem jsem se na to ale vykašlal. Až tam někdo poleze, může si vzít můj cepín. Tímto vypisuji odměnu. Já sám našel ve výšce 6.300 m (zřejmě po korejské výpravě) kalkulačku. Asi potřebovali spočítat, kolik fixních lan je ještě potřeba k vrcholu.

Jarní **Cho Oyu**, to bylo něco jiného. Na Šiša Pangmě nás bylo osm pod celým kopcem, pod Cho Oyu bylo snad více než 100 lidí. Cho Oyu je po

Everestu snad nejatakovanější osmitisícovka. Tu horu jsme vybrali záměrně. S Martinem Koukalem jsem byl už několikrát v horách, a to včetně Huascaránu, takže to nebyl krok do neznáma a – jak si někdo myslí – marketingový tah, i když se to nakonec ukázalo jako mediálně zajímavý počín. Holt, novináři jsou takoví. S Martinem jsme kamarádi už roky, když je v republice, tráví u nás možná víc času než doma. Ten kopec jsme vybrali záměrně. Když jsme o Cho Oyu uvažovali s naším týmem, říkali jsme si, že by to bylo trochu škoda, jít tam normálkou. A navíc, Zdenek Hrubý už tam byl.

Vzniklo to tak, že v hospodě, kde jsme expedice plánovali, byl Martin se mnou (my už se několikrát před tím bavili, že by se mnou chtěl jet na nějakou „osmu“) a kluci řekli, že na jaře nikam nepojedou, že pojedou až na podzim na

Šiša Pangmu, tak jsem se jenom otočil a ptám se Martina, jestli pojedeme spolu. A on řekl, že ano. Další tři roky by nemohl, protože má mistrovství světa, olympiádu a zase mistrovství světa, takže tohle byl jediný možný termín.

Cho Oyu jsme vybrali proto, že technicky není těžká a je to osmitisícovka. Petr Vavrys do toho vstoupil až později. Původně jsme chtěli jet sami dva, ale odmítli generálního sponzora... Já už s ním spolupracuji delší dobu a v počátcích, tedy v dobách, kdy jsme se taky vracívali s nepořízenou, si mě dobíral, že si mě bude muset vzít na záda a na nějaký ten kopec mě vynést. Tak jsem si říkal, aspoň poznáš... Krom toho je to bývalý reprezentant v orientačním běhu, takže všichni jsme provozovali takové ty přírodní sporty, takže jsem cítil, že budeme dobrá banda. A navíc má ženu od nás z Nového Města.

Jsem rád, že oba si tam sáhli na dno a oba (jako vynikající sportovci) říkali, že takovou dřinu ještě nezažili. Občas se setkávám (často ze stran skalkařů) s tím, že jenom „šlapeme sněh“, řekl bych ale, že v atletice se nikdy stovkař nevysmívá maratóncovi, protože ví velice dobře, že by jeho tempo nevydržel. Jsou to jiné disciplíny a tak se to bere. To jenom mezi lezci je taková řevnivost, která je spíš na škodu. Každý sport je dřina, když ho děláš dobře.

I s tímhle týmem jakoby nezkušených lidí jsme do toho samozřejmě šli bez kyslíku a bez výškových nosičů. Byl to takový výlet kámošů na kopec.

S Martinem mě pobavila jedna věc. On je soutěživý typ, ze začátku, díky

Já vyndal ty týden promrzlé věci, dal si je na záda, to bylo jako bys nesl otevřený mrazák...

zkušenostem a aklimatizací, jsem na tom byl jednoznačně líp já, ale pak jsme se vyrovnali. A potom se zkoušel se mnou předhánět. Pak mi dokonce říkal, že čekal, kdy mu začnu utíkat. Tak jsem ho uklidnil, že z toho nemám mindrák, že s borcem, který je mistr světa v běhu na lyžích na 50 km, držím krok.

Musím říct, že Martin byl skvělejší parťák, spolehlivější než spoustu horolezců. A to jsme zažili krušné chvíle. Tře-

ba „dvojka“ se nám napopravé nepodařila vybudovat, tak jsme nechali všechn materiál v depu asi 50m pod plánovaným místem tábora a otočili to mlhou dolů. Při dalším pokusu jsme došli na místo, Martin dostal za úkol kopat plošinu a já se vrátil pro naše věci. Začalo se rychle kazit počasí. Já vyndal ty týden promrzlé věci, dal si je na záda, to bylo jako bys nesl otevřený mrazák, a začaly mi mrznout i promočený ruce. Přišla mlha a mně byla taková zima, že jsem ani nemohl unést cepíny v rukách. Začal jsem mít o Martina strach. Ale přišel jsem a Martin stále kopal. Ve stanu a ve spacáku jsme pak hodinu rozmrzali a nemohli ani mluvit.

Na vrchol jsme mohli už 29. 4. – oslavil bych tak své 40. narozeniny na vrcholu osmitisícovky, což by bylo skvělé. Ale Petr měl výškovou nemoc, a my tak trochu čekali, až se k nám přidá. Nakonec to stejně ve výšce 7.700m otočil, a na vrchol jsme při příštím pokusu došli jen my s Martinem. Nahoru jsme šli ze třetího tábora 5,5 a dolů jen 2 hodiny. Obrovské tempo. To představuje v této výšce 30 kroků a odpočinek. Vkleče a s hlavou na cepínu.

Na Cho Oyu vyjdeš na plató ve výšce asi 8.100m, po kterém musíš jít. Snad dva kilometry. Jak se všeobecně ví, na vrcholu jsi ve chvíli, kdy vidíš Everest. Já, protože jsem na Everestu už byl, jsem jej neustále vyhlížel, a když jsem jej uviděl, sko-

čil jsem radostí Martinovi na záda...

Měli jsme s sebou lyže a chtěli dolů sjet, ale ty podmínky na jaře na to opravdu nejsou. Nebyl sníh. Takže to jsme úplně odpískali.

Zajímavá byla ještě jedna věc. My jako horolezci nejsme nijak sledovaní, nemáme za sebou ten podpůrný tým, jako má Martin coby vrcholovej sportovec. Po návratu se ukázalo, že má mraky červených krvinek, tolik, že by ho všude diskvalifikovali. Navíc mít moc hustou krev také není dobré. Pak se mu ty krvinky zase rozpadly a měl zase v krvi hodně železa. Hodně dlouho se vzpamatovával. Já ostatně taky, ale až s podpůrným týmem lékařů člověk vidí, jak moc se tělo ve velkých výškách huntuje.

Letos byl úspěšný rok, podařily se mi dvě osmitisícovky. Mám sice trochu omrzlé nohy, ale jinak jsem celkem fyzicky i psychicky v pohodě. Jestli je chci sesbírat všechny? Nevím, tak daleko ještě nepřemýšlím. Příští rok chceme na Nangá Parbat a K2, pak bych si dal rok pauzu a zkusil nějaký skalky... S nadsázkou by se dalo říct, že od té doby, co jsem profesionální horolezec, nemám čas na lezení.

Dát dohromady takový dvě akce v jednom roce stojí spoustu času a sil. Naposledy jsem cestou za sponzorem skočil autem z meze. Proto všem, kdo nám pomáhají, anebo i fandí, velké dík!“

Vyprávěl a ze svého archivu fotografie vybral

Radek Jaroš

Zaznamenal

Tomáš Roubal

Horolezectví
je nejlepší
způsob,
jak
přezimovat
léto!

Vědět dopředu, že z šesti týdnů v Pákistánu budeme nakonec pořádně lézt jen šest dnů, nikdo by mě sem asi nedostal, ale tak už to občas chodí. Počasí v červenci připomínalo spíš listopad a my jsme strávili měsíc pobíháním mezi přeháňkami jak zmoklé slepice a válením se ve spacáku. Komentáře k počasí z deníku, co měl být původně o lezení kilometrovou stěnou Amin Brakku, jsou pro stránky Montany k nepoužití, takže nezbyvá než dodat spolu s klasikem – tento způsob léta se mi zdál poněkud nešťastný.

Pákistán 2004 zmoklý léto

Výlet do Karakoramů „spunktoval“ hlavně Marous Holeček, tentýž, co si už před lety osahal Amin Brakk úspěšně prvovýstupem Czech Express. A bylo mu to zřejmě málo, protože chytil spolu s Houbou slinu na další směr, tentokrát v mixové východní stěně. Druhá skupina – Vašek Šatava, Pavel Kopáček coby fotograf a Pavel Jonák – se chystala zahryznout do Brakku z odvrácené strany, kde zbyl pilíř kolmé žuly, kam se doposud žádným předchůdcům nechtělo a mohl by tudíž zůstat na ocet.

Celá dolina je hodně oblíbená hlavně u Španělů, kteří tady nechali několik špičkových prvovýstupů jako třeba Sol Sollet – asi 1.200 metrů klasifikace 6c+/A5, kde se v plotnách Amin Brakku Pep Masip a jeho parta bavili non-stop přes 30 dní, a tak oblast kolem K6 ve španělských lezeckých magazínech zpopularizovali. Další žuloví obři jako Changi Tower, Great Tower nebo sedmitisícovka K6 jsou přístupné z vesnice

Kande za 1 až 2 dny pochodu. Kromě výškového lezení jsou v dolině desítky žulových zdí s vrcholy ve výšce okolo 5.000m. Žula je tu prvotřídní, jako třeba v Brakk Zang, kde už jsou kromě nepřeborných nových možností vylezené cesty v parádních plotnách a spárách. Přístupy pod stěny jsou z BC na horské poměry často dost krátké a na popularitě ještě přidávají.

Po přeletu do Islámábádu nás kromě vedra jak v sauně dostává ještě fakt, že tráva s velkým T roste v každém příkopu, mimo jiné taky na parkovišti před ministerstvem turistiky ve vládní čtvrti, kde zařizujeme formality pro vstup do

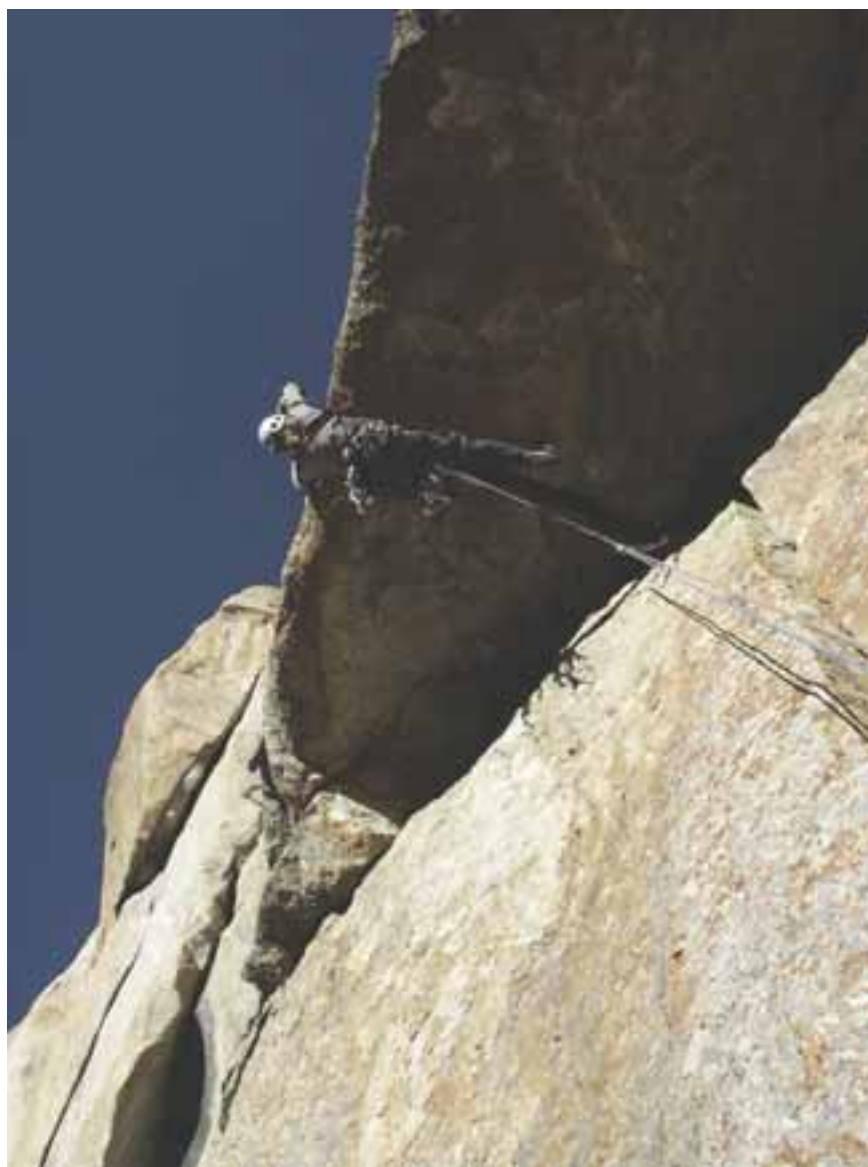
některých oblastí. Obraz zdejší krajiny okamžitě nabývá na krásu. Dvoudenní cesta místním mikrobusem do Skardu se tak stává poněkud klidnější a pohledy z oken do hloubky Indu na Karakoram Highway nás nerozhazují tolik jako některé z trekařů, kteří cestují s námi a reagují často dost bouřlivě. Zvlášť když řidič na rovných úsecích začíná evidentně poklimbávat. „No co, sice spí, ale jinak jede dobře,“ – končí nakonec debata. Skardu není ani na místní poměry žádné velkoměsto a kromě nakupování jídla a najímání džípů pro další cestu se tady toho moc dělat nedá. Mimo jiné se zde třeba nedá pít pivo, protože tady stejně jako jinde v Pákistánu prostě žádné není. To může průběh expedice i urychlit, protože se není proč zdržovat a postupu do hor nic nebrání. Cestování džípem zabere další den, hlavně díky cestě, která mění kvalitu po sto metrech od asfaltu až po hrubou sut', a také díky policejním kontrolám na „čekpostech“ – blízkost válečného pásma s Indií.

Tak či tak se večer dostáváme do „hotelu“ K6 ve vesnici Kande, který je známý tím, že vás blechy roznesou na kopytech hned během první noci, což se také stalo. Dohadujeme se s místními o cenách za nosiče a taky se při večeri setkáváme s ruskými novináři vrace-

ujícími se od jejich expedice. Seznamujeme se několik hodin českou slivovicí a ruským lihem. Ráno pak čile vyrážíme za houfem nosičů, co nám berou věci do BC. „Z dědků sem po deseti minutách neviděl ani paty...“ komentuje situaci večer Vašek poté, co neseme v rámci šetření(?) nebo tréninku(?) stejných 25 kilo jako oni. Marous s Houbou podobnou blbostí nedělají a berou si jen fotáky a pár věcí a vypadají trochu lépe než my.

Po pár dnech motání se v BC ve výšce kolem 4.300m musíme dokopat našeho fotografa Kopise na cestu zpátky do údolí – jen se válí ve spacáku a postupně si u něj odškrtáváme všechny

příznaky začínající horské nemoci. My ostatní začínáme hodně zvolna sunout část hromady materiálu a závěsných postelí po moréně ledovce do kopce k nástupu. Jedna cesta zabere asi čtyři hodiny. Vracíme se spát dolů, protože tady na ledovci už jednak není kde a ani počasí nedává důvod moc spěchat do stěny – každý den trochu slunka, zbytek dne déšť se sněhem. Vrací se nám Kopis a seznamujeme se s ruskou expedicí, která útočí na Amin Brakk klasickým sovětským expedičním stylem – vysílačky, rozkazy, střídání borců ve stěně. Mají BC o kousek výš a připadáme si proti nim jako chudí příbuzní – společenská místnost nadupaná elektronikou, satelitní telefony, DVD a dva kuchaři, pořád obskakující osazenstvo kempu. Jsou tu už dva týdny před námi a počasí taky moc nechválí – profixovali se zatím tak půlkou zdi. Dny přesunování materiálu se střídají se dny, kdy se nedá dělat vůbec nic – ležíme ve spacáku a stylově hrajeme prší. V dírách mezi hnusným počasím se dostáváme přes spodní sněhovou a mixovou část na začátek převislých ploten.

První noc v závěsných postelích je přerušena suchým křupnutím – „dablovka“ praská v kloubu a Vašek s Kopisem dělají sklapovačku ve zlomené posteli. Za chvíli se metrák Kopise bez poškození, ale s očima navrch hlavy, hrne ke mně na šedesát centimetrů širokou „singlovku“ a Vašek zůstává sám níž na zbourané dvojposteli. Ráno mažeme dolů pokusit se spravit postel a začíná obligátně pršet. Morálka družstva je na nule. Postel se kupodivu daří dole v údolí spravit, ale počasí se i přes optimistické předpovědi od Rusů moc nemění, všechno od pěti tisíc je vyběleno čerstvým sněhem a níž v BC prší.

Při dnech čekání objevujeme krásnou linii nevylezenou stěnou na kopec Denbor Brakk blízko kempu. Počasí je tu trochu lepší než nahoře, stěna je jen mokrá, ne zasněžená. Systém spár na sebe krásně navazuje a vede podél místy převislé hrany asi půlkilometrové věže. Balíme ze sněhu materiál na Amin Brakku a stěhujeme se níž k Denbor Brakku a opět číháme na počasí. Štěstí nám přeje po celé čtyři dny, kdy je jasno a dostáváme se někam nad

polovinu věže, než se do údolí zpátky nastěhují mraky a my mizíme po fixech znovu dolů. Spárky, co se z údolí jeví jako tenké trhliny, jsou ve skutečnosti širočiny a naše předloktí vypadají jak od řezníka, protože žula je poskládaná z velkých ostrých krystalů. Lezení se dá odjistit friendly a čoky a většina délek se daří lézt volně a OS, obtížnost pořád někde okolo 8 UIAA.

Ruční spárka přes převis, kterou jsme viděli odspodu dalekohledem, je další nechutná širočina přes tři metry stropu. Vejde se do ní jen náš největší camalot 4,5 a jsme rádi, že ji takhle vůbec přehákujeme. Nejtěžší délka začíná trochu kuriózně slízáním sokolíkem dolů a doleva pod další zavřenou spár-

Sněhové pole mezi mixovými žlábkami

ku, tou blbě přes převis a po krystalech krásnou stěnou do sokola a na štand. Při Vaškových AF pokusech se docela bavím, protože předváděný vzpor na poličku zpod převisu dělá asi pětkrát za sebou, vztekle nadává a do toho funí jak lokomotiva.

Na další zkoušení následující den není čas ani počasí. V poletujícím sněhu hákují hladkou plotnou po rivetách k dalším spárkám a po dvou délkách se dohrabáváme na vrchol a ve tmě slaňujeme cestou dolů. Další den už sundáváme materiál ze stěny znova v dešti a lezečky na další pokusy v klíčové délce už zůstávají definitivně na dně batohu.

Cestu jsme nazvali, vzhledem k množství krve, co jsme tu vycedili, Bloody Mary klasifikace 9- A2. Nejtěžší délka by byla někde okolo 9/9+ RP, ale počasí už nedovolilo se do cesty vrátit a popřípadě i vylézt čistě ty délky technického lezení. Cesta má 14 délek a asi 500 metrů lezení.

Během pobytu k nám občas prosakovaly zprávy o poblázněných Čechách v sousedním BC, kteří při prvních pa-

prscích slunce mažou nahoru a ráno se totálně „prodojení“ zase vrací dolů. Tušíte správně. Byli to Marous s Houbou a takhle nějak to popsal Mára:

text a foto Pavel Jonák

Salam Pakistan

byla poslední slova, která mi v duchu prolétla hlavou, než naše kola opustila islámábádkou runway a okřídlený obr začal směřovat k božské Evropě. Po měsíci a půl stráveném na území islámských košiláků měl tenhle pozdrav nádech spíš tak trochu ve smyslu: „běžte se bodnout i s tím vaším Alláhem“. Krásně si vždy uvědomím, jaký jsem vlastně etalon domestikovaného evropského mazánka. Ten pozitkářský a zhýralý starý kontinent mi ve srovnání s tím „čurberajzem“, který zosobňují asijské státy, naprosto vyhovuje. Vráť se ale o X dní až na začátek.

Po přeletu usedáme do vehiklu a odevzdáme na třicet hodin naše životy šoferovi, který právě dezertoval z okruhů F-jedničky. Jelikož hned při prvním sešlápnutí plynu předvádí jízdu na hranici jak sebe, tak i stroje. Prostě „Inš Allah“, v překladu pro pohanské psy „S všemocným Alláhem“, a jedeme.

Přeskočím pár dní až do doby, kdy dřepíme s Houbou v našem honosném Base lágru. Jen pro pořádek čítající jeden stan, naše dvě osoby a přibližlé stádo pobíhajících jaků. Cíl, za kterým se sem trmácíme přes půl země, je na dosah. Netknutá jihovýchodní stěna Amin Brakku. Před pěti léty na tento kopec vznikla z druhého údolí cesta Český express. Dělal jsem ji tenkrát

s Dejvisem a nebožtíkem Filem. Ted pod západní zeď lífrují matroš Šatavík, Jony a Kopis se stejným úmyslem – udělat novou cestu. Než jsme se s klukama rozdělili, tak bylo – jako velká machrovina – smluveno datum, kdy se na vršku sejdem – a basta.

Ovšem počasí nám naplánovalo zcela jiný program. To ovšem nikdo ještě netušil. Po týdnu běhání po okolí, kdy jsme si zvykali na výšku, nastal čas jít konečně na to.

Chceme cestu vydrápat alpsky a i stěna na pohled vypadá, že to dovolí. Přeskákat ledovec, podběhnout padající séraky, pak mixový spodek přecházející do skalního hřebínku a na závěr sněhová čepice. No a jsme na vršku – jak jednoduché!

Něco před jednou zvoní budík, vylézáme z bivaku, který jsme si udělali na ledovci. Z černého nebe se sype

drobná krupice. Šlapeme svahelem až kam to jde. Schovaní ve žďaráku čekáme, co se bude dít. Lavinky rozhodly za nás. Pelášíme dolů co nejrychleji, jak je to jen možný.

Po týdnu čekání dáváme druhý, stejně úspěšný pokus. Mezitím, když neprší a nesněží, chodíme pro ukrácení nudy bouldrovat.

Jsmo tu už přes tři týdny a ještě ani kontakt se skálou. No to mě dohání k zoufalému vzteku. Okolo žulové stěny jak hrom, proložené super mixovými kopci a přitom ani tuk.

Poslední pokus se přiblížil. V nekřesťanskou ranní hodinu v přemrzlém křupajícím sněhu šlapeme pro nás už dobře známou cestou pod ledové žlábkou. Ranní úsvit podbarvuje celé okolí. Svah začíná mít místy sedmdesát stupňů. Odlézám od štandu po ledové glazurce. Spíš odkládám než zasekávám hroty cepínů. Při každé větší ráně se ozve kovový zvuk a s výsměchem se pikl vrací do polohy, odkud jsem vedl ránu. Mezitím ten drobek ledu, co pokrýval skálu, mizí do údolí a stačí odrazem říznout bručícího Houbu. Zírám před sebe na hladkou skálu, která mým počinkem vznikla. Ostrůvek dalšího ledu je na rozprážení rukou...

Nechápu jak, ale tímto stylem jsme se proklestili o dalších pět délek vzhůru. Prakticky žádné jištění, totéž platí o ledu. Jediné, co víme s jistotou, je, že máme propocený trencle. Kolem jedné stojíme na skalním hřebínku... Příroda tu vytvořila obří skalní schody a jinde pevná žula tu má strukturu břidlice. Je nám oběma jasný, že se sadou friendů a pěti skobkami cesta dál nevede.

Další den sedíme dole u stanu a vychutnáváme sladký intenzivní pocit prohry až do samého dna. Hloupých sto padesát metrů vás dělí od slova vylezl a nevylezl. Tak to chodí *Panta Rhei*.

Ve chvíli, co budete číst tyto řádky, budeme pro spravení nálady s Houbadem v Nepálu. Severozápadní nezlezené dvoukilometrové žebro Talungu je další v pořadí z dlouhého seznamu snů, který si jedem naplnit. V alpském duchu supr útek až na vrchol! Jak to dopadne je ve hvězdách, ale kdo z vás chce, tak ať drží palec.

Těbůh, Mára

text	Marek Holeček
foto	archiv autora

Expedici podpořila spousta firem, bez jejichž pomoci by se nám nikdy nepodařilo odjet. Ze všech jmenujme hlavně: ČHS, High Point, Direct Alpin, Singing Rock a Hudy sport.

Tuning ve stěně Glockneru

Sedím v teple na koleji, brnící konečky prstů běžící po klávesnici a nehet z palce na noze ležící vedle mě na stole udržují i po 14 dnech zážitky dostatečně svěží. Plán byl jasný. Dojedeme na Franze Josefa, vyběhneme na bivak, druhý den dáme Pallaviciniho, seběhneme dolů a hurá domů.

Realita byla však trochu jiná. Ve čtvrtek večer před prvním říjnovým víkendem mě Martin v noci nabírá v Praze. Valíme směr Mnichov a dále pak pod Grossglockner. Už za Mnichovem začíná pršet, ale to nás nemůže rozhodit. Alespoň jsme si prohlédli atrakce na Glocknerstrasse – zvláště doporučuji 3D počítačový model zdejší oblasti a „murmi show“. Brzo odpoledne dorážíme na Franze Josefa, bohužel stále prší a nahore už několik dní padá sníh. Nikam nespěcháme, nejprve zajdeme na pivo do hospody, potom uvaříme a jdeme spát. Předpověď počasí je dobrá a ráno moudřejší večera, říkáme si než usneme, namačkaní jako sardinky v kufru kombíku.

Ráno je počasí celkem gut, jen ve vyšších partiích je nějak podezřele bílo. V klídku se zabalíme a vyrážíme na bivak. Průvodcem slibované tři hodiny se protáhnou na pět, a to jsme se ani moc nevlákali, ale když se člověk brodí ve sněhu, tak to ubíhá pomaleji. První pohledy do žlabu jsou optimistické. Skoro žádný sníh, jen čistý led. Aspoň půjde jistit a nesmete nás žádná lavinka. V bivaku jen vaříme a válíme se. Naplánujeme budíček na čtvrtou ranní a jdeme spát. Martin jde ještě hrdinně prubnout latrínu v podobě nataženého lanka na hraně hřebínku, ale já na to nemám, radši budu ještě den svírat svěrače a doufat, že někde nepovolí.

Budík zvoní, nechce se, ale nakonec se nějak vyhrabeme, nasnídáme a kolem čtvrt na šest vyrážíme. Martin první, protože má šedesát kilo i s báglem a od přírody sněžnice velikosti 11, já se vleču na laně za ním. Dobrá volba. Za pár minut nenacházejí moje nohy oporu a bořím se do trhliny skoro po pás. To nám to pěkně začíná. Naštěstí zbytek cesty k nástupu už proběhl bez zvláštních incidentů.

Zde jsem pro změnu vyslán dopředu já. Navěsím na sebe všech 10 šroubů co máme a vyrážím do úzkého žlabu. Martin na natažené padesátce za mnou. Občas zavrtám, abychom mezi sebou alespoň něco měli. V té výlevce dostávám dvě sprchy prachovým sněhem, ale asi po sto metrech se žlab rozšiřuje a už je to mnohem lepší. Na poslední dva šrouby zaštanuju a dobírám Martina. Přeberu matroš a vyrážím dál. Když natáhnou lano, parták zruší, jde za mnou a valíme souběžně až k dalšímu štandu. Výměna matroše a opět lezu dál, tak se nám vždy podaří zdotat 100 metrů v jednom zátahu. Rychle nabíráme výšku, leč čím výš, tím hůř. Žlab se začíná zvedat a led pro změnu hodně štípat. Natáhnou dvě délky, které už jistíme postupově, a začínám toho mít tak akorát dost. Nejen že nám začínají tuhnut lýtka, ale cepín jde stěží zaseknout na tři rány, což znamená, že za sebou nechávám díry jak do pr... Ke skalám na konci je to ještě asi dvě délky, ale už teď je vidět, že jsou pěkně poteklé glazurou.

Představa, že si budu ještě dvě délky hrát na průvodce hraběte Pallaviciniho a sekát stupy, mě moc neláká, proto se rozhodujeme uhnout doprava. Teprve nyní si uvědomuji, jací to museli být chlapíci, jen co je pravda. „Tady kousek po tý lávce, no pak támhle po těch položených zasněžených skalkách a v poledne jsme na vršku jak na koni,“ odhadujeme další postup. Jak se později ukáže, tak realita je naprosto odlišná. Připravíme své tři friendy a stejný počet vklíněnců a jdeme do toho. Natáhneme první délku, ta ještě jde, zaštanuji v jednom vklíněnci, což se Martinovi moc nelíbí a docela ho chápu. Do další délky nastupuje Martin, ale nějak se tam zapráskne. Trvá to dlouho a mně se zatím rukavice proměňují v ledový krunyř a chytá mě třes, což však není strachy. Nakonec zaštanuje, já vyrážím k němu, přeberu naše minimum a valím dál. Ty položené skalky jsou nějak moc nakolmený, a dvacet čísel prašanu taky morálu nepřidá. Čistím si terén cepíny a pomalu „domácním“. Vždy musím nastoupat nohama, pak pořádně hrabat cepínem až se někde pod sněhem zahákne, doufat že vydrží, zahákovat druhý cepín, opět nadu-

Předposlední délka

Označená půlka lana

vi půlku lana, a to tak, že ne zrovna v půlce, zato důkladně. Jeden pramen lana je téměř přeseknutý a zůstává viset jen na několika přízích opletu a dvou vlákních jádra. To už nás ale rozhodit nemůže, jsme už totiž kousek pod očekávaným vrcholem. Bojují ještě v jedné délce, kde nacházím starou stálci, takže už víme, že nejsme jediní, kdo to lezl tudy. Ještě si pochuchám nervy, když zůstanu

kožto promovaný ekonom ho usmlouvá ze 77 euro na správných 44. Asi na usmířenou dostáváme panáka obstovice zdarma, a to se vyplatí.

Ráno raničko vyšlo sluníčko a taky vyšly najevo i další věci. Mně zmodral nehet na palci na noze, dost mně opuchly prsty na ruce a jejich konečky mi pěkně brní. Martin se může uchechtat mým opuchlým rukám, prý bych mohl vystupovat v cirkuse. Jeho jen brní konečky prstů na rukách, ale zase přišel o lano a má škulblé goráče, takže jsme si kvit.

pat nohama, a tak pořád dokola. Pokud se snažím dát jištění, tak musím hodně dlouho hrabat a čistit, abych našel nějakou puklinu mezi kameny a zkusil tam napasovat něco z naší „bohaté“ výbavy. Nakonec dobudu vyhlídnutý hrot, kolem kterého obhodím smyčku, obkročmo na něj nasednu a štanuji. Martin je u mě co by dup, přeberu tu trošku matroše a traverzuji o žlab vedle. Vylezu kus komínkem, který plynule přechází do žlábků. Naštěstí jsem už celkem zdomácněl, takže kolem sebe hrabu ve sněhu jako fréza a celkem úspěšně hledám oporu pro cepíny. Vtom nacházím jeden dobrý chyt, který ale není moc pevný a posílám ho dolů. To asi nebyl nejlepší nápad, jak zjišťuji na dalším štandu. Označil jsem Martino-

v posledním výšvihu viset jen za cepín. Rychle štanuji a dobírám Martina, na kterého zbyla poslední délka. Pro svou velkou radost si ještě ke všemu stihne roztrhnout mačkami svoje Krtečkovy goráčovky. Pak už mě dobere a vmžiku stojíme na vršku.

Bohužel nemáme moc dobrý výhled, protože jsme v mracích, zato je už tři čtvrtě na pět, a tak hurá dolů, musíme ještě dojet na chatu Erzherzoga Johana. Chata je poslední den v provozu, takže nemůžeme využít winterraum a musíme zacvakat nocleh. Má to ale zase své výhody! Můžeme si každý dát dva tekluté chleby pro čtyřech eurech. K tomu přikousneme jeden náš s paštikou, a na paštiku jdeme v osm na kutě. Chatař nás ještě zkouší ošulit, ale Martin ja-

Kolem osmé mizíme dolů. Slunko svítí, já se ploužím, protože modrý palec mně nedovolí nějaké svižnější tempo. Po pár hodinách stojíme dole na ledovci Pasterze a zbývá nám už jen nastoupat zpět na Franze Josefa. Odoláváme pokušení a nepoužíváme gletcherbahn. Pěkně „po svých“ doslova vybojujeme parkoviště. Rychle vaříme jednu čínskou polévku na doplnění minerálů a za krásného počasí mizíme domů.

Jestli platí, že „no pain, no game“, tak tahle hra byla „ganz gut“. Dáme se do kupy a zase někdy příště.

text	Hans
foto	Martin Obst

● Soutěž Výstupy s Tilakem

„Já to přesně vím, je to tady, tenhle kout, jo, to mně loni říkali Poláci, jak jsme tu byli v zimě!“

„Ale ten kout ubíhá doleva, Packovci to mají nakreslené doprava.“

„To je normální, to je špatně nakreslené!“

„Ale to vůbec neodpovídá.“

„Ale jo.“

„Hmmm... Tak my s Kubou půjdeme hledat jinou direktku Hasse-Brandl, vy zkuste tuhle.“

Takhle začínal rozhovor naprosto zkusených hovnolezců pod Čima Grande v roce 2000. Později jsme se dozvěděli, že Ricardo s Vevinou našli do „varianty“ direkty Hasse-Brandl, která je totálně někde jinde a jmenuje se Španělská. A protože to vypadalo jako pěkný směr, a nevěděli jsme vůbec co je dál, lidská zvědavost nás přesvědčila se tam podívat. Logický, ne?

aneb Jak to tenkrát vlastně bylo

T o j e

Další rok jsme využili příznivé podmínky pro Týden T na konání akce A. Předpověď hlásila všelijaké, jen ne slunečné počasí...

Dojeli jsme autem až téměř pod Tre Čime. Ne úplně pod severní stěnu, až tam twingo nedojelo, ale skoro. Vyházeli jsme svině (haulbagy) z auta, a na pár hodin jsme si schrupli. Ráno se pomalu probouzíme z kómatu, všude kolem plno turistů, kteří nechápou, proč tady leží dva borci na štrech se dvěma přenosnými kontejnery. Sbalíme ten náš matroš a žrádlo, hlavně nezapomenout na salám, slivku a toaleták. Jistě se z toho hákování pos... Přenesli jsme náš náklad rychlostí chcípajícího šneka pod stěnu. Tam jsme velkou žranicí oslavili, že nejtěžší část cesty je už za námi. Všechno jsme zapili a začali stavět bojový plán:

„Hmmm, tak tu první délku už známe, tak stačí použít stejný směr!“

„Jo, geniální nápad! A víme, že to jde volně, tak první den polezeme nalehko a necháme všechen hákovač matroš na dně svině.“ (Což se ukázalo jako velká chyba, ale to by bylo na dlouhý povídání.)

Lezeme a vychutnáváme si osamělost této části stěny. Trochu dál mě

potkává místo, které nejsem schopen přelézt.

„Hej, Ricardo, nechceš to jít vyhákovat?“

„Tož vole, hákovač matroš je na dně svině.“

„Ahaa...“

Po pár zoufalých dynamických krocích do převislé hrany jsem se rozhodl zkusit použít jedinou pomůcku, kterou jsem náhodou měl s sebou – žebříčky. Potíž byla v tom, že ten žebřík nebylo do čeho dát. Široko daleko žádný friend ani skoba. Tak jsem ho dal za malou lištu, a držel ho tam rukou, aby nevypadl. Po krátké chvilce levitace se dostávám do místa, kde to jde dál. Lišta se rozdrobila, ustál jsem to – protentokrát. Cesta začíná nabírat na převislosti a dostáváme se k hladkým stropům, které jistě v budoucnu půjdou volně – jak jen lezci další generace budou mít implantované přísavky na prstech.

Potom přišla zajímavá příhoda, kterou zkusím stručně vylíčit. Volný odlez, 1, 2, 3m, abalak, traverz 1, 2, 3m, nejde založit, ještě jeden metr pořád nejde založit, ale dobrý chyt. „Hej, Ricardo, pošli kladivo a nějakou skobu, zajistím to. Už to nejde zpátky.“ 30 min. vyklepávání v jednom chytu (matroš byl na dně svině) – nakonec je skoba zatlučená. Jdu dál, spokojen sám se sebou z dobře provedené práce (moje první skoba vůbec). Naskytla se možnost urvat chyt, tak jsem ji využil, padám, moje první skoba se mnou, znovu padám, abalak se k nám přidává, znovu pád, a nakonec si to fičím kolem Ricardo nějak pod štand.

„Putain, bordel fait chier Meeeeeeerde! Saloperie de connerie! Na to nemám! To chce haker fírera-specialistu. Ricardo, užij si to!“

A Ricardo si mohl užívat. Hákování šlo bez problémů, i když již zmíněný chcípající šnek byl proti nám Kawasaki Ninja. Aspoň jsem si mohl sem tam zdřímnout nad dvousetmetrovou šluchtou. V další délce asi po třech hodinách hákování si Ricardo všiml, že by asi bylo všechno jednodušší, kdyby cvakal staré jištění, které bylo asi metr vlevo od něj. Proč ale používat vzácné jištění, které je v cestě, že? (Poznámka

n á á á á á á á d h e r a

autora – cestu jsme přežili ještě než ji Mauro Bubu přejistil.)

Za nás byl na jednom štandu jeden nýt a... prasklý a... v prasklé skále. A na dalším byla jen jedna skoba – dobré pro haulování. Postel jsme měli zavěšenou na dvou nýtech – pohoda! Nýty jsme nikde nepřidávali.

Délky ve Španělské byly všechny pěkné, materiál typicky dolomitský, což znamená žádný zázrak. Rozhodně tam nenajdete tak pěkné vápno jak v Yosemitech! Teď s odstupem času a se zkušeností ze Šepotu květin (vedlejší Čima) mi ten matroš nepřipadá tak hrozný. Délky jsou skoro všechny převislé, takže když do toho půjdete se „sviní“ a s postelí, je to parádní haulování (prostě nadáváte méně, než když haulujete v plotně).

Co vzít s sebou? Těžko říct. Od té doby, co cestu Mauro Bubu přejistil, je asi všechno jinak. Říkám si, že je to věčná škoda, že cesta ztrácí na hodnotě, ale je to asi přirozený vývoj lezení k větší bezpečnosti a přístupu většímu počtu lezců. Kdo si bude chtít vylézt tu cestu tak, jak vypadala původně, stačí jen, aby vynechával nové nýty. A když i to bude málo, může si dotýčný přece dát prvovýstup ve stylu, jaký má rád...

Sestup z Čimy Grande není tak složitý, jak by to mohlo vypadat, a to ani s haulbagy. Nicméně doporučujeme si

ho nejdřív jen tak nalehko vyzkoušet. To se necháte na vrchol hodit třeba helikoptérou a pak trénujete sestup. Musí se slaňovat pár délek (poznámka autora – „sviňu“ zásadně cvakat do osmy a nenechávat na zádech. Nechceme mít mrtvolu na svědomí).

Na parkále po zasloužené sklence šampaňa jsme utahaní zalezli do spacáků a vychutnávali klid po dobře vykonané práci. Ticho večera narušoval jen sem tam cinkot kravských zvonců. Brzy jsme usnuli. Asi ve 4 ráno přijelo auto s pražskou značkou. Parkoviště bylo úplně prázdné, ale nejlépe se jistě parkovalo vedle našich spacáků. Z auta vylezlo pár osob. Zřejmě se rozhlédli kolem sebe, protože nás probudilo hlasitě:

„To je nádhera!!“

Klidně jsme počkali, až zalezou do spacáků, venku vedle auta. Počkali jsme ještě dalších 15 minut, abychom je zbytečně nevyrušovali, a teprve pak jsme se šli vymocit o trochu dál a začali vyřvávat:

„To je ale nááááádhera! To je náááádhera!“

A tohle heslo už nám zůstalo. A jestli ho někde uslyšíte, tak možná nebudeme daleko.

Cestu jsme vylezli alpským stylem v létě 2002, a to za 3 dny. Cítili jsme povinnost napsat tento článek, protože asi kvůli tomu, že jsme se o tom výstupu skoro nezmiňovali, myslel Mauro Bubu, že dal první opakování. Poté, co se od nás dozvěděl, že byl až druhý, pogrataloval nám e-mailem – sportovní to duch!

Děkujeme všem sponzorům – toaleták Nesper, domácí slivovice Duce, a hlavně bankovní účet Kryze...

Děkujeme za podporu tektonickým silám, že to tu tak pěkně vyvrásnilo. Bez nich by se tahle akce nemohla konat.

Neděkujeme Newtonovi za jeho blbý zákon gravitace.

Milenkám děkujeme za propustky.

Jestli jste to dočetli až sem, klobouk dolů, a už toho čtení nechte a... Do stěn!

text a foto Pavel Kryze a Ricardo Jurečka

Paklenica

Legenda chorvatského lezení

Psát o chorvatské Paklenici je stejné jako hovořit o francouzském Buoux nebo italském Arcu. Oblastech starých, ale krásných! Vy, kteří tuto oblast pravidelně navštěvujete, mi jistě dáte za pravdu, a ti, kteří tam ještě nebyli, mají skvělý tip na lezecký výlet nebo na rodinnou dovolenou. Záměrně píšou o Paklenici jako o rodinné oblasti, protože splňuje všechny požadavky pro skvělou dovolenou. Pro taťku a synka neoklouzané „vápno“, pro mamku krásná oblázková pláž u moře. „Rest day“ a čas potřebný pro zhojení spálených zad se dá příjemně zkrátit túrou po nádherných kopcích, až dva tisíce metrů vysokých.

Do Národního parku Paklenica se dostanete, když pojedete z Vídně na Graz, Maribor, Zagreb, Karlovac a po nové dálnici, která byla otevřena v šestém měsíci roku 2004, směr Zadar. Před Zadarem nezapomeňte z dálnice sjet na Starigrad-Paklenica. Za dálnicí se v Chorvatsku platí (cca

koli, proto není špatné se na cenu zeptat na místě a předem.

Třicátá léta 20. století jsou obdobím, kdy do Paklenice přišli první lezci. Dragutin Brahm při pokusu o první výstup na Anića kuk zemřel. Cesta, kterou se pokusil vystoupat, byla vylezena v ro-

ce 1940 S. Brezovačkím a M. Dragmanem, kteří ji na počest pojmenovali *Brahmov smjer*.

Během následujícího období bylo vylezeno několik nových cest, které jsou v současné době považovány za klasické cesty v Paklenici, přeženy převážně chorvatskými lezci. Jsou to *Mosoraški* (1957 – B. Kambić, B. Kulić), *Velebitaški* (1961 – D. Ribarović, N. Jakić, M. Mlinac), *Klin* (1966 – M. Pleško, S. Gilić, N. Jakić) nebo *Funkcija* (1969 – N. Čulić, I. Kaliterna).

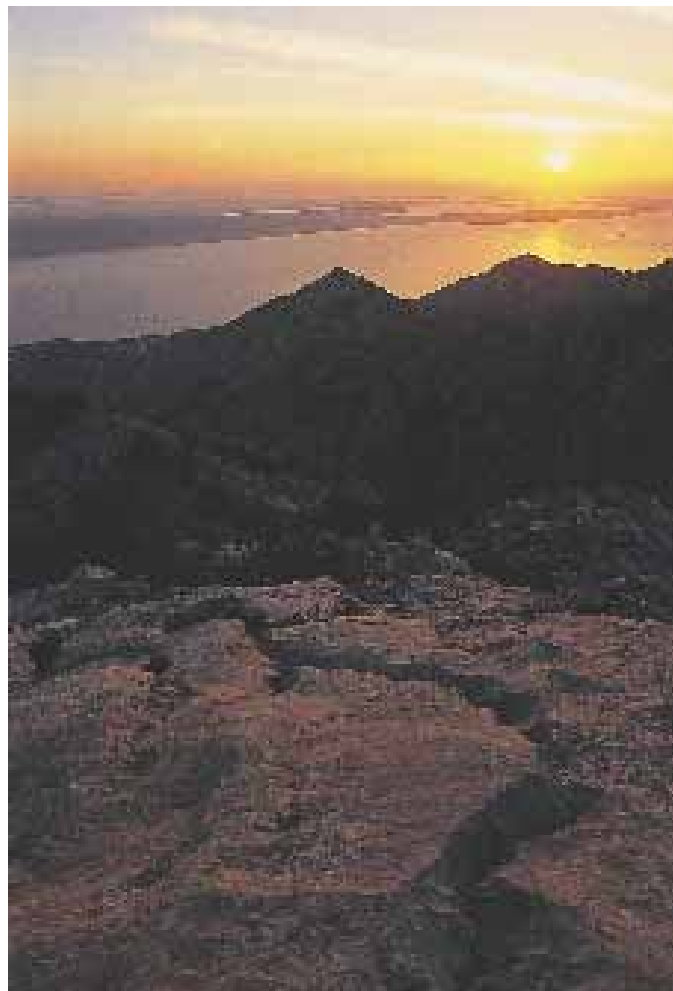
Zahanbit se nedali také slovinští lezci, kteří v oblasti postupně převzali iniciativu a vylezli mnoho prvovýstupů – *Vražji*, *Diagonalka* nebo *Forma viva*.

V sedmdesátých letech přichází do Paklenice nová generace lezců, která zrušila slovo „nemožné“. Vzniká mnoho cest vylezených moderním stylem – rychlý výstup s malou výstrojí – které jsou stále považovány za jedny z nejtěžších. Do oblasti je přenesen „duch“ volného lezení a je zopakováno mnoho klasických cest.

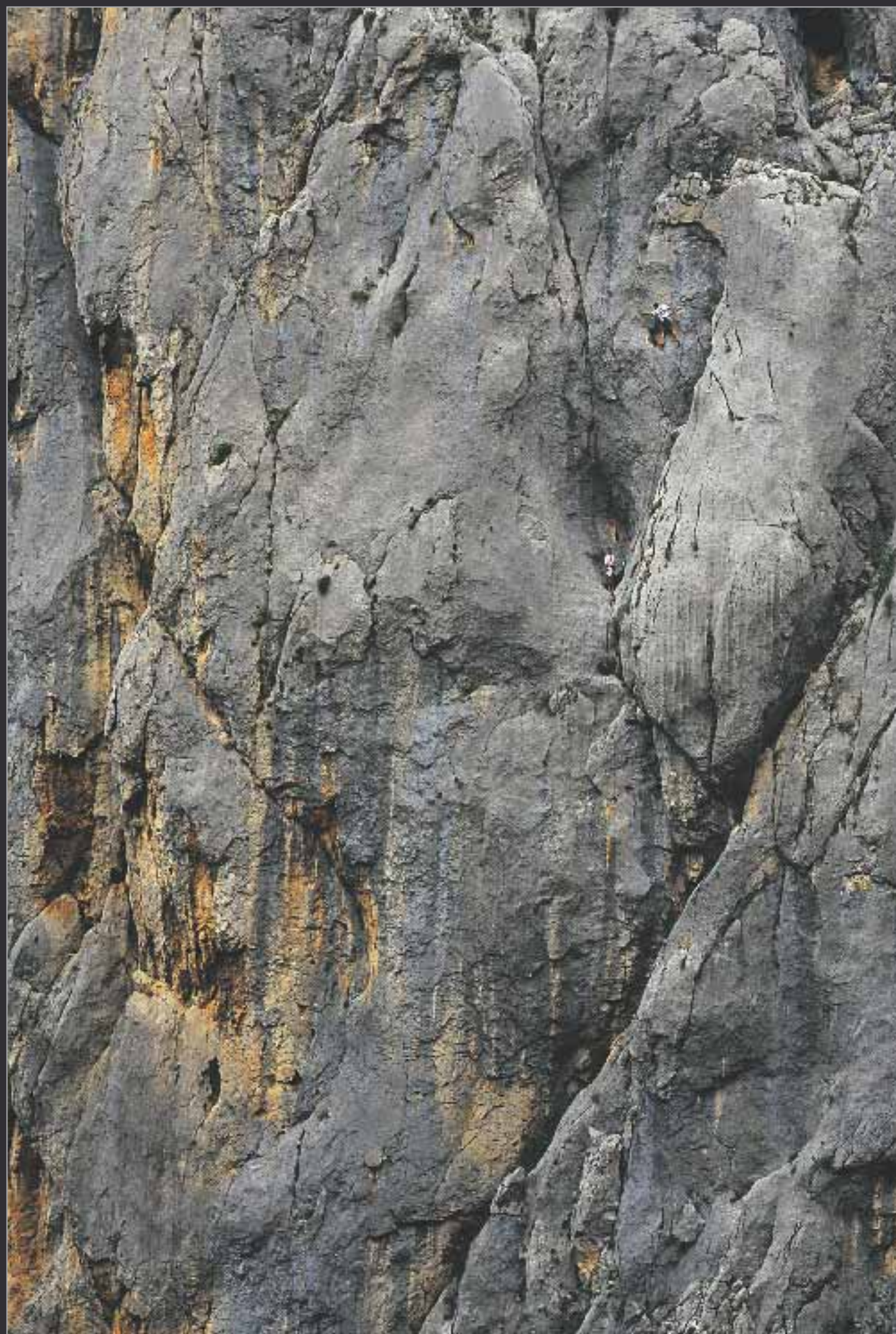
Počátek osmdesátých let byl obdobím, kdy se obtížnosti vylezených cest náhle zvýšily, tyto cesty byly lépe zajištěny a mnoho cest bylo vylezeno také v jiných skalních stěnách Paklenice. V tomto období se také staly velmi populárními rychlé opakované výstupy krátkých cest, stejně jako lezení většího množství cest v jednom dni. Je to období střetů mezi takzvanými tradiciona-

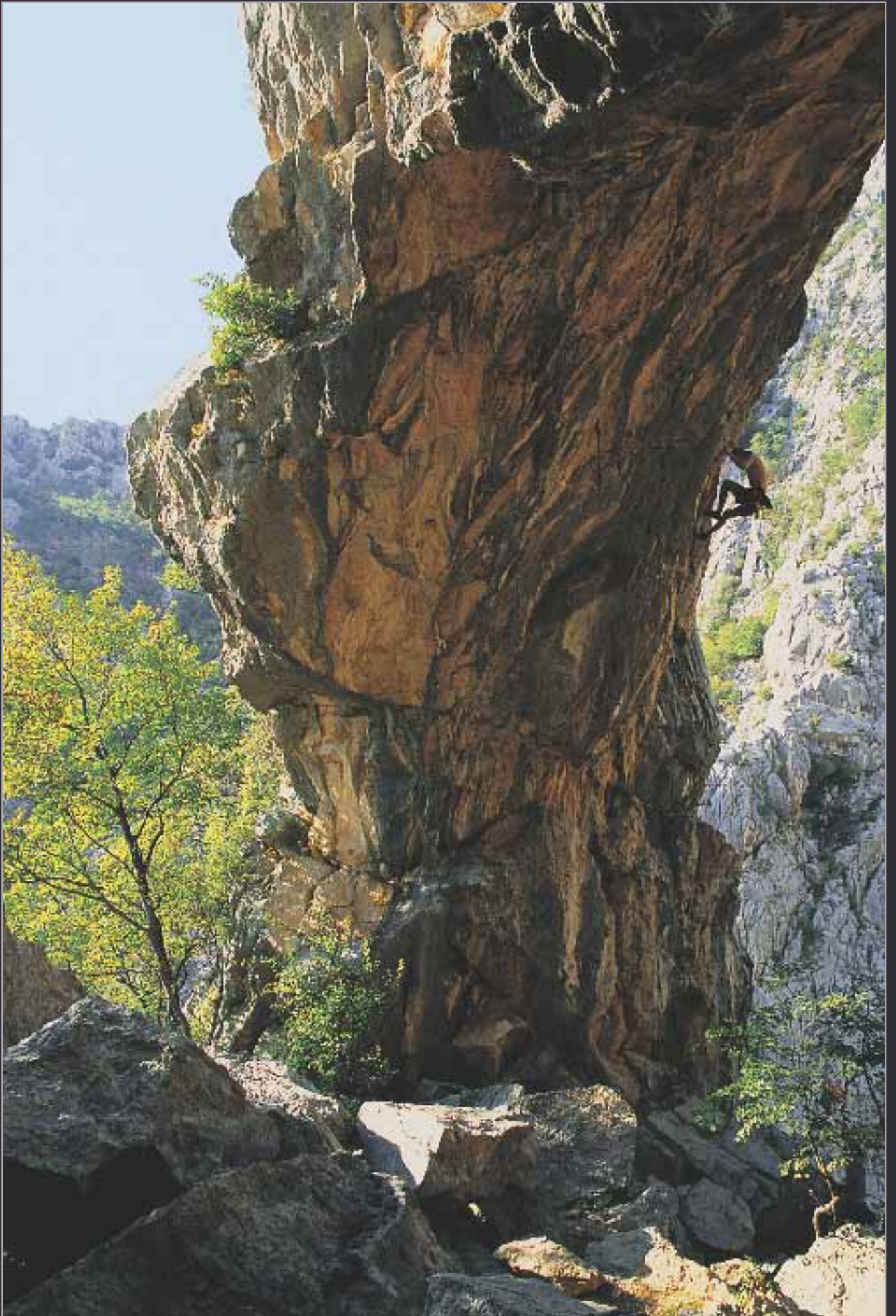

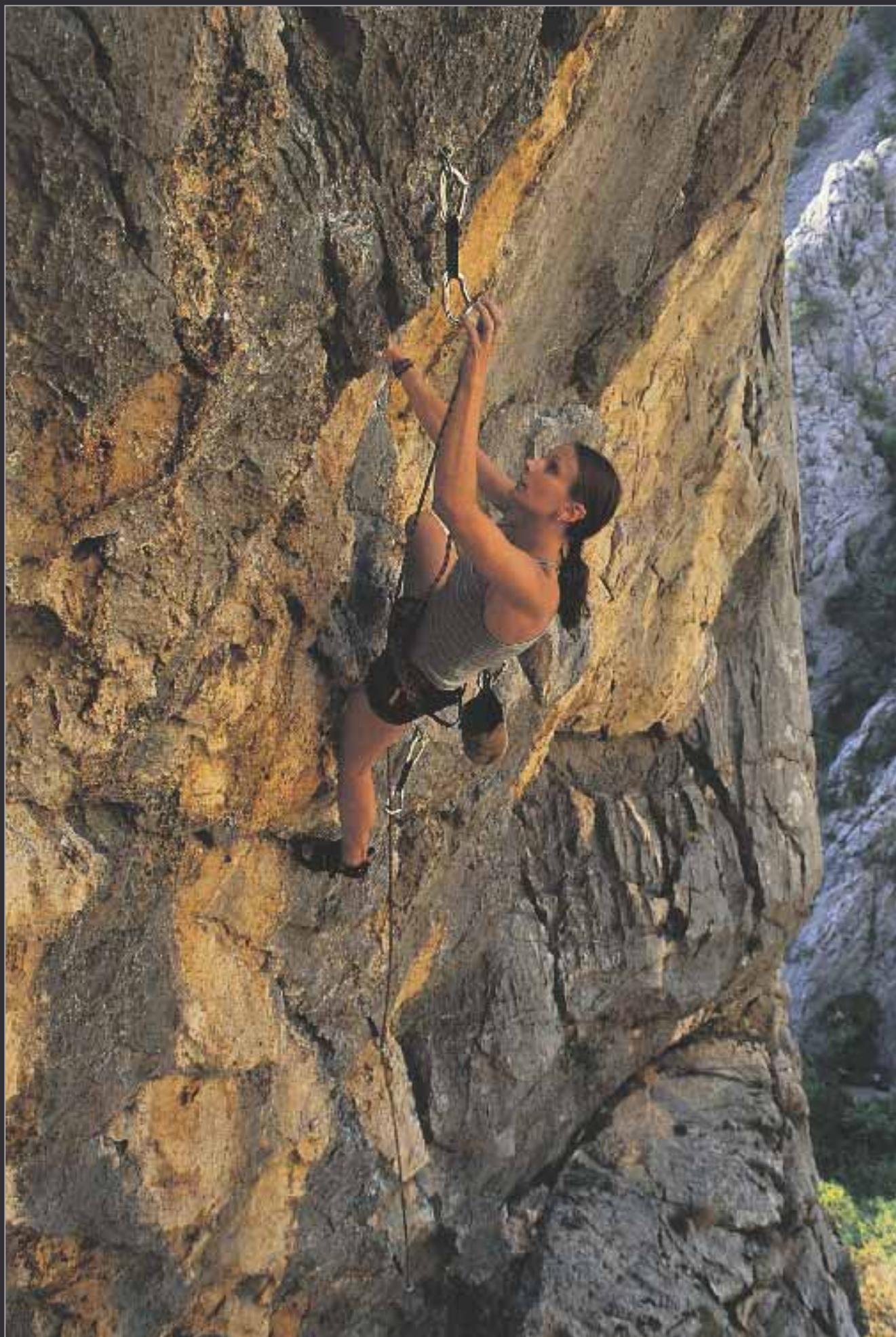
500 Kč), ale rozhodně je cesta pohodlnější a kratší než po klikatém pobřeží. Na to, že zde za všechno budete platit, i za vstup do Národního parku – a tudíž i do skal – si prostě musíte zvyknout. Pro lezce jsou však vstupy zvýhodněny (5denní vstup cca 270 Kč, 3denní vstup cca 180 Kč). Jídlo si každopádně berte svoje, protože zdejší je dražší – i když chleba, víno a pivo se dají v nouzi koupit za rozumnou cenu. Ubytovat se dá v některém z kempů kousek od vstupu do parku. Cena se mění podle toho, jestli je sezóna či ni-

Na vrcholu Anića kuk

Míša Pálová, Sjevno rebro (4b), Veliki Ćuk

listy a lezci, kteří preferovali moderní trendy volného lezení.

Rok 1982 se stal zlomovým bodem. V tomto roce F. Knez a I. Tomazin zopakovali volně cestu *Klin*, ale obešli nejtěžší místo. O rok později se podařilo známý traverz a klíčové místo cesty (6c+) přelézt L. Painkiherovi a I. Škamperlemu. I jiné známé cesty se dočkaly volných přelézů – *Funkcija* (1983 – I. Tomazin), *Šubara* a *Jenjavi* (1984 – T. Slabe) *El Condor pasa* (1984 – S. Rehberger). Rovněž bylo otevřeno několik nově vynýtovaných cest přes plotny – *Domžalski*, *Švicarski*, *Utopija 85*, *Ona voli rock...*

První krátké sportovní cesty vznikly v *Klanci*. Ital M. Corona začal s cestou *Stimula* (7a/a+) a nedlouho poté jeho krajan, známý Manolo, vylezl cestu, která byla považována za nejtěžší cestu v Paklenici: *Il Marattoneta* (8b+). Při výčtu kultovních těžkých cest nezapomínejme ani na *Moskito* (8b), vylezené G. Horhagerem.

Obtížnost volného lezení se také posouvala ve velkých stěnách. Talent tohoto období S. Rehberger volně vylezl cesty *Rio* (7a+) na *Debeli kuk* a *Cverčev Stup* (6c+) na *Aniča kuk*. Ještě v tom roce spolu s T. Slabem vyřešili něco, co bylo považováno za největší výzvu volného lezení v Paklenici, a to cestu *Brid Klina* (7b+).

Kvůli válečným okolnostem nastalo období, kdy všechny lezecké aktivity zůstaly na mrtvém bodě. Až ke konci r. 1995 byl park znovu otevřen pro návštěvníky, stejně jako pro lezce.

Novou éru předznamenala cesta *Waterworld*, kterou vylezli Rakušané I. Schalk a G. Grabner. V tomto období také dochází k přenýtování cest v *Klanci* a *Aniča kuk*. V posledním období patří mezi neaktivnější lezce Chorvaté B. Čujić a I. Matković, kteří svými jmény ručí za poctivou klasifikaci nových cest, např. *Zlathe godine* (7c) nebo *Vila Velebita* (7b+) na *Aniča kuk*. Jako jedny z nejtěžších jsou rovněž ohodnoceny ty výstupy, které osadili a vylezli Italové A. Michellini a jeho žena L. Ortolani. Jsou to: *Alan fjord* (7c), *Bubamara* (7c/c+), *Mjesečina* (7c/c+). Italové P. Pezzolato a jeho spolulezkyně S. Gojak mohou být považováni za opravdové „patrony“ Paklenice. Ručí za celou škálu nádherných, dobře zajištěných cest na téměř všech skalních stěnách Paklenice.

Nádherné vápencové údolí nabízí vyžití všem lezeckým stylům, od „boulderin-gu“ po „big wall“. Dvě stě metřů vysou-

ký „*Debeli kuk*“, který mi za svitu měsíce připomínal yosemitského El Capa, láká milovníky rychlých výstupů. Na posledním *Big Wall Speed Climbing* vylezli na vrchol „debili“ cestou obtížností 6c+ A. Grmovšek a M. Lukič za 23,17 minuty! Samozřejmě, že většina lezců si lezení do údolí přijede vychutnat, a proto určitě nemine nádhernou tři sta padesát metrů vysokou dominantu „*Aniča kuk*“. Obtížnost technického lezení zde dosahuje až stupně A4 a obtížnost volného lezení 8a. Na Anču vedou různé cesty – od těch, které si musíte zajistit sami, až po krásně vynýtované. Pro začínající lezce je ideální „*Veliki Ćuk*“, na který vedou až tři sta metrů dlouhé cesty v obtížnosti 3 až 4. Jediní, kdo budou trochu zklamání, jsou sportovní lezci. V údolí není mnoho převyšlých stěn, až na unikátní klenby „*Hram*“, kde jsou cesty do 8a. Krátké sportovní cesty (od 12 do 30 metrů) jsou u dosti frekventovaného chodníku. Zato nástupy pod velkou stěnou trvají od 10 do 40 minut, takže co víc si přát!

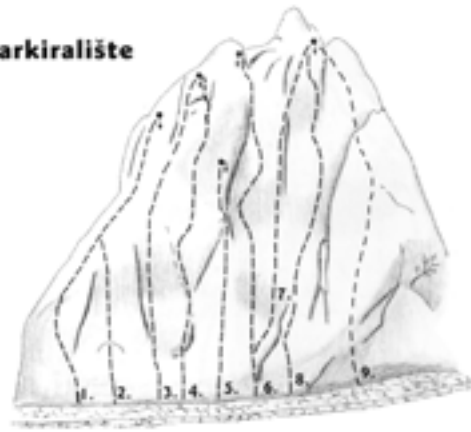
Oblast je to celoroční, ale vzhledem k vysokým teplotám je nejideálnější jaro a podzim – přesněji konec léta. V zimě sužuje oblast silný vítr, který znemožňuje lezení.

V textu bylo použito úryvku a nákresů z průvodce – Paklenica, Boris Čujić, který můžete koupit přímo v „Národním parku Paklenica“

E/2 – Debeli kuk - Stup

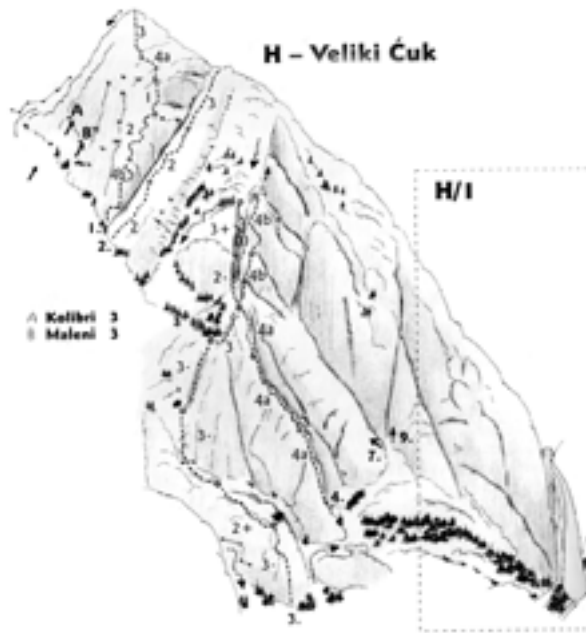

A/1 – Parkiralište

1. Petronilla	6b	20 m	5. Banana split	5c	15 m
2. Kagula	6b	20 m	6. Stimula	7a/a+	20 m
3. Santana	6c	20 m	7. Lu-Lu	6b	20 m
4. E.T.	7a+	20 m	8. Joint	6a+	20 m
			9. Tofi is 20	6c	20 m

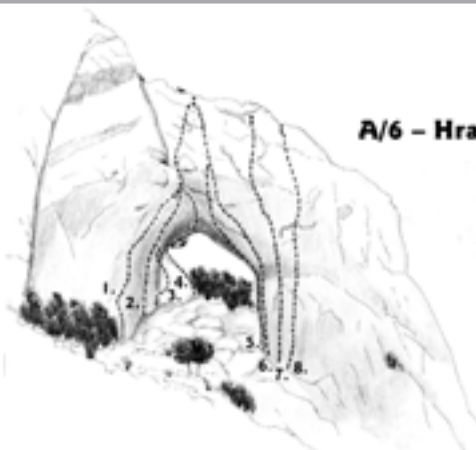
H – Veliki Ćuk

△ Kellibri
□ Maleni

A/6 – Hram

1. Volos	7b+/c	15 m	5. Mrakan	8a	15 m
2. Perun	7c+	15 m	6. Vodan	7b/b+	15 m
3. Funky shit	7c+/8a	15 m	7. Gerovit	7a	14 m
4. Svarog	7b+	20 m	8. Morana	6c	13 m

Vznik samostatného československého státu jsme oslavili cestou do Ospu. Za tři dny jsme toho zažili víc než dost. Denně přšelo i svítlo slunce. Denně jsme lezli obklopeni přáteli. V Mišja pečli se mluvilo první dny jen česky. Koupali jsme se v moři pod střechem, naboural do nás kamion, a víc si snad od jednoho zájezdu ani nemůžeme přát!

Osp 2004

kon. I ty nedoležené „on ksichy“ v osm bé jsou super výkony. Kdo druhý u nás si může dovolit nastoupit on sight do 8b a ulézt tam pár metrů, že? Leda brněnský Drak a to teď nemyslím ten rychlík. Ačkoli, také by se tak mohl nazvat.

Junioři zkoušejí Mrtvaški ples

Své první 8b si připsal také junior Martin Stráňík. Na jistotu vylezl *Mrtvaški ples 8b*. Martin

Adam Ondra

třetina v kempu, ale prý je poslední dobou klid. My v kempu spát rozhodně nebudeme.

V „díře“ přibyla spousta cest. Už je to jako u nás na skalkách. Každá pětimetrová stěnka má borháky. Je to jenom dobře. Aspoň i Lenka může lézt každý den jinou cestu a odspodu! Poprvé lezení bavilo i Teu. Na skále si přečetla, že leze Marionetu a v průvodci, že je to za 8b. Tak se mě ptala, jestli je to těžké, to 8b. Smích. „No, to je strašně těžké, Teo!“ říkám s úsměvem, když znovu padám v *Mrtvaškem plese*, i když mi připadá lehčí, tak 8a+/b. „Ale možná to tak těžké není, Tei, když tady Adánek má jen o dva roky víc než ty a skoro to vylezl on sight. Ovšem, až úplně nahoru!“ Naše devítiletá Tea totiž lolila na druhém konci položené nástupy po první expresku. Dělá to tak šest sedm metrů.

Tedy Adam Ondra zde také nechyběl, jakožt ani velká část juniorského týmu včetně Rajfových a Stráňíků.

Adánek válí

Už z dálky je vidět, jak Adamovo útlé tělíčko, kterému dominuje husté kučeravá hlava, vlně někde vysoko na nějakém krápníku. Jeho strhující on sight pokusy jsme sice už nestihli, zato jsme si mohli vychutnat jejich barvitě líčení dřív, než jsme jej vůbec spatřili. Drže on sight se vrhl na *Marionetu 8b/b+*, která je pověstná daleko od sebe vrtanými děrami a Adam přitom dolezl až dva metry pod vrchol. Dal jí na třetí pokus. Flash nastoupil do *Lahko noc Irina 8b*. No flash, koho by tak asi mohl napodobit... V prvním převisu vynechal dvě expresky, ale do madla doskočil. Kdyby spadl, tak nevím, nevím, jak by se vyhnul velkému „květáku“ pod sebou. Dobojoval to až do druhého klíčového kroku za mikrolištu pod vrcholem. Na druhý pokus uspěl. On sight šel do každého 8b, na které narazil. Nakonec se musel spokojit s 8a, *Blood, sugar, sex, magic*, on sight. Celé je to 7b+, a pak tvrdý boulder za malé lišty na třech metrech. Super vý-

je už ovšem pořádně vysoký, takže boulder řešil nejlehčím možným způsobem. Adam, který cestu vylezl na jaře, musel asi zabojovat jinak. Martinův starší bratr Štěpán zkoušel *Pingvin dir* za 8a+, jestli uspěl, nevím, poslední krok za ostrý malý spodák mu moc nesesedl. „Can-drbál“, tedy *Mrtvaški ples*, zkoušely i slečny Rajfový a patnáctileté Silvii šel, musím říci, hodně dobře. I já jsem si vychutnal tento valčík po dírách a kvapík po lištách, ovšem až při svitu úplňku. Ne že bych musel tak dlouho stát frontu, to ne, ale pořád jsem se smekal v bouldru uprostřed. Až po západu slunce jsem se naštvál a zarval a vychutnával si dosyta každý krok, každou otočku. Ta doba má pro mě zřejmě zvláštní kouzlo. I před třemi lety jsem takto vylezl *Lahko noc 8b* i *Hugo in Popaj 8a+/b*. No, ale taková tma jako teď určitě nebyla. Jen v Súlově jsem během úspěšného pokusu zažil horší.

Chlapi lezou Millenium

Sice v menšině, avšak byli zde i další třicátníci. Davidovi Mazákoví se zalíbila atletická cesta *Millenium 8b+*, která vede ve druhé délce a začíná těžkým *Mozaike 7c+*. Davy mi se zápletem popisuje ty kroky, ty tahy! Hned bych do toho šel. Miluji ty atletické věci vysoko nad zemí, ve druhé délce. Říká: „Jak jsem to poprvé lezl, hned mě napadlo, že by to Mrazíkoví sedělo. Kdybych mu vyradil kroky, tak to musí dát flash. A pak jsem si přečetl na „8a“, že to dal on sight. Pacholek jeden. Ale vůbec mu to nemám za zlé. Udělal mi radost! To jsou umělé pozitivní díry, na tom musí sklepat, to on umí.“ Zkoušeli ji s Martinem Fojtíkem. Je to zhruba dvacet tahů ve střeše a nějaký už lehčí dolez po hraně. Cesta má dnes dva on sighty. První udělal Christian Bindhammer, tuším v únoru 2002, druhý letos náš favorit Tomáš Mrázek (a tajný doping – všichni ho chceme jednou dohnat a předechnat, že? To nás povzbuzuje.). Parádní výkon! Ivo Kašpárek zkou-

Tea leze Marionetu

Nerad jezdím osm set kilometrů na jeden zátah, a tak o půl druhé v noci parkujeme za výběhem krav u potoka v Lebringu. Na prohlídku místa, které jsem podvědomě našel i po čtyřech letech, nám svítíl úplněk. Kdysi jsme tady občas přespávali na cestách do Ospu a z Ospu. Druhý den ráno se dostáváme hned na sjezd z dálnice za Mariborem do zácpy. Dvě slovnická auta otáčejí zpět. Intuitivně vyhazují blinkr a vyrážím za nimi. Přece nepojedou zpátky? Určitě znají objížďku. A taky že jo. Po půlhodině jsme v Ljubljani. Mám pocit, že to byla spíše zkratka. Riskantní manévr vyšel. Taky jsme mohli ztratit hodinu a ještě jet zpátky. Odpoledne už sjíždíme z nového gigantického mostu do známého údolí. Protažením dálnice se sice cesta trochu zdrazila, ale nádherně urychlila. A k tomu zdražení: Když člověk na platidle vytahuje osm set tolarů, tak se to zdá moc, ale platí-li v eurech a podává na dlaní čtyři zlaťáky, tak si toho ani nevšimne. Než si to přepočítá...

Ze straně se na nás šklebí rezavá tvář Myší díry. Na celonárodní volno tady zas tolik Čechů nepotkáváme. V podstatě jenom Brňáky a jejich přátele a asi dvě auta Slováků. I tak to čítá dvacet, možná třicet lidí. Z toho je jen

šel *Lahko noc Irina* a padal v závěru, nevím, jestli ji stihl dolézt. Už dříve však vylezl *Ples mrtvých* a zdál se mu lehčí než Tanec s Irenou. Mně sice taky, ale to asi jak komu.

Pozor, leze Matylda

Nutno dodat, že si zalezla dobře i naše pěti-měsíční Maťa – krátkosrstý jezevčík – a zařadila s mnohem většími psy dalších lezců. Chvillemi jsme se báli, že ji sežerou. Třeba vlčák, kterého Matylda furt kousala do ucha anebo silný buldoček Uroše Perka. Ten ji měl ze všech nejraději a honil se spolu skalami tak, až hrozilo, že se někde zřítí. No buldoček by se nezřítí, to byl trénovaný svalovec, a když se někde Maťa opožďovala, tak ji žduchal do zadečku. Čumáčkem. Aha, no jo...

Řítí se na nás kamion

Jo, ale jak to bylo s tím kamionem, že? Nádhěra. Představte si obrovské parkoviště. Tma jako v pytli, mlha a šílený nepřetržitý liják. Prostě krásný horor. Smích. My, nacouvaní žádí do autobusové zastávky. A teď se odněkud jako přízrak či chiméra vynoří kamion. Oba s Lenkou hned dostaneme nepřijemné tušení, kterému se však nedá zabránit. Neboť on nás přijel nabourat. Doslova po nás šel. Nejprve se objevil a Lenka pronesla: „Autobus, musíš odjet.“ A já jsem zůstal klidně sedět a mřičal vložky, protože rozum říkal, že to zcela jistě není autobus. Kamion nás minul velkým obloukem, nic se nestalo. Jenže se za chvíli objevil znovu. Shora. Nenápadně k nám začal couvat. Avšak ještě se na to necítil. Proto znovu odjel. Zřejmě pocítil strach. Za okamžik se objevil znovu, rozhodnut, že si najme pomocníky. Z mlhy se vynořili další dva ostřílení hoši. Kamion znovu popojel do kopce a znovu začal couvat a znovu se rozjel dopředu. Dva muži jej začali navádět, ačkoli by se před nás vešlo deset kamionů. Ovšem, bylo jasné, proč. Tušení nebezpečí zesilovalo. A pak to přišlo. Pocit už byl tak silný, že nebylo pochyb. Přesto jsem nemohl nic dělat. Osud už byl napsaný. (Než bych vlezl do auta a nastartoval...) Kamion nacouval tak těsně, až nás zamrazilo. Lenka

i Tea s Maťou seděly v autě. Každý měl pocit, že to nemůže vyjít. Rozum však stále argumentoval proti. Místa bylo stále dost. Jenže nyní přišel manévř, který nikdo nečekal (možná ani navigátoři ne). Kamion se náhle začal otáčet. A jakmile pohnul kabinou doleva, náhles vyjel doprava. Bouchl do našeho „ventíčka“, až poskočilo o metr dozadu. Nebudu napínat. Nestalo se takřka nic. Čekal jsem rozbitý reflektor, celou pravou stranu pomačkanou. A ono nic. Reflektor celý, pouze mlhovky a přední blinkr ležely na asfaltu vysypané. Jenomže i ta žárovečka z blinkru, která zůstala viset na drátku, nakonec svítila, ale to jsem zjistil až na druhý den, kdy jsem se pustil do oprav. Tak jsem se usmál, protože jsem v tu chvíli už věděl, že to stejně budu platit já, a jenom jsem byl rád, že reflektor svítí, a tedy v pohodě dojedeme. Řidič se omlouval a jeho asistenti běhali a ujišťovali a fotili řidičovy papíry a tak. Ráno jsem zjistil, že ani kryt blinkru nepraskl, pouze to všechno vypadlo ven. Akorát plastový rám od mlhovek byl pokroucený a prasklý, mlhovky samotné ne. Nárazník rovněž celý. Jen jsem za něj zatahal a už zapadl, kam měl. Inu, nejenže nám to jezdí za čtyři litry nafty, ale ještě to přežije takový náraz! Dobře to ve Volkswagenu vymysleli, kluci němečtí.

Mořská laguna v hotelu Bernard

„Blinkr bliká, stěrače stírají!“ Hurá, jedeme k moři. Po bouřlivé noci – z nebe padala celá vědra s vodou – nádherně hrálo sluníčko. Vyrazili jsme směrem na Piran a před závorou do města jsme odbočili doleva k nábřeží. Tady jsou všechna parkoviště placená, ale vyšší síla nás opět vede do bezpečí. Ze stavby právě vycházejí dva dělníci, a že můžeme zaparkovat u nich. Následuje krásná, slunečná procházka nábřežím k obrovskému komplexu hotelu Bernard a v něm – mořská laguna. V sobotu už to bylo bohužel za šest padesát eur na dvě a půl hodiny, v týdně se platí jen pět, ale i tak to stálo za to. Na dvacet různých velikých bazénů s mořskou vodou, vířivé proudy, jezírka s vířivkami, tobogány pro děti (a pro mě), no super. Děti si užily a hurá do skal.

Sprchovací kouty v Ospu

Tady to vypadalo jako po potopě. Po parkovišti tekla malá řeka a z krápníků crčely vodotrysky. Ale zalezli jsme jako vždy naplno. Vychutnal jsem si druhou délku „9a“ za 7b+ on sight. Nádherné vzdušné bouldry. Bylo to na rozlezení, takže jsem měl ruce jako konve. Vpravo zrovna hopkal v *Nočne kronice* Adam Ondra. Nepromarnil jsem vzácný okamžik, kdy ho mám pod sebou a nafotil jsem jej i s mamutím mostem v pozadí. Naštěstí lezl AF, jinak bych to nestihl. Dole řádila Maťa se psy. Právě se spouštěl Uroš Perko. Zhoupnul se tak daleko nad údolím, že to vypadalo, jako by se na ten most posadil. Znovu jsem rychle mačkal spoušť, ovšem nestihl jsem zadat správný čas, takže je to trochu rozmazané. Uvidíme, co s tím v Montaně udělají – asi nic, kuličku do koše. Úsměv. A paráda. Je tma. Přichází můj čas. Dvorščo hovoril niečo o novom 7b vpravo od Pleskavice. Jdu to onsajtnout. Nádherně si zabývají v dlouhém skoku ze spodáku do lišty. Po půlhodině abadžikrování (trošku jsem si zapřeháněl...) to nekompromisně „routnu“. Uvaříme si na parkovišti hrst vložek na poslední kapce plynu. Tedy já. Vložky kromě mě jí doma už jenom pes, ale i toho předpokládám rodinka brzy pokazí. Ani Barča je nejlí. To je kočka. Lenka s Teou si dají gulášek. No, dneska po nich dojezu i ten.

A konečně spokojení můžeme vyrazit domů. Do deště, do Oldřichovic, do Havířova na stěnu... Do Potoka, abadžikra. Chá, chá! A již v Havířově mě zastihuje Davyho zpráva, že Mrazík o víkend končí třetí ve Valencii, a před Chabotem drží náskok ve Světovém poháru přes sto bodů. Ó, jak jsme všichni propojeni. A hned se lépe trénuje!

text a foto Rostislav Tomanec Zico

Adam Ondra

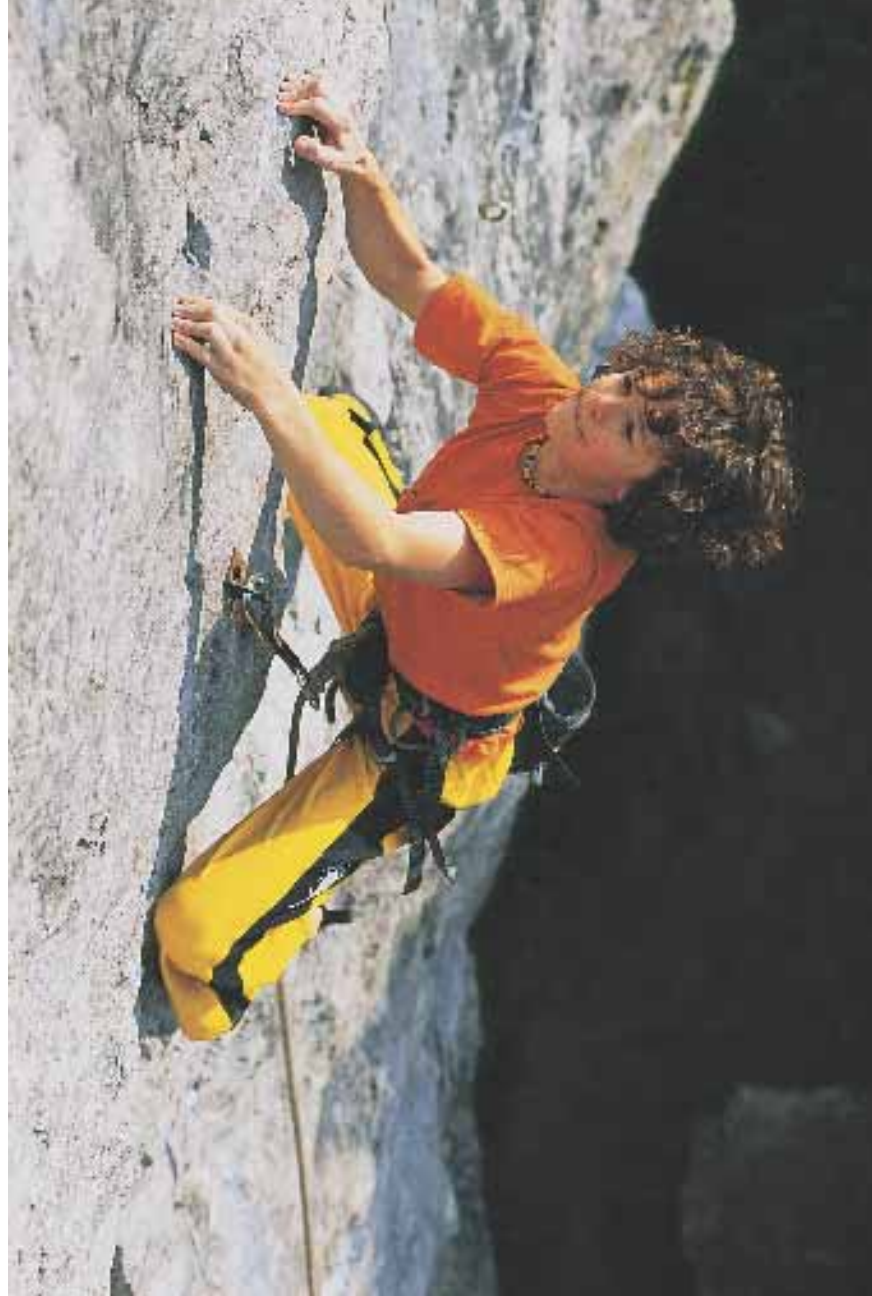
Je mu jedenáct let, přezdvívá si Krasový vysavač, protože v Krase „vysává“ všechny cesty od 8a výš (zbývá mu jich ještě 10). A to i přes to, že je se svými 150 cm výšky asi jeden z nejmenších 8áčkářů na světě. Těch 150 cm je jen orientačních, stále roste a moc se neměří. Poznává to v cestách, kde dřív nemohl dosáhnout na chyt. Když se ho zeptáte na jeho trenéra, odpoví, že má sám sebe. Jeho loňským vánočním přáním byla vrtačka, aby mohl konečně dělat nové cesty. Má to v hlavě srovnané a nikdy ti neřekne svoje cíle a sny, ty si nechává jen sám pro sebe... Takových kluků ve skalách moc nepotkáte, na to vemte jed, a proto když se vám to náhodou poštěstí, věřte, že máte tu čest s Adamem Ondrou z Brna.

... Udělat rozhovor s Adamem není jen tak. Když si nachystáte otázky a budete se ho ptát, moc vám toho neřekne. A proč taky... když něco umíte, nepotřebujete o tom pořád všude mluvit... A tak se náš rozhovor nakonec změnil v příjemné posezení a pokec s Adamem, Evčou a Bokulou (Adamovi rodiče), ze kterého jsem nakonec udělal krátký Adamův portrét...

S Adamem je to tak, vzhledem k věku ho zatím všude doprová-

Adam s Kristýnou

zíme, ale jinak si to organizuje sám. Nastuduje průvodce (cesty zná i z paměti), dost informací získá z internetu a naplánuje výjezd celé rodině. Zvlášť v Juře je to důležitý. A to i přes to, že se třeba musí prokousat němčinou... dokáže to nastudovat i s přístupem do skal a to je mnohdy dost obtížné i pro dospěláka. Je to podobný jako s knížkami o lezení. Rock Stars zná taky z paměti od Gülücha až po Hudečka.

...Adam vždycky všechno dělal naplno... když jezdil na kole, tak jezdil na kole a v pěti šesti našlapal za jeden výlet 30 km. Před tím se zajímal o zeměpis, tak zase ležel v atlase a časem ho uměl nazpaměť. Všechny státy a jejich hlavní města. Teď zase leze a vstřebává všechny možné informace, u vylezených cest si pamatuje všechny důležité kroky. Před koncem školního roku přišel třeba ze školy s tím, že cestou domů konečně vymyslel, jak přeleze Bubáka ve Sloupu (viz foto).

Když jsme tam pak přijeli, tak to opravdu tak vylezl. Rozhodně u lezení dost přemýšlí. My nefungujeme ani jako jeho trenéři a zatím to ani není potřeba.

Adam je spíš uzavřenější typ, nemá kolem sebe kopu kamarádů. Je to taky trochu tím, že vždycky chodil na školu mimo bydliště, kam dojížděl, po škole to měl ke spolužákům daleko, no a tady v místě bydliště široko daleko v místě bydliště široko daleko vrstevníky nemá. Mezi lezci se nejvíce kamarádí s Nunym (Martinem Stráníkem, který studuje sportovní gymnázium v Brně). Spolu v týdnu lezou a pak blbnou u nás doma. Martin s námi jezdí často i do skal. Velkou kamarádkou je Kristýna, jeho o osm let starší sestra, přes ní má blízko i k brněnským mladochům (Čoko, Mara s Vlčicí, Kala, Káčuľa, těch lidiček s přezdívkami je strašně moc...). Kristýna dlouho nelezla, raději seděla doma a teď je stejný nebo ještě větší blázen než Adam.

Adam začal lézt na dnes již neexistující stěně – Rosničce, asi v šesti letech. Jezdil sice od malička s námi do skal, občas si zkusil nějakou trojku nebo pětku nebo se pohoupal v laně. Skutečně ho to chytlo teprve až na té Rosničce. No a pak zkusil první závody – bylo málo lidí, tak byl třetí. Přivezl si dva pohárky a to ho silně motivovalo. Vždycky říkal – není důležitý co vyhraješ za ceny, ale ty poháry ti nikdo nedá. Všechno ostatní si můžu koupit, ale pohár nikdy nenajdeš. Olympijskou medaili by určitě neprodal.

Následující rok začal lézt na prvním konci lana... V Paklenici zkusil nějaký 6bččko a to se nám fakt klepala kolena – byl docela vysoko nad nýtem, v takovém gajblu, nemohl dosáhnout a nemohl se ani vrátit... No, je pravda, že i dnes je lepší občas se někam schovat, ale Bokula je otrlejší... Třeba v Tarnu (Francie) hrozilo, že mohl slítnout desítku, tak se ti na to dobře nekouká. Ale

postupně si zvykáš, že ho vlastně nějakému nebezpečí vystavuješ, ale zase s rostoucími zkušenostmi se to asi vyvažuje. Dnes již Adam zná své hranice, když si není jistý a hrozí, že by třeba spadl na zem, tak radši neleze. Taky se to riziko mění s tím, jak se zlepšuje. Tím, že má teď už deset cest za 10- na OS, tak už má i v těch 8a určitou jistotu... Letos o prázdninách byla vůbec vysoká úspěšnost na ty „10miny“ on sight. Je to tím, že o prázdninách jsme hodně jezdili ven, v Krase těch možností zas moc není. Tam má Adam zatím jen

jednu „10minu“ OS – Ippolitto ve Sloupu, které je podle Sviště (Tomáše Pilky) nejtěžším onsightem v Krasu. Třeba Mráza na to má ten potenciál samozřejmě taky, ale možnosti všem ubývají...

Adam moc cest nezkouší. Jde do ní teprve až když se cítí, že by to mohlo vyjít. Některý si tak pořad schovává a obchází je, než doba uzraje. Ani potom moc nepokusuje. Většinu cest má přečtenou maximálně na šest, sedm pokusů. Třeba Bububu 10/10+ má na šestej pokus, Glutamana 10+, jedna z nejtěžších cest v Moravském krasu, na osmej. Poslední 8bčeka má na druhý třetí pokus. Když mu to nejde, tak jde lézt něco jiného. Dalším důvodem je taky to, že pořad roste, takže za měsíc za dva už je to lepší.

Ptal ses na slávu, ale to taky nepochodíš, protože ji moc nevyhledává. Ani my moc nikde nepíšeme, Adam většinou nechce a my taky nechceme kolem něj dělat žádnou bublinu. V Itálii letos o něm vyšlo v „pareti“ povídání s fotkami na šest stran, ale tak jako ty přišli sami...

Celkově se dá říct, že se Adamovi v jeho přáních a plánech dost podřizujeme, protože když přijde a řekne Jura, jede se do Jury. Štěstím je, že nás to baví stejně jako jeho. My jsme se u lezení poznali a lezem pořad, takže nám to vůbec nevadí, spíš naopak. A Adam je do lezení doslova blázen, jemu je jedno, jestli je zima nebo vedro, prostě leze. Dalo by se říct, že je svým způsobem omezený, ale my si myslíme, že je v pohodě a že je pořad normální a pořad objevuje. Letos si vyzkoušel s Lubošem Mázlem ledu a mixy a hodně se mu to líbilo. Ale zakládat jistě zatím ještě neumí. Když jsme letos lezli někde v Labáku, tak tam zkoušel nějaký uzlíky dát, ale moc mu to nešlo a navíc při tom vynechal obrovský tutový hodiny. Na to si bude muset asi ještě chvíli počkat...

...a já věřím, že se brzy dočkáme a že se máme ještě na co těšit. Ještě chvíli si s Adamem, Evčou a Bokulou povídáme nejen o lezení, ale o všem, na co zrovna přijde řeč. Ze všech je cítit pohoda, protože všichni dělají co je baví a to je v životě veliké štěstí. A to je dobře.

zapsal	Janek Bednařík
foto	P. Žofka ←← P. Nesvadba ←← a archiv A. Ondry

Výstupy na skalách 2004 (k 12. 11.)

8b+

Glutaman	Holštejn, Mor. kras, CZ	PP, pátý přeлез
Baby Basher	Kochel, D	PP
Bu-bu-bu	Sloup, Mor.kras, CZ	PP, šestý přeлез
Marioneta	Osp, Misja Pec, SLO	PP (8b/b+) velmi blízko OS

8b

Kašpárkuv hrobeček	Holštejn, Mor. kras, CZ	PP
V zápalu boje	Sloup, Mor. kras, CZ	PP
Evoluce	Holštejn, Mor. kras, CZ	PP
Mrtvaški ples	Osp, Misja Pec, SLO	PP
Cesta velkého meče	Sloup, Mor. kras, CZ	PP, vlastní varianta (narování cesty)

Pochybná pověst

Lahku noć Irina	Osp, Misja Pec, SLO	PP, 2 pokusy, flash
Matrix	Osp, Misja Pec, SLO	PP

8a+

A bicyclette	le Tarn, F	OS
La bomba	le Tarn, F	OS
Priez pour nous	le Tarn, F	OS
Gage de ma parol	le Tarn, F	OS
Ippolitto	Sloup, Mor. kras, CZ	OS
SMS	FJ, Jungfernriss, D	OS
Sonce v oceh	Osp, Misja Pec, SLO	OS
Dinosaurius	Seynes, F	OS
Maelstrom	Russan, F	OS
Desperado	FJ, Solarium, D	OS

Přes 20 cest této obtížnosti

Např. – **Zákaz vstupu do Epita** 10-, Holštejn, Mor. kras, PP, velmi technická cesta, celkově 3. přeлез

Panychida 10-, Býčí skála, Mor. kras, PP, druhý přeлез

Provokace 10- (10-/10), Rudice, Mor. kras, PP, třetí přeлез po vylomení chytu

Ippolitto 10-, pravděpodobně první (nejtěžší) OS přeлез cesty této obtížnosti v Mor. krasu

celkem cca 55 cest obtížnosti 8a a více

Vlastní cesty nebo první přeलेzy

Červený trpaslík 9+	Bajerova skála, Mor. kras	PP, první přeлез
Lednová neděle 9+	Břestecská skála, Chřiby	PP, první přeлез
Cesta velkého meče 10-/10	Sloup, Mor. kras	PP, vlastní varianta cesty Pochybná pověst

Výstupy na pískovcových skalách

Poslední relikvie Xb	Trún, Labské údolí	OS
Návrat krále Xa	Trún, Labské údolí	OS
Bestseller Xa	Sicilská stěna, Labské údolí	OS

Výsledky na závodech 2004:

1. místo celkově International Trophy CITTA' DI RAVENNA (ITA)

(1. místo boulder, obtížnost i rychlost)

1. místo European Youth Climbing Days ARCO (ITA)

1. místo Youth Color Climbing Festival IMST (AUT) (obtížnost i rychlost)

1. místo závod ČPM v Horicích, v Brně, v Bystřici nad Pernštejnem, ve Svitavách

Vítěz ČPM 2004

Sponzoři: Saltic, Singing Rock

Sardinie ostrov snů

Vertebra Dimolfetta 7a-b

Jak to všechno začalo

Je čtvrtek 24. září a já jdu na trénink do posilovny. Myslím na tátu, který má odjet s mým bráchou Honzou a jeho ženou Denisou v 18.00 hodin na Sardinii lézt. V duchu jim závidím...

Po tréninku v půl šesté mi zvoní telefon. Volá mamka: „Pojď rychle domů, volal Honza, že mu odpadl klient a že máš jet místo něj na soustředění na Sardinii.“ Telefon mi málem vypadl z ruky. Nevím, co mám dělat. Stojím na místě a nejsem schopna se pohnout. Přemýšlím o tom a v hlavě se mi honí myšlenky. Co škola? Učení? Budu to potom všechno stíhat?

Jedu domů, balím si věci a za hodinu už sedím v autě a jedu na Sardinii. V tuto chvíli už házím všechny starosti za hlavu. Po čtrnácti hodinách jízdy autem, devíti hodinách trajektem a dalších 160 km přijždíme do kempu v St. Maria Navarrese. Po jízdě jsme docela unavení. Stavíme stan kousek od moře a hurá na skály.

Lezení

Rozlázáme se v oblasti **Villaggio Gallico**, která leží 10 km od kempu. Jsou tu kolmé cesty asi 20 m vysoké. Táta mě překvapuje. Přestože celý rok skoro vůbec neleze, vyvádí zde s Denisou 6b na OS. Já a brácha lezeme čtyři cesty obtížnosti 6c až 7a.

V neděli vstáváme v 6.30 a jedeme autem ho-

dinu do **Surtany**. Lezeme zde 120 m dlouhou cestu asi tak za 6b. Vede podél spáry a ty já ani táta moc nemusíme. Počasí je zatím příjemné, kolem 26 °C ve stínu.

Další den se chystáme na dominantu Sardinie – Sardenskou jehlu (160 m) v oblasti **Cala Coloritze**. Jen nástup pod jehlu nás stojí hodinu chůze. Táta a já lezeme přímo středem cestou Dolce Still Novo 6c. Honza s Denisou lezou vedle nás cestu stejné obtížnosti. Byl to krásný zážitek. Na vrchol jehly se vejdou tak 3 lidi. Při slaňování foukal vítr tak silně, až se nám zaplétala lana.

V úterý jsme jeli do další oblasti. **Fuili** je oblast přímo u moře. Najdete zde kolmé stěny, ale i jeskyně se skvělými cestami obtížnosti od 5c až 8a. Dírky, krápníky, komíny, rajbasy, spodáky, hrany a vůbec všechny druhy lezení. Je to nádherna!

Honza pořád nechtěl rest day, tak jako my, protože čekal na dešť. Předpověď na další dny byla ale pořád dobrá. A tak jsme vyhráli. Brácha si splnil svůj sen a vyzkoušel si své nové terénní auto na cestě do **Sisine**. Po cestě jsme potkávali různá volně žijící zvířata – prasata, psy, kozy, krávy. A spousta skal, bohužel bez cest. Myslím, že je to velká škoda...

Další den jsme s Honzou lezli prý nejkrásnější 7c – **El Chorro** ve stejnojmenné oblasti na Sardinii. Honza to dal na 1. RP a já na AF.

Jedeme se podívat do jeskyně **Millenium**. Sem se musí slaňovat nebo slézt po ferratě. Nic takového jsem v životě neviděla! Jeskyně je vysoká 40m, stejně tak je i hluboká i široká a plná gigantických krápníků. Je to pohled k nezaplacení. Jsou tu cesty od 6b do 8b. S Honzou tu zkusíme cestu Millenium 7c. Zespoda vypadá lehce, ale lezení v krápnících není žádná sranda. Jsem už unavená, ale jdu za bráchou cestu Mata Durga 7b/b+. Je to šikmý traverz po krápnících 30m dlouhý. Cesta je stará asi 3 měsíce. Ždímů ze sebe maximum a vylézám ji flash. V porovnání s klasifikací v Arcu je tato skoro o stupeň tvrdší, tudíž mám radost. Poté ještě lezeme s tátou další 6c–7a. Je to zatím nejkrásnější oblast, jakou jsem kdy viděla.

Další dny navštívujeme i jiné oblasti:

Biddiriscotai – nádherné lezení přímo u moře, kde dávám OS cestu C'est La Vie 7a+.

Quirra – oblast se všemi druhy lezení.

Jerzu – kolmé cesty po mikrolíštách. Tátovi se vůbec nelíbí, ale já s bráchou umíráme blahem. Po dlouhé době lezeme v kolmém. Je to tu ale tak těžké, že vylezeme nejvíc 6c OS.

Creuza De Ma – chyty jsou tu na můj vkus moc ostré.

Posledních pět dnů jsme šíleně unavení, takže chodíme spát už v půl deváté. Přesto pořád lezeme. Seznámili jsme se zde se skupinkou Italů, kteří nás poslední večer pozvali na večeři. Dostali jsme chobotnici, špagety s rybím kořením a se-le. Naštěstí umí Denisa trochu italsky, takže jsme se domluvili.

Suma sumárum

Denně jsme vylezli 3–7 cest obtížnosti 6b–7c+, vstávali jsme v 6.30, denně jsme najezdili 100 km. Volný den jsme měli jen dvakrát během dvou týdnů. Počasí – nádhera, 33 °C ve stínu.

Vylezené cesty:

Fuili – Le Cause Perse 7a OS, Corvo Rosso 7a+ Flash, Condom Stres 7a flash, Cannelo Sauro 7b+ AF, El Chorro – El Chorro 7c AF, Millenium – Millenium 7c, Mata Durga 7b/b+ Flash, Quirra – Terrore a Manattlian 7b/b+ Flash, Inferno e Paradiso 7b AF + dalších 34 cest obtížnosti do 7a

Závody

V pátek odjíždíme zpět do ČR. Cesta je únavná, ale zážitků je mnoho. V Praze nabíráme mé spolulezce a jedeme do Svitav na závody v lezení na rychlost. Nevím, jestli se vůbec přihlásím. Je to ale moje disciplína, tak jdu do toho. Nedělám si žádné naděje, mám strhané ruce a jsem opravdu šíleně unavená.

Pavouka lezu s Martinou Gläserovou, která mě opravdu prohání. Musím do toho dát vše! Daří se mi, přestože se mi motá hlava. Ve finále se utkávám s Lucíí Hrozovou. Jdu opravdu na smrt. Při stisku tlačítka se mi chce brečet únavou. Lucku porážím...

Je to krásné zakončení čtrnáctidenního soustředění.

Ve škole to teď moc nestíhám, ale přesto jsem ráda, že jsem jela.

Děk, Sardinie, děk, bráško, Denisko, tatko a mamko!

text	Eliška Karešová, 17 let
foto	archiv autorky

Memoriál ing. Jozefa Psotku

Ve dnech 8.–10. října se na Slezském domě ve Vysokých Tatrách konal jubilejní 20. ročník memoriálu pořádaného na památku obětem Everestu.

Na celou akci jsem se vypravil pln očekávání. Co to musí být za borce, kteří za čtyři hodiny oběhnou celé Tatry? Co mě tam vlastně čeká? Masivní lýtka, kaťrová mast a k večeri 10 kg vloček? Vyhraje zase Madaj? Ale popořadě...

Memoriál nese jméno významného slovenského horolezce, který v roce 1984 zahynul při sestupu z vrcholu Everestu. S myšlenkou na zrod akce přišel dlouholetý šéf Slezského domu Klaudius Burger. Zde totiž Juzek vítal Nový rok, oslavoval svou padesátku a natáčel krátký rozhovor pro televizi. V tomto rozhovoru mimo jiné vyslovil přesvědčení, že se na Everestu vždy najde nějaký nový Everest...

Původně měl mít memoriál podobu skialpinistických závodů kombinovaných s klasickým dvacetikilometrovým lyžařským během na tratích v areálu Štrbského Plesa. Z organizačních a ochranných důvodů nakonec závod dostal podobu vysokohorského krosu.

Závody mají základní atributy horolezeckého tréninku – běhání do kopce na kyslíkový dluh a vytrvalostní běh ve volných úsecích v celkovém časovém limitu. Na trati jsou tři časovky (Slezský dům – Polský hřeben, Kotlinka – Široká věž, Hrebenok – Slezský dům). Na 25 km závodník překoná asi 3.100 výškových metrů. Ženy a veteráni nad 50 let mají trať kratší.

A jaké vlastně byly jubilejní dvacáté závody? Nebudu zdržovat, jsou to fakt borci. Všichni, kteří doběhli. Klasické počasí, kdy by ani (s prominutím) Foglara ven nevyhnal, mělo za následek, že v dolinách závodníci namokli a ve vyšších partiích potom začali mrznout. Inu chuťovka. Řekl bych, že podobně jako třeba u čtyřřidvacetihodinovky na běžkách či na kole, jsou první místa vyhrazena spíše specialistům. Zvláštní trénink je nutností. Na své si ale rozhodně přijdou i „klasičtí“ horolezci.

Vyhlášení výsledků proběhlo poměrně neformálně, o to však srdečněji. Na následující slavnostní večeri byli JAMESEM odměněni ti, kteří si to za dlouholetou práci pro Memoriál zasloužili a následovalo promítání diáček spolu se zajímavou besedou.

A pak už jen do ranních hodin zněly Tatrai coververze trampských písní...

Výsledková listina jistě není to hlavní, proč se podobné závody pořádají, ale sluší se zmínit ty nejlepší, takže:

Muži:

1. Madaj Milan
2. Svätójánsky Peter
3. Blaško Milan ml.

Veteráni nad 50 let:

1. Blaško Milan
2. Trizna Vladimír
3. Dolák Peter

Ženy:

1. Šádková Irena
2. Madajivá Jana
3. Lackovičová Lenka

Veteráni nad 50 let:

1. Mikuštiak Jaroslav
2. Hazucha Ján
3. Dokoupil Vítězoslav

S použitím materiálů ŠK IAMES Kežmarok

napsal Tomáš Roubal

Bylo nebylo, nebo spíše bylo, ale je to už dávno, někdy před pěti léty jsme se s Luďou Šebkem sešli v Tatrách pod Ostrvou, s plánem udělat prvovýstup v linii dnešní cesty „Galaxie“. Ale jak jsme tak seděli pod stěnou, zaujala nás žlutavá, kolmá až lehce převíslá plotna vlevo od cesty pánů Drlíka a Stejskala. Bylo rozhodnuto.

První délka šla zlehka. Koutek odpor nekladl a tak Luďa travnatou polici kousek nad zemí přešel vcelku rychle, zřídil štand a řada byla na mně. První metry byly zahřívající, ale plotna, která začíná převískem, byla jináčí kafe. Na řadu přišla nýtovačka, skoby a žebříčky. Dva nýty a večer je tu, dá se už jen slanit a nechat natažený fix na druhý den. Ráno nastoupil na ostrý konec lana Luďa a délku dorazil. Třetí vyšla opět na mě. Nastupoval jsem do ní s předsevzetím zhusta zakládat, ale moc se nedařilo. Dal jsem jen dvě jištění na třicet metrů, proto jsme do ní později lupli několik nýtků. Den i víkend se nachýlily a my se rozhodli opustit cestu, netušil jsem však, že na dlouhých pět let. Zkrátka najít víkend s pěkným počasím a volnem pro oba bylo prostě nemožné.

Do cesty jsem se vrátil až letos v červnu s Láďou Libišem. Pokusil jsem se doplnit druhou délku o několik nýtů, ale ruční práce je možná pěkná, ale málo produktivní, a tak jsem více práce udělal v nacvičení klíčové pasáže.

Další návštěva se konala druhý víkend v srpnu a to opět s Luďou. Ruční vrtačku jsme vyměnili za akumulátorový nástroj a šlo se na věc. Plán byl jednoduchý – dojistit už vylezené délky, prostoupit horní plotnu v přímé linii nad třetím štandem pod vrcholový převis, jím na hranu galerie a hned se pokusit o RP přelez. Jenže člověk mívá, ale život mění. RP přelez již vylezených délek vyšel na první pokus, čtvrtá délka pustila také vcelku bez problémů, ale horší to bylo s převísem. Hned po prvních krocích mi zustalo pár lokrů v ruce. Proto jsme se rozhodli, že „tudy teda ne“. (S odstupem času si říkám, že by možná stačilo zřídít čtvrtý štand o dva metry vlevo a těch několik lokrů jednoduše poslat do doliny. Horní část již vypadá kompaktně a chytovate, i když dosti převísle.) Zvažovali jsme kudy dál. Nabízela se možnost pokračovat od třetího štandu cestou „Bena-Stuchlíková“, ale Luďa si všiml, že v pravé horní

Vysoké Tatry Galerie Ostrvy

Guliver VIII-, A0

části plotny se nabízí pokračování logické linie doprava ubíhající koutem. Jenže čas byl neúprosný, začalo se stmívat a naděje na dolezení cesty ještě ten víkend byla nenávratně pryč, a to nemluvě o RP přelezu nových délek. A tak po čtyřech víkendech strávených ve stěně jsme neměli vylezeno o mnoho víc, než po prvním.

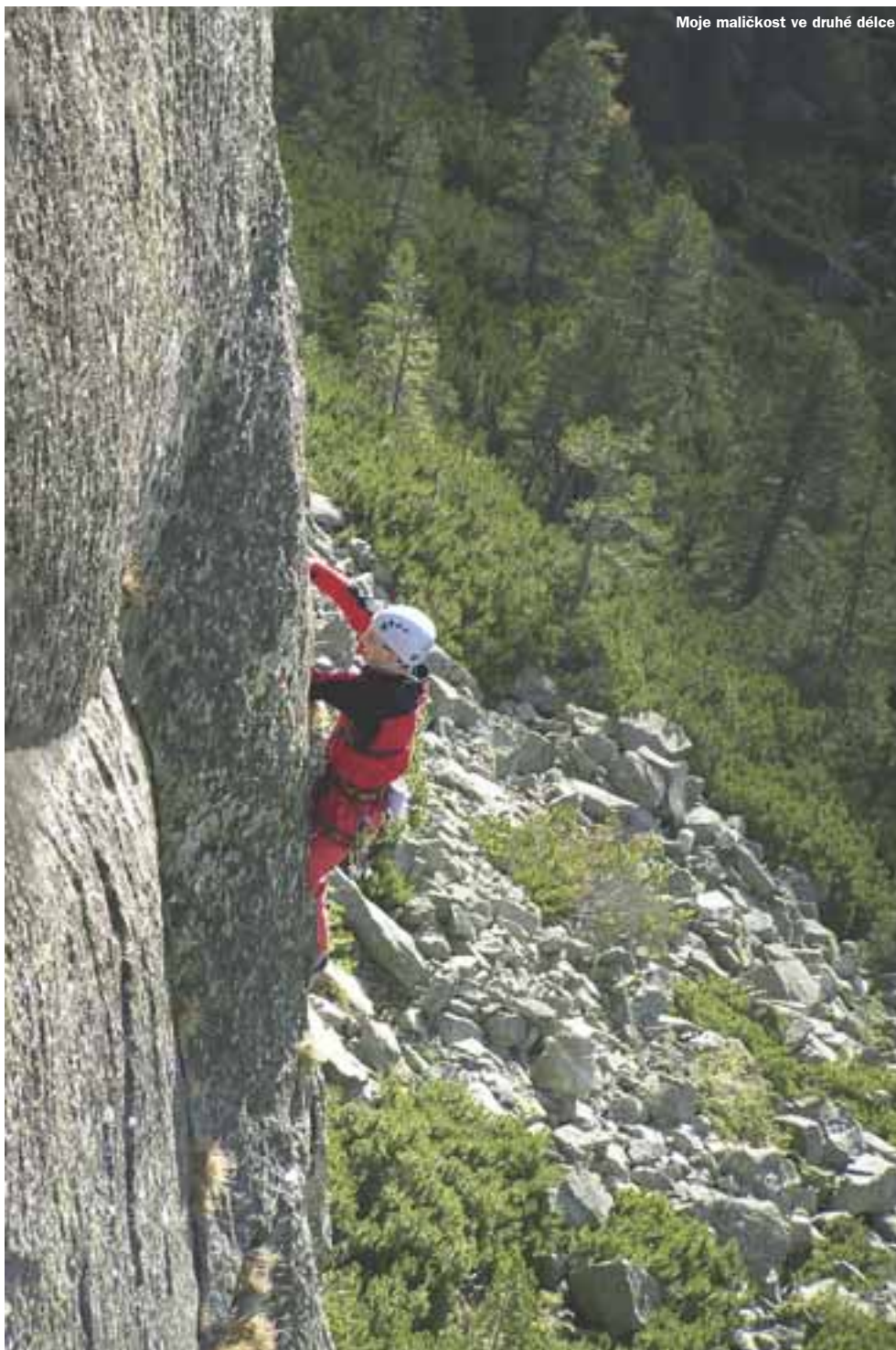
Po návratu domů se opakoval starý známý scénář: Mám o víkend volno, Luďa taky, ale předpověď je na ..., další zase má volno

Luďa a já ne, napříště je předpověď dobrá, já mohu a Luďa je na nějaké podělané konferenci...

Už jsme to ani nečekali, ale předpověď na víkend od 23. do 24. října ohlásila nebyvale krásné počasí, takže jsem se znovu narychlo pustil do shánění spolulezce a fotografa. Luďa sice opět nemohl, tentokrát kvůli práci na fakultě, ale alespoň sehnal za sebe náhradu. S fotografem to však již bylo slabší. Všichni kluci, o kterých vím, že dobře fotí, se větši-

nou snaží na podzim ještě vydělat na přežití zimy a tak jsem byl rád, že mi na tuto nevděčnou roli kývl Aleš Brychta. Cestou v autě zjišťuji, že Luďův student a kamarád Michal Petr, který měl původně jistit, má nafoceno mnohem více než Aleš, a proto jsme se dohodli na prohození rolí. Michal bude fotit a Aleš jistit.

Ráno jsme vynesli materiál pod stěnu a nachystali fixy pro fotografa. Mírné potíže nám sice působilo najít poslední štand shora, přece jen doposud jsme nastupovali zespodu, ale i to se po delším hledání podařilo. Mezi tím sluníčko doputovalo až do naší cesty a tak nic nebránilo tomu jít na věc. V první délce jsem se přjemně rozehrál a i Alešovi vcelku sedla. V druhé délce se mi do-

Moje maličkost ve druhé délce

První nýt poslední délky

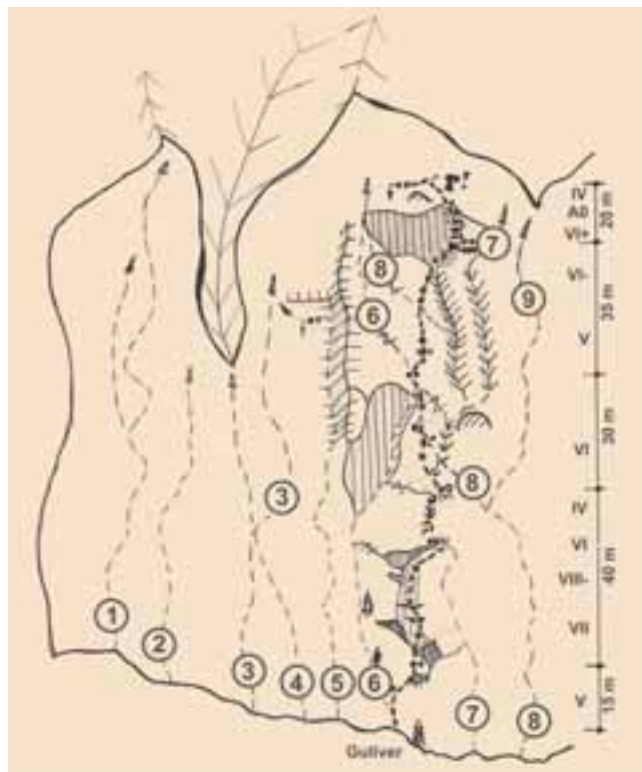

Moje maličkost ve třetí délce

konce podařilo vymyslet jednodušší oblez prvního nýtu, horší to však bylo mezi třetím a čtvrtým, kde jsem zasklil drobný postupový chyt, což mělo za následek pád. Bylo mi pomalu jasné, že RP přelez celé cesty v jednom dni nejspíš nepadne, ale říkal jsem si, že tu dnes nejsme kvůli druhé, ale kvůli čtvrté a páté délce. A tak jsem délku dolezl AF. Aleš se mých pádů možná trochu zalekl a vystoupal druhou délku pomocí jumaru a fixu pro fotografa. Třetí a čtvrtá délka odpor nekladla a tak přišla na řadu poslední – pátá s desetimetrovým převislým koutem. Ten kupodivu nebyl tak těžký, jak jsem po technickém průstupu předpokládal, ale horší to bylo s výlezem do polo-

žené plotny. (Jádro pudla spočívá v tom, že člověk visí v převisu za docela dobré chyty, ale musí se překulit přes hranu do položeného čtverkového terénu za oblín chyty.) Výlez mě na první pokus nepustil a sílu odčerpal. Vzhledem k tomu, že slunce už zapadlo, jsem nakonec vzal smyčku ve skobě za hranou. Druhý den sice počasí přálo, ale Aleš odmítl znovu nastoupit do stejné cesty, Michal si nebyl jist, zda má na to vylézt ji volně a žumarování měl plné zuby ze soboty, kdy nás fotil. Proto jsme si spolu dali „Diešku“ na spravení nálady a jeli domů s tím, že letos už se asi zpátky na Ostrvu nedostaneme.

Cesta je myslíme pěkná, stojí za lezení a tak jsme se rozhodli

zveřejnit stav našeho počínu s jediným áčkem. Volné přeazení na sebe určitě nedá dlouho čekat.

Zvláštní poděkování patří Kamilu Lušňákovi za zapůjčení technických vymožeností.

text	Jiří Babača a spol.
foto	J. Horváth, S. Bartošek

Materiál potřebný k přeazení: sada vklíněnců, abalaků, 13 expresek, několik smyček a volných karabin
Sestup: slaničím – nutná jsou dvě lana o délce nejméně 45 m
Čas potřebný k přeazu cesty za příznivých podmínek: 5 až 8 h

...tlak sponzorů začínal být nesnesitelný. Každý měsíc k 15. přistál tučný obolus, určený díky nenáročnosti našich životních partnerů výhradně k lezení, a my nic... (Pro úplnost jenom podotknu, že v Bobulové případě bylo donorem ministerstvo školství a v mém ministerstvo žárovek.)

...na počasí se už taky nedalo vymluvit (to jsme dělali celé léto) a když ještě Viktor (mladý a silný,...hmm... a poněkud neznalý věci, resp. hmotnosti věci) nabídl, že pomůže s vynáškou vrtačky, vzal naší lenosti poslední vánek ze schlíplé plachty. Pokusil jsem se ještě navrhnout večírek v některém z podtatranských kulturních zařízení..., ale to už nezabrala ani kosatka...

Takže k věci: ve dnech 18. a 19. září 2004 jsme udělali na Batizovskom štítě novou cestu nazvanou Pytlákův expres. Dali jsme to za 6+. Cesta sleduje linii v kompaktní skále, prostředkem levé části hlavní stěny a dolézá na Nižnú-vyšnú juho-severnú batizovskú vežičku. Cesta začíná vpravo od Tataruky a z pozvolných polic se zvedá do výraznějšího levého koutu. Dolez k prvnímu štandu je

Pytlákův expres na Batizák

opepřen mírně dunivým pilířkem (nebojte, on časem upadne), ale zato v druhé délce se odměníte ne moc příjemně vytlačujícím koutkem, který je řešitelný hezkým bouldrem ve stěnce vpravo od něj. Po jeho vyřešení se pohodovým přesunem, mírně vpravo, dostanete ke druhému štandu. Třetí délka začíná kolmým koutkem, ze kterého se přehoupnete

do centrální plotny. Přímo středem plotny (nenechat se svěst doleva ubíhající výraznou spárou!) dolezete k nejvyššímu bodu plotny, který byl jako stvořený pro třetí štand.

Dvěmi vedoucími k opuštěné této plotny je mechový, mírně dunivý koutek, který při troše šikovnosti celkem slušně zajistíte. Pozor ve výlezu, abyste něco ne-

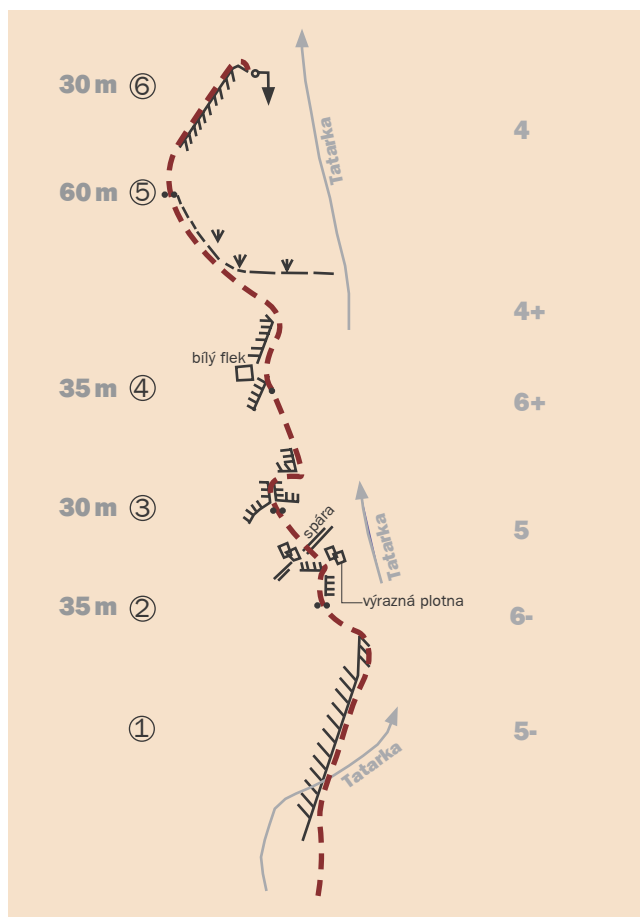
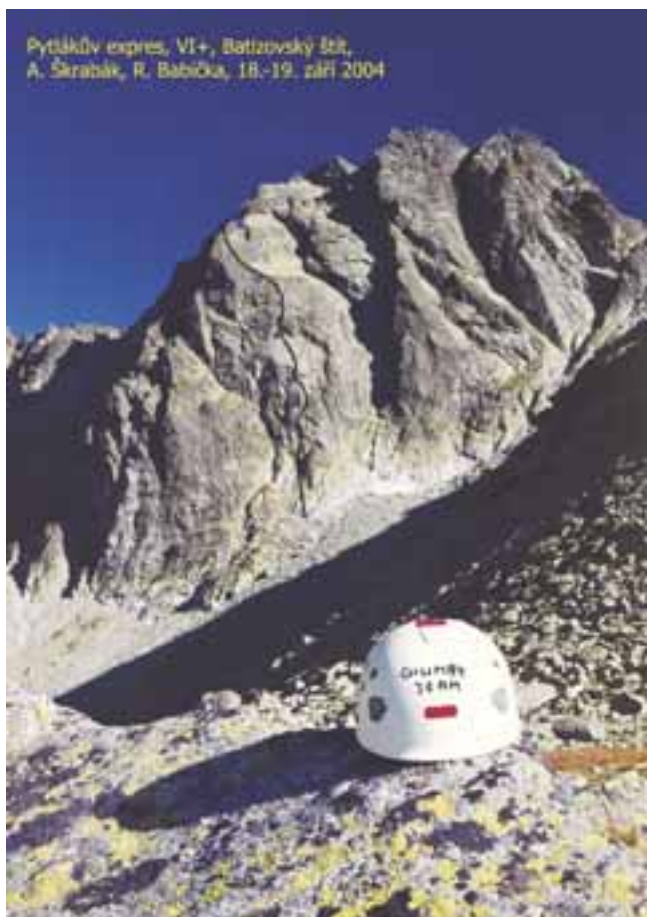
hodili na jističe! Proklepávat doporučují čtyři z pěti instruktorů. Vyřešením tohoto kyselého místa jste asi v cestě odmaturovali a již si můžete užívat výšky... Nad komínkem ukazuje další postup doprava nýt. Od něj pak přímo vzhůru a po plotnách mírně doleva ke čtvrtému štandu. (Vpravo od výrazného bílého šutru, viditelného i z doliny.) Pátá délka pokračuje linií plotýnek asi 15 m vzhůru a pak doleva, snažíc se zespoda vyhnout těm největším trávníkům, k pátému štandu. Od něj pak pokračovat dál mírně vlevo na hranu pilíře a po ní na vrchol věžičky s výrazným plató. Pokud tady potkáte slaňák, váš postup byl správný.

Do cesty se hodí pár malých a středních friendů, sada stopeřů a pár skůbek. Všechny štandy jsou zároveň slaňáky, takže v Batizáku přibyla i další slaňovací linie.

Cesta je pojmenovaná jako vzpomínka na všechny ty, které už na těch našich současných cestách nepotkáváme.

(Těším se, až se to dočtou na našich ministerstvech a přidají...)

text a foto	Andy
jazyková a technická spolupráce	Bobula

Oznam

Týmto oznamujeme ctenej (horo)lezeckej verejnosti, že dňa 1.8.2004 sme po dlhoročných úvahách otvorili novú líniu v južných platniach Ošarpancov (Vysoké Tatry).

Nové „Staré časy“ boli vylezené za necelé dve hodinky klasicky odspodu a až následne obo-

hatené zo zlanenia štyrmi nymi (zn. CAMP), čím sme odbremenili nasledovníkov od nosenia skob a kladív.

Technické údaje:

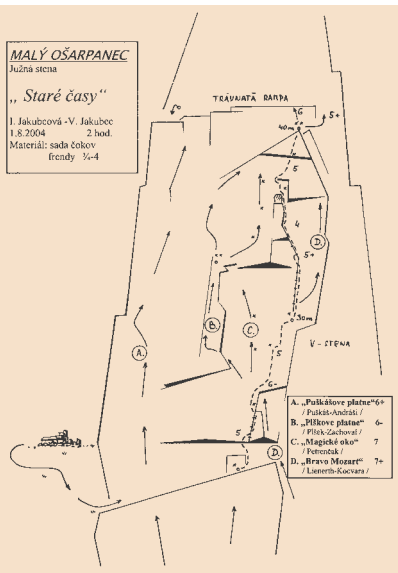
- Skala: železobetón (škoda hovoriť)
- Obtiažnosť: tak akurát (v intervale doterajších ciest)
- Dĺžka: trochu málo (cca: 70 m)
- Čas: asi 1 hod.
- Material: sada čokov, sada fri-endov (3/4-4)
- Ostatné: viz nákras

Tento vlastne „maxivariant“ Piškovej cesty je príjemným rozšírením ponuky v obľúbenej južnej stene Ošarpancov a zároveň aj súkromnou spomienkou na leto 1980 a Exiho, ktorého týmto pozdravujeme.

Peknú lezbu vám prajú

text Ika a Vilo Jakubcovci

P.S.: O týždeň neskôr, 8.8.2004, urobili R. Lienerth (Zoban) a P. Kocvara vpravo od nami vylezenej línie novú cestu „Bravo Mozart“

(uverejnená na www.lezec.cz). Líniu, ktorú sme vylezli 1.8.2004 pri zakresľovaní novej cesty v platniach Ošarpancov, označili názvom „Motyka“(!). Prosíme tých, ktorí niečo vedia o priestupe Mo-

tyky (alebo inej konkrétnej ceste) touto časťou steny, aby nám svoje vedomosti oznámili na adresu ijakubcova@vub.sk. My sme napriek naozaj podrobnému zisťovaniu nič také nenašli.

Ne každý výstup dopadne tak, jak byste si přáli. Autor tohoto textu nám napsal, že neví, „jestli je to zrovna to pravé ořechové, co by měli čtenáři Montany číst“. My se domníváme, že ano. Vždyť přece: „Konec dobrý, všechno dobré!“

Svítil slunce. Konečně po šesti víkendech první sobota, kdy vidím tu žlutou kouli. Vyrážíme do Tisé za vidinou slibného lezeckého dne. Jsme nadrženi jako obrovský stádo arabských hřebců, jen s tím malým rozdílem, že naše stádo je pouze dvoučlenné. Ctíra a já. Zaparkujeme auto a rychle převléct do lezeckého. Mám nový speciální kalhoty – zelený, doktorský, kradený z nemocnice. To se mi to dneska poleze. Bude to lezení s jemností chirurgického řezu. Máme jen jediný problém, a to kde dnes začneme. Přece jen jsme tady doma a občas si připadáme, že lezeme stále dokola ty naše oblíbené cesty. Takový kolotoč hezkých bezpečných cest. Bezpečných, že mají aspoň jeden kruh a chyty se nerozsypou hned, když se za ně vezme.

„Na co dem?“ ptá se mě Ctírad, když oba funíme před pokladnou.

„Už jsi někdy dal Přewis gigantů na Tlouštíka?“ odpovídám a zírám na ten převisek.

Vydal prapodivný zvuk, který snad znameenal ne. Asi ještě rozdejchává ten kopec. Jsme přece nadrženi hřebci – málem jsme pod skály běželi. Stojíme pod Tlouštíkem. První asi 2m cesty jsou kolmé, pak se to začne lámat do převisu, pak zase napřímí a někde v sedmi metrech je kruh a kdesi vpravo nad ním druhý. Chodím kolem se sklopenýma ušima aspoň pět let a říkám si, že jednou. A posledně v hospodě jsem přece „dobře“ slyšel, že je to pěkná, lehká cesta. Jen už nevím, při kolikátém piváku to vlastně bylo. Stačí být silný jako býk a taky tak

Přewis gigantů

Černo... Co se děje?
Co dělám na zemi?

moudrý, a hurááá na to! Jediný, co se mi nelíbilo, je asi třicet centimetrů vysoký kamenný patník táhnoucí se pod celou stěnou. Ale co, rozlezený jsem, před třemi týdny jsem se vrátil z Arca a Finále, minulý víkend na Suškách a Pantáku mi to taky lezlo, tak o co jde...

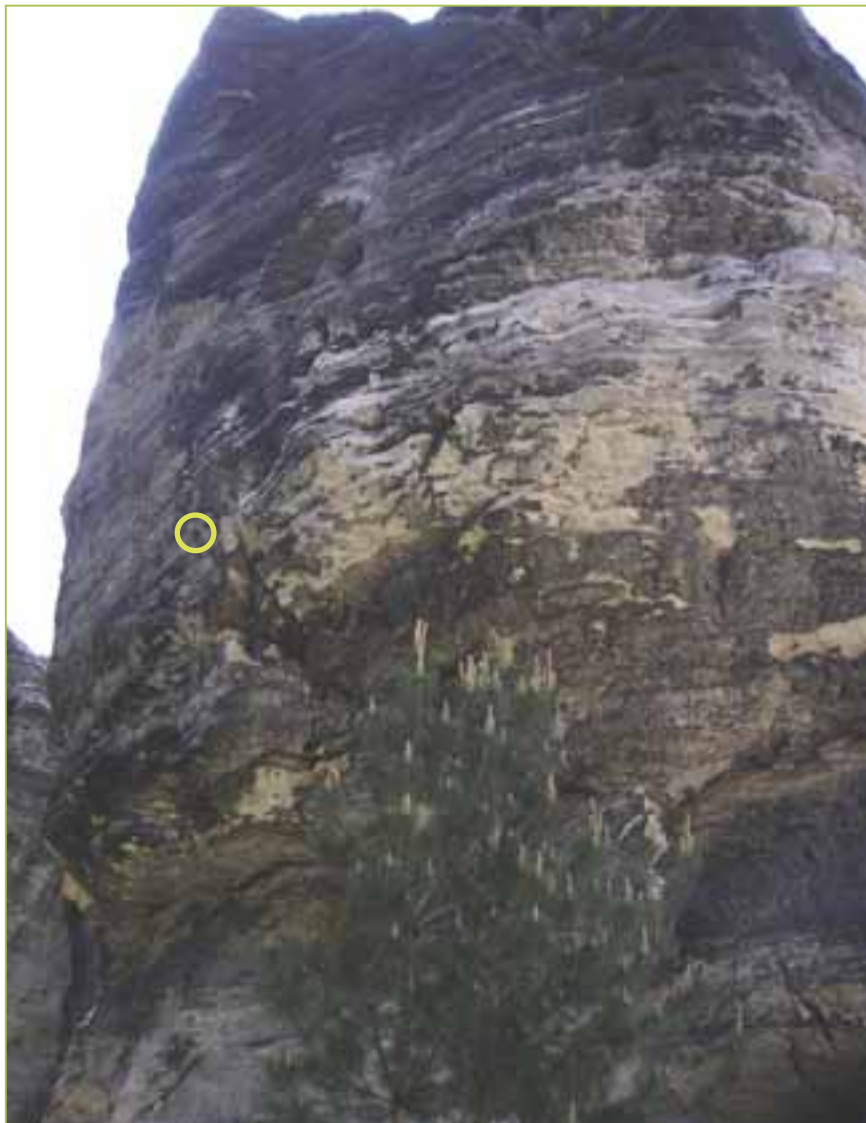
Za chvíli už visím za ruce jak orangután a vůbec si nepřipadám jako nadržení plnokrevník. Dokonce už ani nadržení nejsem. Kdepak, teď mě zajímají pouze ty hodinky, co jsem právě provázal a jakou smyčci dám támhe nahoru do té spárky. Už jsem u ní. Rvu tam uzel a v duchu, ale dost možná to bylo nahlas, nadávám jak zedník, že by tam šla skvěle zandat ta šedá smyčce, která už je ovšem zavázaná v těch hodinách někde dole a že tahle stojí za hovno. Ve snaze vylepšit skóre zakládám o něco výš další smyčci. Stále levituji zaháklý za teď už nateklé bandasky. Jenže ta právě založená smyčce je ještě blbější než její kámoška a tak ji ani neprocukávám. Je to legrační, doma se mi pod postelí válí dvě sady friendů, hexy, stopery, a já si tady hraji s nějakými nařezanými lanky. Ten píssek! Ruce už bolí. Už to musím napálit rovnou

ke kruhu. Je kousek, pár čísel vlevo nahoře. Jen nechápu, proč mám tak zmrzlé prsty? A okem se musím přesvědčit, jestli se vůbec držím.

„Dávej bacha, mrznu!“ řvu dolů a nějak mi nechce vlézt do palice, jak že to vlastně funguje ta termika, když všude kolem svítí slunce, je vedro k padnutí, jen tady v téhle severní stěnce zapomněl mrazík berlu mrazilku. A hlavně proč my magoři nejsme vpředu na masívech, kde je pařák.

Eskymák s nanukem v rukách, tak jsem si připadal, jak jsem se krůček po krůčku přibližoval ke kruhu a ujišťoval se, že ty osolený madla vydrží a že na písku se přece nepadá. Aspoň ne pod prvním kruhem! Vtom najednou cítím, že se něco změnilo. V nepředstavitelně krátkým okamžiku mi blesko hlavou: „Vole, už nebejčší!“

Už tu nebyl žádný pres, žádná bolest v rukách. A pomalu mi docházelo, že padám.

Černo... Co se děje? Co dělám na zemi? Je u mě Ctíra a houf německých turistů, ty asi měli divadlo. Ječím ať mě položí na rovinu. Strašně mě bolí záda. Opřený o hranu patníku si vážně nehovím. Jenomže po dobrým mě položit ještě víc, až mě konečně narovnaj. Němci mě přikrývají izolační fólií, kterou hned trhám. Ale taková tepelně izolační fólie je super, sám mám jednu. Jenže tahle bolestí nebo snad nervama dlouho nevydržela. A pak černo...

A už tu byla horská služba. Matně si pamatuji, jak mě drží chlápek od horské v červený bundě – bylo to příjemný, jen si už nevzpomínám, za co mě to vlastně držel. Snad to byla jen ruka. Zas černo...

Nesou mě chlapi z horský, chlapi ze skal, o Němcích nic nevím, asi jsem je našel tou roztrhanou peřinou. Všichni jsou strašně fajn. Černo, ale jen na chvíli...

Brzy zvracím na všechny strany. Je to stejné jak posledně, co jsem vypil za půl hodiny flašku ginu a nějaký ten tonik. Měl jsem tehdy zůstat u rumu. Tonik mi nedělá dobře.

Už ležím v sanitce. Těm sanitářům jsem asi dal zabrat. Nejdřív jsem říkal něco o tom, proč tu není helikoptéra, že z Tisé se přece lítá a že já po silnici nepojedu. No a aby toho nebylo málo, když snad doktorka upozornila svého kolegu na vzduchovou bublinku v čemsi, údajně jsem prohodil větu: „Tak to je skvělý, já se nezabiju při pádu a teď tady chcípnu na nějakou vzduchovou bublinu v krvi!“

V ústecké nemocnici mě přivezli na *Emer-*

gency a tam už čekala kámoška. No jo, ty horelezci hákují úplně všude a ty dnešní mobility strašně rychle drbou.

„Jéé, ahoj!“ kňourám.

„Nazdar, co jsi zase vyváděl, ty specialisto?“

„Já se poblí!“

A to už ležím na prkně. Doktor nějak nemohl pochopit, kde jsem vzal ty doktorský kalhoty, co mám na sobě a mou okamžitou teorii, že jsem je našel, vůbec nebral. No dlouho jsem se z nich neradoval. Rozstříhali mi jak triko, trenky, tak i ty zelený kařata. Začínají mi dělat samé ty příjemné věci, jako vydávat písek z nosu čímsi – snad dlátem, šíleně lechtat na nohách při umývání a později mi do nich dokonce mlátí kladivem, cpou mi rouru do močového měchýře, píchají do mě jehly na slony a ještě si morbidně pochvalují, jak mám famózně tlusté žíly. A hlava mně hrozně třestí, ale to prý po otřesu mozkovny bývá. Cestou na JIP jsem se ještě zajel podívat do místního tunelu, který mě naskenoval.

Připadal jsem si jak Willis v Pátým elementu, jen s tím malým rozdílem, že mi sebou zapomněli dát Millu Jovovich. Grrr.

Když už byl klídek, přišel doktor s prvními lahodnými slovy.

„Chlape, vy padat vážně umíte,“ a ještě něco o velikým štěstí.

Mám zlomený příčný výběžek devátého obratle, to je prý v pohodě a pohmožděné plíce s pneumotoraxem. Už je mi jasný, proč jsem údajně první minuty pod skálou chrochtal jak vepř těsně před porážkou. Vlastně nejdřív jsem

nedýchal vůbec, takový mrtvý brouk, ale když mě parťák chtěl začít líbat, se záminkou umělého dýchání, okamžitě jsem naskočil. Mě totiž žádný chlap nedostane! Pak teprve bylo to chrochtání, jak mi nefungovala plíce. Výsledek z rentgenu ještě přidal zlomené druhé, třetí a čtvrté žebro někde u pravé lopatky. Zápěstí je jen naražené s modřinou desetkrát větší než znamínko mexického dolaru a v barvách... no jéé.

Potom už jsem si jen užíval příjemnou péči nemocničního personálu, „bohatou“ místní stravu a skvělé injekce proti bolesti. Přijímal milé návštěvy kamarádů s cílem mě zabít smíchem. Protože moje argumenty, že při zlomeních smích neléčí, ale bolí, nějak nebrali.

A co se vlastně na té skále stalo? Já nevím nic. Pořádně si pamatuji až jízdu v záchrance. Ale na místě, kde jsem se naposled držel, je vylomený pořádný kus pískovce a o něco níž už nenajdete ty hodiny. Zůstala tam jen ta neprocvaknutá smyčce.

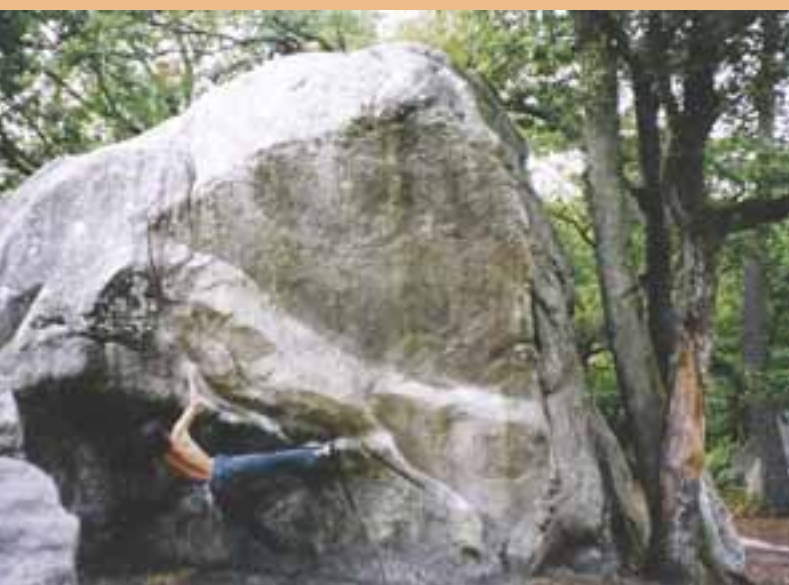
Necelé tři měsíce po pádu, na své narozeniny, jsem cestu vylezl konečně celou. Ale tentokrát na tom bezpečnějším, druhém konci lana. Je to docela darda a jsem cvok, že jsem se do toho pustil jen tak z fleku na on sight. Asi vážně nejsem gigant.

text David „Ještěrka“ Michovský

P.S.: Děkuji všem těm, kteří mi jakkoliv pomohli a za tu zničenou izolační fólii se omlouvám. A rád bych poznal toho, kdo mi šlohnul z té skály tu neprocvaklou černobílou smyčku.

Fontainebleau

a n e b B o u l d e r i n g p o f r a n c o u z s k u

Obliny jako das, lišty zhruba na začátek nehtu, ale taky samozřejmě madla až po lokty nás přitahovaly do vzdáleného „Fontáče“. No a protože je tak zatraceně daleko, tak jsme neváhali se způsobem dopravy. Pět hodin vlakem do Prahy a hodinu dvacet do Paříže uběhne jako voda, pokud seženete zhruba „pětitalír“. Po cestě z hlavního nádraží zabloudíme jako velvyslanci „LeBloku“ do ne o moc většího BBečka. V „Hudáči“ dokupujeme kouzelný prášek, vaříč na pevný líh (do letadla neberou plynové bomby), no a samozřejmě bouldermatku.

Na letišti s pěkným úsměvem přemlouváme slečnu u odbavení a ujišťujeme ji, že ta kila navíc nehodu letadla nezaviní! Boeing 737-500 na pohled zvenku vypadá pěkně, tak neváháme a jako první otravujeme pěkně letušky. Z okýnka ještě stihneme zamávat Praze. Aní jsme dvakrát nemrkli a letadlo začíná (bez vážnějších problémů, uff...) přistávat. V Paříži nás čeká něco opravdu nečekaného. 14 °C pro naše sandálky, kraťasy a krátká trička? Jo, je v pr.... Nebe nekompromisně zatáhnuté! První plán byl, že když přiletíme, tak prostě půjdeme na stopa hned do „Fontáče“ a při zpáteční cestě omrknem město. No, jenže letiště Charlese de Gaula je takový malý Havířov. Nakonec se zatnutými zuby zaplatíme každý cestu metrem a rychlovlak za zhruba 15 eur až do Fontainebleau. Nevěřicně stojíme na nádraží. Příjemným stopem dorážíme do oblasti Bas Cuvier. Oblast je situována hned u cesty v lese. Nedočkávané ručičky zkoušejí zdejší nenapodobitelný materiál. Strukturou připomíná hroší kůži nebo želvu. Ráno nás probouzí vůně maglajzu a nějaké Italoové. Je žízeň. S naší perfektní znalostí jazyků (a jednou francouzskou větou, ... he,he, díky Skobovi a Ríšovi) zjišťujeme, že vodu jen tak neseženeme. No ale pít se musí! Hanys nakonec vyžebra 4 litry od nějakého Vietnamce v luxusní restauraci Le Grant Veneur. Později zjistíme, že hned vedle restaurace, na druhé straně cesty, jsou čtyři kohoutky s pitnou vodou. Zde se dá taky celkem držovat hygieny.

No ale my jsme tady přece od lezení! No a to je tady, kde bouldering vznikl, velice krásné, někdy silové, jindy zase technické! Většina boulderů tak do klasifikace 6a jsou technické neboli úplně bez noh. Při přelézání těchto boulderů si potrápí hlavu i ten nejtechničtější fajnšmekr. Často jsme problém nemohli vyřešit. Ale během dne se vždycky objevil nějaký zdejší technicky vospělý lezec a poradil. Tak to tady chodí. Silové bouldery byly pro nás příjemně vysoce hodnoceny. Kdo má alespoň trochu nabušenou sílu z bouldrovky, tak si zde taky smlsne. Tam lišta, tam patička, tam daleko spodáček, tam skok do kapsy... Prsty otekly a bez polštářků jsme léčili v odpočinkový den. Téhož dne se setkáváme s Brňákama. Jsou už ve „Fontáči“ tři týdny a z počasí moc nadšení nejsou. Za společnou fotečku nás autem hodí do asi 10 km vzdálené oblasti La Roche aux Sabots a Le Cul de Chien. Oblasti se vyznačují písčnými plážemi. Zde přidáváme do naší sbírky k jednomu 7a z oblasti Bas Cuvier další tři 7a. Hodně namotivovaní dáváme pokusy ve stropovém a nádherném 7b+. Další den nás kámoši opouštějí a my zůstáváme zase bez české přítomnosti. Poslední dny trávíme s bouldery maximálně do obtížnosti 6b. A také si užíváme zde vzácného sluníčka. Cestu zpátky nám příjemný příjemný řidič, dálniční policie a návštěva centra Paříže. Hodíme pár fotek pro slečny, před tou slibovanou Petřínskou rozhlednou, nějaký ten Vítězný oblouk, bazilika a hurá na letiště. Fontainebleau je rozhodně pro všechny lezce. Za desetidenní působení jsme přelezli asi 40 boulderů. Zaleze si tady opravdu každý! Není se třeba obávat, že bez špagátu je nuda. Naopak. Perfektní partičky boulderistů či trialových šílenců dodají atmosféru nádherného, ale tak zatraceně vzdáleného „Fontáče“. Poděkování patří oddílu Baník Karviná za finanční podporu a klukům z Brna za zanechané jídlo. Díky.

text | Jan Budík

• **Světový veletrh sportovních potřeb a sportovní módy ispo zima 05 hlásí vyprodáno!**

• **Vysoká mezinárodnost na straně vystavovatelů a návštěvníků**

• **Moderní mnichovský veletržní areál o rozloze 160.000 m² je zcela zaplněn**

• Start up projekty jako jsou ispo BrandNew, board_ispo seed bed a Greenhouse poskytuje mladým značkám a podnikům počáteční pomoc a přináší inovace maloobchodníkům.

• **Očekává se návštěva 60.000 registrovaných obchodníků z celého světa**

• Outdoor, Functional Ski & Board, Running & Nordic Fitness, BrandNew a ispo vision Fashion Show se prezentují aktuálními módními kolekcemi.

• European Outdoor & Ski Summit, Telemark Backcountry Forum, Reco Avalanche Awareness Forum, board_ispo Snow Summit a Runner's World Action Point upravují důležitá témata pravidel dealerské sítě.

Ispo Winter 05 se koná **od neděle 6. do středy, 9. února 2005** na Novém výstavišti v Mnichově a navazuje na úspěšně předchozí ročníky. Pořadatelé očekávají opět více než 1 600 vystavovatelů z více než 40 zemí, se zahraničním podílem opět více než 70 %. Tímto obsadí Ispo zima 2005 kompletně celou výstavní plochu 160 000 m².

Ispo zima 05 funguje pro mezinárodní sportovní komunitu opět jako místo setkání s trendy a inovacemi. Další trendové informace: Outdoor, Functional Ski & Board, Running & Nordic Fitness, BrandNew a ispo vision Fashion Show, která prezentuje na několika módních pódíích aktuální módní kolekce, VOLVO SportsDesign FORUM, které se bude zabývat v sobotu 5. února 2005 v ICM tématem „Women specific Design“, Promostyl Trendbarometer, WGSN Colour Forum a International Designers' Exhibition of Active Sports, IDEAS.

Ispo zima 05 má stěžejní význam pro následující komodity zboží: V halách A1 až A3 se prezentují vedoucí výrobci **Boardsportů a Streetwear-scény**. Speciální prostor je rezervován pro „rider owned brands“ v areálu haly A2, ve které se profesionální snowboardisté, kteří stále častěji zakládají vlastní firmy, prezentují na svých Labels.

Sportovní oblečení najdete v halách A5 a A6.

V hale B1 se nachází **running_ispo a teamsport_ispo**.

V hale B5 jsou umístěny firmy nabízející **hardware a obuv**. V hale B6 **naleznete nabídku outdoorové módy**.

Ve fitness_ispo-hale C1 ukazují vystavovatelé aktuální nabídku posilovacích přístrojů, sportovní stravy a oblečení. Ve **sourcing_ispo**-hale C2 jsou národní účasti, v hale B0 jsou zastoupeny svazy nákupčích.

Ispovision zima 05 – international trade show for fashion inspired by sports - leží v hale A4, aby pokračoval v plánu časově koncipované business-a komunikační platformy, která do budoucna spojuje silné stránky a přednosti klasického odborného veletrhu s emocemi Lifestyle-Events. Módní těžiště ispo vision winter 05 leží na přenosu sportovních impulsů do módy. Existují značky, které mají své kořeny ve sportu, ale dosahují obratu, jehož velká část pochází z obchodu s módou.

Módní a sportovní dealerská síť zažije exkluzivní mix z etablovaných a nových značek, které se prezentují v oblasti zimních stylů, mimo jiné Alberto, Authier, Boblebee, Bogner, Casall, Castelbajac by Rossignol, Chervo, Conte of Florence, Converse, Daniel Hechter, Diavolezza, Duvillard, Emilio Pucci, Francesco Rossi, Geox, Girbaud, Hell is for Heroes, Hi-Tec, JLindeberg, Komodo, Luis Trenker, Marinepool, Matador, Misericordia, Orage, Salewa, Sebago, Sportalm, Tecnica, Think Pink a mnohé další.

Česká účast na veletrhu ispo zima

05: Česká republika a její vystavovatelé se po roční přestávce budou prezentovat na veletrhu s finanční podporou ministerstva průmyslu a obchodu. Každý český vystavovatel obdrží státní dotaci na nájemné výstavní plochy až do výše 100.000 Kč. Je potěšením konstatovat, že se Česká republika pomalu ale jistě řadí mezi světové velmoci ve výrobě sportovního zboží. Na veletrhu ispo zima 05 se bude prezentovat rekordních 50 českých výrobců na ploše 1.300 m²! Největší zájem naše firmy projevily o obor outdoor, lední hokej, sportovní oblečení všeobecně a indoorové sporty. Seznam českých firem lze najít na www.ispo.com, tento portál je udělán v sedmi jazycích včetně češtiny. Na české mutaci stránek www.ispo.com najdete naši návštěvníci užitečné informace, které potřebují k návštěvě veletrhu. Z ČR očekáváme návštěvu 1.300 odborníků.

Ve dnech 5.–6.2.2005 se bude konat mistrovství České republiky v lezení ledu spojené s adrenalinovým štafetovým závodem družstev. Bližší informace naleznete na adrese www.icebeaker.cz.

Kobra je dobrá

„Tak to budeš mít super sezónu, když sis letos prst zranil tak brzy,“ prorokoval mi Mladý v únoru. Vůbec jsem mu nevěřil. Naopak. Myslel jsem si, že jsem s vrcholovým lezením nadobro skončil, že to je signál, že mám končit. Stalo se to už potřetí v řadě. Třetí rok začínám se zraněným prstem. To je asi znamení Osudu, že mám končit. Ale nebylo, měl jsem jenom na chvíli přestat a načerpat nové vědomosti a zkušenosti. Netrápil jsem se tím ani minutu. Život má velkou šíři i hloubku na to, abych byl odkázán pouze na pohyb po skále. A na druhé straně není lidské činnosti, která by neumožňovala tuto hloubku skrze ni prozkoumat. Proto je z tohoto pohledu jedno, co člověk dělá, ale musí ho to bavit, jinak si pohled do této šíře i hlubiny zastře, protože se mu zavře hloubka jeho vlastní duše. Nikde jinde se totiž život ani nenachází!

a já jsem ji využíval na další a další trénink. „Šlo to rychleji, než jsem čekal.“ Všechno šlo nahoru, prsty, síla, vytrvalost. Samozřejmě mi velmi pomohla jóga. Bez ní bych nedovedl nalézat a využívat nové zdroje energie a hospodařit s ní.

Takovým postupem se v mysli znovu objevilo zasuté téma Kobra. Začal jsem na ni myslet. Dvacet šest silových tahů ve střeše bez odpočinku. Boulder na začátku a uprostřed. V půlce července už mi kroky šly tak, že jsem se domníval, že ji do konce měsíce vylezu. Trvalo mi to však ještě mnohem déle. Nezbylo mi, než si postavit jediný cíl: Kobra. A jedinou otázkou: Co vyžaduje?

Cesta na vrchol byla dlouhá. Během ní jsem vylezl Makarón 8b, pro menší těžké 8b+. Teprve čtvrtý přelez, což při těch návalech na cesty ve Višňovém není mnoho. Ten-

Kobra se vzdala

Poslední víkend v srpnu jsou vždy ideální podmínky a ve Višňovém se přelézá. V tom víkendu kdysi také Mráza udělal památný přelez Los Brños – bez dvou zapnutých expresek. Proto jsem na festák ani nepomyslel a chystal se na Kobru. Poprvé jsem dvakrát dolezl až za druhý boulder a došlo mi. Stejně jako vloni. A stejně tak i letos jsem poté onemocněl a očekával konec sezóny. Jenže jsem k celé záležitosti přistoupil jinak. Řekl jsem myself, že to chci vylézt, a ať tedy najde nejlepší způsob, jak to udělat. Podařilo se. Nevěděl jsem, že ten nejlepší způsob byla právě ta lehká nemoc, která mě donutila k odpočinku! Vírozou jsem léčil hladovkou, bylinnými čaji a ovocem ze zahrady. A jógou pochopitelně. Ob den nebo dva jsem tři čtvrtě hodiny lehce trénoval. Po týdnu jsem si jel alespoň zopakovat kroky. Pořád jsem se ještě necítil dobře. Za další týden jsem však stál pod cestou znovu a věděl, že ji rozdrtím! Při opakování kroků jsem ji vylezl celou od třetí expresky. Pak jsem šel na maaa! Boulder jsem ani nezaregistroval, zato na konci mi hrubě docházelo. Dostal jsem se však do takového transu, že něco hlubšího ve mně řídilo mé pohyby a už jsem prostě nespádl. 12. září, čtyři dny před třicátými devátými narozeninami. Kdysi jsem si přál mít ve třiceti sedmi letech nejlepší sezónu v životě, stalo se tak. Ovšem za dva roky jsem ji překonal.

Zarathustra

Nato jsem si řekl, že odjedu do jiných oblastí a budu si vychutnávat cesty do 8b. V Potoce jsem koncem září vylezl v jediný den tři cesty nad 8a v tomto pořadí: *Kodiác 8a+/b*, první přelez, *Balů 8a+*, druhý přelez (po J. Repčíkovi) a *Maverik 8a*, třetí přelez. Když jsem dolézal třetím pokusem Maverika, tak byla dole pod stromy už tma a Hrčko mi svítil na chyty čelovkou. Na boulder za spodák pod vrcholem mi svítil už jenom měsíc v úplňku a hvězdy. Hrčkovi moc děkuji za podporu a Andrejovi Kamasovi za cesty! Jsou to nesmírně obětaví lidé. V říjnu jsem ve stejné oblasti otevřel novou cestu *Zarathustra 8b*, skoro čtyřicet vytrvalostních kroků. Autorem projektu je opět Andrej.

Koncem října jsem měl jeden den na přelez *Mrtvaškeho plesu 8b* (možná 8a+/b) v Ospu. Stihl jsem to opět až téměř za tmy. Jsem spokojen. Do konce roku ještě nějaké cesty vylezu. Za podporu během sezóny děkuji mnoha svým přátelům i rodině. Bez nich by to nešlo, to je jasné. Pro koho bych lezl? Je směšné napsat, že pro sebe. Bez přátel by mě to vůbec nebavilo. Jejich výkony i zápal od lezení motivuje mě a snad mě nadšením motivuje na oplátku je. Tak to má smysl. Samozřejmě, že se na tom podílí i materiální a finanční podpora firem. Musím napsat, že možnost volného výběru z několika druhů jejich lezeček s kvalitní gumou je pro mě velmi důležitá. Také tenká lana Lanexu – 9,2 mm – usnadňují zapínání a přispívají tak k větší volnosti během pokusu.

Díky za přečtení!

text	Rostislav Tomanec Zico
foto	Michal Cienciala

Rosta přelézá svůj nejtěžší projekt Kobra ve velké střeše oblasti Višňové u Žiliny foto: M. Cienciala

Bavilo mě nelézt stejně silně jako předtím lézt. Všechno mě vedlo od lezení. Na čtyři měsíce. Pak mě zase všechny okolnosti začaly k lezení vracet – především skupina, kterou jsem v pauze začal vést. Moc se mi nechtělo vracet, ale pro ně jsem to udělal. No, a pak se vše roztočilo znovu.

Nové začátky v Súlově

V Súlově se udělaly nové vytrvalostní cesty, které mi rychle začaly vracet motivaci. Když jsme tam s Michalem vylezli vše do 8a+, těžší tam ještě nic nebylo, přesunuli jsme se s novým zápalem do Višňového. Začal červenec a já jsem cítil, že jdu prudce nahoru. Každý nový výjezd na skály a každý nový trénink nehoval staré výkony a spěchal k novým, lepším. To mi vlévalo do žil víc a víc energie

to výkon mě stál více sil, než jsem potřeboval na přečtení cesty *Zlé časy 8b+/c* před dvěma lety. V té chvíli byl pro mě Makarón nejlepším výkonem v životě a číslo tomu neodpovídalo. Poté jsem dokončil přírodní projekt Petra Oleše v pravé části klenby a vylezl *Zagrillu 8a+*. Sedmnáct metrů délka a pět metrů převis. Tvrdé a dlouhé kroky po malých chytech a hladké stupy. Víím, že to jen tak někdo nezopakuje. Takové lezení umí dnes málokdo. Dva dny mi trvalo, než jsem *Zagrillu* byl schop vylézt AF. Třetí den jsem ji dal PP. 8a+ sice lezu do čtyř pokusů, to je pravda, ale tohle je hodně technické, to je výjimka, to je vždy těžší. V Kobře ovšem i v srpnu zase nic. Snad po třicáté padám ve druhém bouldru, přitom jsem schop od druhé expresky vylézt cestu v kuse až nahoru.

Bylo to někdy o vánočních svátcích v místní putyce „U naftařů“, kdy se začala uskutečňovat myšlenka z loňské zimy vyjet za sněhem do Rumunska. Zejména Marovi a jeho neodmítnutelným mnohočetným přípitkům „Rumunsko na Rumunsko!“. Protéklo několik dalších soudků národního moku, krystalizovala posádka, přesná oblast pro naše radovánky, termín a další po všech čertech veledůležitě věci.

Nakonec byla moje už dost vytrénovaná játra celkem ráda, že se odjíždí. Týden před odjezdem se dozvídáme z e-mailu horského vůdce Ilji Kuzmy, že v pohoří *Fagaraš* na *Balea Cascada* napadlo 120 cm prašanu, což přijímáme jak s nadšením, tak i s obavami z lavin. Následně vypukne „ropný konflikt“, nervozita vystupňovaná nejistotou všeho stoupá, ale nás už nic nezastaví. Dvě auta, osm lidí a pátek 21. 3. – magické číslo v kalendáři okroužkované fixem jako snoubenka.

Marova „Anča“ – Škoda Favorit – si stále nemůže zvyknout na moji oslňující společnost a protentokrát mi dává najevo svoji nepřízeň proraženým pláštěm kousek před Rumunskem. Zanedlouho už v „zemi snů“ nakupujeme vodky, piva a cigarety v jednom supermarketu velikosti venkovské Jednoty za totalitního režimu.

Takto vybaveni se zastavujeme na opravu vzniklého defektu. Servis jako když vystřihnete z nabídky realitního týdeníku v rubrice „Předám za likvidaci“ – ošuntělá dřevěná chatrč s polorozpadlými ploty a všudypřítomným harampádím, připomínající spíše výkup starého železa než profesionální dílnu. Přesto nám místní týpek svou šikovnou improvizací a dobrou cenou dokázal pravý opak.

K odpoledni po dlouhém stoupání serpentínami k *Balea Cascada* v 1.400 m konečně vypínáme motory. Naštěstí kabinová lanovka na *Balea Lac* 2.034 m funguje, zejména díky každoročním závodům *X-ride*. Dostáváme, nejspíš z obavy o pumový útok, do kabiny eskortu tří policistů ze speciální jednotky, které odměňujeme plecháči radíků. Po nedůvěřivém optání na nosnost a přepočítání osob a nákladu důkladněji zkoumáme tento inženýrský výplod fantazie, možná z první poloviny minulého století. Po zdárném přistání dojde k placení a projeví se typická česká mentalita – dohadujeme se o rumunské tisíce, ale prakticky pouze o pár našich korun. Takové *faux-pas* jsem ještě nezažil.

Na konci údolí u zasněženého jezera *Balea Lac* stojí dvě skorodřevěné chaty. Jedna se jmenuje taktéž *Balea Lac*, kde jsme se nakonec ubytovali v podkroví

s balkónem. Ten jsme ihned předělali na kuchyň, mrazák a koutek pro kuřáky. Na vstupních dveřích obvykle visí cedulka „Avalanche danger“. Druhá méně malebná chata je *Paltinu*, kde nemají točené pivo a ubytování je paradoxně dražší.

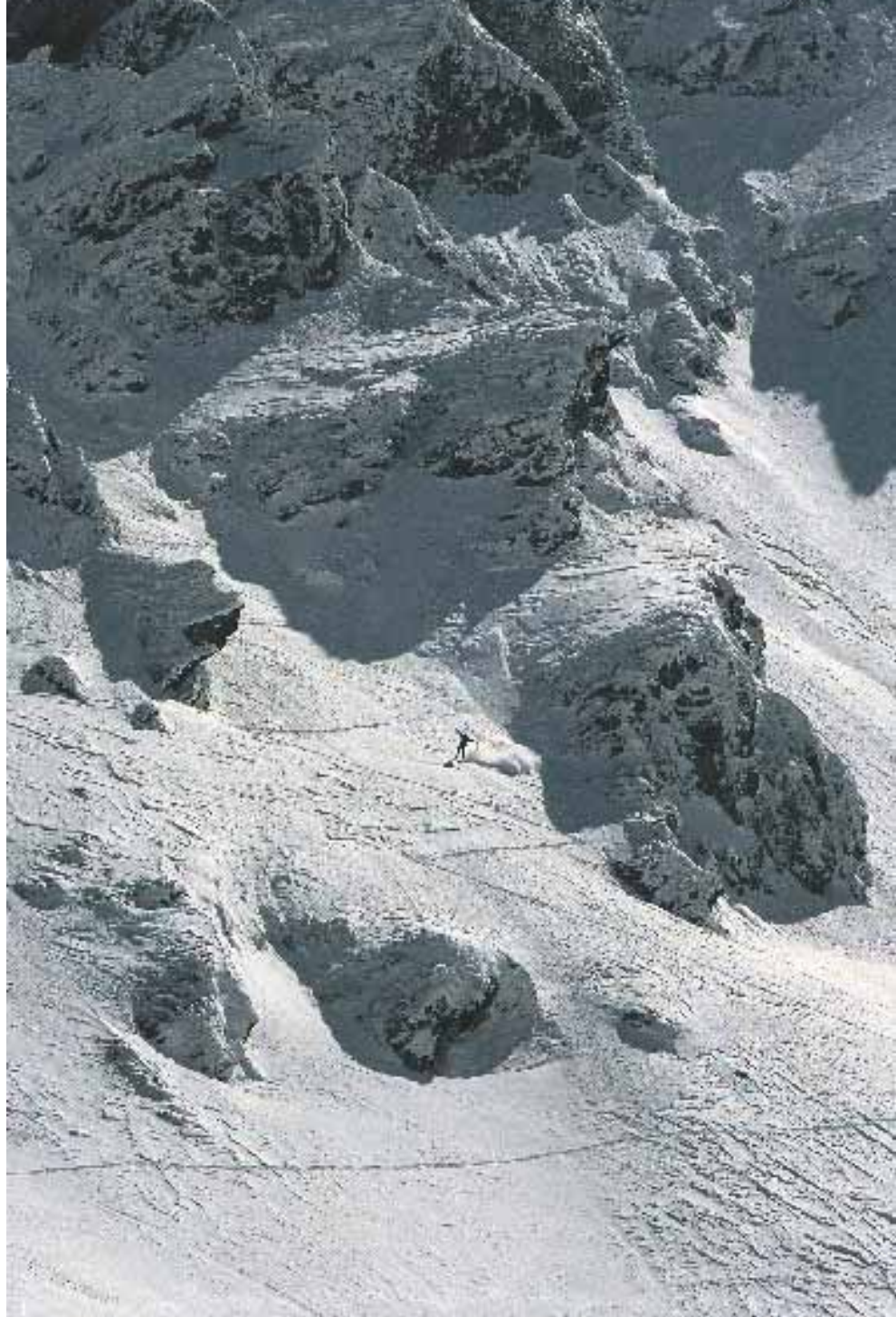
Údolí kolem *Balea Lac* má severní orientaci a klasický U-tvar, s několika sedly a hřebeny tyčícími se do výšky kolem 2.500 m, na druhou stranu dlouze spadá širokým, téměř plochým údolím s koncovým zlomovým svahem k *Balea Cascada* (spodní stanice lanovky). Nás okamžitě uchvátila jeho momentální vysněženost, krásné žlaby různých sklonů a tvarů, rozsáhlé svahy s kaskádovými skalními bloky a nesčetné množství přírodních skoků. Suma sumárum s chatou, cenami, spaním v teple, často azurovým počasím a nevelké lidnatosti frírajdový ráj. A komu je to málo, tak může na den přeběhnout přes západní sedlo do přilehlého údolí stejné orientace či přes severní sedlo na málokdy ježděné, ale relativně bezpečnější a pozvolnější jižní svahy. Odtud existuje nejhezčí a nejrychlejší návrat tunelem asi kilometr dlouhým, připomínajícím spíše krasovou ledovou jeskyni než letní motoristický průjezd hřebenem. Má stálou výšku a končí kousek před chatou *Paltinu*.

Nech kosu viset

Poté, co ráno procitnete v místnosti s komicky rozhozenými údy padlých těl na loži, rozlepíte jedno a následně druhé oko, upoutá vaši pozornost skrz prázdné láhve od vodky podkrovní okno, za nímž vystupují již sluncem do běla nažhavené východní svahy. A také to rozpaluje skoro zapomenuté myšlenky na pojezd v prašanu, cuká to s nohama, jak si rozpomínají na božské surfování a ruce už už se v rychlosti oblouku chtějí dotknout toho "zlata".

První dojem z rozježděného svahu díky závodům X-ride, kam jste to vyběhli bez pásů či sněžnic rovnou po schodech za několik desítek minut, nebyl zrovna to, co jsme čekali. A tak neváháme a po doplnění tekutin stoupáme téměř vlastní cestou pod hřeben. Dál je jen tvrdý firn a silný vítr, co se dokáže dost přísně opřít do prken na zádech. S lehkým šimráním z očekávání neznámého, které vždy odejde po pár obloucích, už si to chrochtáme dolů. Pár skalek po cestě pro jistotu minu (první den nepřehánět) a už jen konečný zlom, za kterým si v příliš položeném oblouku tradičně vyhazují pravé rameno se skóre 15:24 vůči levému. Pro dnešek se rekreuji dále již jen vsedě, ostatní jdou na „neodpaněný“ žlab přímo nad chatou, končí sedlem. Po nějaké době přicházejí ke stolu s rozzářeným pohledem, přestože už před chvílí se slunce schovalo. Hostina emocí může započít.

Pondělí. Závodníci a pořadatelé odjeli, jsme tu jen my a obsluha chat. Lanovku se rozhodli kvůli opravám pozastavit na celý týden, takže plánovaný sjezd na *Balea Cascadu* se prozatím nekoná. Taktéž teploty se z hodně minusových hodnot vyšplhaly ke kladným, což nebudí přílišnou důvěru. Ale pokud to tady máme celé pro sebe, nebudeme přece sedět na kanapi. Vystoupáme tedy přes opuštěný svah, na kterém se předchozí den konal „*chinese downhill*“, do Z-sedla. Mara, Sinek a Dejev mizí po hřebenu s cílem dát výrazný žlab v S-svahu, který však nevypadá příliš bezpečně. Zbytek sjíždí dál na západ do údolí přilehlého. Po kilometrovém sjezdu se dno údolí již jen zvolna svažuje s několika příkrými zlomy. Nechal jsem se unést dokonalou atmosférou a sjíždím stále níž. Tam, kde mi začínají smrky mávat na pozdrav a dál už to nejde, zjišťuji, že jsem zůstal sám. Honem zpět. Sněžnice se boří jen pod kolena, slunce připaluje tak, že se potím jak hrobník v létě. Už od rána to práská a letadla z Bagdádu to rozhodně nejsou. V jednom ne-

vinném zlomu se sklonem tak 20° pod sebou náhle uslyším tlumené „brum“. Opatrně, jako mim ve zpomaleném filmu, odkráčím přes tenkou trhlínu. Jak je dlouhá, nemám zrovna teď chuť zkoumat. Následný kuřácký sprint by se spíš hodil do „Neváhej a toč“ než do „Branky, body, vteřiny“. Trocha černého humoru: „Tak už to začíná“, ale to jsem ještě netušil, jak jsem blízko pravdy.

Ještě ujdou pár set metrů a jsem konečně u šutru, na kterém si všichni opalují pupky. Po krátké přestávce přijíždí i další tři, kteří nakonec zanechali pokusu o žlab nad sedlem a raději si dali dva žlaby podél našeho sjezdu. Nahoru prý v pohodě a dolů na druhou stranu sjedeme až k chatám. Fajn. Později se ukázalo, že na co celý

den pražilo slunce, to se pod sněžnicemi smýká dolů. Jako předposlední jsem raději zvolil cestu příkrým žlabem, než balancování na mokré skále. Peťa to supí opatrně za mnou, ale nenadává u toho tak moc jako já. Než jsem se vyplazil úplně nahoru, slyšel jsem nějaké zadunění, stejně jako celý den, jen trochu blíž než obvykle. Nevěnoval jsem mu pozornost, i když mi vrtaly hlavou nesrozumitelné výkřiky kamarádů za skalním žebrem. Asi toho už mají plné kecky, tak si verbálně ulevují. Až nahoře mi Honza ukázal nehezkou deskovou lavinu s metrovým odtrhem. Další dva, kteří museli před ní uskakovat na skály a křičeli, ať nad nimi nedupeme, zvolili raději ústup a cestu přes sedlo.

Jo, tak to byla blbost a štěstí dohro-

mady. Ještěže jsem ráno vzal L.S. (oblíbená značka cigaret šťastných úderníků). Honem pryč, než odtaje i zbytek. Sjezd byl příkrější, ale bezpečný (což jsme se domnívali ještě následujících 24 hod., ale o tom až dále). Po delším čekání už naše ztracence vidíme na horizontu sedla. Vysílačky by se možná sem tam užily, říkal jsem si. Hospodu nám z nezájmu zavřeli dříve, než jsme se stačili najíst a zkulturnit. Hlavního slova se chopí Čandy, jediný "normální" policista, kterého znám. Během několikahodinového kulturního bloku nám vypráví vtipy či historky ze zásahů speciálních jednotek. A pak že člověk potřebuje k životu média...

Ráno „zoncna rumpluje“ jako každý den, a tak se nikam neženeme. Zahradka před chatou vypadá přitažlivěji. Sinek s Honzou nám předšlapávají jeden fotogenický žlab v mezískalí nad chatou, pivo teče a sluneční hodiny provizorně vyrobené z rampouchu ukazují něco po poledni. Mara s Čandym se domlouvají s chatařem a sjezdí z 2. patra rovnou z naší jizby lomenou střechem. Inspirovaný chatař bere bigfooty a jde na to taky. Po druhém pokusu se při dopadu, vzhledem k nosnosti lyží, rozstřelí o plechovou krytinu a s vyraženým kolenem (asi vazy či co) odkulhá s oporou kuchaře točit zpátky za bar. Tři odchází omrknout tunel a jižní svahy. Pět nás vyráží do žlabu, který má cosi společného s posledním včerejším sjezdem. Už několik hodin je ve stínu, a tak by mohl být bezpečnější než kterýkoli jiný, říkáme si. Peťa bere pro štěstí již osvědčené L.S. Dáváme rozestupy a už to mažeme počátečním svahem. Bez toho, aniž bychom si zjistili kvalitu sněhových vrstev. A řežeme svah traverzem. Chybu si uvědomíme, až když je příliš pozdě. Ten, co jde druhý, se zničehonic začne na sněžnicích propadat přes půl metru pod stopu. Znejistí, párkrát přešlápne a náhle vytřeští oči nad sebe. Vmžiku zmizí v proudu bílých ledničků a televizorů. Odtrh mine ani ne o metr prvního, ten reaguje bleskurychle a maže na lyžích podél sesouvající se laviny. Pak odbočí a ohlédnutím zjistí, že je mimo nebezpečí. Ostatním se to utrhne asi 5 metrů před a se zatajeným dechem sledují, jak dopadne onen jedinec, co se zrovna „koupe“. Jeho výpověď je dost výmluvná.

Náhle jsem uslyšel velmi blízké „vrum“. Podívám se nahoru, jak se na mě s praskotem řítí obrovská masa sněhu. Ta deska mohla mít dvacet metrů výšku a třicet šířku, no dobrých pár

tun a já přesně uprostřed. V ten moment jsem pocítil zoufalství a bezmoc – bylo mi jasné, že tomuhle už neuteču. Ještě jsem stihl protáhnout jedno sprosté slovo, podseklo mě to v pase a už jsem se v tom mlel. Hůlky jsem ztratil ani nevím jak. Na batoh na zádech jsem úplně zapomněl. Jen jsem držel ruce před hlavou a snažil se šlapat vodu a mávat lokty jako při jedné velmi známé písni, co hrála předchozí večer. Chvilí nahoře, chvíli dole, tíha, jako když na vás lehne Helenka Růžičková. Další myšlenka byla vůči kamarádům dost nedůvěřivá – „Je to v..., opravdu budou schopni mě najít a vyhrabat? A za jak dlouho?“ Naštěstí to bylo předčasné. Když jsem se po několika sekundách zastavil, udělal se mi kolem obličeje průzor. Vypliv jsem kuckavě snůh, sundal si zalepené brýle a zjistil, že ležím na zádech jen 30 čísel pod povrchem. Jelikož mi ze sněhu trčela fošna, byli u mě natotata. I když jsem tam byl jen minutku, začal mnou prostupovat neúprosný chlad. Nechtěl bych to zažít hlouběji, déle, a už vůbec ne znova. Byl jsem tak šťastný, že jsem mlel samé nesmysly.

Veselka veliká. Pár fotek a pózování a jde se zpátky do baru na přísnou psychoterapii.

Pozdní vstávání na horách není nikdy dobré. Potvrzuje to zpráva chlápku od lanovky, že nám dole stojí jedno auto rovnou pod odtávajícími krápníky. Nikdo nechce mít ze střechy cedník na halušky a většina sjezdí údolím dolů. Ostatní marodí, nebo volí variantu romantické procházky tunelem. Blondýna v bikinách, opalující se na balkóně, nám po týdnu nezvedá pouze náladu. K večeru se unavený výsadek vrací, auto je v pořádku přeparkováno. Jen po cestě zpět se vyskytlo vlivem oteplení pár prasklin a množství lavinek mokrého sněhu na postranních svazích údolí. Mají toho plné nohy. Nikdo už nemá chuť někde něco sježdět. Co se dále týče chuti, točené pivo dnes došlo. Návrat na druhý den, včetně návštěvy Drákulovy rezidence a jeho proslulých vinných sklepů, je vítanou myšlenkou.

Odjíždíme s úlevou, dalšími zkušenostmi a nezapomenutelnými zážitky stále před očima. Tohle údolí nám všem bude dlouho chybět. Prozatím. Vždyť tentokrát to mělo dobrý konec! Ačkoli, stále se mi vrací jakási školní dějepisná vzpomínka o sedlácích...

● Soutěž Výstupy s Tilakem

text	Jackin & spol.
foto	archiv autora

Nějaká ta fakta co se můžou hodit:

- Termín - poslední březnový víkend
- Sestava: za Brno Pavel "Pampoš" Sedlák, Mara Mahdalík, Petr "Bůček" Janiš, Honza "Starostas" Pejřil, Pavel "Sinek" Svoboda a Jakub "Jackin" Sirovátka; za Opavu "Čandy" a David Dostál
- Obstojné informace o lanovce, lavinách, sněhu či ubytování přímo na chatě *Balea Lac* (nebo *Bilea Lac*, to je jedno), *Regine & Gunter Klingeis*, tel.: 0788/609930, 0788/109930, 0745/072602 a 0745/084592. www.balea-lac.8m.com
- Další info o sněhu od rumunských horských vůdců a předpověď počasí na tel. lince ČHMÚ
- Zasuřte si na www.xridero
- Dobrá mapa asi neexistuje (1:75 000 se mi zdá trochu hrubá i na cestu za nákupy do supermarketu)
- Ceny (1.000 lei je něco pod 1 Kč): lanovka za 1 os. plus bágly 78.000 lei, vodka 10 cl nebo pivo 0,5l = 20.000 lei, hlavní jídla, pokud si nevaříte, kolem 100.000 lei, ubytování od 200.000 lei na osobu, benzín kolem 25.000 lei za litr
- Použitý toaleták (ten zahnědlý či zažloutlý) se nehází do porcelánu, ale tradičně do koše vedle z důvodu tenkých trubek do septiku.

Tak nám docela vyrostla úplně nová generace lezců a horolezců. Generace, která už nezažila skutečný orgáček z úspěšně propašovaných několika duralových karabin nebo ve vybraných dvou českých prodejnách předvánoční dodávku deseti zahraničních lan. A to je dobře – a nejen kvůli bezpečnému stoupání. Aby však nebyly zapomenuty ty bývalé radosti, připravili jsme tentokrát „Plusku“ ve stylu retro. Ne jako vzpomínku na staré časy, kdy cukr byl sladší, deset deka salámu těžší a hrdinství lezců k neuvěření. Tak daleko to se mnou ještě nedošlo. Spíš berte následující stránky jako možnost svého druhu „návratu ke kořenům“, aby nebyly zapomenuty činy nejen lezecké a sportovní, ale také invence „samodomo“ výrobců všeho možného. Fakt, některé postupy a pomůcky byly skutečně bomby, o tom nepochybujte! Už jenom ty nákresy a rady stojí za to! Opravdu se domnívám, že nebyt „plyšáku“, někdo by doma to lano určitě uštrikoval!

A že všechno to vzpouzení po strminách je nakonec stejně hlavně o lidech (nebojte se, také na to přijdete, byť byste lezli jenom sólo), přidali jsme portrét protagonisty dob více a méně minulých. Další tu vystupuje latentně co by autor. Po jeho čtenářském úspěchu (Ten báječný dvoupohlavní svět) zjistíte, že skutečně nebyl (a co hůř – pořád ještě není!) žádné ořezávkto. A víc nepovím, protože nechci. Přece vás nebudu okrádat o překvapení.

-šp-

Jak šel čas

Vlastní lezení je atavismus po předcích. Škoda jen, že jsme přišli o ten chápavý ocas...

Zato alpinismus, už podle názvu, určitě vznikl v Alpách. Jenomže Alpy nejsou jen kolem Chamonix, že ano. Podle knihy pana Yvese Ballua, Horolezci, všechno začalo asi takto:

Červen, LP 1492. Karel VIII. je francouzským králem. Kryštofu Kolumbovi odmítl podporu na „novou cestu do Indie“, protože si myslel, že je neuskutečnitelná. Antoinovi de Ville pak přikázal výstup na pověstnou Mont Aiguille, o níž se tvrdilo, že je nedosažitelná. Antoine de Ville určitě moc chuti do výstupu neměl, ale byl odvážný, poslušný a v hlavě to měl v pořádku – tedy poslechl. Tím navždy spojil své jméno s prvním opravdovým výstupem, který zůstal v paměti dějin.

Shromáždil asi dvacítku mužů. Jední byli „lidé urození“, tedy „lidé duchovní a jiní dobří lidé, druzí „lidé řemesla“, tedy kameníci, tesaři a žebříkáři – rozumějme odborníci na dobývání hradů. Několik statečných mužů poslal Antoine de Ville prozkoumat a zabezpečit trasu, protože silueta Mont Aiguille nebyla ani trochu lákavá.

Ale jeho muži byli odvážní a výprava tak dobře organizovaná, že 26. června 1492 dosáhla vrcholu slavné Mont Aiguille, pravděpodobně cestou dnes zvanou „trubková“. Antoine de Ville, který ani na okamžik neuvažoval o opakování celé operace, se rozhodl, že zůstane na vrcholu, dokud výstup nebude ověřen. Sdělil to dopisem předsedovi grenobelského parlamentu: „Pane předsedo, poručím se Vám z celého srdce. Když jsem odjel od krále, poručil mi tento, abych se pokusil vystoupiti na

horu řečenou nepřístupnou, a tudíž jsem za pomoci důmyslného náčiní nalezl způsob, jak na ni díky milosti Boží vylézt. A už jsem tu tři dny a se mnou jsou tu lidé duchovní a jiní dobří lidé, s jedním královským žebříkářem, a neodejdeme odtud, dokud nedostanu vaši odpověď. Račte mi tedy poslati několik lidí, aby viděli, co jsme vykonali. Až spatří zdola to, co i my jsme spatřili, pojme je i Vás hrůza z té nejstrašnější a nejděsivější cesty, jakou jsem já ani žádný člověk a družina nikdy před tím neviděli.“

Zatímco mužstvo čekalo na soudního vykonavatele, zařídilo se na vrcholu, postavilo tři kříže zdaleka viditelné a přítomný Francesco de Bosco sloužil svatou mši na počest Boha Otce, Panny Marie a celého nebeského dvora.

Uběhly tři dny a po vykonavateli ani vidu ani slechu. Vrchol našťestí tvořila velká planina, „široká na dostřel luku a dlouhá jednu francouzskou míli“. Kromě dobyvatelů tam žilo i stádo kamzíků a „zpěvaví ptáčci tři barev“. O několik dní později přinesli družině místní obyvatelé i několik domácích králíků...

Mezitím obratem vyslaný „urozený pan Yves Lévy“ dorazil k úpatí hory a došel k závěru, že posláni soudního vykonavatele má své meze, které mu důstojnost jeho funkce nedovoluje překročit. Shledal také, že další cesta je nemožná a měl strach, že by pokoušel Pána, protože pohled na horu byl strašný. Sepsal tudíž na úpatí stěny všechno co viděl a dokonce slyšel. Bylo toho dost na to, aby mohl s jistotou ověřit a stanovit přesné datum prvního významného výstupu v právě otevřených dějinách alpinismu – 26. 6. 1492.

Nedostatek starých dokumentů je limitujícím faktorem pravdivosti tvrzení o prvenství těchto odvážných mužů. Vylíčení událostí tohoto června roku 1492 nicméně dokazuje, že kapitán krále Karla VIII. vynalezl expediční horolezectví. Byl to dokonale vynález a posloužil jako vzor dalším generacím.

I když horolezci nahradili „žebříkáře“, i když péřové bundy nahradily středověké kazaky a i když po těch letech se zpěv Marsillaisy přizpůsobil lidovému nadšení lépe než mše otce Bosca, pořád jsou i moderní expedice budovány po vzoru Antoine de Ville:

1. Příprava
2. Výstup
3. Oslava

Po tomto heroickém výstupu, který zcela vymknul z kloubů tehdejší státní úředníky, zavládlo buď ticho nebo přívál dalších avantýr. Nejzajímavější je, že některé atributy výstupu zůstaly do dneška – dokazování typu „fakt jsem tam byl a touhle cestou“ začíná být hlavně v posledních letech znovu velice aktuální až rozhodující.

Skutečnost, že všechny výstupy a vůbec lezení probíhají stále podle scénáře uvedeného v závěru převzaté kapitoly o horolezeckém novorozenci, dokazuje, že přes všechny pokrok v technice i způsobilosti protagonistů, je horolezectví i lezení sportem konzervativním.

Právě konzervatismus, výrazný to rys evropských ostrovanů, byl zřejmě důvodem, proč na prvních „stěžejních“ výstupech, v době snad ještě téměř feudální, se na horách setkáváme právě se šlechtici anglosaského původu. Absence pořádných hor v jejich domovině jim vůbec nebránila ve spanilých taženích nejen do francouzských Alp. Dokonce i Vysoké Tatry (o italských Dolomitech a Julských Alpách nemluvě) byly svědky odvážných výprav s houfem průvodců a nosičů steaků a portského těch nejlepších ročníků. Inu, jeho lordstvo mělo k vesnickým znalcům hor vřelý vztah, byť podložený často penězem, co horalům nahradil roční lopotu na podhorských pastvinách.

Proč zrovna Francie, ta „úhlavní přítelkyně Angličanů“, se stala nejoblíbenější horolezeckou oblastí, se můžeme jenom dohadovat. Seriózní historikové mluví o magické přitažlivosti Montblanku, coby nejvyšší evropské hory, zavilí odpůrci ostrovanů pak poukazují na nulovou invenci degenerovaných šlechticů, frustrovaných navíc již zmíněným nedostatkem důstojných vrcholů v domovině a leností cestovat za horami ještě vyššími do světadílů svých exotických kolonií. To druhé tvrzení dokázala prolomit až hrstka lordů, která po jednom ze svých opravdu vydařených a tvrdě sportovních klání ve vodním pólu naznala, že na Montblank už stoupá kde kdo, ba i ženské, a rozhodla se vztyčit vlajku Ostrovů na vrcholu nejvyšším – Everestu. A protože i druhý den si pamatovali své předseverť, vyrazila v r. 1921 k Čomolungmě početná výprava vedená C. K. Howardem-Burym. Na to, že neměli skoro ponětí o přístupové cestě a vůbec asijských záłudnostech, dosáhli s neuvěřitelným vybavením Severního sedla (6.990 m). Pak už s anglickou úporností následovaly expedice jedna za druhou, takže se není co divit, že v r. 1953 byli úspěšní. To, že vrcholu dosáhl Novozélandan a Šerpa, na věci nic nemění.

Leč i v malé výšce pod Montblankem se začaly dít věci. Všechno to začalo v červnu 1741, kdy se v jednom z vyhlášených ženevských salonů potkalo několik cestovatelů, dobrodruhů a nadšený student William Windham. Ten sice nikde nebyl, ale hodně o všem četl. A tak užasle anglické společnosti vyprávěl o strašném světě blízkých vysokých hor, plných bezedných propastí, od rána do večera hučících lavin, zamrzlých potoků a draků plivajících oheň. Zvláště pak sugestivně pojednal o místních podhorských obyvatelích, proslulých svou divokostí a nebezpečností.

Následkem ohnivého výkladu se hnedle ráno po vystřížlivění osm Angličanů, od hlavy k patě vybavených nejen potravinami a stany, ale také zbraněmi a municí, vydalo navštívit obávané údolí.

Příchod do chamonixského převorství byl ohromující. Ani ne tak pro Angličany, na které silně zapůsobila hlavně ta spousta ledu a žuly kolem, jako pro obyvatele Chamonix, zmateně napul městským a napul válečným vzhledem návštěvníků. Po několikahodinovém vyjednávání si obě strany podaly ruce a po noci strávené u místního převora vystoupala karavana na Montenvers, kde objevila ledovec přimínající „jezero, které vzdul severák a jež vzápětí zmrzlo“. Ten obraz tady zůstal a ledovec Mer de Glace má už po staletí spoustu obdivovatelů.

Uplynulo 45 let, místní obyvatelé podlehli cílené propagandě přivandrovalců, toužících po stříbrném vrcholu Montblanku. Ano, ctihodní pánové zjistili, že jít na vrchol domorodce nepřinutí ani sebevětší finanční odměnou, pokud se nepodaří jim naočkovat pořádnou dávkou ctižádosti. Jinak by 8. srpna 1786 v 18 hodin 23 minut nestáli Michel Gabriel Paccard a Jacques Balmat na vrcholu.

Boj o alpské vrcholy byl odstartován.

Na otázku, proč se několika dobrodruhům zachtělo právě stoupání do hor, když tehdejší doba nabízela přehršlí možností sebezníčení v mnoha atraktivnějších činnostech, hledal marně odpověď kdekdo. I já jich mohu nabídnout několik. Nebo také žádnou. Nebojte, podržím se té druhé možnosti – pitavalství nebylo a není můj šálek kávy.

Faktem je, že tehdejší dobyvatelé hor (nebojme se toho termínu, pravidla, etika a vůbec filozofie se na horolezectví přivěsily až mnohem později) se takovými pseudoproblémy nezabývali. Vrchol byl jediným cílem a k jeho dosažení bylo hodně dlouho používáno metod opravdu pestrých. I v české kotlině, pokud nešlo zrovna o Říp nebo Sněžku, se při prvních výstupech na dnes téměř posvátné pískovcové věže používalo i umně zaklíněných trámů v kómínech, o sekání schodů ani nemluvě.

A tak v alpinistické kolébce a okolí ubývalo panenských vrcholů slušným tempem, místní vesničané se pomalu přestávali hor bát a získávali první zkušenosti. Pravda, občas těžce zaplacené. Ze sedláků se stali horští průvodci, kteří měli zprvu nulovou ctižádost a jejich hlavní motivací k cestě do hor byla odměna. Už proto u mnoha historických výstupů nenajdeme skutečné prvolezce a odvážlivce. Průvodce byl námezdní a zprvu téměř opovrhovaná bytost, které ke všemu ostatní vesničané často záviděli „snadný“ výdělek. Někdy ještě i na pohřbu.

Soutěživost a rivalita, pojmy, které byly v éře romantického horolezectví na přelomu minulého století velmi zavrženímhodné, se v pionýrských dobách alpinismu nijak nezastíraly. Tajně domluvy, noční kutí piklů s nejlepšími průvodci a jejich přeplácení, nebyly jevy nikterak vzácné. Až se jednomu vnučuje myšlenka „všechno už tu bylo“. Až tak kolem dvacátých let minulého století začalo být horské vůdcovství oficiálním a často i uznávaným zaměstnáním. Na tomto místě nelze nezpomenout jména jako Simond, Charlet, Young, Carrel, Croz a desítky dalších. Někteří byli vzory všech ctností, leč při zkoumání některých výstupů i zcela zásadního významu zjistíme, že „spodničky historie nejsou vždy krajkové“. I tihle zůstalo do dnešních dnů. Možná se to zdá smutné, ale jde o jev zcela normální. Představa, že každý horolezec je výlupek všech dobrých vlastností, je stejně pravdivá, jako předpoklad, že všichni obyvatelé Strážnice celé dny potančí u cimbálu. Nežijme v iluzi.

Protože odjakživa toužili všichni dobyvatelé vrcholů také po návratu do vstřícných údolí pokud možno bez vážné újmy, byly vymyšleny roztodivné pomůcky a figle, které k tomu měly přispět.

Třeba jen o přeměně okované pastýřské hole, přes klasické půldruhametrové klasické cepíny v dnešní ledové zbraně, by se dala napsat celá kniha, stejně jako o horské výstroji. Leč málokdo ví, že ještě před okovanými koženými botami kázali avantgardní horští vůdci svým klientům při přechodu ledovců přetáhnout přes bagančata vlněné ponožky – to aby to neklouzalo a krok byl jistější. Novinka to byla tenkrát stejně převratná, jako používání českých důchodcovských papuček s mechovou podrážkou při lezení na písku v sedmdesátých letech. I ty byly časem nahrazeny „bíčky“, prvními to botkami na stoupání, opatřenými tvrdou gumou, tehdy ještě nelepivou, stejně jako se přešlo od ponožek k mačkám. Vidíte, zase ta mnohdy zatracovaná, ale přesto funkcí vývojová spirála...

S jistěním problémy nebyly – vůdce stoupal tak dlouho, dokud stačilo často i desetimetrové lano. Na stupni se dobře zapřel a silou svalů zemědělce buď dobíral nebo táhl klienta nahoru. Takhle se lezly jen skutečně extrémní výstupy – v lehčím terénu se posvažovala kusy lana celá skupina a stoupala v domněnání, že chybný krok kohokoliv z nich ostatní udrží. Někdy to i byla pravda. To, že se tolik výstupců z hor ve zdraví vracelo, však bylo hlavně tím, že se těch chybných kroků uměli vyvarovat. Což bylo tenkrát hlavní pravidlo všech horolezců. I v mnoha dnešních moderních cestách není jeho dodržování až tak od věci, že ano.

Vcelku vzato se až téměř do konce 19. století s podobnou (byť postupně vylepšovanou) metodikou v Savojských Alpách vystačilo. Padly stěžejní alpské vrcholy a i při jejich dnešním opakování nelze tehdejší alpinistům upřít velkou srdnatost. Uplynulou dobu lze charakterizovat jako boj o čtyřtisícovky, případně jejich sběr. Zkrátka, kdo měl víc vysokých kopců, byl nejlepší. Technické obtíže se spíše přelstívaly než vyhledávaly. Pokud lze nazvat tehdejší alpinismus sportem, tak jenom podle základního významu tohoto anglického slova – totiž zábava. Pravda, v očích „normálních“ lidí poněkud svérázná až extravagantní.

...„Zbláznil jste se, Josephe? Copak to nevidíte?“ protestoval Henri Beaujard.

„Ale ano, vidím. Ale v jednom reklamním katalogu jsem našel něco, co nám pomůže, nebojte se.“ A oba muži sestoupili do údolí.

Aguille de la République je jednou z věžiček Chamonixských jehel. Prťavá, ale výrazná. Právě pod jejím vrcholem pokračoval dialog.

„Ale stejně – nebojte se, že kritikové, soudci a strážci posvátných tradic budou rozhlašovat, že jsme sprostí akrobaté?“ namítal klient Beaujard.

„Kritikové mě nezajímají, praví horolezci lezou a čekají na den, kdy jim narostou křídla,“ odtušil avantgardní vůdce Simond.

Tři dny trvalo, než došel z Paříže kýžený vynález. A 29. července 1904 ještě před lednem vzal Joseph zázračné zařízení, oblezl vrcholek na druhou stranu, přesně zamířil – a hedvábné lano, přivázané na ocelový šíp, dopadlo kousek od překvapeného Henriho. Ten lano pevně ukotvil a z druhé strany po uzlech ručkující Joseph silným zařváním ohlásil celým Alpám, že další mýtus padl. Klient ho pak následoval a hnedle po sestupu do Chamonix doporučil tuto neobvyklou túru všem přátelům. Tajemným nástrojem z Paříže byl totiž prachobyčejný samostřil.

Bez přehození lana se výstup podařil až v r. 1971 s použitím dvanácti vrtaných skob. Inu samostřily byly účinné už v tom roce 1904...

Podivnů v horách přibývalo, leckterý z bývalých zemědělců zjistil, že z dobrodružných výprav s majetnými zájemci o domácí alpské velikány se dá vyžít i přes celou zimu a je tudíž zbytečné odříkat klienta kvůli senoseči. Ke vzniku profesionálních horských vůdců pak už byl krůček a meta, které tehdejší průvodci dosáhli, totiž nepustit mezi sebe nikoho, kdo není v horách doma, se držela snad až do poloviny 20. století.

Jedním z prvních „přivandrovalců“ byl Gaston Rébuffat, pocházející z Marseille. Svoje examinátory u zkoušek dovedností překvapil brilantní lezeckou

technikou, získanou na přímořských skalách v Calanques. Ortodoxní vůdce tak pochopili, že není od věci naučit se lézt nejdříve na skalách a pak teprve sbírat vědomosti v horách. Termín „cvičné skály“, který dnes každého skalkaře rozesměje, byl na světě. Heslo „od malých k velkým“ uplatnilo pařížští horolezci při tréninku na tehdejší alpský problém č. 1 – západní stěnu Petit Dru. Potřebnou lezeckou techniku a sílu sbírali na kamenech ve Fontainebleau. To, že Dru v r. 1951 padla, byl argument jako hrom, tím spíš, že v tehdejších dobách se horolezcům, co nebyli ani vůdci ani klienti, říkalo amatéři. Takže tolik k odbočce o vzniku a významu dnes samostatné lezecké kategorie – boulderingu.

Těžko říct, kdy byl v Alpách dostoupen poslední nevyλεzený vrchol. Za něj se totiž časem (podobně jako i v Tatrách) začalo považovat každé místo, odkud se muselo na všechny strany dolů, čímž se datum opravdu posledního kopce poněkud zamlžuje. Nicméně se v mnoha pramenech tvrdí, že v okamžiku, kdy nebyl rozhodující kopeček, ale cesta na něj, začalo být horolezectví sportem se vším všudy, tedy i s nutným poměřováním výkonu. Pan Walzenbach stvořil první obtížnostní stupnici I-VI, tedy od cest lehkých až po krajně těžké. Předlouho to takhle všem vyhovovalo. Zádrhelem se ukázala uzavřenost stupnice – nic těžšího než „šestka“ nemohlo být a horolezci zocelení přípravou na cvičných skalách posouvali hranici „krajně těžkého“ dál a dál, až rozdíl mezi šestkou z r. 1940 a 1970

Širl, Pěchouš – vynáška na Kjukjurtiju

byl asi jako mezi dnešním 5+ a 8b. Teprve po velkém mezinárodním dohadování se klasifikace obtížnosti otevřela nahoru a skončila éra velkých překvapení – to když jste si dali Weberovku na Malý Kežmarský a den na to vám Obrovský kout v jižní stěně Kežmarského sebral v lepším případě jenom všechno sebevědomí.

Další komplikace pak vznikaly při používání skob k postupu, tedy hákování. Zatímco první klasici se železným skobám bránili až hystericky (Julius Kugy, W. Preuss), generace padesátých let si už mnohem víc zakládala na požitku vrátit se domů nepomlácený, než zachovat etiku a nechat se dopravit do údolí v pytli. Na štandu a před těžkým místem byla skobka samozřejmostí už dávno, a když se v několikasetmetrové stěně našlo pár metrů (tehdy) nelezitelných, neváhali oceloví protagonisté ani chvilku a „vybili si cestu klínkami“ – jak definoval technické úseky lezení za pomoci skob nestor tatranského horolezectví Arno Puškáš. Samozřejmě proti tomu klasici brojili, ale i tak se stalo v padesátých letech lezení po skobách hitem. Když se potom v Dolomitech místo tlučení skob do spár začaly vrtat nůty do úplně hladkých ploten a skála tak ztratila sebemenší šanci se útoku lezce-přemožitele ubránit, splnila se předpověď klasiků o slepé uličce. Kdo by se v Alpách chtěl někdy koncem 70. let předvést nějakou „skobovačkou“, ukázali by mu v National Baru palcem dolů, tedy „sorry, chlapíčku, jsi úplně out“. Tak vlastně skončila zlatá éra tlučení skob. Ne že by se dnes skoby netloukly, patří k lezení v horách asi tak jako třeba lano. Však kdo chtěl být v osmdesátých letech v horách „in“, nechával kladivo pod stěnou a k jištění používal pouze vklíněnce. Jejich historie je zábavná a názorně ukazuje krásnou dobu málo komerčního horolezectví.

Šli takhle jednou někde ve Skotsku chlapci po trati a mezi pražci našli pár zapadlých matek od lajdáckých železničních dělníků. Protože zřejmě na Ostrovy zřejmě nedošla na našich písčích používaná metoda jištění uzly, avantgardní „čistouni“ vázali na svých rašeliništních hrůzách smyčky kolem zaklíněných kamenů. Kde kámen nebyl, přidali do stříkajícího adrenalinu další dávku morálu. Od procházky v kolejišti nahradili chybějící kámen spojovacím materiálem a cesta k čistému lezení i mimo saské a české písky byla otevřena. Nalezené matky doplnili ještě jinými velikostmi a první hexentriky si začaly razit cestu do světa. Pravidelný šestiúhelník byl totiž postupně nahrazen vědecky nepravdělným tvarem a údiv nad spolehlivostí bezhluchého (ano, i tento argument se uznával!) jisticího prostředku neznal mezí. Špičky, zvláště na skalách, znovu objevily krásu lezení bez skob – hledme, další důkaz vývojové spirálky, že?

V horách to bylo trochu složitější, sady vklíněnců byly trochu neskladné a nahradit desítky obligátních skob, které stačily skoro na všechno, znamenalo vláčet aspoň dvaciku různých velikostí různě nazývaných a konstruovaných zakládátek. Také jejich užívání nebylo (a není) tak inteligenčně nenáročné, jako zatlučení univerzální skoby. Ani zneuži-

tí zaklíněných jistítek k postupu není až tak jednoduché – další důvod, proč lézt čistě. Problémy se zmenšily až s vyrobením prvních friendů, bez kterých se už dnes nemůžete nikde ukázat, aniž byste byli pokládáni za vykopávku.

Možná právě v této době nenápadně došlo k rozdělení na lezce a horolezce. Skály přestaly být cvičné, spouště lidí stačily bohatě k seberealizaci bez takových nepříjemností jako je zima, lámavá skála, bloudění v mlze a tak. Konečně v Sasku i v české kotlině odjakživa žili pískaři, kteří do hor odjížděli jenom proto, že jinak se nemohli stát řádnými členy horolezeckých oddílů a lézt „jen tak“, bez oddílové příslušnosti, bylo tenkrát neobvyklé až nemravné. Dnes je to dokonce zakázané.

Jako dnes i u nás, tak ve „zbytku světa“ si vysloužilí horolezci buď založili obchod nebo výrobu. Skoby už dělal kde kdo, moc nového vymyslet se už nedalo, a tak nový trend v jisticích prostředcích dal (a dává) obživu dalším firmám a firmičkám, které zaplavují horoobchody stále dalšími vynálezy. Jejich popisy a návody k použití pak živí i některé outdoorové časopisy a kolotoč se roztočil jak lochneska s poškozeným regulátorem otáček. Nicméně – čistě lezení se stalo téměř posvátným, o skobovačkách (i když nezmizely, pochopitelně) se mlčelo. I tak je pozoruhodné, kolik původních technických cest se podařilo přejít čistě. Byť ne vždy s písní na rtech.

Začátkem osmdesátých let prožily skalky opravdový boom. Boj o skalpy mezinárodně uznávaných hitů přinutil lezce cestovat kvůli deseti metrům prťavých dírek třeba přes půl Evropy. Na titulních stranách časopisů královaly osobnosti jako Stefan Glowacz, Lyn Hill, Patrik Edlinger, Jerry Mofat a další. Kromě výzbroje došlo i na výstroj – mistra adřspašských dřipáren v potrhané teplákové bundě a semišových botkách s mechovkou nahradili urostlí manekýnové nejprve v bílých kalhotách (v Ádru to tenkrát vypadalo jak na sjezdu mlynářů), později ve slušivých elastících a tričkách s krátkými rukávy. I to byl jeden z důvodů, proč typické širočiny nikdo moc neopakoval. Kdo neměl „lbička“, byl pekař. Hory jakoby nebyly, jenom stoupala obtížnost čistě vylezených cest ve všech skalních oblastech světa. Klasikům neznámé pojmy jako Buoux, Arco, Finale se skloňovaly ve všech pádech a ve všech hospodách a horolezci si mnuli ruce v domněni, že v horách bude volněji.

Jenomže: šibalka vývojová spirála se přelstít nedá, fakt ne. A tak se začaly v horách (i opravdových, ne jenom v Tatrách!) objevovat cesty, vedle kterých se i zmíněný Obrovský kout na Kežmarák jevil jako procházka rozkvetlou zahradou. V alpinistické kolébce to prvně „odskákala“ jižní stěna Aiguille du Midi, posléze západní Dru a koncem devadesátých let už i ve zcela vážných alpských stěnách a himálajských šestitisícovkách se k opakování nabízele cesty, ve kterých by si Rébuffat ani neškrtl. Totiž – vůbec by ho nenapadlo o tom uvažovat nebo se na takovou stěnu podívat. Zkrátka – skalkaři se naučili lézt v horách, skousli i to nepohodlí, před kterým se jejich předchůdci přichýlili ke skalkám.

Jenomže: k tomu, aby se dala přelézt čistě osmička na šestitisícovku, bylo zapotřebí trochu více času než na „vyfunění“ normálky. Ve stěně se musíte ubytovat, a den po dni, délkou po délce, metr po metru nacvičovat, až nakonec čistě vylézt celou cestu metodou „per partes“ (pro nematematiky „po částech“). Leč při nacvičování musíte do něčeho padat, že ano. Ani náruč spolehlivě není to nejjistější, nýt je nýt. Ale kdo ho má ručně dávat nebo kdo bude nabíjet akumulátor ve vrtačce? Přece skoba to jistí! Spirálka se opět otočila a lezení se dostalo na stejné místo, jenom v o kus vyšší obtížnosti.

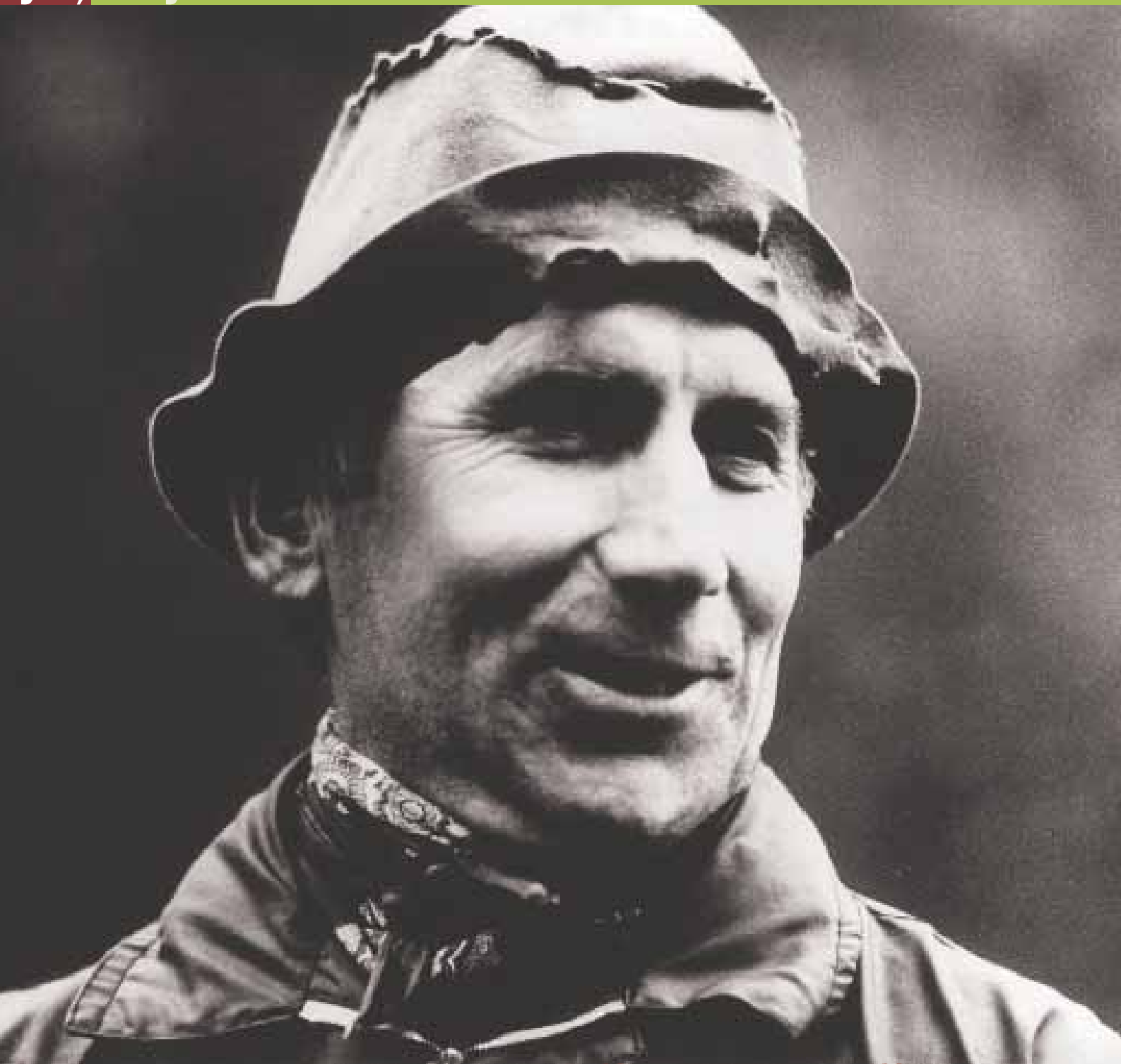
Jenomže: protože v mezidobí ignorace skob se krapet vyměnily generace, byla protagonistům skalních extrémů v horách existence tlučných železných bodů chvíli utajena. Jejich znovuoobjevení pak leckterou lezeckou špičku svedlo na scestí padesátých a šedesátých let minulého století. Výsledkem byl úchvatný zážitek z přelezů skobovaček třeba ve stěně El Capitan. A zase žebříčky a umělé stupy a přitahy a tak. Samozřejmě, opět o jeden vývojový závit výš. Taková dnešní technická délka po copperheadech, ministoperech, závěsných háčcích a vůbec vymyšlenostech (kdo si to zkusil, ví, o čem mluvím) by se totiž „hákařům“ minulosti asi pěkně zajídala.

A tak dnes vedle sebe celkem v poklidu žijí hákovači a „erpéáci“. Nelezou si vzájemně do revírů a vědí proč. I když – vždycky se najde někdo z čistých, kdo přeलेze volně hákovačku. Ale přes všechny teorie vývojových spirál se určitě nestane, aby někdo beztrestně přehákoval čistě vylezenou cestu. Aspoň v to doufám.

text	Jiří Ružička
foto	Schnabl, archív
Tučně vytištěné úryvky jsou převzaty z knihy Yvese Ballua, HOROLEZCI.	

Šíř na Elbrusu

František Plšek

Po vlastní linii

**Životní příběh
prvního přemožitele
Macochoy a autora
legendární
Hokejky
v Západní stěně
Lomnického štítu**

Tak neobyčejný příběh, jako je ten Frantův, nemůže být na papír zaznamenán jednoduše. O tom jsem se přesvědčil, když se mi kamarád Miloš snažil domluvit s Františkem schůzku a nepochodil, stejně jako několik mých předchůdců. Zkusil jsem to tedy písemně. Sice nevím, v jaké konstelaci byly tou dobou hvězdy, podle obdrženého dopisu ale soudím, že v té úplně nejšťastnější. Podařilo se mi totiž nemožné – zlomit Frantův odpor k pisálkům! A ten dovětek! „Budete zaskočen až neuvěřitelným příběhem, jak je možné stát se horolezcem...“, napsal v závěru Franta. Snad nebudu sám, koho svým vyprávěním opravdu zaskočil.

Horolezcem proti své vůli

Vyrůstal jsem v jedné z brněnských čtvrtí – v Husovicích. Byla to tehdy malá osada s několika rodinnými domky, kde nikdo neměl ke rvačce daleko. Žila zde většinou spodina, která měla blízko spíše ke zločinům a různým machinacím. Kolikrát já jen dostal nakládačku... Ve škole jsem se ale otrlal a měl veškeré předpoklady k tomu stát se také jedním z nich. Zcela nepochybně mne od lumpáren zachránil až pan Vystrčil, který v Husovicích vedl oddíl skautů. Rolf, jak znělo jeho skautské jméno, měl ohromný vztah k přírodě. Dokázal o ní vyprávět s takovým zaujetím, že jsem si ji vyložené zamiloval. Učil nás všechno, co je potřeba k přežití v přírodě – od střelby puškou, lukem, či házení nožem, až k letnímu a zimnímu táboření. Dělali jsme různé zkoušky dovednosti, všech třináct bobříků jsem stihl ulovit na jedno posezení ze soboty na neděli. Zvládl jsem tehdy mlčet i nejíst naráz. Vůbec jsem ještě netušil, jak se mi vše bude jednou hodit. Začal jsem také chodit do Sokola, kde jsem hrozně rád cvičil na nářadí. V té době jsem byl trochu volnomyšlenkář, na vše měl své názory a sokolská disciplína a kázeň mi moc neseděly. Jednou jsme tak za zpěvu pochodovali a já v jedné písničce provokativně přidal na pobavení pár popěvků. Náčelník nás nechal zastavit a povídá mi: „Kamaráde, měsíc se mi tady neobjevíš!“ Já na to: „Měsíc je dlouhá doba, já se tady už neobjevím vůbec!“, a tak tedy mé působení v Sokole skončilo.

S příchodem Němců byl konec i se Skautem. Náčelník nás ještě stačil navést, abychom tajně vystěhovali klubovnu. Stany s podlážkami, luky, vzduchovky, všelijaké totémy – to vše zmizelo přes noc. Rolf nakonec skončil v koncentračním táboře, a taky tam zemřel. Naše skautská parta ale ve výletech do okolí Brna pokračovala dále. Vyráželi jsme třeba do Říček, na Šmelcovnu, na Babí lom nebo občas také na Býčí skálu. Je to přece jen pár kilometrů a my je museli šlapat pěšky, protože wehrmacht nám sebral i bicykly. Skautským oblečením i vystupováním jsme ale vybavení byli pořád. V jednačtyřicátém roce začali kluci z naší party – Pepek Vlach s Pepkem Jirůškem a později ještě Franta Vlk, prolézat jeskyňky. Na cestu si přitom svítili svíčkami, protože v podzemí moc světla nebylo. Když jim pak zhasly, nemohli se dostat ven.

Němci byli hodně zatíženi na horolezecké filmy, pod jejichž vlivem začali hoši šplhat i po skalách. Uviděli zatlučené skoby ve Werutě, jedné z nejlépeších túr na Krkavčí skále, a tak se jim pokusili vylézt. Vždycky ale skončili u bílé stěny, stejnou cestou tedy zase sestoupili. Já jejich nadšením pro tento druh dobrodružství nesdílel. Spíše jsem přemýšlel, jak umlčet náš hlad. V říčce, která vyvěrá z Býčí skály, jsem raději v době lezeckých pokusů mých kamarádů lovil pstruhy. Chytil jsem je pod kameny a na octě je pak usmažil. V duchu jsem si říkával: „Proč bych se měl plazit po skalách? Vždyť je moho obejít z druhé strany. Není to vůbec k ničemu!“ Kluci se postupem času na skále zabydleli. Při sledování filmů také zjistili, že horolezci v horách mají i lana, karabiny a skoby. Ani tato skutečnost je nemohla

od jejich nové vášně odradit. Brnem zrovna projížděl cirkus, a tak se k němu dva hrdinové v noci přiblížili. Šmikli a ukradli lano, které drželo plátěnou střechu cirkusové stáje. Když pak přišli na Býčí skálu, zjistili, že jejich úlovek je příliš krátký. Lano mělo jen osm metrů. I tak se na něm dalo lézt – první si je uvázal za nohu a druhý za ruku. U skoby se odvázáli, lano protáhli okem a pokračovali dále. Naštěstí nikdo nespádl, protože by jejich pád určitě nedopadl dobře.

Lezení mých kamarádů pokračovalo dále. O rok později, v roce 1942, Pepek Vlach prohlásil, že vyleze na Krkavčí skále Direktu – další klasický výstup a pozůstatek německých lezců z počátku 20. století. Cesta začínala převisem a všichni tvrdili, že se mu to nemůže podařit. Na jeho pokus se šli všichni podívat, dokonce i já. Ve chvíli, kdy překonal první převis a do cesty se mu postavil další, ztratil Pepek nervy. Nevěděl kudy kam. Boris Vaňrauch, jeden z mých přátel, jej přitom pozoroval z jeskyňky nad Rohačkou. Nakláněl se tak nešťastně, že z ní vypadl. Zůstal ležet pět metrů od nás a na místě byl mrtvý. Mé první seznámení se smrtí ve skalách... Hrozná situace. Navíc – co teď s Pepkem? Potřeboval pomoc. Když dole uviděl kamaráda rozbitého

Výstup cestou Beraní roh v Moravském krasu

v kamení, nebyl schopen slézt převisem dolů už vůbec. Někdo za ním musel dolézt a uvázat lano za skobu, aby se po něm dalo sjet dolů do bezpečí. Z lezců se ale k tomu neměl nikdo. Nakonec jsem se odhodlal já. Bylo to vůbec poprvé, co jsem se rozhodl k lezení. Tehdy došlo k mému prvnímu sáhnutí na skálu a vůbec nic mi to neřikalo.

Horolezcem jsem se opravdu stát nechtěl. Nakonec jsem k tomu byl přinucen okolnostmi, stal jsem se jím proti své vůli.

Borisova maminka nás po pohřbu prosila, jestli bychom jí ještě neudělali službu a nepřinesli jí z jeskyňky batoh s věcmi jejího syna. Kluci prohlásili, že už nikdy v životě nepolezou, a tak

Výstup Rohačkou na Krkavčí skále

jsem tuto povinnost vzal na sebe. Pro rukou jsem lezl Werutou sám a stejnou cestou jsem se dostal i zpět. Byl to můj první výstup, při kterém se mi lezení po skále začalo líbit. Byl to zlomový okamžik, od kterého mé kroky vedly stále častěji do skal. Seznámil jsem se s Adolfem Flekú, v té době již lezcem na úrovni. Měl své vlastní lano a vlastnoručně vyrobené skoby a karabiny. Pracoval totiž jako nástrojář v továrně v Líšni, dnešním Zetoru. Měl už sice představu o tom, co se dá z železa všechno vyrobit, chyběly mu ale hlubší znalosti jeho materiálových vlastností. Jím vyrobené karabiny se totiž natahovaly a skoby byly zase buď moc tvrdé a trhaly nebo vylamovaly skálu, nebo byly naopak moc měkké a příliš se ohýbaly. Nicméně Adolf, na rozdíl od nás, už o lezení něco věděl.

V roce 1943 si naši lezecké party všimli starší lezci – členové akademického odboru při klubu turistů Brno II. Jedna skupinka nad naším lezeckým uměním ohrnovala nos, druhí v nás zase viděli přínos a mladou krev pro jejich oddíl. Nakonec se nás ujal Olda Hlavenka. Dohlížel, abychom se správně naučili pracovat s lanem a o lezení věděli vše potřebné. Snažil se nám všemožně pomoci a byl naším rádcem v lezeckých začátcích. Jeho zásluhou nám klub také zapůjčil konopné 30 metrů dlouhé lano, které měli ve skladě. Věnoval se nám i Zdeněk Sušil, ale neměl na nás tolik času jako Olda, který s námi jezdil i na skály. Když Olda zrovna nemohl, byl jsem vzhledem k mým dřívějším skautským postům pověřen vedením mladých lezců já. U skautu jsem to totiž doťáhl až na šestníka, vedoucího skupiny, a pak dokonce na maugliho, který již měl na starosti skupin několik.

Jednou jsem tak dostal za úkol vyrazit s ostatními na Babí lom. Znal jsem jej z dřív-

vějška, protože jsme tam velmi často tábořili. Lezecky mi moc zajímavý nepřipadal. Úkol, kterým jsem byl pověřen, mne docela odrazoval, a tak jsem jej nakonec neuposlechl. Místo na Babí lom jsme všichni zaměřili na Býčinu, která byla vyšší a měla opravdu něco do sebe. Měli jsme patřičné sebevědomí, vždyť jsme vlastnili lano i skoby, a tak jsme neotáleli a nalezli do Stěnavy. Podařilo se nám přelézt i další obtížné cesty. Když se o našich úspěšných pokusech dozvěděli naši opatrovníci, moc se jim to nelíbilo.

Postupem času jsme začali podnikat túry i v Krasu, které byly ve své době často průkopnické. Mé první prvovýstup! Při jednom z večerních návratů ze skal jsme potkali o něco staršího kamaráda Ládu Zábranského. Byl celý pošramocený, protože uklouznul na Kubáskovi na Býčině. Měli jsme k sobě blízko. Jeho osud poznamenala válka stejně jako ty naše. S příchodem Němců Láďa dostudoval a za války pomáhal tátovi jako obyčejný bouchač.

Příští týden jsme již vyrazili do skal společně. S Pepou Jirůškem jsme měli namířeno na Rytířské Idaho v Suchém žlebu a Láďa šel lézt na Býčí roh o kousek níže. Pepek mě jistil a v jednom okamžiku volá: „Dole se asi něco stalo. Slyšel jsem výkřik. Asi srazili nějakého cyklistu...“ Seběhlí jsme dolů a strnuli hrůzou. Láďu jsme našli pod skálou mrtvého s rozbitou hlavou. Konopná kroucená lana, která jsme tenkrát používali, byla velmi stará a zteřelá. Když se rozevřela proti pramenům, sypal se z nich prach. Nekvalitní lano bylo i příčinou neštěstí. Nad námi bylo zatlučeno šest skob a Láďovo lano bylo na pěti místech porušené a na šestém přetržené. Pod skálou byl kámen, ostrý špičák, na který Láďa dopadl hlavou. Další smrt, kterou jsem 23. srpna 1943 poznal ve skalách...

Po této smutné události následoval zcela automaticky zákaz jakéhokoliv lezení. Starší lezci přestali chodit na skály úplně, my mladí jsme samozřejmě zákaz nerespektovali a v lezení pokračovali na černo. V roce 1944, rok po Láďově smrti, kluci v klubu rozhodli, že se u Býčího rohu nedaleko Kateřinské jeskyně zabuduje do skály cedulka s křížkem. Já jsem nesl Láďovu smrt těžce, ale uctít jeho památku jsem chtěl po svém. V duchu jsem si říkal: „Vylézt třeba takovou Macochu, to by bylo něco!“ Kolem 130 metrů vysoké a ponuré stěny propasti se chodilo po špičkách. Budila všeobecný respekt.

Začal jsem shánět spolulezce. Nejprve jsem oslovil Adolfa Fleků, který byl v této době skutečně na špičce. Při jednom z leteckých náletů na Brno ale utrpěl zranění a výstupu se nemohl zúčastnit. Sondoval jsem i mezi oběma Pepkami, ale byl jsem odmítnut, protože je to přý moc velké riziko. Nakonec se ke mně přidal Franta Vlček. Říkal, že když nebude muset jít první, tak do obávané stěny se mnou půjde. Bylo rozhodnuto.

Jako generálku na Macochu jsem zvolil výstup stěnou Rorejsů, kde se mi s Frickem Gottwaldem podařilo vylézt první dvě délky. Téměř v polovině vysoké skály je jeskyňka, ze které jsme zase slezli dolů. Nemohli jsme tam totiž zanechat nějaký materiál, protože by nám

pak pochyběl v Macoše. Příští den byla sobota 9. září 1944. Ráno krásně svítlo sluníčko, a tak jsme šli na věc. Z naší strany to svým způsobem byla opravdu odvaha, protože široko daleko nebyl nikdo, kdo by nám v nouzi mohl pomoci. Museli jsme spoléhat jen sami na sebe. Z dolního můstku jsme se traverzem dostali až na velkou plošinu pod převisem, na které jsme výstup 70 metrů vysokým vrškem Macochy započali. V převislé stěně jsme se

František Plšek a František Vlček na Macoše 9. září 1944

pohybovali s ručně dělanými skobami, se zkušenostmi odkoukanými z filmů a s třicetimetřovým lanem, které ani neumožňovalo bezpečný návrat dolů...

Macochu jsme lezli navázáni na lano jen do pasu. V té době se tak lezlo a bylo to docela nepříjemné. Jednou se na Modrém Rysu na Býčině stalo, že někdo spadl a zůstal viset jen za nohy, protože mu uvázané lano sjelo z pasu dolů. Pád našťastí skončil dobře.

Povedlo se nám to! Z bezmála 7 hodin trvajícího výstupu se dokonce dochovaly i fotografie, které pořídil z protější strany propasti Fricek. Do stěny jsme šli s vědomím, že když výstup dokončíme, bude se jmenovat „Zábranského cesta“. Název se ale nikdy neujal, ani nevím proč. Následující den se odhalovala pamětní deska, kde se o našem prvovýstupu na Macochu dozvěděli i ostatní.

Na útěku

Další pozoruhodnou osobností brněnského válečného lezení byl doktor Vokáč. Jako lékař určoval, kdo je schopen odejít do říše na nucené práce a kdo nikoliv. Všechny lidi, kteří měli něco společného s lezením, vyčlenil jako práce neschopné. Bohužel, v mém případě to nevyšlo.

Tenkrát jsem byl zaměstnán na letišti v Mehlánkách, kde sídlila polovojenská škola bez-

motorového létání. Zdejší velitel Toni Kalbacher transportoval v roce 1944 několik motorových letadel a součástí motorů včetně kluzáků do rakouského Zell am See. Mne vzal s sebou. Byla to armádní zakázka, a tím pádem mi nepomohl ani doktor Vokáč. Prostě jsem dostal rozkaz a já neřekl ani muk.

Už samotný odjezd z Brna byl podivný. Transport se měl uskutečnit v noci a těsně před ním město zažilo další z leteckých nále-

tů. Co čert nechtěl – já se zrovna nacházel přímo v jeho centru na místě nynějšího pomníku za Janáčkovým divadlem. Někjakým zázrakem se mi podařilo najít úkryt v jednom z nedalekých sklepení. Když jsem se pak dostal ven, uviděl jsem rozmlácené budovy, mrtvé a zraněné lidi... U nádraží byla „Myší díra“, která sloužila jako kryt. Během náletu do ní dopadla bomba a tlaková vlna všechny ukryté obyvatele roztrhala. Viděl jsem obrovskou haldu mrtvých. Pro kluka, kterému bylo 17 let, to byla veliká psychická zátěž. Nechtěl jsem nikam jet, ale nebylo zbyť.

V Zell am See jsem poprvé spatřil skutečné hory. Když se velitel dozvěděl o mých horolezeckých spádech, seznámil mě s lidmi z Alpenvereinu a já se s nimi dostal do hor. Nic zvláštního se mnou nelezli. Byla zima, a tak jsme chodili jen po okolních sedlech. Když už jsem o něco později věděl, co mám dělat s cepínem v ruce a s mačkama na nohách, oblezli jsme okolí Grossglockneru.

V lednu 1945 se mi, bohužel, stal malér. Spadlo jedno z našich letadel, protože nefungovalo, jak mělo. Nehoda na mne po psychické stránce velmi zapůsobila. Byl jsem v koncích, daleko od Brna. Fronta se pomalu blížila. Zell am See byl ohromně důležitý strategický bod a bylo jen otázkou času, kdy na nás americká letadla zaútočí. Jednoho dne jsem si proto řekl: „Jestli mám umřít, tak jedině doma!“ Sebral jsem se a vzal nohy na ramena. Popísovat cestu do Brna by dalo na dvě knížky.

Během mého útěku jsem zažil opravdu silné okamžiky. Prožil jsem třeba obrovský nálet na St. Valentin, kde se nacházela hlavní křižovatka vojenských transportů na východ a západ. Během bombardování jsem jeden a půl dne strávil v kanále. Byla to jediná možnost úkrytu. Co jsem pak uviděl venku, o tom se nedá ani vyprávět...

Přes veškeré nástrahy jsem se do Brna přece jen dostal. Nakoukl jsem ve vojenské uniformě do telegrafní kanceláře na nádraží, kde pracovala Květa Sychrová – v té době jedna z našich nejlepších skálolekkyň. Prozradila mi, že se už Němci po mně shánějí a jsem pravděpodobně na seznamu hledaných. Říkal jsem si: „Co teď?“ Bylo mi jasné, že se musím někde skrýt. Rozhodl jsem se pro útěk do Krasu.

Úkryt jsem si zvolil v Pustém žlebu – v malé jeskyně v polovině stěny Malého Berana, do které se dalo dolézt zespoda vnitřkem komína. Dno jeskyně jsem vystlal slámou a ubytoval se v ní také proto, že jsem měl bezvadný výhled do údolí. S jídlem to bylo horší. Neměl jsem vůbec nic, jen holé ruce. Vzpomněl jsem si na Fricka a na jeho příbuzné v Olomučanech. Vyhledal jsem je a díky poskytnutým zásobám přečkal první měsíc na útěku. Díky svým skautským dovednostem jsem začal zvěř lovit lukem nebo do pastí. Po nějakém čase se ke mně přidal Pepek Vlach, který utekl do Krasu před blížící se frontou. Vzal jsem jej pod svá ochranná křídla. Měl ale smůlu, protože při mé časté nepřítomnosti nebyl schopen vylézt nahoru do jeskyně sám, bez jištění. Zůstával proto dole na kamenné lávce pod komínem.

S lanem ovázaným kolem pasu na Dračím hřebeni ve Vysokých Tatrách

Stravu jsme sháněli opravdu všelijak. Bylo to období, kdy člověk více hladověl a jel spíše jen na vodu.

Začátkem března za námi došli další dva kluci – Jirka Zuzan s Borkem Kyněrou, bývalí študáci. Ukryli se v jeskyni o kousek dále. Jirka měl při útěku z Brna namále, protože chytil letecké nálety v Obřanech a v Babičích. Vytáhl flašku rumu a opil se. Kdoví, odkud ji vzal. Byl to jinak ohromný kluk, ale začal být velmi agresivní. Dostal náladu někoho zabít a spa-

deno měl hlavně na mne. Uvázali jsme jej ke stromu nad Macochu, aby vystřízlivěl. Jak tak koukal do propasti, za chvíli povídá: „Už mě odvažte, už jsem dobrý!“

S Jirkou jsme pak podnikli noční výpravu do Ostrova, kde sídlila stahující se pancéřová divize Roland-Göring. Vlezli jsme jim v noci do skladu a pobrali všelijaké pistole, pušky a granáty. Byl to od nás skutečně kurážný výkon – vše bylo hlídáno a my se vrátili do skladiště celkem třikrát. Nic jiného nám nezbývalo. Byla to jediná možnost, jak se dostat ke zbraním a přežít. Útulna na Macoše byla prázdná, a tak jsme ji zabrali a udělali v ní hlavní sídlo. Když jsme došli k chalupě, v povzdálí se objevilo světlo. Mysleli jsme si, že tam na nás čekají vojáci. Odjít jsme zbraně s vědomím, že se budeme bránit. Pepek Vlach měl tehdy ohromné štěstí. Chybělo málo a odstřelili jsme jej. Těsně před zmáčknutím spouště se našťestí ve světle objevil jeho obličej.

Když jsme už byli vyzbrojení, nastalo veselší období. Zvěř jsme pak mohli lovit ve velkém. Při troše trpělivosti jsme odstřelili i jelena a bylo hej. Když však naše čtveřice přišla do vesnice, všichni si o nás mysleli, že jsme partyzáni. Utíkali před námi. Měli z nás strach a mnohdy pak s nimi byla i těžká komunikace.

Jedna z našich válečných příhod se váže ke kopci „Na Harbechách“, který se nachází na cestě z Vilémovic do Rudic. Na něm bylo sestřeleno letadlo. Obrali jsme pilota o zbraně a odmontovali i jeden kulomet z křídla. Umístili jsme jej pak do naší jeskyně. Chtěli jsme tak zajistit její vchod před případnými útočníky. Byla to zvláště romantická doba, která nás utužila a díky tomu jsme ji i přečkali.

Když nastal konec války, rozhodl jsem se s Jirkou Zuzanem pro návrat do Brna. Vyrázili jsme do Vilémovic po silnici, která se vinula nahoru v serpentínách. Na jednom místě byla Němci vyhozená do povětří, aby po ní nemohli projet Rusové. Zbýl jen kráter a v něm záhadně vypadající krabice. Vzal jsem ji do ruky a prohlížel si ji. Dodneška vidím Jirku Zuzana, jak sedí na okraji kráteru a křičí: „Ježišmarjá! Pomaličku to polož, než to buchne! Pryč!“ Nebyť Jirky, nepřežil bych. Uběhli jsme asi 100 nebo 200 metrů a skutečně to „ryplo“. U kráteru se bohužel pohybovali také lidé z Vilémovic a výbuch je rozprášil po silnici. Tehdy jsem držel smrt ve vlastních rukou...

Kolem nás se náhod kupilo víc a víc. Přešli jsme „Harbechy“ a s jednou pistolí na zadku a druhou v podpaží jsme si to maširovali jako mistři světa. Když jsme došli k lesu, s údivem jsme spatřili poslední skupinu esesáků. Měli tam tanky, automaty a kryli ústup německé armády. SSmani měli přitom vyčištěné uniformy a vypucované holínky jako na parademars. Do řeči se s námi dal důstojník, který nás celou dobu pozoroval dalekohledem: „Co je?“ Byl jsem zaskočen. Odpověděl jsem: „Je přece konec války, tak jdeme dom!“ On se jen usmál a řekl: „Pro nás ještě válka nekončí!“ a ukázal nám směr, kam máme jít. Poděkovali jsme mu a on nás ještě poprosil: „Nikomu neříkejte, že jste nás tady viděli. A neotáčejte se!“ Vše jsme zase obešli a nejkratším směrem maza-

li zpátky do Krasu. Ve vzduchu smrděl ještě velký průšvih...

Cestou do Útulny jsme u Skalního mlýna narazili na pobíhajícího koně. Zastřelili jsme jej a sekerou vysekali kýtu. Dodnes vidím, jak jsme ji transportovali pod Beranův roh. Strašně moc vážila, a tak jsme ji tam nakonec nechali ležet u cesty. Když jsme došli na Macochu, poslali jsme pro ni Pepka s Borkem. Konec té hrozné války nás zastihl s hromadou řízků...

Rozporuplné poválečné období

Když jsem se konečně navrátil do Brna, neměl jsem kam jít. Máma mi zemřela, když jsem měl dva měsíce – znám ji jen z obrázků, a táta zmizel někde v Ostravě, kde dělal plavčíka. Vyrůstali jsme se sestrou sami a starala se o nás babička, která nám v roce 1943 zemřela. Cítil jsem, že nechci být nikomu na obtíž, a tak jsem jako osmnáctiletý dobrovolně vstoupil do armády. Dostal jsem se do smečky lidí, kteří s Ludvíkem Svobodou prošli celou východní frontou. Odveleli nás z Brna do Karlovy Studánky v Jeseníkách, kde řídili Wehrwolfové. V pohraničí byly vesnice většinou německé a jejich obyvatelé často podporovali bývalé německé vojáky, kteří se k nim v noci stahovali. Nebylo pak žádnou vzácností, když odstřelili nějakého českého vojáka. Zažil jsem tam hrozné podmínky...

Přečkal jsem i toto období a koncem roku 1945 jsem se o Vánocích vrátil domů. Nastoupil jsem do Tatrovky, a jak se později ukázalo, konečně se na mne v životě usmálo štěstí. Když tamní mistr zjistil, že se v autech vyznám, dával mi už jen samou lepší práci – třeba opravovat motory nebo když se někomu rozpadl diferenciál a potřebovali ho složit. Dělal jsem hodně oprav načerno, hlavně pro řezníky. O sobotách se nepracovalo, a tak jsem dělal fušky na jejich autech, které měli jen na šmelinu. Byla doba lístkového systému a jako bakšíš jsem pak u nich měl volné účty. Když jsem za nimi přišel do prodejny, dali mi kus masa nebo štangli salámu. Vůbec jsem se neměl špatně.

Také jsme spolupracovali s autodílnou Záchranné stanice v Brně. Jejich mechanici často skládali auta ze starých vraků. Jednou se snažili dát dohromady motor ze dvou starých, a když jej pak dali k podvozku, vůbec nefungoval. Požádali našeho mistra, aby se na něj přišel podívat. Po něm byla řada na mně. Zjistil jsem, že mají zpréházené kabely a o motorech Tatra toho moc neví. Auto jsem jim zprovoznil, což se setkalo s velkým ohlasem. Zavedli mne k jejich ředitelce. Nabídl mi u nich zaměstnání s platem, který byl s mým původním včetně veškerých bočních příjmů srovnatelný. Kápla mi do noty. V Tatrovce se tou dobou začala situace zhoršovat, protože po šmelinářích už začali pátrat policajti. Neměl jsem další průsvihy zapotřebí a místo u Záchranky jsem přijal. Vydřel jsem pak u ní asi dva roky.

Tehdy mě hodně začali přesvědčovat, abych vstoupil do partaje. Již tenkrát jsem k ní však měl určité výhrady, které pramenily hlavně z porovnání německých a ruských vojáků a jejich mentality za války. Jednoho dne vše získalo rychlý spád...

Můj kamarád Jirka Zuzan chodil se studentkou, která se jmenovala Alena Benešová a byla součástí opozičního hnutí v Brně. Zavřeli je oba do kriminálu. Ještě dneska vidím, jak jsem šel ráno do práce na Záchranou stanici a najednou proti mně vedou dva chlapi Jirku. Hned jsem věděl, že se stal malér. Měl jsem u sebe devítku parabolou, bez které bych se tehdy nehnuh na krok. Nevěděl jsem, co mám udělat. Mám ty chlapy odstřelit? Jirka mi ale dal najevo, že to nemám dělat. Místo do práce jsem pak utíkal do jeho bytu, kde jsem pod peřinou našel dvě pistole. Dal jsem je pryč. Jirku pustili až za půl roku. Z kriminálu ho tenkrát vysekal Zdeněk Sušil. Mezitím ale přišli za mnou na stanici dva chlapi od StB, že s nimi mám jet do Krasu. Ihned mi došlo, která bije. Stačil jsem jen strčit parabolu do ponku mezi vercajk. Dojeli jsme pod Beranův roh, kde mi ukázali naši jeskyni s ukrytými zbraněmi. Někdou musel mluvit! Došlo mi ale, že mé jméno u výsledku zřejmě nezaznělo. Vzali mě s sebou jen proto, abych pro vše do jeskyně vylezl. Vymluvil jsem se, že bez lana to nedokážu, a tak mne odvezli zpět do Brna. Nelenil jsem. Ještě týž den jsem sedl na motorku a z jeskyně vše přenesl jinam. Když jsme pak za dva dny do Krasu jeli znovu, spustil jsem se do jeskyně po laně shora a zahrál pro tyto „mušketýry“ úplné drama... Jejich praktiky jsem pak zažil i u výslechu na StB. Vyléčilo mne to dokonale. Už jsem si nedovedl představit, že bych se v jejich společnosti mohl někdy pohybovat.

Opět na skalách

Bylo na čase zaměřit se znovu na sportovní činnost. Začala mne přitahovat opět Macocha. Lákala mne spodní, stále nepřelezená část. Chtěl jsem přelézt převislou stěnu Macochy celou – ode dna propasti až po horní můstek.

Prvním, koho jsem s mým cílem oslovil, byl Jirka Soška. Říkal jsem mu, že by se dalo dolezt ze dna Macochy na spodní můstek. Měl jsem ale zlomenou ruku, a proto Jirka musel chvíli počkat, než se dám do pořádku. Nepočkal, předešel mě s Hugem Pavlovským... Musel jsem uznat, že kluci odvedli opravdu skvělý výkon, hlavní stěna ale zůstávala stále nedotčená. Hozená rukavice, kterou jsme se rozhodli zvednout s Borkem Kyněrou. A protože Hugo Pavlovský byl v té době skutečně výborný lezec, vzali jsme jej s sebou taky.

Domluva zněla jasně – Hugo poleze jako první spodní úsek do Erychovy sluje, já ze sluje nahoru. Hugo tedy nalezl, a když po chvíli narazil na lámavý převis a kluzký mech, svůj pokus vzdal. Povídám mu: „Nevad! Tak já zkusím spodek a ty pak půjdeš zase obráceně vrch.“ Dolezl jsem tedy do sluje a Hugo nastoupil podruhé. Přelezl metr nebo dva a uviděl před sebou dlouhý traverz, kde nebylo jak zajistit. „Přilíží velké riziko!“, pomyslel si a opět to zabalil. Byla řada zase na mně. Obtížemi stěny jsem se už ale nenechal zastavit, a tak jsme spodek Macochy roku 1946 opravdu dodělali.

Na adresu dnešních „hrdinů“ si troufám říct, že jsou to pěkní poserové! Během

prvovýstupu z Erychovy sluje až nad spáru pod převisem jsme nezatloukli jedinou skobu – jednalo se o naprosto čisté lezení. Dneska je jen v samotném traverzu pět nylplů. Ať se na mě chlapi nezlíbí, ale prvovýstup by se měl ctít a respektovat. Už by se do něj nemělo nic přidávat. To pak není dvakrát fér!

Začal jsem poznávat krásy Vysokých Tater. V roce 1947 jsem se zúčastnil cvičitelského kurzu, ve kterém jsem se poprvé setkal s Jardou Mlezákem. Byl to výborný pískař a při našem prvním shledání jsme se dokonale spřátelili. Padli jsme si do oka už při prvním rozpravě, když si vzpomněl, že našel můj zápis z válečných let ve vrcholové knížce na jednom z vrcholů Prachovských skal. Byl udiven, že byl náš výstup proveden v zimě, kdy už mrzlo a na skalách se běhal poprašek sněhu. Do Prachovských skal mě přivedl film, kde lezci zdolávali Prachovskou jehlu, na kterou jsem chtěl vylézt. O pískovcové technice jsem tehdy neměl ani potuchy. Byl to právě Jarda, který mne zasvětil do tajů pískovcového lezení. Od něj se mi dostalo poučení, že za daných podmínek se na písku neleze. Společně jsme pak podnikli řadu výstupů v Tatrách, ale i na Pálavě a v Krasu. Mám na něj pěkné vzpomínky a věřím, že i on na mě vzpomíná v dobrém.

K vrcholům mé tatranské sezóny roku 1947 patřilo přeletání Weberovky v Severní stěně Malého Kežmarského štítu s Vlastíkem Schwarzem. Přeletli jsme ji až na vrchol za pět hodin, se vším všudy. Dosažený čas se nám ještě časem podařilo srazit.

Na mém horolezeckém růstu se nejvíce podepsal Vašek Zachoval. Když jsem přijel poprvé do Tater na bicyklu, nevěděl jsem ani pořádně, kde to vlastně jsem. Vašek měl přehled o všem – znal veškeré sestupy, místopis. V přípravě byl nesmírně pečlivý. Měl vše perfektně propracované, třeba jakou kalorickou hodnotu má kdejaké jídlo. Kdybych chvíli pohledal, našel bych jeho dopisy – několikastránkové papíry formátu A4, na kterých bylo všechno přesně popsáno do detailu. Jediné, v čem jsme se neshodli, byla politika. Vašek byl přesvědčený komunista, snilek. Abychom spolu vydrželi na jednom laně, drželi jsme se zásady, že se o politice nebudeme bavit. Domluva zněla jasně: „Stačí jediné slovo, a nelezem už spolu!“

O rok později jsem byl pozván na desetidenní soustředění reprezentačního družstva do Sedmihorek. Pamatuji si, že celou dobu se za krásného počasí dělaly hlavně testy fyzické zdatnosti. Převážně se závodilo v běhání a jiných atletických disciplínách. Měl jsem výhodu, že jsem hodně běhal nebo jezdil na kole, což pro mě vždycky byly doplňkové sporty. Montováním motorů v práci jsem zase získal sílu, takže fyzička mi opravdu nescházela.

Vrcholem celého setkání byl závod v běhu na 10 kilometrů, který vedl po okolí sedmihorských lázní. Největším favoritem byl be-

zesporu Jirka Šimon, který běhal závodně i maratóny. Rozhodl jsem se, že se na něj v závodě nalepím. Říkal jsem si: „Vždyť je to taky jen člověk, který má jedny plíce a jedny nohy!“ Hned po startu jsem vypálil a přilepil se mu na paty. Nedíval jsem se nalevo ani napravo a celou dobu vnímal jen ty jeho nohy. Skoro jako při výstupu, kdy cestu ve stěně razí prvolezec. Jirka mne nesetřepal. Konec závodu se blížil. Za železničním přejezdem začala cesta pomalu stoupat zpátky k lázním. Zatajil jsem dech a nasadil finiš. Jirku jsem předběhl ve chvíli, kdy můj trháč vůbec nečekal. Úplně zkameněl. Vyhrál jsem, díky vyložené špinavé taktice...

Ze Sedmihorek jsem však vítězně neodjížděl. V závěru soustředění za námi přijel soudruh Vocloň, tehdejší tajemník ÚV ČSTV. Vyptával se nás na zážitky a padl také dotaz, jestli nemáme nějaké připomínky. Vedl řeči jako: „Soudruzi, nebojte se kritiky!“ S mlčením jsem to dlouho nevydržel. Když došla řada na mne, prohlásil jsem, že podobné debaty pokládám za zbytečnou ztrátu času. Řečičky, které slycháváme v rozhlasu, nás pro výstupy v horách nepřipraví. Výsledek se dal očekávat – v momentě jsem šel od válu.

První nepříjemnosti s bufaňáři z ÚV ČSTV jsem tedy měl již v roce 1948 a zdaleka nebyly poslední. Později mi můj kádrový profil vylepšilo i pošíhávání po Slovácích, se kterými jsem si rozuměl podstatně více. V Praze totiž panoval názor, že pouze pískaři jsou horolezci a ostatní jsou jen „příštipkáři“. Dvakrát se mi jejich myšlení nelíbilo. Tvrdil jsem, že Moraváci vůbec nejsou horší Pražáci a za pomoci slovenských horolezců jsem se snažil pro moravské lezce založit pobočku Jamesu v Bratislavě. To už pro představitele Českého horolezeckého svazu byla pěkně silná káva. V různých sekcích mě neměli v lásce a všude se snažili dokázat, že nemám kladný poměr k socialistickému zřízení. Mé působení v české lezecké špičce tedy mělo svá úskalí. Jednou mne vzali zpátky, vzápětí zase vyhodili. Mně to bylo samozřejmě úplně jedno, byl jsem trochu svérázný...

Legenda o Hokejce

Koncem čtyřicátých let byla pověstná Hokejka – výrazný převis v Západní stěně Lomnického štítu, obestřena spoustou různých řečí a fám. Chodilo se kolem ní po špičkách. V roce 1949 jsme si i my s Vaškem řekli, že se o ni pokusíme, a odjeli do Tater s jasným cílem. Nejprve jsme zamířili na chatu v sedle Váhy, kde pracoval Mišo Solár, ohromně fajn kluk. Chtěli jsme se dobře rozlézt, a tak jsme v okolí podnikli několik pěkných výstupů. Lezli jsme na fyzičku. Jednoho dne se na chatu dobelhal o berlích Kryštof Zlatník, tehdy špičkový horolezec z Prahy. Právě se vrátil z Hokejky, ve které utrpěl úraz. Spadl a zlomil si nohu a žebra. Večer nám pak líčil podrobnosti a na chatu za ním došli další Pražáci. Jeden z nich přijel ze zahraničí a já u něj poprvé v životě viděl silonové lano. My znali jen konopné, třicetimetrové špagáty. Vyložené „zabijárny“! Když jsme se pak na lano uvázali, ubylo z něj dalších pět metrů... Při pohledu na silonové lano nám lezly

Jsou tři hodiny ráno 22. srpna 1950, kdy se svým přítelem a spolulezcem Vaškem Zachovalem opouštím Téryho chatu. Kolem nás je neproniknutelná tma a jen mlhavé obrysy okolních štítů nás vedou k našemu cíli, vystupujícímu kolmo z Téryho kuloáru. Chlad tatranské noci nepříjemně studí a zvuk občas uvolněného kamene ruší hluboký noční klid kolem nás. Volně bez zastavení postupujeme stále vpřed. Kolem nás se rozprostírá nezapomenutelně krásný pohled na tatranské velikány, kteří v barvách vycházejícího slunce se zdají ještě motunnější. Od Téryho chaty vidíme odcházet několik dvojic horolezců. Jsou to kamarádi z Brna, kteří jdou na Velký Pyšný štít, odkud budou pozorovat náš pokus o průstup. V mlčenlivém rozjímání konáme poslední přípravy k vlastnímu výstupu. Dotahujeme uzly konopných lan, rozdělujeme si materiál a do lodního vaku vkládáme potřebný kaloricky vyhovující proviant na tři dny. Kromě spacích pytlů i rezervní skoby a další náhradní materiál.

Slabý záblesk vzpomínek nás vrací k našim dřívějším přípravám. Již před rokem jsme systematicky chystali pokus o průstup touto stěnou. Absolvovali jsme několik pěkných tatranských prvovýstupů, avšak těžké zranění mé dlaně na pravé ruce, den před odchodem k Lomnickému štítu, nás dočasně vyřadilo. Následovala vojenská prezenční služba v Liberci. Po návratu z vojny vedla moje první cesta do Tater, k tomuto hrdému štítu, jehož západní stěna neztratila nic ze své majestátnosti, i když na jejím vrcholu je postavena stanice lanové dráhy. Budeme schopni prorazit, anebo ztroskotáme jako mnoho výborných horolezců před námi? To vše bylo v otázce, která měla být rozřešena v nejbližších hodinách.

V šest hodin pevný stisk rukou uzavírá přípravu a nastává vlastní útok. Kolem pasu mám zavěšeno 20 karabin se stejným počtem skob, když vystupuji bílou, hladkou, mírně převislou spárou pod hlavní klenbu. Ruce mírně zebou, přestože slunce začíná rozehřívát žulu okolních štítů. Jdeme rychleji, než jsme předpokládali, i když nás hodně zdržuje 30 kg těžký lodní vak, který vlečeme za sebou a Vašek jej musí vytažovat od jištění k jištění. Bez použití skob dosahujeme v půl desáté „Kříže“, místa, kam až došel Cagašík. Sem jsme chtěli dojít na konci prvního dne. Potěšení úspěchem pokračujeme bez oddechu dále. Pozvolna nás pouští hladký převis, sporý na chyty a stupy. Zatloukáme jisticí skoby a s neutuchajícím zápalem pokračujeme v dalším výstupu.

Stěna jakoby se začínala bránit naší smělosti. Slunce dostoupilo naší úrovně a nemilosrdně vysušuje. Ústa jsou vyprahlá, marně se ohlížíme po možnosti alespoň na malou chvíli se schovat do stínu. V této kritické době povoluje skoba a nepřijemný, několikakametrový pád druholezce nás vrací k drsné skutečnosti. Zvyšujeme svoje úsilí a s pevným odhodláním dosáhnout úspěchu pokračujeme ve výstupu. Naše námaha je odměněna vstupem do vlastní Hokejky. Po několikaminutovém odpočinku – dá-li se to tak vůbec nazvat – postupujeme zvolna středem, kolmo pod uzavírajícím převis, kterého jsme podle plánu měli dosáhnout druhého dne. Povzbuzeni touto skutečností zapomínáme na únavu a pouštíme se do poslední překážky, stojící nám v cestě. Pokus se zdařil a my, přesvědčení o konečném úspěchu, usedáme na malé plošince k odpočinku. Z hojných zásob Vaškem vlečeného vaku vybíráme nejchutnější sousta. Ve výborné pohodě obdivujeme scenérii, kterou skýtá úchvatný pohled do Malé Studené doliny a plní optimismu plánujeme další horolezecké výstupy v budoucnu.

Ani se nám moc nechtělo opustit úzkou skalní lávku pod končícím komínem Hokejky. Těžko dnes vzpomínat, jakou dobu jsme plni vnitřní radosti na tomto místě seděli. Víím jen, že nám bylo oběma dobře. Sluneční paprsky začaly ustupovat večernímu soumraku, když jsme snadným kuloárem dosáhli v 18 hodin vrcholu Lomnického štítu. Stisk našich rukou uzavřel další nezapomenutelný den sportovního zápolení, den plný dojmů, pěkných zážitků a nakonec nesmírné radosti.

Na vrcholu nás očekával pracovník meteorologické stanice A. Mrkos. Ten totiž slyšel z Hokejky naše domlouvání a hluk, který se bezděčně při lezení tropí. Vzdor tomu byl překvapen, když se od nás dověděl, že jsme přežili Hokejku. Skrovně nás pohostil, nabídl nocleh, ale my jsme na štítě nezůstali a spěchali na Téryho chatu.

Ve 21 hodin, za úplné tmy, jsme se vrátili na chatu plnou kamarádů, kteří se společně s námi těšili ze zdařilého prvovýstupu. Vlastní výstup včetně zdržení, zaviněného pádem a usedávání pod uzavírajícím komínem trval 12 hodin. Celkově bylo použito 18 skob, počítaje v to i všechny samojisticí skoby.

úryvek ze Vzpomínek na Vaška Zachovala z roku 1972

oči z důlků. Pro nás něco nepředstavitelného. Hoši měli namířeno na Velkou Vysokou. Kryštof pak za nimi šel nahoru přímo od chaty i se svou nohou v sádře. Tehdy jsem si říkal: „To je opravdový borec!“

K době, kdy jsme se snažili lézt na tatranské vrcholy dosud nezlezenými trasami, nutno poznamenat, že mi bylo jedno, jestli se jedná o prvovýstup nebo

o „normální“ výstup. Pohyb v přírodě v létě a v zimě mi dával úplně všechno. Měl jsem rád pocit, který se dostavil při každém vstupu do skal. Když máš na druhém konci lana kamaráda, na kterého je spolehnutí, je ti dobře na duši – nic lepšího už přece ani nemůže být!

Když jsme se pak s Vaškem chtěli přesunout na Téryho chatu, dorazil na Váhu Evžen Brück-

ner – brněnský lezec, kterému jsme říkali „Velký rafička“. V rámci vojenské služby pracoval na Lomnickém štítu jako meteorolog a chtěl si s námi zalézt. Já ho poslal do háje, ale Vašek byl taková dobrá duše a povídá: „Franto, co nevidět půjdeš na vojnu, a taky pak budeš rád, když tě někdo vezme na špagát! Co nám jeden den zdržení udělá?“ Bylo rozhodnuto. Další den jsme vyrazili na hřebenovku z Rysů až na Žabiho koně. Při slaňování z Žabáka mi Velký Rafička rozmačkal trikuny pravou ruku. Rázem bylo po Hokejce...

Tehdejší výstroj a výzbroj byla naprosto nesrovnatelná s tím, co má dnešní generace k dispozici. Začínali jsme z ničeho. 30metrová konopná lana zn. Lütznerna byla nesmírně těžká a při zvlhnutí neohebná. Jakmile zmrzla, mohla sloužit jako stožáry. Skoby a karabiny se bez větších znalostí materiálu vyráběly od roku 1942. V roce 1948 se zásluhou Vaška Zachovala ve Svitu Zlín podařilo vytvořit první pryžové vibrany, jejichž prototyp jsem měl možnost testovat. Do té doby se lezlo v okovaných botách s trikuny, které byly k dostání u Karla Cermana. Došlo i na výrobu kladívek, cepínů a maček, které se po dlouhou dobu používaly i na horolezeckých kurzech ve Vysokých Tatrách. Vývoj a výroba lezeckého materiálu svépomocí pro nás byla radost. Pravda, občas se něco nepovedlo. Třeba že se cepín ohnul nebo byl moc nabroušený a někdo si s ním pak propíchl prsa. Vždy nám pomáhala snaha propracovávat se dál a dál...

Odešel jsem na vojnu, kde jsem poctivě trénoval. Působil jsem v Liberci na letišti, takže v létě jsem každou chvíli lezl ve skalách a v zimě zase jezdil na lyžích. V kasárnách mě měli za blbce, protože ráno před rozcvíčkou jsem ještě brával komisiňáky a valil pár kilometrů tam a zase zpátky. Snažil jsem si udržet kondici. Před koncem vojny jsem pak Vaškovi napsal: „Jdeme na Hokejku!“, a místo do Brna jsem nejkratší cestou ujížděl do Tater, kde jsme se sešli. Dorazili jsme na Térynku a ještě týž den jsme si vynesli věci pod stěnu. Výstup jsme plánovali na tři dny, a tak jsme toho s sebou měli více. Shodou okolností večer dorazili na chatu i další Brňáci...

Hory povoláním

Hory se mi staly vším. V Brně jsem nakonec zanechal i zaměstnání a odešel pracovat do Tater jako profesionální záchránce. Stálým členem Tatranské horské služby jsem byl v letech 1952 až 1953. Tehdy u ní bylo velice málo záchranářů schopných zachraňovat i ve stěnách, a tak jsem byl věčně na nějaké záchrané akci. Výbava, kterou jsme měli k dispozici, byla velmi primitivní. Jednalo se skutečně o práci náročnou nejen po fyzické, ale hlavně po psychické stránce. Mrtvých mi před očima a pod rukama prošlo opravdu mnoho, přitom spoustu lidí jsem viděl umírat naprosto zbytečně. Odměnou mi byl pouze krásný pocit ve

chvilích, když se nám někoho podařilo vrátit zpátky do života.

Horská služba sídlila v Horním Smokovci, kde jsem měl i svůj byt. Vždycky když jel někdo z moravských horolezců kolem, zastavil se za mnou alespoň na kus řeči. Ostraváci, Zlíňáci, Brňáci – všichni si u mě schovávali věci. Mnohdy se tam najednou sešlo i čtyřicet lidí. To pak byl binec! Vždycky jsem si se všemi rád povykládal, bylo to moc hezké období.

Spouštění raněného ve Vysokých Tatrách

Při záchranné akci horské služby ve Vysokých Tatrách

Jeden z nejsilnějších zážitků tohoto emocemi nabitého období byla záchranná akce v blízkosti Slezského domu, kdy sněhová lavina zasypala dva lyžaře. Nedlouho předtím jsem byl na Slezském domě na kontrole. Bylo hnušné počasí, mlha a vítr. Na chatě jsem se přitom potkal s Čestmírem Harníčkem z Brna, se kterým jsme se znali z Pálavy. Stěžoval si, že je všude spousta sněhu a týden už nevytáhli paty z chaty. Já mu na to pověděl: „To se nedá nic dělat, takové jsou hory!“ Pak jsem měl službu, a vtom někdo telefonuje, že spadla lavina ze svahu Večného dáždě nad chatou. Uvolnila se v místě, ze kterého snad lavina nikdy nespada, a kde by ji nikdo nečekal. Hned mne napadlo, že je v ní i Čestmír. Byl to jediný člověk na chatě, který by za daných podmínek šel do podobného terénu. Až na místě neštěstí jsem zjistil, že mé tušení bylo bohužel pravdivé. Byla už noc a ve tmě se nedalo ani určit, odkud lavina vlastně spad-

Cesta zledovatělým Téryho kuloárem, rozrušeným několika hlubokými trhlinami, proběhla zcela hladce v rychlém tempu. Při prvních rozbřescích dne jsme došli pod vlastní nástup do stěny. Vrátili jsme se o několik metrů níže, abychom v závětrí nabrali nových sil a současně mohli obhlédnout celkovou situaci v Hokejce.

Tak jako mnohokrát dříve i před tímto výstupem seděli jsme na batozích s výzbrojí a v mlčenlivém obdivu pohledem objímali vrcholky hor, které začalo ozařovat vycházející slunce.

Jak dlouhou dobu jsme seděli, těžko říct. Do skutečnosti mne probral Vaškův varovný výkřik „lavina“. Vše ostatní splynulo s pádem do spodního kuloáru a zrychlujícím se skluzem po zledovatělém terénu. Celou tu dobu, která se mi zdála nekonečná, jsem ve snaze zastavit nějak pád neměl možnost vnímat o jakou lavinu jde a co se kolem vlastně děje. Až později, když jsem jako zázrakem zůstal vklíněn mezi okrajem pásu zledovatělého sněhu a skalního žebra, začal jsem vnímat a přemýšlet, co se asi stalo. První reakce byla, kde je Vašek a zda jsem schopen pohybu. Marně jsem volal – jen hluboký klid tatranského rána byl odpovědí. V té době jsem ještě nepřipadl na myšlenku, že by nás potkalo něco horšího než můj pád, který nakonec šťastně skončil. Když jsem nedostával odpověď, uvědomil jsem si, že musím Vaška najít, že snad potřebuje mé pomoci. Svoje bloudění Téryho kuloárem mohu těžko popisovat. Snaha co nejrychleji najít Vaška se stále zvyšovala. Ani dnes po 20 letech plně nepochopím, jak velké štěstí bylo na mé straně, že jsem to vše přežil. Prvním náznakem, že musím po stopách kamenné laviny dolů kuloárem, byl nález rozbitých náramkových hodinek a krvavý pruh v úžině, kterou tvořily v ledovém několikametrovém kolmém prahu dvě skalní stěny. Vše další zabral boj s časem, neboť jsem si začal uvědomovat neúnosnost svého postavení a povinnost urychleně, za každou cenu, najít svého partnera. To, co jsem však našel ze svého druhu, bylo otřesné. Veškerá pomoc byla zcela zbytečná. Nespočetné zlomeniny a proražená lebka dokreslily obraz rychlé smrti. Po zjištění těchto smutných skutečností přetraverzoval jsem přes dělicí žebra na Téryho chatu pro pomoc a společně s ní se znovu vrátil k Vaškovi.

To také bylo vše, čeho jsem byl toho osudného dne 20. dubna 1952 schopen.

úryvek ze Vzpomínek na Vaška Zachovala z roku 1972

la. Dělalí jsme jen zkušební sondy. Zjistilo se také, že Čestmír není v lavině sám. Ve chvíli, kdy došlo k odtrhu, učil lyžovat svou holku. Snažili se před padajícím sněhem ujet, ale byla to ještě začátečnice a upadla. Lavina je oba zasypala ve chvíli, když se jí Čestmír snažil zvednout. Její mladší sestra šla zrovna po plese. Když uviděla, jak obě těla zmizela pod sněhem, utrpěla šok. Chatař ji nakonec musel uvázat k posteli...

S prvním světlem jsme pokračovali v prohledávání laviniště – bezúspěšně. Navíc hrozilo nebezpečí, že se odtrhne další převěš, která by mohla záchranáře zasypat také. Hrozné chvíle! Vzal jsem ještě ve spěchu do ruky tyč, která byla ve sněhu zapíchnutá ještě z nočního pátrání. Zamáchl jsem se a zjistil, že na něco narazila. Čestmír ležel ve sněhu metr a půl přímo pode mnou! Bylo jasné, že holka nebude ležet daleko, a také jsme ji opodál našli. Myslel jsem si, že pokusy o oživení jsou naprosto zbytečné. Obě těla byla ztvrdlá jako dva kusy železa. Doktor Klincko byl ale machr a v případě Čestmíra byl opačného názoru. Opatrně jsme z něj odřezali šaty a třeli jeho končetiny. Neuvěřitelné! Po dvaceti hodinách pod lavinou jsme jej přivedli k vědomí. Když jsem s ním pak jel sanitkou do nemocnice ve Spišské Sobotě, podíval se na mne a jeho první slova zněla: „Franto, já věděl, že

mě tam nenecháš!“ Byl to takový moment pohlazení, na který se prostě nedá zapomenout. Měl ohromné štěstí, protože byl při lyžování dobře oblečený. A navíc – než stačil po zasypaní ztratit vědomí, udělal si před obličejem prostor, díky kterému se mu sníh nedostal do plic. Zajímavé také bylo, že po týdenním pobytu v nemocnici nedostal ani rýmu.

Nešťastná kamenná lavina

Blížily se Vaškovy čtyřicátiny. Napadlo nás, že bychom je mohli oslavit prvním zimním přejezením Hokejky. Bylo rozhodnuto – přespíme na Zamkovského chatě a ve dvě hodiny ráno vstaneme a vyrazíme. Byl jsem přítelem časného nástupu. Raději brzy vyrazit na túru a také se brzy vrátit zpět, než pak bojovat v nečase ve stěně. Snídání nám připravil Vaškův kamarád Zdeněk Záboj, který u Horské služby zjistil naše plány. Bylo to hezké setkání bývalých lezeckých partnerů, protože kluci spolu udělali třeba první letní přejezení hlavního hřebene Vysokých Tater. Příjemné chvíle. Vyšli jsme do tmy a v duchu se viděli už někde v žulových převisech Hokejky...

Neštěstí při pokusu o zimní přejezení Hokejky dalo zavděk mnoha narážkám a škodolibým pomluvám, které mi moc vnitřního klidu nepřidaly. Spousta lidí mi předhazovala, že jsme tam s Vaškem neměli chodit. Pořád hle-

Ke stěně mne však stále něco přitahovalo. Znovu a znovu se pod ni vracím. Vyvrcholením snahy dokázat sám sobě, že mi zůstalo něco z toho, co jsme se s Vaškem společně učili, bylo zdařilé přejezení Birkenmajerovy cesty, Hokejky a Stanislawského cesty v jednom dni za 6 hodin čistého lezení, ve dvojici s vynikajícím brněnským lezcem Vlastíkem Zavřelem. Tento úspěch mi však nevrátil potřebný klid, který odešel s Vaškem.

úryvek ze Vzpomínek na Vaška Zachovala z roku 1972

Výzkumy na dně Macochy

dali něco, co se vůbec nestalo. Dráždilo mne to, protože to mnohdy dělali ze škodolibosti. Musel jsem sám sobě dokázat, že jsme s Vaškem žádnou chybu neudělali, poněvadž kamennou lavinu jsme přece nemohli ovlivnit. Došlo mi, že musím přelézt Hokejku znovu, abych získal ztracenou sebedůvěru zpět.

Pokus s Jardou Slámou, chatařem z Térynk, dopadl opět nezdarem. Chytila nás tam totiž další kamenná lavina, která Jardu zranila. Neuvěřitelná souhra náhod. Nejprve jsme přešli Birkenmajerovu cestu a ve stejném dni nastoupili do Hokejky. Ve chvíli, kdy jsem našel do samotného převisu Hokejky, mi Jarďa přestal povolovat lano. Zasáhl jej padající kámen a zůstal bezvládně viset v laně. Byl jsem okolnostmi přinucen překonat těžký úsek v sestupu a bez jištění. Celkem slušný výkon – v dešti, s pohledem na bezvládné tělo kamaráda a se vzpomínkou na Vaška, která se mi pořád promítala před očima. Po psychické stránce jsem se musel sebrat a dostat zraněného Jardu dolů...

Po úspěšném vylezení tří klasických cest v Západní stěně Lomnického štítu mě už v Brně prohlásili za blázna a možná jsem jím i byl. Každopádně jsem se zařekl, že už nikdy v životě do Hokejky nevlezu. Skončila jedna z mých životních epizod, spojená s jedním z nejzná-

mějších tatranských výstupů, ale také Vaškem Zachovalem, o kterého jsem během ní přišel.

Jedním z důvodů, proč jsem nakonec odešel z Tater a posléze i z reprezentace, i když mi tehdejší vedoucí reprezentace doktor Jelínek podával pomocnou ruku, byly zákulisní řeči po Vaškově smrti. „Já to nemám zapotřebí. Ožením se!“, rázně jsem se rozhodl vnitřní krizi vyřešit. Se svou budoucí ženou Jarmilou jsem se seznámil během působení u horské služby. Pracovala ve Stavoprojektu a pod Tatrami tenkrát zrovna něco vyměřovala. S jejími rodiči jsem si ale moc nerozuměl. Nejprve jsem musel slíbit, že už na skály nepolezu. Protože měli velké pole se stromy, začal jsem jim místo lezení se vším pomáhat. Pamatuji si, jak jsem tenkrát Vlastíkovi Zavřelovi radil: „Je třeba dodělat započatou cestu na Rorejsi. Zbývá v ní přelézt pouze horní část. Běž ty, já už to nepolezu!“ Vlastík mne poslechl a díky tomu se autorství krásné cesty v této mohutné a převislé stěně připsalo jemu.

Po svatbě jsem si také začal doplňovat vzdělání. Jeden čas jsem chodil přes den do školy a v noci do Královopolské fabriky vysekávat odlišky nebo dělat různé nádenické práce. Po čase rodině mé ženy pole sebrali a udělali z něj součást státního statku. Já byl docela rád. „Aspoň je od všeho pokoj!“, prohlásil

jsem a vrátil se zpátky k lezení, protože „úplně“ jsem bez něj být prostě nemohl. Během těch dvou dlouhých let, co jsem nelezl, mé prsty jen netrpělivě čekaly na další dotyk se skálou. Začal jsem se mu tedy opět věnovat, ale jen rekreačně – pro vlastní potěšení.

V roce 1955 jsem se stal vedoucím technického oddělení Geologického průzkumu nafty. Jednoho dne ale za mnou přišel ředitel: „Co blbneš, prosím tě? Máš průšvih a partajníci po tobě jedou...“ Odmítl jsem totiž navštěvovat politická školení nepartajníků. Odpověděl jsem mu: „Proč bych tam chodil? Mě taková školení vůbec nezajímají!“ Vždycky jsem si dělal jen co jsem já sám chtěl a od nikoho jsem si nenechal nic diktovat. Soudruzi nakonec doporučili zproštění mé funkce a ředitel mne musel vyhodit. Ocitl jsem se na indexu, a díky tomu jsem musel být zaměstnán 50 kilometrů od Brna. Vzal jsem první nabídku a odešel pracovat do traktorové stanice v Pohořelicích, kde řediteli nevalil můj špatný kádrový profil. Dělal jsem obyčejného bouchače, ale už za týden jsem povýšil na vedoucího dílny. Za půl roku se ze mě stal náměstek ředitele, můj postup byl opravdu nezvykle rychlý. Nakonec mi přišlo psaní, že se mohu vrátit zpátky do Brna. Této možnosti jsem samozřejmě využil, protože ono dojíždění pro mne moc nebylo. V roce 1958 jsem tedy nastoupil jako konstruktér do Výzkumného ústavu Královopolské strojírny, kde jsem pak už jako samostatný projektant pod firmou Chepos zůstal natrvalo. Doba to byla opravdu složitá, ale i tak nesmírně zajímavá...

Průkopnická činnost v jeskyních

V období na konci padesátých let jsem jezdil lézt hlavně na skály v okolí Brna, ale občas jsme navštívili některou z dalších lezeckých oblastí v Čechách a na Slovensku. Lezl jsem na pískácké nebo v Manínské úžině. Tehdy jsem poznal Jirku Havla a získal dobrého přítele v doktoru Vladimíru Panošovi, bývalém západním letci a tehdy terénním pracovníku ČSAV. (Po převratu se stal prezidentem České speleologické společnosti a je jím dodnes.) Měl spoustu všelijakých plánů, které byly spojeny hlavně s podzemním průzkumem Moravského krasu. Velice vzácný člověk, který většinu času přebýval na Salmovce – v dřevěné chatě na rozcestí Skalního mlýna. S jeho přičiněním začaly i mé kroky směřovat do některé z neprobádaných jeskyní. Postupem času jsem se dal dohromady také s Jardou Fadrou, poručíkem na vojenském letišti. Vzpomenout musím i na další významnou postavu tohoto období – Mirka Sedláka, který pracoval jako hoteliér na Skalním mlýně a všem nám hrozně fandil.

V následujících letech se nám podařilo uskutečnit mnoho unikátních objevů v nejvýznamnějších lokalitách Moravského krasu, které se svým způsobem zapsaly do historie. Jeden z nich se uskutečnil 11. a 12. ledna 1958, kdy se mi po dřívějších pokusech podařilo horolezeckým způsobem obejít v Rudicím propadání uzavřený sifon, přes který se v minulosti nedostal ani známý profesor Absoalon. V hloubce 200 metrů pod povrchem jsme tak otevřeli neprobádané prostory měřené ne

v metrech, ale dokonce v kilometrech. Tehdy mne o pomoc požádali kluci ze speleologického kroužku z Blanska. Potřebovali, abych jim vylezl do nějakého komínu. Pěkně jsem se v něm tenkrát vybál... Potmě jsem lezl do výšky jen s malým světýlkem. Když jsem pak pod sebou uviděl šlucht, ve které se ztrácelo moje lano, dostal jsem se velmi depresivní pocit. Neměl jsem se ani kde zajistit. Snažil jsem se zatlouct skobu, ale nikde jsem nenašel žádnou puklinu – všude byl jen kluzký sintr. Měl jsem opravdu černé myšlenky: „Jestli spadnu, kdo mě pak po žebříku vynese všemi těmi slujemi na povrch?“ Živě jsem si představil tu hrůzu a v duchu si nadával: „Jsi úplný blázen, to přece není normální...“ Nakonec se mi podařilo založit za zbytek krápníku smyčku, po které jsem se dostal dolů. Hochům jsem oznámil: „Do komína půjdu znova jen s dalším horolezcem, který mě pořádně odjistí! Je to moc velké riziko, o kterém nemáte ani zdání.“ A šel jsem přemlouvat Dalimila Forejtníka. Protože odmítl, při dalším pokusu se mnou nakonec šel Pepek Jirůšek, který tenkrát jeskyně docela dost prožíval. To už jsem se vyzbrojil lépe. S Pepkem jsme došli k jezeru, vedoucímu k sífonu. Vylezl jsem dvanáctimetrovým komínem do úzké chodby, která se kvůli odřeným zádům z plazení dodnes nazývá „cesta vzdechů“. Když jsem si na jejím konci posvítíl na cestu, spatřil jsem pod sebou vodní hladinu. Nejprve mne napadlo, že jsem se dostal zpět nad jezero. Pak jsem ale uviděl 30 metrů vysoký krápník. Po krátkém uvažování mi došlo: „Proboha! Jsme na druhé straně!“

Když jde člověk neprobádanými prostory, je to hezký pocit. Ale hory jsou hory!

Vrátil jsem se pro Pepka a společně jsme pak zjistili, že se před námi rozprostírají vysoké jeskynní prostory se spoustou krápníků, kte-

Výstup cestou Beraní roh v Moravském krasu

Během potápění v jeskyních

ré před námi ještě nikdo nespatriil. Vzrušující pocity! Po našem návratu jásala celá jeskyňářská společnost, která pak v dalších dnech pokračovala v průzkumu labyrintu chodeb, vedoucích až k největší dutině Moravského krasu – 120 metrů dlouhému a 40 metrů vysokému Obřímú domu. Za ním se jeskyňářům postavila do cesty další překážka – polosífon a řada byla opět na mně. Společně s Jardou Fadrnou jsme problém vyřešili v noci ze 14. na 15. června 1958 podplaváním polosífonu a snížením hladiny potoka odstraněním závalu. Další pokračování rozsáhlého jeskynního systému vedlo do labyrintu chodeb směrem k Býčí skále. Tam někde je také symbolicky zapsána konečná tečka za mým působením v jeskyních.

Tenkrát se v Brně tradovalo, že dobrý speleolog se stane horolezcem a špatný horolezec se stane speleologem. Když si vezmu případy lidí, které jsem znal, rovnice skutečně vycházela.

Největší jeskyňářské problémy té doby byly spojeny hlavně s potápěním. Tehdy ještě neexistoval žádný aqualung, o kterém zatím nikdo neměl ani potuchy. Když se mi ze zahra-

ničí dostaly do rukou výkresy ventilů, pokusil jsem se je v Královopolské sestřít. „Opajcoval“ jsem co se dalo a něco vlastního doplnil. K všeobecné radosti mnou vyrobené ventily skutečně fungovaly. Staré tlakové bomby sehnal Jarda Fadna na letišti. Museli jsme je ale ještě trochu opravit, protože vevnitř měly hodně rzi. S namontovanými ventily jsme je mohli naplnit vzduchem na 200 atmosfér. Obleky jsme ušili a ulepili z průhledné syntetické pryže, kterou jsme sehnali ve Strážnici. Sám jsem pak uskutečnil první zkušební ponor v Jedovnickém rybníku. Fungovalo to! Úspěch nám dodal kuráž, a tak jsme se hned přesunuli k Macoše, kde jsem se potopil v Červíkově jeskyni a v horním jezírku na dně propasti. Řadu ponorů jsem pak uskutečnil také v Černé propasti ve Sloupě, v Malém výtoku v Pustém žlebu a v Rasovně u Holštýna. Na své průkopnické pokusy jsem, bohužel, drazce doplatil. Protože jsem o potápění nevěděl zhora nic, potřhal jsem si při něm ušní bubínky. Pokazil jsem si sluch a od té doby musím používat naslouchátko. Daň za mou neznalost základů potápění...

Během jednoho soustředění jsem do Rudického propadání vzal i naše horolezecké reprezentanty. Nejprve jsem jim prozradil, co je čeká: „Nad vodou jsou natažená lana. Klidně se na ně můžete vykašlat, protože nakonec ve vodě skončíte stejně...“

S Macochou je spojeno i mnoho mých jeskyňářských zážitků. Dva z nich mají bohužel na svědomí sebevrazi. Jedním z nich byla mladá učitelka, která dopadla do jezírka a my pak pro ni museli jít. Vypadala jako živá. Voda její pád ztlumila, ale uvnitř ji potrhala. Druhého sebevraha jsem zažil v době našich výzkumů na dně propasti. Bylo to v zimě a chlapi z Macochy se právě chystali na oběd. Měl jsem volný průchod, a tak jsem šel jeskyněmi sám. Spadlý strop původní jeskyně vytvořil na dně propasti suťový kužel, pokrytý mechem. Byl celý zasněžený... Koukám po okolních stěnách a najednou v suti zahlédnu bustu. Měla rozšklebený obličej a všude okolo spousta krve. Kousek dál jsem objevil další balík – nad Červíkovými jeskyněmi visela střeva. Při skoku z Horního můstku jej totiž ve vzduchu dlouhý plášť doslova roztrhl. Šel jsem událost oznámit. Z plata jsem vyšel spojovací chodbou. U zadního otvoru zhaslo světlo. Vrátil jsem se k vypínačům, ale když jsem v jeskyni došel k Andělovi, opět vše zahalila tma. V duchu jsem si pomyslel: „To přece není normální, co se děje?“ Šel jsem dále potmě, a když jsem u dalších vypínačů rozsvítil, okamžitě vše zase zhaslo. V ten moment jsem před očima uviděl rozšklebenou tvář mrtvého muže znovu. Krev a bílý sníh jako velký kontrast celého neštěstí. Pociťoval jsem nepopsatelné mrazení. S mrtvými jsem měl zkrátka problémy pořád...

Práce pro oddíl

V Královopolské strojárně jsem nakonec pracoval jako samostatný projektant. Setkával jsem se zde s pochopením pro své zájmy, jen jsem

vzhledem ke svému problematickému kádrovému profilu nemohl po dlouhou dobu vycestovat do zahraničí. Vše se ale změnilo díky průšvihů, který se stal při jedné zakázce do Německa. Můj šéf mi dost fandil, a tak navrhl vedení podniku, abych jej jel vyřešit já. Obstál jsem s úspěchem. Také díky svým patentům jsem se pak později dostal až na Střední i Dálný východ, do Turecka nebo tehdejšího Sovětského svazu.

V roce 1962 jsem v centrálním Kavkaze strávil jeden měsíc v táboře Schelda v oblasti řeky Baksan. Absolvoval jsem řadu hodnotných výstupů a osobně poznal mocného Abalakova. Odměnou mi byl průkaz „Alpinista SSSR“, což bylo legrační.

Nemalý poprask jsem způsobil při své služební cestě do Grozného v roce 1976. Vyšlápl jsem si do zdejších hor a osm dní lezl na Kavkaze bez povolení. V tehdejší době to byl neomluvitelný zločin, který mi ale také nakonec prošel. Nemálo nepřijemností jsem si užil i při organizování recipročních zájezdů do zahraničí. Za pomoci Jirky Havla se mi podařilo zajistit výjezdy horolezců do Západních Alp, Německa a Itálie. Lezeckým rájem pro mne tehdy byly zejména Dolomity. Julské Alpy mě naopak zklamaly svou příšernou lámavostí a snad i skutečností, že zde před léty zahynul Zdeněk Zábaj, dřívější spolulezec Vaška Zachovala. Věrný jsem zůstal i Vysokým Tatrám, kde jsem se v různých funkcích zúčastnil cvičitelských kurzů pro horolezce.

Oblíbené cesty? Upřímně řečeno, já si oblíbil všechny. Pro mě byla pěkná cesta i ta, která se líbila lidem poprvé navazaným na lano. Dneska mne sice potkávají kluci, u kterých už ani nevím, jak se jmenují, a musejí mi připomínat, co jsme spolu vylezli. Ale všechny cesty, které jsem kdy vylezl – ať to bylo na cvičných terénech, v Tatrách či Alpách nebo na Kavkaze, všechny se mi líbily. Měl jsem k lezení zvláštní vztah, svým způsobem mi nahrazoval i rodinu. Našel jsem při něm sebeuspokojení, znamenalo pro mne všechno. Takové pocity se dají jen těžko vylíčit slovy.

Podstatná část mého lezeckého života je spjata s horolezeckým oddílem Zbrojovka Brno. Vznikl již v roce 1949 nedlouho po rozpadu jediného poválečného spolku brněnských lezců – Klubu alpinistů. Mé působení v oddíle dosáhlo vrcholu v osmdesátých letech, kdy jsem přijal funkci předsedy. Tehdy jsem nabyl dojmu, že se Zbrojovka pomalu rozpadá. Vznikaly v ní totiž dva názorové proudy: jedni razili cestu za výkony, druzí se s nimi hádali. Podařilo se mi prosadit svou představu fungování oddílu. Zavedl jsem systém, při němž si i lidé bez výkonnostních ambicí mohli při výjezdech na skály vylézt alespoň jednu túru s někým zkušeným, kterých bylo ve Zbrojovce opravdu habaděj. Chtěl jsem, aby i „hovnolez-

Výstup Macochou po 40 letech

V roce 1994 po dokončení výstupu Macochou po 50 letech

ci“, jak se jim hanlivě přezdívalo, poznali, co skutečné lezení vlastně obnáší.

K tradičním oddílovým akcím patřila každoročně „Mikulášská“, při níž se všichni sešli a společně probrali různé drby a zážitky z hor. Když se na ní někdo naštal, měl smůlu, protože byl druhým pro srandu. Jeden z těchto večírků probíhal na Brněnské přehradě a znamenal pro mne další mezník v myšlení. Něco se vypilo a kluci začali provokovat jednoho

mlaďocha, který s námi jezdil teprve krátce. Když jsem odešel do kuchyňky, chlapi se s ním porvali. Tato zpočátku neškodná příhoda se zúčastněným úplně vymkla z rukou a nakonec měla dohru před soudem. Všichni svědčili ve prospěch viníka. Moje nejhorší poznání v horolezectví! Jako předseda oddílu jsem vypovídal až na závěr. Po pravdě jsem řekl, jak ke všemu došlo. Dotyčného odsoudili a kamarádi se na mne začali dívat skrz prsty. Proč bych ale měl lhát? Když už někdo udělá takovou hloupost, měl by se alespoň zachovat fér.

Mou činnost v oddíle definitivně ukončila naprosto zbytečná smrt jednoho z členů – Jarody Sedláčka, o silvestrovské noci na Českomoravské vrchovině. Po roztržce s klubovými kamarády odešel z hostince, v nočním mrazu se propadl do potoka a umrzl. Tehdy jsem všechny napadl, že jej v takovém nečase vůbec neměli pouštět ven. Řekl jsem si, že se na celý oddíl můžu vykašlat. Od veškerého odílového dění jsem odešel zklamaný.

Dělat si svou vlastní politiku

Po převratu jsem začal jezdit na hory a skály vyložené jen soukromnicí. Za zmínku snad stojí výstup Macochou 9. září 1994, který jsem společně s Jirkou Růžičkou a Petrem Ramplem podnikl přesně 50 let po svém prvovýstupu. Ve stěně jsem dokonce našel ještě několik svých původních skob. V roce 1996 jsem ochrnul a s mým lezením byl definitivně konec. Rozsypala se mi záda a doktoři mi dávali jen pětiprocentní naději, že se ještě někdy na nohy vůbec postavím. Po osmi měsících na nemocničním lůžku se však stalo nemožné a dnes opět chodím. V době, kdy jsem s touto nepřízní osudu sváděl vnitřní boj, prožil jsem ještě jedno malé zklamání. Při příležitosti stého výročí vzniku českého horolezectví jsem tehdy dostal od Českého horolezeckého svazu písemné pozvání na setkání v Sedmihorkách. V zuboženém stavu jsem se do Skaláku dobral o berlích, abych zjistil, že se stále jedná o ty samé – uvědomělé. V tichosti jsem raději zase odjel zpět do Brna.

Občas mezi bývalými lezci zaslechnu, že pro ně bylo horolezectví jen ztrátou času. Nechápu je. Pro mě to ztráta času určitě nebyla. Kdybych se znovu narodil, věnoval bych se horolezectví znovu a dělal bych ho poctivě. Já lezení vlastně jen „přítlikoval“, bral je víceméně jako okrajovou záležitost. Měl jsem mnoho jiných zájmů, hrál jsem si s různými jinými sporty a dělal takovou všehochuť. Řeči partajníků mne nikdy nezajímaly, dodneška jsem rád, že jsem jim nenaletěl. Vždy jsem jel po vlastní linii. Uzavřel jsem se do sebe a dělal si svou politiku. Když jsem měl problémy třeba v zaměstnání, jednoduše jsem si vzal do skal špagát a všichni mi mohli být ukradení...

text	Martin Krejsa
foto	archív Františka Piška

Rád bych touto cestou poděkoval paní Sedlákové a Miloši Štulpovi, bez jejichž pomoci by tento článek určitě nevznikl. A také Jirkovi Růžičkovi, který mi k dokončení této reportáže dodal potřebnou odvahu. M.K.

František Pišek

narozen v roce 1927 v Brně

Významný moravský horolezec, průkopník sportovního horolezectví v Moravském krasu a na Pálavě.

počátek 50. let reprezentant Československa
1968 mistr sportu

Přehled prvovýstupů a nejvýznamnějších výstupů

Podniknuté túry jsem nezaznamenával, protože jsem lezl hlavně pro vlastní potěšení, pro radost a pobyt v přírodě. Seznam tatranských výstupů sepsal Arno Puškáš na základě údajů mých spolupolezců, zrovna tak výstupy v Moravském krasu, na Pálavě a Wilsonce Ivan Sitař, který napsal knihu „Horolezecké terény na Moravě“. Řada dalších průstupů a variant není tedy zaznamenána vůbec.

Moravský kras

- 1943 *Stěna nad Sloupskou jeskyní*, cesta Žiznivá, klas. II (4), spolupolezci: Josef Jirůšek, Josef Vlach, Miloš Gajdoš (vůbec první prvovýstup)
Desatero, klas. V, spolupolezec: Josef Vlach
Košický spád, cesta Mravenčí, klas. IV-V, spolupolezec: Jiří Kuchta
1944 *Kateřinský prst*, cesta Pilířem, klas. V-, spolupolezec: Josef Vlach
Krkavčí skála, cesta Narovnané korzo, klas. VI, spolupolezec: František Vlček
Kostelík, Jižní stěna, klas. IV, spolupolezci: Josef Jirůšek, Oldřich Hlavenka
Henryho stěna, cesta Petrolejářská, klas. V, spolupolezec: Bedřich Gottwald
Masív Berana, cesta Velký Beran, klas. IV/A1, spolupolezec: Adolf Flek
Rorejsí, klas. VI, 8.9., spolupolezec: Bedřich Gottwald (generálka na Macochu – 2 délky lana po jeskyňku, Chybějící úsek dokončili v roce 1949 Vlastimil Zavřel, Josef Vlach)
Macocha, cesta Vršek Macochy, klas. V/A0, 9.9., spolupolezec: František Vlček
1945 *Stěna u Rytířské jeskyně*, cesta Rytířské Idaho, klas. V+/A0, spolupolezec: Bedřich Gottwald
Byčí skála, cesta Sokol, klas. VI-/A0 (7-), spolupolezec: Bedřich Gottwald
Krkavčí skála, cesta Rohačka, klas. V-/A0, spolupolezci: František Vlček a Vlastimil Schwarz
Skála sv. Jiří, cesta Červená stěna, klas. V, spolupolezec: Josef Jirůšek
Evropa, klas. 5, spolupolezci: Vlastimil Schwarz a Borek Kyněra
1946 *Macocha*, cesta Spodek Macochy, klas. V/A0, spolupolezci: Borek Kyněra a Hugo Pavlovský
Krkavčí skála, cesta Čertovo lože, klas. V/A1, spolupolezec: Adolf Flek
Evropa, klas. 5, spolupolezci: Vlastimil Schwarz a Borek Kyněra
1947 *Stěna nad Sloupskou jeskyní*, cesta Sloupské Idaho, klas. V/A0 (5+), spolupolezci: Jiří Soška a Vlastimil Schwarz
Suchý smrk, klas. V, spolupolezec: Vlastimil Schwarz
Prasečí ucho, cesta Hranou, klas. IV, spolupolezec: Vlastimil Schwarz
1948 *Indie*, levá věž, klas. VI, spolupolezec: Vlastimil Schwarz
1949 *Masív Berana*, cesta Beraní roh, klas. V/A2, spolupolezec: Vlastimil Zavřel
1963 *Byčí skála*, cesta Zrcadlo, klas. IV/A2 (VI), spolupolezec: Radek Hýsek

Pálava

- 1946 *Obří kámen*, cesta Křížová, klas. V, spolupolezec: Vlastimil Schwarz
Obří kámen, cesta Papírák, klas. IV-V, spolupolezec: Adolf Flek
1950 *Obří kámen*, cesta Strídavě oblačno, klas. V/A0, spolupolezec: Vlastimil Schwarz

Wilsonova skála

- 1949 Přes převisy, klas. VI, spolupolezec: Vlastimil Schwarz

Vysoké Tatry

- 1948 *Pyšný štít*, SV pilíř, klas. V, 14.6., spolupolezec: Vlastimil Schwarz
1949 *Rysy*, levou polovinou V stěny, klas. V, 18.8., spolupolezci: Jiří Děrda, Adolf Sedláček a Eduard Dubovský
Žabí kůň, šikmo J stěnou, klas. VI, 5.9., spolupolezec: Václav Zachoval
Velké Kůpky, SZ pilíř, klas. VI / nahoře II-III, 7.9., spolupolezec: Václav Zachoval
Předná Bašta, V stěna, klas. V, 14.9., spolupolezci: Jiří Děrda a Josef Vlach
Malý Ošarpanec, přes plotny JV stěny, klas. VI, 9.10., spolupolezec: Václav Zachoval
1950 *Výsoká*, levou částí V stěny, klas. III-V, 25.7., spolupolezci: Arno Puškáš, Eda Frössl, Václav Zachoval a Vlastimil Schwarz
Lomnický štít, Z stěna, Hokejka, klas. VI/A1, letní tatranský problém č.1, 22.8., spolupolezec: Václav Zachoval (Nástup pod stěnu ve 2:45, začátek lezení v 6:45, poslední lezecké problémy překonány v 18:00 a o něco později dosažen vrchol. Vlastní prvovýstup trval 12 hodin.)
Malý Ošarpanec, V stěna, z Rumanovy doliny, klas. VI, 26.8., spolupolezec: Vlastimil Schwarz
Malý Kežmarský štít, horní část S stěny, klas. VI / konec III, 30.8., spolupolezci: Vlastimil Schwarz a Václav Zachoval
1951 *Velké Kůpky*, napříč Z stěnou, klas. II-III, 22.3., spolupolezci: Miroslav Jílek, Arno Puškáš a Vlastimil Zavřel
Malá Snehová věž, SZ stěna, klas. VI, s desetiletou pověstí nezlezitelnosti, 7.8., spolupolezec: Miroslav Jílek
Prostřední Snehová věž, Z stěna, klas. V, 10.8., spolupolezci: Miroslav Jílek a Zdeněk Vlček
Malá Ladvová věž, S stěna, klas. V, 12.8., spolupolezec: Jarda Písařík
Mlynářovo Vidly, JV stěna, klas. VI (V A1), 20.8., spolupolezec: Čestmír Hamříček
1952 *Prostřední Ganek*, JZ pilíř, klas. V / jedno místo VI, 6.7., spolupolezec: Kurt Pavlík
Pyšný štít, V stěna JZ pilíře, klas. IV, 14.8., spolupolezec: Vlastimil Zavřel

Alpy

(27 výstupů)

Kavkaz

(10 výstupů)

- 1962 *Štít Ščurovského* (4.229 m), SZ žebro, klas. 5 A, spolupolezci: Petr Baudiš, Jiří Šimon a sovětský horolezec Voloda Kavuněnko

Český alpinismus let sedmdesátých

fakta a pojmy

Začneme těmi pojmy. **Alpinismem** zde míním horolezectví ve středních horách, především v těch s ledovci, takže od Tater výš, přes Alpy až po Kavkaz. **Českým** alpinismem mám na mysli činnost provozovanou českými občany, i když tehdy jsme měli společný stát se Slovákou a pochopitelně jsme často sdíleli lano (někdy i lože) s lidmi, kteří se vlastně teprve nedávno pro nás stali cizinci. **Léta sedmdesátá** (století dvacátého) byla podle mého soudu právě pro náš alpinismus přelomová, protože právě tehdy došlo k mohutné generační výměně v lezecké špičce, která přinesla (jako vždy) i výměnu názorovou – nastupující generace měla více informací o dění za plotem českého záhumenku a chápala horolezectví už plně jako sport a soutěž. A byla to také doba Husákovy normalizace společnosti, což znamenalo na cestě za výkonem řešení překážek zcela nehorolezeckých, ale pro dosažení cíle mnohem důležitějších, než výkon sám (bude dále rozvedeno ve stati „Emoce a dojmy“). A byla to ovšem i doba mé horolezecké dospělosti – proto se cítím způsobit vám o tom vyprávět.

V létech 1968 nebo 1969 jsme mohli jezdit do Alp vcelku bez problémů – stačilo pozvání, které jsme si psávali i sami. Díky tomu už na začátku let sedmdesátých měla celá řada českých lezců vylezeny legendární klasické túry, které znala z knih alpských velikánů (Bonatti, Buhl, Rébuffat, Kuchař...). Pro zmáknutí základů to bylo dobré, ale opakovat pořád Walkerův pilíř Jorasses či severní stěnu Eigeru deset let po Kuchařovi bylo přešlapováním na místě. Právě na Eigeru jsem poznal, že deskami přelezů ztrácí sebevětší túra morální obtížnost – člověk se vlastně pohybuje v důvěrně známém (protože stokrát popsaném) terénu, přesně ví, co přijde v dalším kroku a to už není nic světoborného. Jde o to zlomit psychickou bariéru, přesvědčit se, že máme i na to, abychom se pohybovali v terénu úplně neznámém nebo známém jen málo.

K tomu se, pravda, musí lezec pohybovat v tom terénu furt nebo aspoň skoro furt. A to nám soudruzi nikterak neulehčovali. Roku 1970 spadla klec – kromě zdvojnásobení cen letenek a jízdenek na Západ byl zaveden systém výjezdních doložek (které pamětníkům připomínaly árijské dotazníky z protektorátu) a důmyslná kaskáda schvalování, kterou mohl bez problémů projít snad jen Leninův vnuk. Nezápornou nadějí výjezdů měli jen členové výběrových mužstev.

V období normalizace byla dokonce tři reprezentační družstva – podobně jako parlament – české, slovenské a federální. Pak ještě celá plejáda výběrových družstev krajských či okresních. To přece jen zvyšovalo naději výkonnostních lezců dostat se i jinam než do Vysokých Tater. Výběr do družstev vycházel

sice z kvalit nejen lezeckých, ale systém **výkonnostních tříd** a od roku 1972 soutěž o „**Výstup roku**“ znamenaly vcelku dobré síto, kterým mohli projít slabí lezci jen výjimečně. Musíme přiznat, že ocenění už nedocházela x-tá přelezení klasických problémů, ale první či druhá opakování aktuálních cest, první zimní přelezy anebo vůbec prvovýstupy. Úroveň sboru hodnotitelů byla ovšem velmi různorodá – opravdu fundovaných lidí tam bylo pramálo – většinou to byli veteráni, zaujímající stanovisko „To když my jsme, to když my jsme...“. A záhy jsme získali zkušenost, že „nezáleží na tom, jak se to vyleze, ale jak se to nafotí!“. I tato metoda byla někdy úspěšná, zvláště u málo známých nebo velmi odlehlých cílů. Naštěstí čas většinou oddělil zrna od plev.

Bylo nesporné, že drastické výstupy v zimních Tatrách byly dobrou přípravou, ovšem museli jsme křivit huby, když „naše“ alpské problémy pak řešili jiní, většinou místní lezci. Na únor 1973 byla plánována akce reprezentačního družstva k prvnímu zimnímu přelezení tehdy vysoce aktuální cesty Philipp-Flamm v SZ stěně Civetty. Už jsme měli sbaleno, ale pak se to zadrželo jako obvykle na výjezdních doložkách – prestižní přelez tak utrhli v březnu Italo-vé Fabricca, Crimella, Rusconi a Tesari. Z toho plynulo poznání, že na soudruhy z ústředí se dá spolehnout ještě tak s Kavkazem, ale do Itálie či jiné „Kapitálie“ je nadějnější organizovat **individuálně sponzorované akce**, podporované podniky nebo tělovýchovnými jednotami, někdy i soukromými osobami.

A teď se konečně dostáváme ke konkrétním údajům o nějakých pořádných výstupech. Prostor máme dost omezen, zmíním se tedy především o dvou akcích, které **v zimě 1974** opravdu dost významně ovlivnily český alpinismus, v terénech pro zimní akce do té doby netradičních.

Nejprve o **Romsdal**. Velké stěny skupiny Trollindene, kde pořádně začali lézt jen ojedinelí lezci od poloviny šedesátých. Ponuré, víc než kilometrové zdi z dost nekvalitní žuly, slepé nebo úplně blátem zanesené trhlínky, mokro většinou roku. Bratři Drummondovi z Anglie zde lezli v neoprěnu! V létě 1973 se tam povedlo několik solidních prvovýstupů Slováckům, ale pro nás byl velkou morální výzvou nešťastný podnik pěti libereckých mladochů, kteří se zřítili asi z poloviny dvoukilometrového severního pilíře Trollryggenu. Norská odborná veřejnost se k tomu postavila s despektem – těch pět chlapců bylo navázáno do jednoho lanového družstva, na lanech byla nalezena cvaknutá jediná skoba! Zkušenosti a um zde byly očividně převáženy nadšením – a na reprezentantech teď bylo, aby napravili pověst českého sportu. Nezdálo se to jednoduché. Norské úřady nám nechtěly vydat víza, zvláště na zimu, neboť by místní horolezci údajně

Václav Šírl

Kotel Trollryggenu - vlevo S pilíř Trollryggenu, ze sněhového svahu se zvedá Trollveggen

nebyli schopni nás v případě potřeby zachránovat. Tady musím vyzdvihnout práci jediného solidního bafuňáře z mezinárodního oddělení ÚV ČSTV, totiž Karla Heřmana. Velmi diplomaticky odpověděl na zamítnutí víz (pro československé reprezentační družstvo horolezců!): „S politováním vám musím oznámit, že v případě vašeho záporného stanoviska budeme nuceni přehodnotit platnost svého pozvání pro vaše skokany na Tatranský pohár...“ Věnc mu budiž dán – Norové vyměkli a my jsme mohli „vycestovat“, jak se tehdy říkalo.

Pracovalo se ve dvou čtyřkách. Slováci Bakoš, Orolin a Petrik s přerovským Soldánem vymastili v solidním stylu za 8 dní **prvovýstup východní stěnou Trollryggenu**; trojka pražské Olympie (tedy já, Pechouš a Pulpán) s brněnským Tallou přepochodovala dva lehčí ze tří

3. 3. 1976, Trollveggen, Širl nalézá do tzv. „Velké stěny“, jedné z klíčových pasáží

Janiš vede poslední délku Anglické cesty v Trollveggen

slavných romsdalských pilířů, totiž **severní pilíře Breitindu a Semletindu**, poprvé v zimě. (Ony nebyly opakovány ani v létě.) Nastoupili jsme ještě do Anglické cesty v proslulé stěně Trollů, ale po několika dnech jsme se trpce přesvědčili, že taková urputná zeď vyžaduje psychickou stabilitu **celého** družstva a v zájmu zachování zdraví jsme nakonec slanili.

Přineslo nám to i další dva důležité poznatky. Naprosto nezvyklý **zájem tisku**, a tedy nutnost obstat na velkých tiskových konferencích, kde jsme museli odpovídat i na idiotské dotazy, např. jestli pohrdáme životem, když jdeme do tak riskantních akcí. To šlo ještě odvracet vcelku snadno – „Víme, co děláme. Také se neodvažujeme kritizovat vaše velrybáře, protože tomu nerozumíme. Zkuste to respektovat.“ Leč na kritiku, týkající se **zachování nedotčené přírody**, se nám odpovídalo těžko, když Orolinova parta svrhla nefunkční naviják na tahání bagáže do doliny, bez starosti o úklid. Byl to železný

kram rozměru většího šicího stroje. My jsme zase nechali ve stěně Trollů asi 200 metrů lan, a to se místním také nelíbilo. (O dva roky později jsem nechal v polovině stěny Trollů dřevě boty a přezul jsem si nové. Následujícího roku je tam objevili švédští horolezci – a proč jim, medle, sviníme prostředí? Pokoušel jsem se obhájit jakýmsi ekvivalentem „Boty vzal a zahodil, a rázem byl deset mil!“, ale nevzali to.) Bylo to velmi poučné – poučné bylo i to, že Čs. horolezecký svaz nás vybavil expedičním lékařem, jehož specializací byla patologie!

Další vysoce zajímavou akcí té zimy, podle mého názoru ještě poučnější, byl víceméně soukromý zájezd několika reprezentantů, převážně z Prahy, do **Yosemitů**. Tam se do té doby v zimě vůbec nelezlo a rangeři si mohli hlavy ukroutit, cože to mají ti Evropané v plánu, a proč raději nejdou do teplejších končin. Pražští bouchači Procházka a Schubert vymaskli za sedm dní **Triple Direct Route** na El Capitan a Páleníček s Obročníkem zase **Salathé Wall**, za šest dní. Byly to samozřejmě **1. zimní přebíla** – pozoruhodné bylo, že v zimě bylo lezení snad i jednodušší než v parném létě, protože ze zaledněných spár bylo možné získat vodu. Avšak největším přínosem pro nás ostatní byly praktické zkušenosti protagonistů, protože yosemitské techniky jsme znali zatím jen z knih Royala Robinse. Též vzorky moderních jistítek nás zaujaly. Podle nich a podle dovezeného katalogu firmy Chouinard jsme rychle vyrobili několik sad stoperů, hexentriků, háčků a kotvíček („crack'n-

Poslední ráno na Anglické cestě v Trollveggen

-up“), takže do léta už skoro všichni, kdy chtěli být „in“, lezli bez skob. A když skoby, tak zásadně kalené! Ovšem správné bylo lézt úplně bez kladiva. (Bylo to ještě před vynálezem rotačních vklíněnců – friendů, camalotů.)

Dále si přečtete o **neobyčejně úspěšné zimě roku 1976**. Tehdy několik individuálně sponzorovaných skupin doslova oblehlo velké alpské zdi a samozřejmě znovu stěnu Trollů. Zhruba ve stejném čase začátkem března se podařilo českým a slovenským borcům pár naprosto mimořádných mazanců (měli jsme tehdy ještě Československo, nebudu vám tedy zatajovat slovenské úspěchy – musel bych si připadat jako blbec). Ale popořádku.

Početný houfec Slováků, včetně dvou na Slovensku žijících Čechů, operoval v okolí Chamonix. Zdislav Drlík a Jarýk Stejskal vylezli ve dvojici **Via ideale v severní stěně Petit Dru**. Bylo to 1. opakování polské cesty z r. 1973 a **1. zimní výstup**, vzal jim 7 dní. Andrej Belica

Šírl ve „Velké stěně“ Trollveggen

a Igor Koller zase strávili 8 dní **1. zimním výstupem** **direttissimou Hemming-Robbins v západní stěně Petit Dru**. Ve dvou to jsou vrcholné podniky – však ti aktéři nebyli žádní nazdárkové. Za nazdárky bych taky rozhodně neoznačil dalších šest Slováků, kteří obětovali celý první březnový týden na **prvovýstup Velkým Rohovým pilířem (Grand Pilier d'Angle) přes tzv. Červený monolit (Red Obelisque)**. Chrenka, Launer, Mižičko, Piaček, Švec a Tarábek vyřešili jeden z tehdejších největších problémů Západních Alp. Poněkud při tom sice omrzli, leč označili to za „tvrdé, ale krásné lezení“.

První půlka března byla též zasvěcena dobývání stěny Trollů v Romsdal. Měl jsem tu čest spolupracovat s pány Jiřím Janišem, Petrem Placheckým, Josefem Rakoncajem a Miroslavem Šmídem na díle, jehož výsledkem byl po 14 dnech **1. zimní výstup Anglickou cestou v severní stěně Trollryggenu** (tzv. stěně Trollů). Asi 1.200 metrů převýšení, na 1.500 metrů lezení (mimo očekávání převážně volně!), hodně ledu a sněhu. Postupovali jsme velmi efektním stylem – dva nalehko razí cestu a zavěšují fixy, dva další po fixech stěhují rance s materiálem a proviantem, za sebou fixy likvidují, nechávají slaňovací skoby a pomoc-

ná lana v traverzech pro případný ústup. Pátý člen družstva, označovaný jako „libero“, měl volný pohyb po celé délce fixů, stavěl a upravoval bivaky, vařil, a pokud to bylo možné i sušil výstroj ostatních. Důležitým psychosociologickým prvkem bylo, že libero směl ostatním členům nadávat a různě je peskovat, zatímco oni ho museli oslovovat „pane“. Ve všech funkcích jsme se pochopitelně vystřídali; když jsem skončil svůj první den jako libero, přistihl jsem se, že se už těším, jak své kamarády seřvu, až budu liberem zase za týden!

(Zde dlužno podotknouti, že tutéž cestu vylezli následující zimy Poláci Tadeusz Piotrowski a Wojciech Jedliński klasicky ve dvojce, plynule za 8 dní, bez fixování. To byl vyšší stupeň čistoty – nedá se nic dělat, byli lepší! My jsme byli jen první.)

A poslední veleúspěšnou akcí zimy 1976 byl výstup šestice Ostraváků **Japonskou direttissimou v severní stěně Eigru – 2. zimní výstup, 1. výstup klasickým stylem**, tedy s postupným fixováním, ale bez budování postupových táborů, bez využívání štoly Jungfraubahn. Za převážně jasného počasí, ale mrazu -15 až -28 °C, tam Petr Gříbek, Leoš Horka, Jan Martínek, Milan Motyčka, Martin Novák a Vladimír

Starčala bojovali 15 dní. Výstup byl stylově čistší, než prvovýstup a 1. zimní výstup, které byly uskutečněny víceméně expedičně. Akci sponzorovaly velké ostravské podniky NHKG a VŽKG (pro nepamětníky: Nová huť Klementa Gottwalda, Vítkovické železárny Klementa Gottwalda) a patrně proto byli tito hrdinové nuceni pomazat si čelo rudým lejnem a končit svou zprávu o výstupu slovy „tuto společnou akci... jsme věnovali XV. sjezdu KSČ a tímto výstupem jsme chtěli přispět k propagaci československého sportu v olympijském roce...“ Nu – nesudme, kdo jsme při tom nebyli.

★

I po zbytek sedmdesátých let se lezly další hrubé cesty, stále těžší a stylově vybroušenější, nebo aspoň hezčí a radostnější. Ale na to nám už opravdu nezůstává prostor a laskavé čtenáře odkazují na dostupnou encyklopedickou literaturu – zejména geniální „Horolezectví zblízka“, ale Messnerův „7. stupeň“ taky není špatka!

Alpy, zejména Východní, se vlastně už tehdy sjednotily se skalkami a začaly se zde v plné míře uplatňovat hodnotící kritéria a styly nevelhorské, aneb „co se dnes vyleze dole, poleze se zítra i nahore“. Za hodnotné skalní cesty byly už začátkem osmdesátých let považovány jen ty přežené volně, k jistění se začaly používat nýty a cílem byl už skoro každý přirozený terénní útvar, i když třeba nevedl až na vrchol nějakého kopce. K tomu inflace nových cest, např. jen v západní stěně Aiguille de Blatière bylo r. 1985 vylezeno 14 prvovýstupů...

Tento poslední odstavec jsem pociťoval za nutné uvést pro ty mladochy, kteří mají dojem, že se zeměkoule začala otáčet až v okamžiku jejich narození. Inu – nezačala! Stejně tak jako se otáčet nepřestane v okamžik smrti mé a mých vrstevníků. Howgh!

text	Václav Šírl
foto	Schnabl, Talla, Plachecký, Janiš, Šmíd

Šmíd a Janiš na Vrcholu Trollryggenu - odpoledne 13. 3. 1976 (foto z helikoptéry)

Teď bychom mohli nahlédnout do popsaného období takříkajíc zevnitř, protože každý čin má nějaký důvod a nic není samo od sebe. Pravda – vnímání těch důvodů se může lišit, jak podle místa, tak i podle založení aktérů oněch činů. Například v oficiálním bulletinu o obřuspěšné zimní sezóně 1976 se můžeme dočíst, že „...příznivá atmosféra vyvolaná XV. sjezdem KSČ, plné porozumění naší socialistické společnosti zároveň s velkým úsilím čs. horolezců přispět vrcholnými výkony k úspěchům Československé socialistické republiky – to vše vytvořilo dobré podmínky pro výkony světové úrovně...“. Hergot! – kdo by to byl řekl!

Kdyby se mě tehdy někdo ptal, asi bych odpovídal jinak. Podle mých zkušeností spíše tehdy rozhodovaly známosti, anebo i to, jak dalece soudruzi vyžadovali, aby jim člověk lezl někam. Podávám svědectví, že kdybych se roku 1971 nestal objektem chlípného zájmu soudružky kádrové náměstkové, stěžej bych vyjel dál, než na Bořeň. Zmíněná dáma mě nejednou podpořila i tam, kde už selhaly

Český alpinismus let sedmdesátých

emoce a dojmy

i nestandardní postupy. Svě hodné soudruhy měla tehdy většina z nás – o vstřícném soudruhu vedoucím se zmiňoval i Radan Kuchař dávno přede mnou – a díky tomu jsme přece jen mohli občas vyjet i do „Kapitálie“. Jinak bychom snad museli do té rudé partaje vstoupovat sami.

Referoval jsem jednou po návratu z hor soudružce „Odpovědné“ o svém počínání na poli reprezentace socialistické vlasti. I fotkami jsem míchal. „A tady, soudruhu Širle, visíte v devadesátistupňovém převisu! To umíte přelézt?“ – „To nic není, soudružko personální, v Sovětském svazu horolezci zdolávají i převisy třistašedesátistupňové!“ – „Á – to tedy máte ještě rezervy, že?“ – „Zajisté. To víte, na Západě se člověk tolik nenaučí.“

(Na další akci jsem odjel do Chamonix. Sice jsem se tam moc nenaučil, ale i tak to bylo dobré.)

Velkým úskalím reprezentačních výběrů bylo, že soudruzi nepovolávali sehrané dvojky, ale

Širle po bivaku na hřebeni Kjukjurtju (8.7.1973)

jen jednotlivé lezce. Nevím, do jaké míry to bylo záměrné, ale setkávali se s tím i naši předchůdci – proč například nemohl s Radanem Kuchařem vyjždět častěji Olda Kopal nebo Karel Cerman? Nebezpečně bystrému Kuchařovi byl přidělen tajný soudruh Z. Z. Dále to raději nekomentuji a vrátím se do let sedmdesátých. To už Kuchařovi vrstevníci fungovali většinou jako trenéři nebo stabilní vedoucí všemožných zájezdů do všemožných hor. Řeči neuměli, terén ani místní mravy neznali, ovšem patent na moudrost jim nechyběl. Ano, byly i výjimky – právě Kuchař byl dobrým rádcem těm mladším (však také jako vedoucí nikam nejezdil!), též Ivan Kluvánek stál v pozadí mnoha kavkazských úspěchů. Ale ve většině případů byli vedoucí či trenéři jen zbytečným přívěskem.

Walliské Alpy, tábořiště Winkelmaten, léto 1972. České výběrové družstvo s dvěma sloužilými vedoucími, několik Britů, několik Japonců. Prší, prší, prší. Po třech dnech mizeli Angličani, za provolávání optimistických hesel jako např. „horrible, bloody, fucking...“, pak se začali balit i Japonci. Šéftrenér Dunihlav se pokusil s nimi konverzovat, a: „Vidíte, Ja

ponci jdou na Monte Rosu! Nejsou tak líní jako vy!“ – „Opravdu? Za takového počasí? Co vlastně říkali?“ – „Co by říkali – aj gou tu Monte Rosa!“ Intelektuálové z řad reprezentantů se rozběhli za Asiaty, aby si to ověřili. „Are you really going to Monte Rosa?“ – „Yes. It is too uncomfortable here, we are going to hotel Monte Rosa now.“

Za alpinismus lze samozřejmě považovat i činnost na Kavkaze, kam jsme sice nepotřebovali výjezdni doložky, ale činnost tam byla víc pod kontrolou. To horstvo je přece jen rozlehlejší a méně obydlené – mohli jsme si tam připadat jako v Alpách za whymperovských časů. Ovšem s úředním dohledem – na túry bylo nutné vyplnit objednávku a vyrazit jsme mohli až když jsme měli všechny potřebné podpisy od vedení tábora a od záchranné služby. Tedy – „záchranné služby“ – v odlehlejších dolinách by byl zásah možný jen teoreticky. Ale bylo tam ještě dost nevylezených klasických směrů, i v mohutných stěnách, lákavá byla i kvalitativně vyšší opakování sovětských medailových výstupů (tj. těch, které byly oceněny v mistrovství SSSR), a proto tam čs. reprezentace pravidelně jezdila.

Začátkem léta 1973 jsme byli na Kavkaz nominováni z mého tehdejšího oddílu hned čtyři. Chtěli jsme udělat náročný přechod Elbrusu s výstupem na Kjukjurtlju západní stěnou. Tuto kombinaci před námi ještě nikdo nelezl. Velmi odpovědně jsme si naplánovali v rámci aklimatizace vynášku materiálu až pod Kjukjurtlju, tam bivak a návrat do tábora – nástup k finálnímu útoku už měl být jen nalehko. Tak jsme i začali – nesli jsme materiál a proviantu na týden, kromě dokladů jsme si s sebou prozřavě vzali i peníze, ač nad tím vedoucí kroutili hlavou. Po bivaku jsme nechali stan s materiálem i se spacáky na nástupu a nalehko jsme vykoučili přes ledovec Malý Azau (to je na jižním úbočí Elbrusu) zpět do tábora. Po hodině padla mlha – viděli jsme tak dvacet metrů a na ledu o jen mírném sklonu jsme záhy ztratili pojem o tom, jestli jdeme do kopce či z kopce. Kdo nezažil, neuvěří. Nepomohla ani skica s azimuty, kterou jsem vlastnoručně kreslil na krabici od makarónů. Po osmi hodinách beznadějněho bloudění jsme se pokorně vrátili po vlastních stopách do doliny Kjukjurtlju, kde sice už mlha nebyla, ale dolů dolinou to bylo do civilizace týden cesty, už mimo okraj naší mapy! A byla neděle odpoledne a v úterý ráno jsme měli být zpět, jinak se spustí záchranný kolotoč.

Nebudu to natahovat – záchranný kolotoč či spíše smršť jsme spustili sami. Mydlili jsme asi padesát kilometrů dolinou – po ledu, sněhu, suti a trávě přišly ohněv oranžové rododendrony, ovce, krávy, pastevci – nocleh v opuštěné salaši s drnovou střechou, pak tábor geologů, kteří nás vybavili automapou Černomořského pobřeží, a podle ní jsme dosáhli první vesnice, odkud už jel autobus do vesnice střediskové (Učkulan), pak do okresního města Karačajevska, dále oblastního Čerkeska – zde jsme nasadili taxík – a v pondělí večer jsme už vystupovali z dálkového autobusu v Baksanu. Tam jsme ukecali a uplatili řidiče nákladáku a v půlnoci jsme byli v táboře, osm hodin před vypršením kontrolní lhůty, urazivše

Plachecký, Šírl a Janiš se svým hodným soudruhem (personálním náměstkem uranových dolů Hamring. Zdeňkem Bestou), duben 1976

pětisetkilometrový okruh kolem celého masivu Elbrusu. Stálo nás to asi deset rublů na osobu – podle našeho příkladu začali peníze na túru doporučovat i baksanští instruktoři... Jo, a ten plánovaný podnik jsme pak dokončili a obdrželi za něj Výstup roku ve své kategorii!

Vrátili jsme se z aklimatizační túry. „Charašó, rebjáta!“, přivítal nás náčelník tábora Adyl-su s vlídným úsměvem. Pak jsme se vrhli na hlavní cíl. Velice komplikovaná túra obtížnosti 5B nás zaměstnala skoro na týden, a když jsme se znovu setkali v táboře s náčelníkem, vypadali jsme dost opotřebeně. „Óčeň charašó, molodci!“, pochválil nás, popleskáváje naše ramena, až jsme podklesávali v kolenou. Už jsme nebyli jen rebjáta – lezli jsme 5B! „Nikifore Prochoroviči, a jak je to s těmi, co lezou šestky?“ – „Éch, kdo leze šestky, to je geroj!“

(Ne všichni se učili ve škole rusky: rebjáta = děcka, molodéc = chlapík, geroj = hrdina.)

A psal se rok 1974, bylo mi třicet a svět mi ležel u nohou – nebo aspoň Evropa? Naučili jsme se zacházet s novými jisticími pomůckami, naučili jsme se pracovat ve velkých stěnách, naučili jsme se pracovat s informacemi, jak lézt lépe, radostněji a hlavně podle soudobých kritérií hodnotněji. Změnil jsem bydliště, zaměstnání, oddíl i svého „hodného soudruha“. Dařilo se nám v Norsku, kde jsme museli napravovat nepříznivý dojem tragického léta 1973, kdy v Romsdalu přišlo o život pět mladých českých lezců. Dařilo se i v létě na Kavkaze – ale nemohu se zbavit dojmu, že jsme všude měli s sebou „tajného soudruha“, který informoval o tiskových konferencích v Romsdalu i o besedách k našim prvovýstupům v Ceji tak, že to nevznělo jako ta správná reprezentace socialistické tělovýchovy. Ano, přiznávám se, závěry XV. sjezdu KSČ jsem neuplatňoval dostatečně silně, naše výkony jsem prezentoval jako výsledek tvrdé přípravy fyzické a taktické – ne už politické. Prostě mne z reprezentace vyhodili, výkony nevýkony, berte to po řadě!

A spolu se mnou skoro všechny, kterým bylo přes třicet, holt jsme byli „neperspektivní“. Zase to zasáhlo do stabilních lanových družstev – ti závistiví bafuňáři snad neradi viděli, když to někomu šlapalo.

Nakonec jsem mohl být rád, že to nemělo žádný vliv na mou existenci – do toho si můj „hodný soudruh“ přece jen od tajtrlíků ze svazu tělovýchovy kecat nenechal. A další akce na bázi klubové nám taky bafuňáři z Prahy zrazit nemohli, ale prudit, to prudili. Do trenérského kursu jsem byl připuštěn až po deseti letech, kdy už proběhla generační výměna i na funkcionářských postech a mým vrstevníkům a kamarádům tam nyní usazeným se přičilo mě odmrštit. Ačkoliv to už jsme byli asi všichni skutečně neperspektivní a bez vlivu na přirozený tok událostí.

František G. byl jedním z mnoha lezců, kteří, nemohouce ve středním věku již solidně lézt (v jeho případě to bylo hlavně kvůli rozměrnému pupku), dali se do služeb rodné strany na poli bafuňářském. A protože F. G. byl dlouho i předsedou výboru Horolezeckého svazu kraje, kde jsem žil, dusil dlouhá léta i mne. Co s tím? Inzultovat jsem ho dost dobře nemohl, neboť jako soudruh požíval vyššího stupně hájení – tak jsem to zkusil s woodoo! Uhnětl jsem jeho figurku z těsta na vánočku – vypadala jako Věstonická venuše – a probodl ji nožovou skobou, za současného mumlání zaklínadla „kurvochcípnikurvochcípni...“. Pro matení stop jsem si ovšem namaloval na tričko velký nápis „I love Frankie G.“ a takto lezl celé jaro. Přišlo léto. „Hej, tývole, už jsi slyšel, že Franta G. je po smrti? Klepla ho pepka za volantem – a to mu bylo teprv 47!“ Ať mi Pánbůh odpustí, ale nikdy předtím ani potom jsem se při podobné zprávě tak nesmál!

Vzhůru dolů – vpřed vzad!

text	Václav Šírl (nyní Pražák)
foto	Schnabl a Zpravodaj uranových dolů

KUTILSKÉ VZPOMÍNKY

nikoli na budoucnost

**Dnešní mladá generace lezců,
zhýčkaná módou a matrošem naditými
horolezeckými supermarkety u nás i ve
světě, jen těžko uvěří, že bývaly doby,
kdy z potřebnosti nebylo k dostání
téměř nic. Doby dávné i relativně ještě
nedávné...**

Po „vítězství pracujícího lidu“ v roce 1948 náš národněprůmysl „plnil náročné úkoly“ a na výrobu horolezeckých prkotin nebyl čas. Tu dobu charakterizuje pozdější zpráva z občasníku Trn, která zněla asi takto: „Relativně vysoké úrovně chemického průmyslu v USA bylo dosaženo jen díky obrovským částkám, vynakládaným na odstranění zápachu zahrňávajícího imperialismu, zatímco ostatní státy se mohly poklidně věnovat výrobě oceli.“

Po zatažení „železné opony“ prakticky přestal fungovat import z alpských zemí. Kvalitní matroš buď chyběl zcela, nebo jej byl zoufalý nedostatek. A tak si generace našich dědů, otců – a částečně ještě ta naše – musely téměř všechny vercajk vyrábět samy.

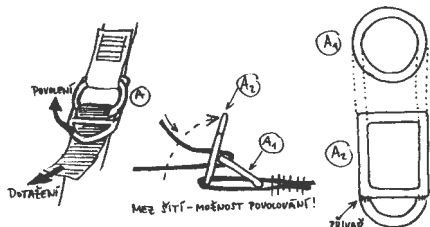
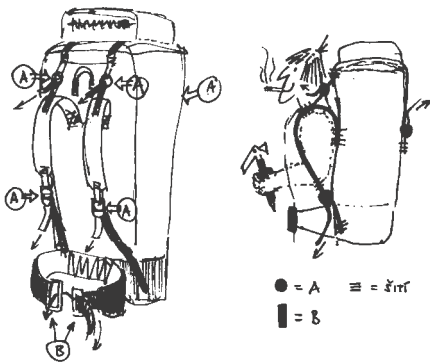
Jednou z nemnoha výjimek byl klasický malý kletr s kůží podšitým dnem z Galy, který se dokonce stal výhodným výměnným artiklem. Horolezci zpoza západního valu o něj měli zájem a při výměně za mačky, karabiny apod. se prý dalo docílit kurzu koruna/ západoněmecká marka 1:1 (naproti tomu tzv. velký „nástavbový“ kletr byla nestabilní hrůza)!

Abychom nekrivdili dalším, sem tam a čas od času se objevovaly i velmi slušné výrobky, k nimž patřily např. boty popradky či javozácké péřovky a spacáky z čínského taftu, stany psí bouda a další. Na silonová lana z Juta (dnes Lanex, a.s.) se sice nadávalo a vyšel odborný článek „Jak na nich lézt, abychom se nezabílí?“, ale jak jsme si jich považovali! Nové nepřezilo ani pád, opotřebované ano – ve fabrice kdosi prohlásil: „Jak vidíte, vyrábíme zmetky trvalé hodnoty!“

Jinak se ale kutilo téměř vše. Větrovky, pletené svetry, podkolenky a čepice, ale i spacáky či péřovky často šily manželky doma. Došlo i na bágly, nezničitelné „almary“ z plastu neměly chybu. Občas se „jen“ předělávaly batohy z krámu – zábavný je dnes návod otištěný v „samizdatovém“ bulletinu Hory č. 12 (1979): „Úprava velkého kletru – např. OPUS Speciál.

Tento ranec není v principu špatný. K předělání vedly nevyhovující kožené řemínky a rýtování. Jak na to: nejdříve urví z kletru co se dá, až zbude jen základní pytel bez popruhů a všech odob. Ramenní popruhy použijeme, schovej si také obdélníčky z přezek (z nich odstraň hrot a rolnu). Sežeň si popruh šíře 19 mm a kousek 44 mm, kus silného nylonu. Ušij široký, zužující se bederák, vylož jej molitanem. Příklad popruhů k ranci viz obr. a fantazie. Nutno dodat, že hlavní ramenní popruhy a horní dotahy musí tvořit jakousi „váhu“ jako u draka – jinak to nefunguje. Je potřeba vyzkoušet (nastehnout nanečisto) podle svých zad. Jde o uchycení ramenních popruhů ve správné vzdálenosti od bederního... Když si takhle upravený ranec hodíš na záda, doladíš tahy všech pentlí, je to paráda (váží-li obsah 50 kg, tak ani ne!)

Úryvek jistě stačí, to je síla, co?

„Železárna“ přicházela na svět na černo ve fabrikách. Vždyť „ten uměl to a ten zas tohle...“. Tak třeba někteří ze starých chlapů ze Skaláku vyráběli trikuny k okování bot, později se pustili i do maček. Liberecký Karel Troušlek a další uměli pékné a přitom docela lehké krosny (přestože ze železa). Expanzivní Hluštík a Bořtek se pustili i do duralových karabin, Piraňa je vyfocená v Základech horolezectví. A tak by se dalo pokračovat.

KUK

/Kutilský koutek/

Připravil
Vladimír Procházka ml.

Karikatury
Sheridan Andersson,
převzato ze starých
Mountainů

DO HOR S NOVOU TECHNIKOU

Ne, nebojte se, nebudeme se zabývat využitím dynamitu k odstřelování séraků a podobnými hloupostmi. Chceme jenom kutily upozornit na některé novinky /a nebo méně známé věci/ v horolezecké výzbroji a výstroji. Dle návodu Ing. V. Tůmy je podrobně kritické analýze /viz Bulletin č. 10/ - možná, že i pak se Vám něco bude líbit a pustíte se do díla.

Většinou se kopírovaly alpské vzory (americký matroš tehdy byl v plenkách a u nás nevidět), ale naši koumáci přicházeli i s vlastními konstrukcemi. Jedním z našich nejvýraznějších a nejvšestrannějších inovátorů v poválečném desetiletí byl Dr. Jaromír Šádek. Proslulé jsou jeho jedničkové skoby (viz např. M 4/97). Méně se však ví, že pro zvýšení nosnosti karabin navrhl tvar „D“, který později převládá jako světový standard až do zavedení asymetrického „D“ a všelikých moderních „patvarů“.

Vděčným problémem byly také boty. Vzpomínám, jak se na přelomu šedesátých a sedmdesátých let bavili Poláci se „starým“ Pavoukem Pavlem Pochylým. Říkali jak ve vibra-mech zoufale smekali na jedné z jeho nových cest a on jim povídá:

„Jasně, musíš mať buzy boty!“ a ukázal jim filcové dámské bačkůrky. „Guma ani tvrdá, ani měkká, prostě akorát!“ Do nástupu „řibček“ pár let chybělo, do španělských „fajrovaček“ s lepičkou ještě víc. Šněrovací „buzy“ bačkůrky s tenkou mechovkou byly nepřekonatelné, škoda, že brzy zmizely z trhu. Pak je nahradily obyčejné bačky s přezkami, jinou alternativou byly odšpuntované a mechovkou, později lepičkou podlepené neobyčejnější kopačky. Bez plátu mechovky a piksy alkaprénu snad nikdo na prázdniny do skal nevyjížděl, podleporání výbušným lepidlem v bivaku za svitu tábora patřilo k základním dovednostem. Jen nechat dobře, rozuměj skoro úplně, zaschnout! Jednou parťák tuto zásadu porušil, neb lepil až ráno pod nástupem a pospíchal. Začal stou-

pat, přilnavá pryž na skále držela velmi, ale ne na botách – vyjel!

Dnes bez lepičky nikdo nedá ani ránu, ale vězte, že inovace neznamená vždy a všude pokrok. S lepičkou se za mokra lze účinně přizabít na lišejníkem porostlé tatranské žule, zatímco s „morálně zastaralou“ mechovkou si ve stejném místě budete pohodlně vykračovat – porézní mechovice se přicucne.

Obraťme se k hardwaru. V mechovkových dobách „extrémnych výstupov“ v Tatrách se objevovaly nejrůznější subtilní varianty Šádkových skob – „jedinky“. Pro Pavouky je vyráběl jejich spolulezec Pytlík. Jinak k nejužitečnějším skobám na obvyklých cestách v Tatrách patřovala Veverkova „učka“ – když je Zdeněk razil, největší lis ve fabrice pořádně nadsakoval a na odlehle straně komplexu se vrátí při noční divili, co to je zas za rány.

Když přišla éra vklíněnců, vrhli se na ně mnozí. K povedeným patřily Těšitelovy odlévané stopery, objevily se kvalitní hexentriky frézované „z leteckého“, Pytlík se blýsknul kopíí camlocku. Krásně vypadaly hexentry, na něž udělal formy liberecký Rochňák a Míra Ďaurin zajistil odlití – ale ouha, nějaká série byla křehká, v zimě stačilo zlehka tuhnout a eloxovaná paráda se rozsypala... Kutila se i šplhadla, fíhák, motyky do ledu, ale také vaříče, stany, prostě všechno!

A zase: nejen se kopírovaly cizí vzory. Tak třeba Pytlík mi ukázal mechanické vklíněvadlo s výkyvným výstředníkem nějaký rok před uvedením friendů, já měl modely-prototypy několika verzí trochu jiného nápadu s přímo zatěžovanými vačkami. Bez mož-

nosti výroby však skončily v šuplíku, stejně jako většina dalších nápadů, které předběhly dobu (i ti-bloc a mluvící lano a ... a ... a ...). Stačilo pak nějaký rok počkat, až se objeví v reklamě v Mountainu či Climbingu.

O snahách prosadit v našich fabrikách, za morální podpory Bezpečnostní a materiálové komise horosvazu, nejrůznější zlepšováky by se dala napsat kniha s titulem „Přehledka ztraceného času“. Zamítnutí bývala leckdy trpce humorná, jako např. když se mi dostalo vysvětlení, že „výstředník je nejdůležitější částí šplhadla a proto jej nelze zeslabit otvory“ – takto dopadl návrh roštového nezanášejícího se palce (s nímž později přišel Kong a v jiné verzi pak Petzl).

Vzpomínám, jak v polovině 70. let vznikl můj první sedák. Očíhnuv vzor a z kýmsi na vojně uchmatnutého paragánského popruhu na sobě stehoval a předělával. Když se mi zdálo, že velikost a vzdálenosti křížovatek popruhů už už sedí, s nastehovancem a šplvkou dacronové nitě od hodných jachtařů jsem zaběhl za čalounickým mistrem Vetiškou a poprosil o „pořádné prošívat“. Byl hotov za pár minut, ale těch švů se mi zdálo nějak málo, o moc míň než na tom „origu“, co jsem kdysi viděl. I žádal jsem mistra o přídavek. Šibalsky na mne mrknul přes brejličky lenonky a prohlásil: „Já ti zaručuju, že to vydrží tři sta kilo! A kolik vážíš ty, hubeňoure? Šedesát?!“ Snažil jsem se zapůsobit řečí o teorii pádu (marně), pak jsme oba „setrvali v delším přátelském rozhovoru“. Nakonec pan Vetiška přidal. Úvaz se pak projevil sice jako pevný, ale k použití nepříliš vhodný – při posazu drtil kyčle, nebyl to model s opaskem a nohavicemi, nýbrž paragánskou sedačku připomínající „cosi“, co ani nebylo schopné samostatného provozu, jen v kombinaci s prsákem.

V té době už děčínský Yetti Havlík a další kutili kopie tehdy populárního Whillansa. Měl popruh zpod zadku přímo nahoru k opasku a tak jsme jej jako potenciální „kulotr“ s kamarády zavrhlí, přestože měl své přednosti.

Brzy nato jsem u Raka okukoval jeho první „sportovní“ sedák Edelrid Libero (v podstatě kopie prvního Forrestova úvazu systému „opasek+nohavice“ z roku 1968). Edelridské šití, ač bytelné, vůbec nevypadalo důvěryhodně. Na lícu popruhu stehy, na rubu jen bambulky zatavných konců nitě – každý steh byl samostatný, vypadal jako nezavřená skobka ze sešíváčky! To se doma udělat nedá...

Před koncem sedmdesátých let mi japonský kamarád Shuichi Mogi věnoval úvaz Wild

Country á la Forrest (byl už šitý dnes obvyklými proužky „entlu“). Rozměrově mi trochu neseděl, ale hned při prvním použití radostný výskot „ejhle, to je ono!“.

Když jsem ve sklepě objevil opuštěný šicí stroj Lada a v Řempu sehnal chemlonové obuvnické nitě, bylo rozhodnuto. Další úvaz si hezky na míru ušiju sám, doma.

Nylonové popruhy vyráběli ve Stapu, a ve vilémovské fabrice byl hodný pan ředitel. „Za barákem si z haldy vyberte co chcete!“ Vybrali jsme, ale s jídlem roste chuť. Proč máme mít jen vykrájené kusy ze zmetků? Nakoukli jsme do zakázaných komnat provozu a kamarád Vít „chytil správný vítr“... „Támhle!“ A opravdu, u mašiny celé pecny krásných širokých „hadičáků“, obsluha nikde, tomu se nedalo odolat. To, co následovalo, připomínalo dělníka v tiskárně peněz, který se právě zbláznil – tak jsme cpali tu krásu do báglu.

Ještě dnes se v duchu omlouvám – a děkuji za materiál, který tehdy „přispěl k rozvoji naší sjednocené tělovýchovy“, neboť se pár členů našeho HO a dalších kamarádů dočkalo komfortního sedáku.

Ve státním statku pracující Perry Šída zase dovalil jiné, ještě fajnovější popruhy. Ty se jaksi utrousily při výměně pásů, po nichž ve veřejném běhala úroda od slepiček. Samozřejmě že Perry nedonesl ty ošoupané a podělané, ale novotou vonící!

Pak přišla ke slovu „barva Duha, šatů vzpruha“, populární to barvivo na trička a dámské halenky. Aspoň jsme s bílými popruhy nevypadali jako dopravní esenbáci, ale na skálách hezky fotogenicky pestře zářili.

Ale jak na šití, entlovačky nemaje? Nejsnáze zvládnutelné byly rovnoběžné nebo do „V“ se sbíhající podélné švy, jaké tehdy byly vidět na anglických úvazech Troll. Jakou nit, kolik švů a kolik stehů, to také otázka. Úsměv dnes jistě vyloudí (a brunátnost ve tváři fachmanů způsobí) se „zdravým selským rozumem“ provedené „trhací testy“ nití a „výpočty“ pevnosti spoje, které jsme publikovali v na koleně dělaném bulletinu HORY (č. 15, 1981), v rubrice KUK (KUtilský Koutek) – úvazy. Zkráceně vyprávím:

„Několik slov závěrem – nebojte se šít! Musíme vycházet ze známé pevnosti popruhu, který budeme sešívát. Pro orientační výpočet potřebujeme znát také další limitující faktor – pevnost použité nitě. Pro praktickou potřebu ji můžeme zjistit i primitivním způsobem doma. Kousek nitě uchytíme mezi dvě karabiny tak, že její konce několikrát omotáme v karabině a pak je zajistíme proti roztočení flastrem, žádné uzlíky! Jednu karabinu na něco pověsíme, do druhé cvakneme igelitovou tašku. Do ní vkládáme libovolně haraburdí dokud nit nepraskne. Pak vše co se utrhlo zvážíme. Zkoušku několikrát opakujeme a výsledky zprůměrujeme. Pevnost nitě je na světě. Pro domácí šití na běžné krejčovské mašině je optimální tloušťka nití ta, která se dobře vejde do jehel č. 16 až 20. Takové chemlonové obuvnické nitě jsou občas k mání v prodejních Kutil či Řempe. A teď k výpočtu. Např. na úvazu (A) použijeme ke spojení ok pro nohy dutý popruh šíře 25 mm, dejme tomu, že jeho nosnost je 1.400 kp. Naše nit udrží najednoducho např. 4 kp. Vydělením pevnosti popruhu a nitě dostaneme potřebný počet stehů pro dosažení spoje stejně pevného, jako popruh. Tedy $1.400 : 4 = 350$ stehů. Při optimální hustotě 4 až 5 stehů na 1 cm šití vydělíme touto hodnotou celkový počet stehů $350 : 4,5 = 78$, tzn. že celková délka švu bude 78 cm. Tuto délku pak rozdělíme na délku přelátování popruhů, tedy délku šitého spoje. Ta by měla být alespoň 5 cm, ale optimum je asi 8 až 10 cm, delší přesah je lepší. Řekněme, že zvolíme délku spoje 7,8 cm, pak nám bude stačit prošít 10 souběžnými švy. Testy ukázaly, že skutečný spoj má pevnost ještě vyšší, než je vypočítaná. My ale pro klid duše vynásobíme

vypočtené množství švů 1,5 až 2krát a bude to svaté!“

Tolik zkrácený citát z HOR. Šití se povedlo, neznamenali jsme jediný problém. Když jsem uštepoval Forresta pro Kódla Procházku, vzápětí do něj hodil výživnou tlamu a hned mi hlásil: „Nepovolil ani steh!“ Inu, bylo to násobený dvěma!

Ještě jedna vzpomínka na samošití. To jsem jednou dostal nápad na šitý tlumič pádu. Vykalkuloval jsem počet vytrhávacích švů v sérii, pro jistotu přidal ještě dvakrát tolik do řady (kdyby se to jako nechtělo zastavit) a koncová oka popruhu sešil jednoduchými psaníčky, nic bytelného, vždý přece tlumič švy ztlumí a psaníčko musí stačit. Aby nikdo neokoukal tu „chytrost“, tlumivkovou část jsem obšil harmonikovitě nakrabaceným hadříkem. I vydal jsem se do Betlémek, kde jedna parta zrovna cvičila chytání pádů. Poprosil jsem, zda bych se mohl vklínit k padostroji, nainstaloval tlumič, závaží „až nahoru“ – a sedě u sousedního kruhu jal jsem se pozorovat průběh tlumení. Od té doby vím, co je to rychlá kamera. To byl foťák, švy litaly vůkol, reflexivně jsem se odvrátil, abych nedostal po čenichu, cosi hlasitě prasklo a závaží těžce žuchlo na podlahu. Ohlížím se, co se stalo? Švy tlumily „enem málo“, vyrvaly se i ty rezervní, tím vzniklé prodloužení tlumepresky zvětšilo délku pádu závaží – a prdlo lano, nikoli koncová psaníčka šití! Slanil jsem, „vynález“ schlíple schoval, poděkoval a odcházel. Ještě jsem zaslechl nějakou holčici: „No ten je dobrej, přetrhne nám lano a de pryč!“

Od té doby jsem přestal násobit dvěma, je neskutečné, co to napohled neduživé šití vydrželo...

Pozor ale, dnes už nikomu neradíme amatérskou výrobu ničeho, na čem visí život, když vše potřebné a řádně atestované lze koupit! Naštěstí už není doba, kdy se tuším v jednom z jedovatých úvodníků „samizdatu“ Hotejl (předchůdce Montany) objevila asi takováto radostná věta: „Do všech dvou horolezeckých obchůdků v našem hlavním městě přišlo deset lan z dovozu!“

Tytam jsou ony heroické doby, kdy se zdálo, že kutilsky už je téměř vše zmáknuto a jenom se čekalo až někdo doma uplete lano!

Z mnoha kutilů se stali významní konstruktéři a výrobci. Je to logické, horo&lezecké potřeby vymýšlejí sami horo&lezcí, kteří si je zprvu zhotovili (nebo nechali udělat) sami pro sebe a pár kamarádů. Světovým pojmem se stala jména jako Chouinard, Forrest, Lowe či Jardine. U nás měla skromné kutilské začátky snad většina „posametových“ výrobních firem a firmiček, z nichž hezka řádka čile zatápí i zaběhané světové konkurenci.

Chroust

text	Vladimír Procházka
foto	autor

P.S.: Prosim čtenáře necht omluví neúplnost – nejde o historický přehled, ale pouhé kusé vzpomínky.

Varování před neoprávněným vstupem do spelealpinistického terénu

BK ČHS varuje před neoprávněným vstupem (resp. vniknutím) do podzemních prostor přirozeného i umělého původu. Jedná se zejména o krasové a pseudokrasové jeskyně a propasti, a důlní díla různého stáří a zachovalosti.

V posledních letech dochází k opakovanému vnikání do speleologických objektů horolezci (v některých případech prokazatelně členy ČHS). BK nehodlá poukazovat na nelegálnost tohoto počínání, pouze bychom rádi upozornili na naprosto podceňování bezpečnosti při podobných aktivitách.

Spelealpinistické prostředí se vyznačuje řadou charakteristik, které jej činí značně odlišným od prostředí horolezeckého. Pouze výrazně menší část horolezeckých oddílů se při výcviku oddílových nováčků systematicky věnuje i výcviku zaměřenému na zvládnutí spelealpinistických dovedností a jednanové techniky (JT). Navzdory jisté povrchní podobnosti činností vykonávaných při lezeckých aktivitách v jeskyních a mimo ně je nutno si uvědomit, že techniky užívané ve spelealpinismu (a to lezecké i záchranné) jsou odlišné od horolezeckých. Před jakoukoli aktivitou v podzemí je bezpodmínečně nutné seznámit se s těmito technikami a se základní výzbrojí a výstrojí pro sestup do podzemí.

BK varuje zejména před vstupem bez patřičných znalostí a bezpečnostních prostředků do jeskyní a propastí s aktivním vodním tokem, a před vstupem do starých důlních děl. V obou těchto uvedených případech se jedná o prostředí extrémně nebezpečné!

Pro případné zájemce o návštěvu nezpřístupněných jeskyní je dobré upozornit na fakt, že se dostávají minimálně do rozporu se zákonem č. 114/1991 Sb., ve znění zákona č. 168/2004 Sb., a na druhou stranu, že není až takovým problémem využít příležitostných veřejných akcí České speleologické společnosti (ČSS),

např. při příležitosti konání Speleofóra a dalších jeskyňářských akcí určených odborné veřejnosti i případným zájemcům mimo ČSS. Zájemcům lze rovněž doporučit například kontaktovat některou organizaci ČSS.

Zájemcům o vstup do dalších speleologických objektů vytvořených uměle (historické podzemí, včetně starých důlních děl) lze rovněž doporučit kontaktovat organizace ČSS, které se na tyto aktivity specializují. Bezpečnostně naprosto nepřijatelný je ilegální sestup bez zabezpečení, znalosti specifík (ohrožení plyny, závaly) a bez patřičného vybavení.

Sestup do podzemí bez zvládnutí základů jednanové techniky BK rovněž nedoporučuje. V současné době jsou pro JT v češtině relativně dostupné následující učebnice 1/ Buřič P., Franc R. a kol.: Práce ve výšce a nad volnou hloubkou v podmínkách požární ochrany; MV GRHZS ČR, Praha 2003 a 2/ Matýsek R. Spelealpinismus I. a II. díl; jako metodické CD vydal Speleomat s.r.o., Ostrava 2002.

Spelealpinistické lezecké techniky, včetně základů JT, si lze vyzkoušet kupříkladu na veřejných lezeckých dnech, pořádaných jednotlivými stanicemi Speleologické záchranné služby (SZS), kde je zaručen odborný dohled a většinou zajištěno i zapůjčení základní výzbroje.

Za tímto účelem stačí sledovat oficiální stránky ČSS:
<http://www.speleo.cz/>.

Další podstatné informace s tímto tématem související:

Zdravotnické minimum spelealpinisty:

http://www.speleo.cz/soubory/dokumenty/zdravotnicke_minimum.pdf

Bezpečnostní směrnice pro speleologickou činnost

<http://www.speleo.cz/soubory/dokumenty/smernice1.pdf>

Oficiální stránky SZS

<http://www.speleorescue.cz/>

Za BK ČHS:

Tomáš Frank

POJIŠTĚNÍ členů ČHS

Tak jako v minulých letech nabízí ČHS svým členům i pro rok 2005 **pojištění léčebných výloh v zahraničí** pro horolezeckou činnost a činnosti s ní související.

Pojistka je sjednána u pojišťovny Kooperativa. Pro rozsah plnění **Standard** (celkem 500 000 Kč, z toho záchranná akce max. 100 000 Kč) cena zůstává **890 Kč**, pro rozsah plnění **Nadstandard** (celkem 700 000 Kč, z toho záchranná akce max. 300 000 Kč) je cena **1 220 Kč**.

POZOR! Toto pojištění doporučujeme i pro pobyt na Slovensku, pokud nechcete akci HS platit ze svého!!!

Dále je možno uzavřít u stejné pojišťovny pro rok 2005 i **úrazové pojištění** pro horolezeckou činnost, ze kterého se čerpá v případě trvalých následků nebo smrti. Cena stejná jako loni **230 Kč**.

Všichni členové ČHS s platnou roční členskou kartičkou jsou v příslušném roce zdarma **úrazově pojištění pro horolezeckou činnost u pojišťovny Kooperativa**.

POZOR! Na ČHS potvrzujeme formulář Hlášení úrazu od pojišťovny pouze v případě, že nám bylo spolu s tímto formulářem posláno i hlášení o horolezeckém úrazu pro potřeby evidence ČHS. Tento formulář ČHS najdete na www.horosvaz.cz ve složce Medicína – Hlášení úrazů.

Bližší informace o všech těchto pojištěních vycházejí 1x ročně v Bulletinech ČHS a vy je najdete na webové stránce www.horosvaz.cz ve složce Členský servis – rubrika Pojištění.

Jarmila Ottová, sekretariát ČHS

Členské příspěvky ČHS pro rok 2003

Členská kartička ČHS pro rok 2005 bude mít opět jinou barvu (nechme se překvapit), způsob objednávání ale zůstává stejný jako pro rok 2004. Kartička platí od **1.1.2005 do 31.1.2006**, objednávat ale můžete s předstihem již od konce listopadu.

Objednávka musí obsahovat jména a příjmení, abychom věděli, pro koho kartičky vytisk-

nout, dále kopii dokladu o zaplacení příspěvků, případně přesné popsání platby včetně všech symbolů a adresu, kam vše poslat. Pro urychlení a usnadnění vaší i naší práce **použijte pro objednávání formulář**, který najdete na www.horosvaz.cz v aktualitách v rubrice Členské příspěvky pro rok 2005.

Individuální členové, kteří použijí správné symboly pro platbu, **nemusí posílat objednávku**. Kartičku jim pošleme na základě dobře zasláné platby na adresu zapsanou v naší databázi.

Číslo účtu ČHS:
1727209504/0600

Oddíly:

var. symb. **111**

spec. symb. číslo oddílu (je také na webu ČHS)

Individuálové:

var. symb. **222**

spec. symb. rodné číslo

Výše příspěvků pro rok 2005:

děti a mládež do 18 let
ročník 1987 a mladší

140 Kč

dospělí od 19 let
ročník 1986 a starší

300 Kč

registrace

(noví členové, změna jména, ztráta kartičky aj.)

50 Kč

Ke každé objednávce, která se vyřizuje poštou, stále platí zaslání **18 Kč na poštovné**.

U každé platby, prosím, zkontrolujte pečlivě **vyplnění variabilních a specifických symbolů**. Dále doporučujeme předsedům a hospodářům oddílů provádět platby převodem z účtu, případně vložení hotovosti do GE Capital Bank. Je to rychlejší, vyhnete se frontám na poště a také poštovním poplatkům.

Pokud do 14 dnů po zaplacení a odeslání objednávky nedostanete kartičky, zavolejte na sekretariát, kde je chybička.

Jarmila Ottová, sekretariát ČHS

BERGELL

Jiří Novák

Přehledně zpracované popisy a nákresy horolezeckých výstupů v jedné z nejpěknějších alpských oblastí. Každý masiv uvádí barevná fotografie se zakreslenými výstupy, ty složitější a těžší jsou rozkresleny ve schématech. Autor zpracoval všechny skupiny, tedy nejenom známé Badile, Cengalo a Scioru, ale i ostatní lezecké lahůdky. V knize najdete uvedeny všechny výstupy provedené do října 2004. Samozřejmě je přehled adres horských chat, záchranných služeb, kempů atd. Zkrátka povedená a užitečná knížka.

Formát 15 x 21 cm, celobarevný tisk, 272 stran, měkká šitá vazba. Vydala Montana v listopadu 2004.

Na www.horokupectvi.cz koupíte knihu za 200 Kč.

-šp-

Pestrý život cyklotrempa

Jan Vlasák

Těm, kteří znají „Johnyho“ osobně, stačí říct, že vydal svou další, v pořadí již čtvrtou, knihu.

Pro ostatní pár řádků na vysvětlenou. Jan Vlasák je bezesporu legendou českého cyklotrampingu. Doslova žije na kole a o svých výpravách umí poutavě vyprávět. Objel snad celou Evropu a tak se logicky začíná jeho „akční rádius“ postupně rozšiřovat. V jeho poslední knize se proto dočtete nejenom o cestování po Albánii, ale spolu s autorem a jeho kolem navštívíte i Indii, Srí Lanku a Mexiko.

Poté, co jsem

si přečetl nejnovější článek od dua Vilda – Sinek mi nedá napsat do Montany (resp. Vildovi se Sinkem).

Vaše články čtu nejraději. Jsou krásně napsané. Nejenom lidsky a vtipně, ale také popisují výkony, které jsou pro mne brutální hodnoty. Tedy, držím pěsti, ať se vám dobře leze, co nejrychleji hojí ramena, jste zdraví a veselí!

Těším se na váš další článek
ctitel

Árny

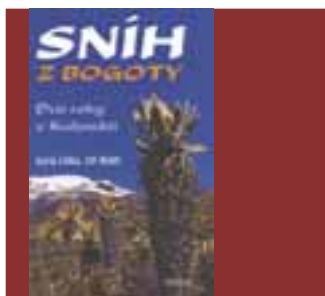
Obálku namaloval a kresbami doplnil sám autor.

Formát: 15 x 21 cm, 278 stran, pevná vazba. Cena v horokupectví: 278 Kč

-bkr-

Sníh z Bogoty

Juraj Liška, Jiří Roth

Možná si vzpomenete na předminulou „Plusku“ se článkem o snowboardingu v Kolumbii. A právě autor tohoto článku, Juraj Liška, muž, jemuž učarovala Latinská Amerika, vydal všechny své zážitky z Kolumbie knižně. Spoluautorem se mu stal profesionální publicista Jiří Roth.

Vzhledm k tomu, že Liška prožil v této zemi dva roky, je jeho vyprávění autentickým svědectvím člověka, který popisovane prožil velmi zblízka, na vlastní kůži a po delší dobu. Kdo jiný než on by se také mohl setkat se členy partyzánského odboje, vstoupit na území ovládané kokainovými králi, či zorganizovat v Kolumbii výuku snowboardingu (nad 5.000 m.n.m. je v této zemi ledovec) či točit filmy pro místní TV?

Formát: 15,5 x 23,5 cm, 176 stran, pevná vazba s přebalem. Doporučená MOC 259 Kč

-bkr-

OMEGA PACIFIC

Tato americká firma již před dlouhým časem začala vyrábět kvalitní karabiny, nebyly ale ničím zvlášť nápadné. V posledních pár letech však *Omega Pacific* pořádně vystrukuje rohy a přichází s jednou zajímavostí za druhou.

Je to výsledek nové spolupráce – konstruktérem řady novinek je *Greg Lowe*, který se od sedmdesátých let vypracoval v snad nejproslulejšího světového inovátora horolezecké výstroje i výstroje. Z jeho starších úspěšných revolučních řešení, která se v řadě případů stala mezníky vývoje, připomeňme alespoň „spárový jumar“ *Split Cam Nut* a další „cam“ vklíněnce (včetně komerční podoby abalaku *Tri-Cam*), zbraně do ledu *Hummingbird* s trubkovým zobákem, supertuhé rámové mačky *Footfangs* či batohy *L.A.S.* se *stavitelným* nosným systémem. Ostatně i prapředek všech kyblíčkovitých jističek, včetně níže popsaného *SBG II*, pocházel z dílny *Lowe* – jmenoval se *Tuber* a svým chladícím žebrováním připomínal válece starých motocyklů.

S jeho posledním hitem, dvánáctipalcovým *Link Cam*, jsme vás seznámili (zatím jen na výkresu) v minulém Montaně. A podle sdělení firmy, zrovna v době uzávěrky této Montany skončilo předprodukční testování a *Link Cam* by se měl zanedlouho objevit mezi horo/lezci.

Ale také další novoty *Omega Pacific* stojí za to. Přibližme si alespoň některé.

Jističko SBG II

Zmínili jsme se o něm před rokem (M 6/03), zakrátko se stalo mým favoritem. Ve srovnání s jinými „kyblíkovitými“ je hlavním rozdílem – a podle mne přednost – v tuhém krku, který nahrazuje obvyklé lankové oko. Krk nejenže nabízí možnost

SBG II s karabinou Jake Jr. a lanem jedničkou

SBG II s dvěma půlkami či dvojčaty

SBG II při slanění na tenkém laně

použít jističko na způsob slaňovací osmy (výhoda na tenkém lanu najejduducho), ale v některých případech zjednodušuje obsluhu. Obyčejný „kyblík“ u karabiny cvičí, při nepozorné rychlé manipulaci lano leckdy přiškrtní. Manipulace se *SBG II* je naproti tomu sametová.

Dalším přínosem tuhého krku jsou dvě možnosti cvaknutí karabiny, brzdivější blíže ke „kyblíku“ pro tenká lana (půlky či dvojčata), dále od „kyblíku“ pro silnější lana (tlustší půlky a jedničky). V kombinaci se založením jističova konce lana buď do mělkého „U“ járku nebo hlubokého „V“ máme širokou škálu možností k přizpůsobení daným potřebám, síle jisticí ruky atd.

Množství kombinací přitom nesnižuje pochopitelnost funkce ani nekomplikuje založení lana, se *SBG II* se rychle skamarádíme. Na fotkách jsou tři typické možnosti použití – jistištění s jednoduchým lanem, s dvěma půlkami a slanění na způsob „osmy“ na jednom prameni „hubeňoura“. *SBG II* z jediné kusu duralu má rozměry 46 x 53 x 82 mm a váží 79 g.

JAKE Jr. Screwgate

Poctivá HMS karabina padne jako ulitá k jističku *SBG II* i k jiným. Hodí se samozřejmě i k samostatnému použití s poloviční lodní smyčkou. Mírně vyosený zámek se vyklápí bokem od zad karabiny a zvětšuje tím světlost rozvoru na 22 mm,

přestože tu „překáží“ bytelná pojistná matice, připomínající staré dobré „clogovíce“. S maticí s hrubým vroubkováním se snadno manipuluje i v rukavicích, má dlouhý a tedy bezpečný přesah přes nos karabiny. Rozměry 105 x 73 mm, váha 94 g, nosnost v podélné ose 24 kN, napříč 10 kN a s otevřeným zámkem 9 kN.

JC Wiregate

Malá a lehká (41 g) karabinka „drátěnka“, šikovná do expresky

Lehká karabinka JC

i samostatně. Přes malé rozměry 89 x 55 mm skýtá velký rozvor 23 mm a dostatečný prostor pro prsty i lano při jeho cvakání. Výsledkem technologického kouzlení s kováním zastudena je zajímavý profil. V zádech karabiny je plný, ale na vnější straně nosných ohybů vybraný hlubokým járkem – vypadá to jako když se podélně nařízne vřít a nad ohněm se hezky rozšklebí. Přináší úsporu váhy při zachování nosnosti a předpisového zaoblení lůžek pro lano (nepodměřený radius). Podélná nosnost 21 kN, napříč 9 kN a s otevřeným zámkem 7 kN. Drátěný zámek nemá skoro žádný efekt „prásknutí bičem“ – minimalizované riziko nebezpečného zatížení s otevřeným zámkem!

DOVAL aka ZN37

S váhou pouhých 36 g skutečný *ultralight* mezi horskými karabinami je opět výsledkem kouzel s kováním za studena. Materiál je nahnut jen tam, kde je ho třeba – v zádech tvoří „I“ profil, v koutech s macatě zaoblenými lůžky pro lano zaoblené „T“. Přes svou miniváhu *Doval* není žádná povnostní chudinka, v podélné ose snese zatížení do 25 kN, napříč a s otevřeným zámkem 7 kN. Ono je to krom kvality materiálu způsobeno řešením jako od *chytré horákyne* – karabina má vnější obrys skoro jako pravé „očko“,

Últralehké „očko-neočko“ Doval

ale uvnitř jako „děčko“ (v němž špagát či jiný zatíženec sjede do nosnějšího místa k zádům karabiny). No prostě *D-Oval*. Vyladěný drátěný zámek v běžném provozu vykazuje téměř nulový efekt „prásknutí bičem“ – snížené riziko zachycení pádu s otevřeným zámkem! Malé rozměry 91 x 54 mm a přitom úctyhodný rozvor 25,5 mm.

TRI-NUTS

Vklíněnce, které jsou více než zdařilou etudou na téma trojúhelníkové podstavy. Tedy, on to není neposkvřněný trojúhelník, lébrž šestiúhelník, ale hlav-

Větší duralové Tri-Nuts na dvojitěm lanku

Menší nerezové Tri-Nuts na jednoduchém lanku

ní opěrné plochy jsou v konfiguraci trojúhelníka. Chtělo by se dodat rovnostranného, ale to jen při letmém pohledu. Ona ta rovnostrannost je totiž šikovně „rozhašená“ a tak každý *Tri-Nut* nabízí hned tři rozměry k usazení. Netrefíme-li napoprvé správnou

Takto sedí Tri-Nut ve skále

velikost, stačí zavrtět, pootočít lankem a zkusit znovu. Teprve když ani to nepomůže, začneme se hrabat v jiných velikostech na věšáku. Jako u všech jiných pomůcek, chce to cvik a zvyk a cvik.

Při usazení na způsob normálního stopperu je *Tri-Nut* zapřen velkou plochou na jedné straně a malou plochou (ufíklou špičkou trojúhelníka) na druhé. Proponovanou výhodou je možnost zajistit i v tak otevřeném koutu, že se *Tri-Nut* opírá o dvě velké plochy – tam, kde běžný stopper (apod.) nemá šanci. Ono to funguje, ale upřímně, jen pro silné nervy – „ještě lepší než nic“ a „tonoucí se stébka chytá“...

Vhloubení ve velkých stěnách *Tri-Nuts* přijdou obzvlášť k duhu v těch koutech, ale šiknou se i v „normálních“ škvírách. Zaklíčování za krystaly či jiné nerovnosti horniny snižují či vyloučí riziko vyzvonění vklíněnce bočními tahy lana.

V tomto ohledu jsou nápomocná i použitá měkká lanka, která vklíněnce tolik nepáčí. U menších velikostí jsou navíc jednoduchá (ohebnější než dvě vedle sebe, menší páčení) nerezová, zaletovaná do nerezové hlavičky (*Tri-Nut* 0 až 8), teprve u větších obvyklá dvojitá, provlečená duralovým vklíněncem (*Tri-Nut* 9 až 14). Lanka jsou dostatečně dlouhá (celková délka vč. vklíněnce mezi 22,5 až 26 cm) a také vzhledem k jejich poddajnosti často ani nevyžadují prodloužení.

Tri-Nuts jsou nahoře opatřeny „korunou“, jakýmsi přístavkem se svíslými stěnami. To aby ve škvíře s neoptimální sbíhavostí stěn vklíněnce nevisel za horní hrany, takto je tam rezerva na „sjetí“ trochy materiálu z hrany mezi „řádným“ korpusem a „korunou“.

(Pozn.: S vhloubením ve stěnách i „korunou“ poprvé přišel *Gaylor Campbell* u svých nádherných stopřků *Saddlewedge* a *Wedgefast*, viz *Hory* 13-14/1981 a *Montana Plus jaro-léto/2000.*)

Kompletní patnáctikusová sada *Tri-Nuts* (0 až 14, váha cca 650 g) s přesahy mezi velikostmi poslouží ve škvírách od 7,5 do 28,5 mm. Čtyři nejmenší *Tri-Nuts* mají vlastní zaručenou nosnost do 6 kN, všechny ostatní do 10 kN – nosnost ve skále samozřejmě závisí na její kvalitě, na usazení etc.

Vladimír Procházka

■ Fotosoutěž

Vysokohorské sporty Brno vyhlásují 2. ročník fotosoutěže:

Téma: *Naše horské i skalkařské sportovní aktivity viděné objekti- vem přátel.*

Zúčastnit se může: každý, kdo má dobré fotky, a nejsou nikde vidět: max. 5 ks.

Podmínky soutěže: Fotky v digitální podobě i klasické.

Snímky mohou být počítačově zpracované a retušované – úpravy ale nesmí měnit obsah obrazu. Nepřijímáme žádné montáže, koláže klasické ani počítačové. V názvu souboru, případně na fotografii ze zadu, musí být uvedeno jméno autora a název snímku! Např.: pavelhanzl_trecimy.jpg. Bez těchto nutných údajů nebudou fotky zařazeny do soutěže!

Přihlašování: Fotky v digitální podobě (formát JPG, velikost do 1MB) předávejte prostřednictvím internetové služby www.uschovna.cz (služba zdarma). Jako příjemce uveďte:

jméno: Pavel Hanzl
e-mail: hanzl@volny.cz

Papírové fotky (formát minimálně 9x13 cm) zasílejte na adresu: P. Hanzl, Údolní 70, 602 00 Brno.

Termín odevzdání: do 20. února 2005

Ceny: Budou hodnotné podle možnosti sponzorů – informace průběžně na webu.

Vyhodnocené fotografie budou:

■ uveřejněny v časopise *Montana*,

■ zvětšeny a instalovány na chalupech VHS na Blatinách,

■ uveřejněny na webu VHS.

Se snímky autora nebudou prováděny žádné další manipulace bez jeho vědomí.

Ajdul

■ Novoroční Open v Polici nad Metují

V sobotu 15. 1. 2005 se v sokolovně v Polici nad Metují opět uskuteční náš-váš závod v obtížnostním lezení na umělé stěně, který bude konán jako závod rankingový v rámci Českého poháru (kategorie závodu: III).

Po letošním chaosu ČHS v systému závodů se tak vše uklidnilo a navrátilo k původnímu systému. Pevně věříme v tradičně dobrou účast vás všech – ať už vás – závodníků, nebo vás – diváků. Podrobnosti k závodu budou, jako vždy, na internetových stránkách HKO Police nad Metují, umístěných na adrese: www.hko.zde.cz, případně je komukoliv sdělím přes e-mail skop@meu-police.cz nebo na telefonním čísle 604 979 846.

Prezentace závodníků bude ukončena v 9.30, takže podle toho plánujte své příjezdy. Kvalifikace bude probíhat jako vždy na dvou cestách, které se polezou „flash“. Z kvalifikace se postupuje přímo do finále, které se už poleze klasicky „on sight“. Startovné nebude drastické (asi 100 Kč). **Přezůvky samozřejmě s sebou!** Tak přijďte pobýt a pozávodit!

Všem přeje klidný závěr roku, pěkné Vánoce a vše dobré v tom novém roce! Ahoj pod polickým „stropem“!

Za všechny pořadatele

Jirka Heřman Škop

■ Horolezecký oddíl Hejnice

pořádá již neuvěřitelný 15. ročník **Silvestrovských horolezeckých závodů**

Termín: středa 29. prosince 2004
Místo: umělá stěna v tělocvičně ZŠ v Hejnicích (okres Liberec)

Čas: prezentace do 9:00, pak start mládeže, poté ženy, muži
Kategorie: chlapci a dívky roč. 1989 a mladší, muži, ženy

Pravidla: lezení na obtížnost, upřesněna na startu – mládež a ženy jednokolově, muži dvoukolově
Startovné: mládež + ženy – 20 Kč, muži – 50 Kč

Závodníci z kategorie mládež mohou startovat i mezi dospělými!!
Zveme všechny příznivce, pro potřeby diváků i soutěžících bude k dispozici dobře zásobený bufet!
Další informace: J. Kašpar, tel.: 482 322 554

e-mail: zs.hejnice@worldonline.cz

■ AKLVK Janské Lázně

ve spolupráci s ČHS pořádá: 8. 1. 2005 „**Noc tuleních pásů**“, 1. závod českého poháru ve skialpinismu. Start v 17.00 na kolonádě v Janských Lázních, prezentace na: www.volny.cz/aklvk. Mimo profesionální kategorie startuje na zkrácené trati i kategorie Open.

Srdečně zvou pořadatelé

■ Český pohár

ve skialpinismu v r. 2005

8.1.2005 Noc tuleních pásů 2005
Janské Lázně – Kvalifikace na ME, www.volny.cz/aklvk

22.1.2005 O Dřevěného Krakonoše 2005 Rokytnice nad Jizerou

5.2.2005 Javorový – Beskydy MČR, Středoevropský pohár

19.2.2005 Rally Strážné

5.3.2005 Orlické Hory

12.3.2004 Rally Krkonoše Špindlerův Mlýn

2.–3.4.2005 Nízké Tatry – Jasná SK – Světový pohár, Středoevropský pohár

9.4.2005 Vysoké Tatry – Chochołovská dolina PL – Středoevropský pohár

Hory – jedno či dvě lana?

Probírám se firemní poštou a v jednom e-majlu objevuji „krásnou“ fotku našeho polovičního lana Badile, přeseknuté ho padajícím kamenem někde na Grossglockneru (viz článek o Grossglockneru v této Montaně. pozn. redakce). Nevěřičně kroutím hlavou, co je to za náhodu, která dovolí jednomu kameni trefit se přesně do té tenké linky, která kolikrát znamená bytí či nebytí živočicha zvaného horolezec. Naštěstí měli kluci lana dvě a vše dopadlo dobře.

Vybavuji si takovou historku z mých začátků lezení. Když jsem někdy před 20 lety jel na první horolezecký tábor do Tater, dostal jsem za úkol vzít si s sebou své 40metrové „horolezecké lano“. Tehdy ještě festovní juťáckou statiku o průměru 11 mm. Podotýkám, že byla modrá a byl jsem velký frajer. Sehnat tehdy jinou barvu než bílou byl pořádný kumšt a modrá byla nejlepší. Když pomínu tu obrovskou důfinu s batohem až po vrch naložený vším, co potřebuje horolezec-nováček pro týdenní pobyt na Rysech, nemůžu si nevzpomenou na pýchu, která mě doprovázela, když jsem se motal v Tatrách mezi lidmi a z batochu mi koukalo lano. Ano, byl jsem horolezec, o tom nemohlo být pochyb.

Svůj první výstup si už moc dobře nepamatuji, byla to nějaká pětka na Ganek. Co si však vybavuji velmi podrobně je fakt, že jsme používali dvě tlustá statická lana. Velká tíha v batochu při nástupu, neuvěřitelně obtížné jištění a tuhé dobírání. Protáhnout takové dva „káblí“ jisticí osmou dalo pořádně zabrat. A co teprve když bylo lano mokré, nebo zmrzlé. No, tábor jsem přežil ve zdraví a věděl jsem, že velké hory jsou to právě, kde bych se chtěl realizovat, co se nevědných zážitků týče.... akorát ta lana.

No, kupte u nás za bolševika pořádné horolezecké lano, natož dvojité či poloviční! Později jsme sehnali zahraniční lano, které stálo strašně peníze, ale mělo hodně normopádu a v té době už i 1 pád přes ostrou hranu, tak jsme lezli na něm. Skály, skalky, hory, ledy, prostě všechno. Nelezi jsme zase tak často, tak přece nebudeme dávat takové peníze za další lano, když máme Hi-Tech výrobek. To vše až do chvíle, kdy se nám stalo něco podobného, co popisoval a fotkou doložil pisatel v mém e-majlu. Je fakt, že se nám to stalo v ne tak exponovaném terénu, tehdy ještě našich domovských Tater, ale přece jenom... Zacilení osudu v podobě padajícího kamene bylo až neuvěřitelně přesné. Anděl strážný zůstal sice na naší straně, neb se nic nestalo, ale stejně si myslím, že se tak trochu zakecal s nějakým jiným andělem a byl zrovna mimo. Lano jsme vyřadili, řádně se zamysleli a zakoupili náš první pár dvojitých lan. Koupili jsme si dvě krásné barevná, tenká a lehká Badile. A že jsme byli zrovna při penězích, dopřáli jsme si luxus impregnace proti vodě a byli jsme v suchu.

O několik let později jsem se shodou okolností ocitl jako zaměstnanec

ve firmě, od které jsem zmiňovaná lano měl. To, co jsem používal v horách, o čem jsem si četl a studoval jako zájem a koníček, mě najednou začalo žít. Na vlastní oči jsem viděl, jak se dělá lano, jak se zkouší a co vše předchází tomu, aby se nové lano ocitlo na trhu a hlavně, začal jsem toho všeho být nedílnou součástí.

Vraťme se ale zpět k těm horám. Pít Schubert přise ve svých knihách velice poutavě o tom, co by kdyby, a co bylo a proč. Pokud se doberete kapitoly o lanech, dojdete u těch převážně smutných případů k závěru, že většina nehod se stala právě díky tomu, že lezci použili jedno lano tam, kde měla být použita lano dvě. Případná „hranová“ odolnost jednoduchého lana je velká pomoc (i když je zkouška prováděná v laboratorních podmínkách), ale přesně zacílení osudu v podobě padajícího kamene je věc, kterou nelze úplně ovlivnit a ten váš andělek se může zrovna zakecat více než je zdrávo.

Protože chceme přispět k eliminaci horolezcova osudu, minimalizovat vliv nespolehlivého andělka strážného a udělat radost vašim blízkým, tak jsme pro vás připravili na rok 2005 inovovanou řadu lan určenou k pohybu ve vysokých horách. Začíná to nejlehčím a zároveň nejtenčím lanem DuoStar o průměru 7,8 mm, které jsme pro vás certifikovali jako poloviční i dvojité. Řada pokračuje klasickým Badile 8,5 mm, na které navazuje novinka pro rok 2005, poloviční lano Badile Peak. Bylo speciálně vyvinuté na zakázku pro německý bundeswehr, ale pro svou kvalitu jsme ho zařadili i do běžného prodeje. Řadu uzavírá starý známý objemnější Eiger 9,1 mm. Všechna lano modelové řady 2005 mají nově certifikovaný pád přes ostrou hranu a nejtěšší z tenkých (DuoStar) dokonce pády dva jako lano dvojitě.

A abyste byli při vašich výletech za hranice reality v suchu, máme pro vás speciální vodoodpudivou úpravu TEF-LON®, kterou nám, jako jedinému výrobci horolezeckých lan na světě, propůjčila firma DuPont™. Jak už jsem se zmínil o Badile Peak a jeho spojení s německou armádou, tak tato TEF-LON® impregnace se ukázala jako klíčová. Podle jejich požadavků na vodoodpudivost musí totiž lano plavat na vodě celých 72 hodin, aniž by nasáklo vodou a potopilo se. Právě tento problém vyřešil TEF-LON® a náš systém vodoodpudivé úpravy CIAP-T, který nedovolí vodě dostat se dovnitř vláken. TEF-LON® taky nezanedbatelně prodlužuje životnost lan i co se oděruvzdornosti týče. Takovéto lano vám prostě vydrží déle.

Ne že by dva úspěšné testy na pád přes ostrou hranu a výborná vodoodpudivá úprava našich dvojitých a polovičních lan nějak odklonila padající kamery, ale výrazně zvyšuje bezpečnost při radostném dovádění na vysokých kopcích.

Používejte v horách dvě lana, udělat radost své rodině, přátelům, vaším případným věřitelům a v neposled-

ní řadě i vašemu anděli strážnému, který se vám odvděčí svou zvýšenou pozorností i při jiných adrenalinových hrátkách (nebude totiž tolik unaven). Budete-li šťastní, zdraví a hraví, „olezete“ více lan a uděláte radost i nám. Není nad to vidět kolem sebe samé spokojené lidi.

Z Lanexu zdraví

Aleš Urbanec
foto: Mošek

P.S.: Vraťme se ale ještě k těm horám. Když si přečtete jakoukoliv knihu, věnovanou bezpečnosti při tomto sportu musíte se zákonitě dozvědět:

Jednoduchá lano

Lano se používají v jednom prameni a z tohoto důvodu jsou vhodná jen tam, kde nehrozí zvýšené nebezpečí přeseknutí lana padajícími kameny nebo pád přes hranu. Jsou vhodná pro skalky, skály, kolmé stěny, umělé stěny a pro lezení velkých stěn (big wall). Jednoduchá lana jsou většinou od průměru 10 mm a výše (požadavek EN 892). Se stoupajícím průměrem stoupá pevnost lana, počty pádů, ale

bohužel i váha. Proto je potřebné zvolit si optimální variantu. To souvisí i se zkušenostmi horolezce a charakterem „práce“ na skále. Zkušený lezec jistě dá přednost tenkým lanům a preferuje nízkou váhu. Naproti tomu začínající nebo málo zkušený horolezec dá jistě zavděk lanu hrubšímu, s lepšími bezpečnostními parametry. Při tzv. dělání cest se většinou padá častěji, a proto i zde je hrubší lano ceněnou výhodou. Pokud lezeme dlouhé, několikadélkové cesty, zvolíme jistě lano s určitým kompromisem mezi průměrem a bezpečností s ohledem na hmotnost lana. Vše ovšem záleží na zkušenostech horolezce.

Dvojitá lano

Používají se vždy stejná, k tomu účelu určená, lana v páru. Lana procházejí společně přes karabiny (spolehlivých) jisticích postupových bodů. Jisticí prvek (HMS, osma nebo „kyblík“) je společný pro obě lana. Prakticky bylo dokázáno, že je nemožné, aby obě lana jisticí horolezec udržel ve stejném napětí. Takže v případě pádu přes hranu, na-

před „odejde“ více napnuté lano a druhý pramen pak bezpečně zadrží let prvolezce. Také by to byla směla smělovatá, aby se padající kamen úspěšně trefil do obou lan současně.

Lano se výborně hodí pro klasické lezecké aktivity v horách a v nestabilním terénu, to je všude tam, kde potřebujeme mít jistotu, že nám padající kamenní nebo ostré hrany při pádu lano nezničí. Nemusi jít vždy o lezení v horách, nestabilní terén můžeme potkat i v neznámých, nebo málo známých skalních oblastech.

Poloviční lano

Pokud jsou lana použita v páru (dvojitá – viz výše), poskytují pouze standardní bezpečnost. Technikou polovičního lana, při které se „levé“ a „pravé“ lano vede samostatně přes různé jisticí body, lze bezpečnost výrazně zvýšit. Pokud jsou jisticí body široce rozloženy, umožňuje totiž snížit tření lana přes karabiny a zároveň snižuje rázovou sílu do bodů kotvení. Pro jištění je nutné použít takových metod, které dovolují nezávislou kontrolu každého lana (dvě HMS s poloviční lodní smyčkou, dvě osmy atd). Velkou výhodou tohoto systému je možnost střídavého a nezávislého jištění každým pramenem zvlášť.

Poloviční lano proto najdou využití u zkušených borců ve vysokých horách i na těžkém skalním lezení, lezení v ledu a v smíšených terénech (mixech).

Pozor! Není možné kombinovat prvky jištění dvojitého a polovičního lana. Hrozí nebezpečí přepálení lana v případném společném jisticím bodě, a to z důvodu rozdílné rychlosti posuvu jednotlivých lan při pádu prvolezce.

Veža v Lomnickom hrebenu (JZ stena)

Veža v Lomnickom hrebenu sa nachádza v spodnom pravom okraji rebra Veľkej Lomnickej veže (2.202m), ktorá je súčasťou širokého chrbta Lomnického hrebeňa, ktorý sa tiahne od Lomnického sedla až po Lomnický hrb.

Veža v Lomnickom hrebenu je charakteristická svojou niekoľko-metrovou strechou v hornej časti, čnejúcou sa nad platňou veže. Táto strecha je lákadlom a zároveň výzvou pre mnohých horolezcov, aby si vyskúšali svoje, či už technické alebo voľné lezenie. Strecha lákala mnohých, ale až Paľovi Pochylému so Zrustom sa ako prvým podarilo v roku 1967 jej prelezenie. Koncom 80. rokov dozrel čas aj na prvé pokusy o voľné prelezenie v štýle RP.

V 90. rokoch sa Bauerovi podarilo preliezť platňu voľne za 8+. Strecha na voľné prelezenie čakala ešte niekoľko rokov. Až v roku 1994 sa Jarovi Vonderčíkovi podarilo preliezť strechu voľne s ohodnotením 9+.

Prístup: od Zamkovského chaty cca 20 minút pod stenu.

Zostup: z veže doprava a po trávnatých lávkach na rampu a ňou zostúpime pod stenu.

Prehľad výstupov:

1. „Čelnou stenou na ľavý pilier“, J. Kulhavý, S. Lenart, J. Svrček,

26.VIII. 1978, **kl. V, A1**, 8 hod., 6 druhov skôb, hexentre

1. RP: P. Jackovič, Nemeč, 28.VIII. 1988, **kl. VII**

2. „Via Verona“, P. Jackovič, I. Verner, 1.VII. 1991, **kl. VI+, A4, e**, 12 hod.

1. zima: M. Kučera, Kopold, 15.I. 1999

3. „PP variant“ P. Pochylý, J. Zrust, 1.IX. 1967, **kl. V, A2, (IX+)**, 4 hod. (dostatočne vyskobená cesta, do previsu sú potrebné dlhé slučky.)

2. leto: I. Dieška, J. Záhumenský, 8.VI. 1968

1. RP (len platňa) **kl. VIII+**, R. Brt, M. Wilford

1. RP (platňa + strecha) **kl. IX+**, J. Vonderčík istený S. Šimkovičom a M. Štubňovou, september 1994

1. sólo: P. Jackovič, 13.IX. 1997

4. „Hrana PP variantu“ R. Teisler, K. Turpiš, 13.VII. 1978, **kl. V+, A2**, 6 hod., 25 skôb, 1 bong, hexcentre (**OS 7-**)

1. sólo: P. Jackovič, 25.IX. 1982

1. OS: B. Turček a spol. 5.V. 2003, **kl. 7-**

5. „P.S. hrana“ R. Staruch a spol. marec-apríl 2003, **kl. 8+**

Tato rubrika je populárni, zároveň je ale pod drobnohľadom čtenářů. Opravy, ke kterým logicky musí dojít, jsme se rozhodli uveřejňovat vždy v posledním čísle ročníku. Takže:

Žltá stena

■ výstup č. 2 Martinova cesta
2. leto: Miloš Nosek, Tomáš Gross, 10.8. 70

■ výstup č. 5 Chroustova cesta
2. leto: Miroslav Šmíd, Hartmut Hartman, 16.8. 70, (Hartil je prezývka)

■ výstup č. 10 Belevue
zlý dátum uvedený pri 2. preleze: správne – 21.9. 75 (Kebrt, Mrozek)

■ výstup č. 16 Abraka – Dabraka
2. leto: Igor Papp, Marcel Zentko, leto 1990 (Sysel je prezývka)
pozn.: podľa vyjadrenia viacerých lezcov je táto cesta silne podhodnotená

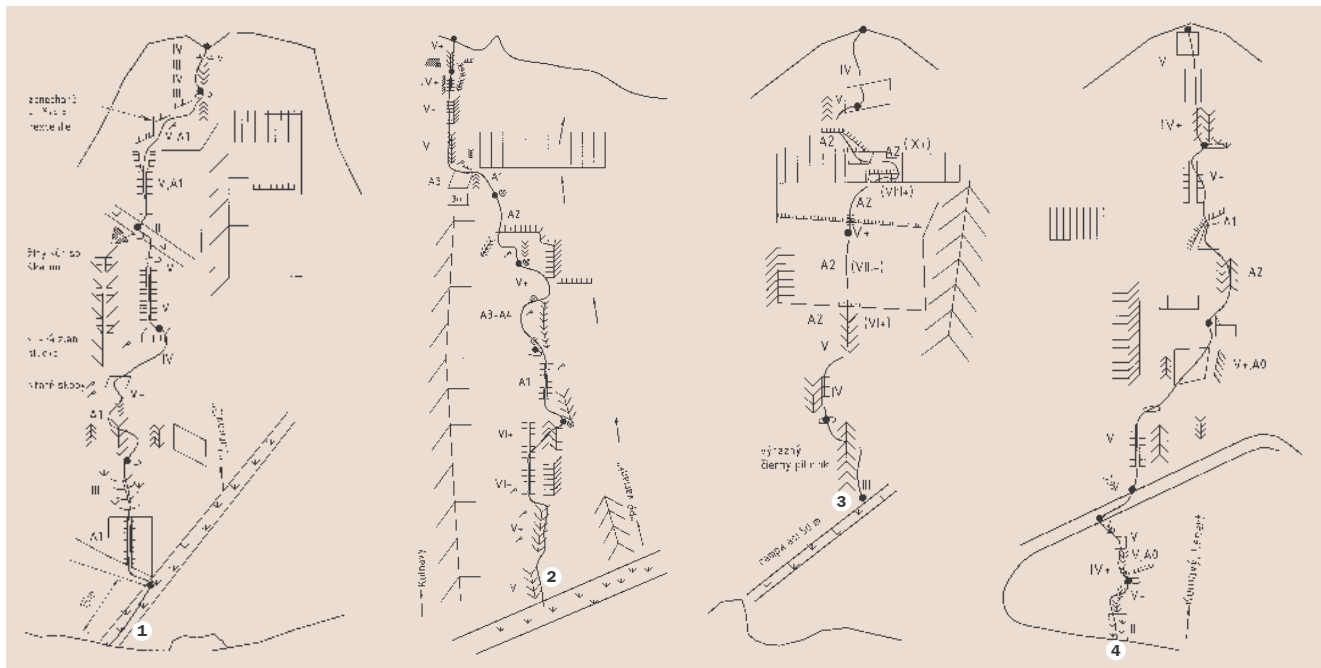
Volia veža

■ výst. č. 3 – správne – „Stupid Wall“ – V. Wolf, R. Lienérth

■ výst. č. 5 – správne – „Kývalova cesta“ – (Everest č. 16/2004, str. 73)

Týmto dakujem p. V. Hornychovi z Trutnova (výstup č. 2 a 5), V. Jakubcovi z Popradu a M. Wolfovi za spresňujúce údaje.

text a foto Jozef Gurník

Picco Luigi Amedeo (2.800 m)

JJZ stěna, J stěna Převýšení: 400 m

Nádherný skalní masiv tvořící jednu z dominant údolí Val Torrone. Nabízí hned několik „supercest“ vysokých stupňů obtížnosti v nádherné skále.

Východiska

■ Rifugio Allievi – Bonacossa.

Nástup: Od chaty sledujeme značenou cestu Sentiero Roma. Po přechodu sedla Passo di Val Torrone sestup podél ocelových lan do údolí Val Torrone. Po krátkém přechodu se dostaneme až k úpatí stěny, 1 hod.

■ Bivak „Manzi – Pirota“

Nástup: Po suti dosáhneme po mírném výstupu úpatí stěny, 30 min.

1. Via Bonatti, JJZ stěna

W. Bonatti, R. Bignami, 7. 6. 1953

Obtížnost: místy V, 1 místo A1, převážně IV, vlastní jisticí prostředky, převýšení 300m.

Zajímavá cesta, místy travnaté úseky.

Nástup: Ze sedla Passo Val Torrone výstup výrazným žlabem vlevo od pilíře k vlastnímu nástupu.

2. Jižní pilíř, S-Pfeiler

G. Maspes, G. Ongaro, 20. 8. 1997

Obtížnost: 2 úseky V+/VI, stanoviště zajištěna, částečné mezijištění spity, další jištění vklíněnci a friendly, 6 délek.

Pěkná cesta v pevné skále.

3. Formaggio e vino

R. Kašťák, L. Šlechta, A. Stránský, 19. – 21. 8. 1980

Obtížnost: řada míst VI / A1, A2, závěrečné 4 délky III, k zajištění vlastní skoby, vklíněnce a friendly, smyčky.

Obtížná cesta ve spárách a často vlhkých koutech, převažuje pevná skála.

4. Folia al vento

C. Micheli, L. Lanfranchi, 2003

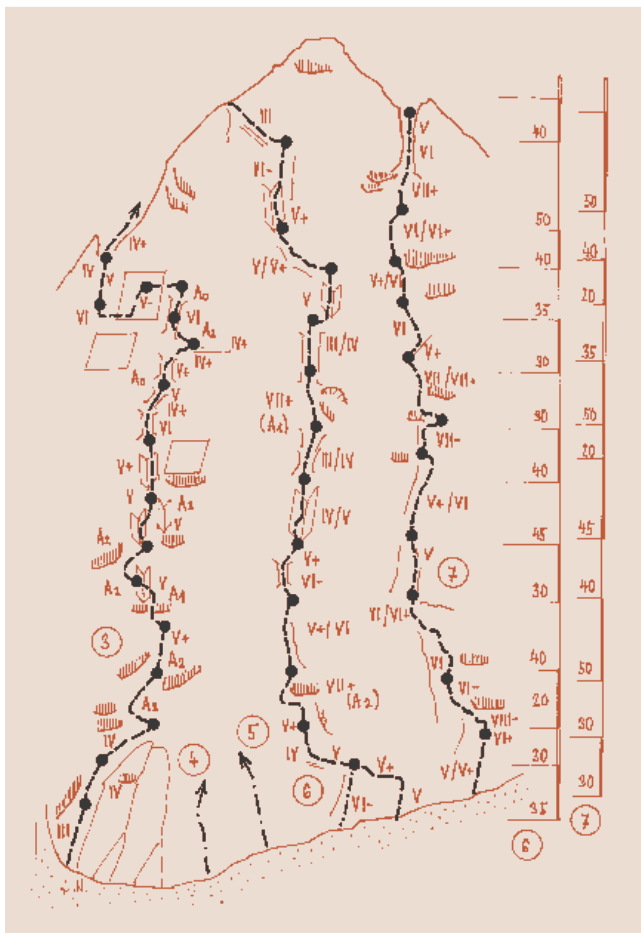
Obtížnost: IX (7c), 1 místo A0, VIII (6c+) povinně, k jištění 10 expresek, friendly (dvojitě menší velikosti), vklíněnce.

Nádherná, extrémně obtížná cesta.

5. Elettroshock

T. Fazzini, S. Pianola, N. Riva

Obtížnost: 1 úsek IX, často VIII

a VIII+, stanoviště vybavena, mezijištění spity a skobami, k dojištění vklíněnce a friendly.

Extrémně náročná cesta vedoucí namáhavými spárami a těžkými plotnami, krátká varianta v 6. délce má obtížnost IX.

6. Via „Taldo – Nusdeo“

N. Nusdeo, V. Taldo, 1. – 2. 6. 1959

Obtížnost: VII+/VIII, při prvovýstupu VI+, A2/A3, v cestě je ponechána řada skob, k dalšímu jištění smyčky, vklíněnce a friendly do velikosti 3,5, 13 délek.

Velkolepá atletická cesta v pevné skále.

7. Feri Ultra

B. Čiernik, F. Piaček, 29. 8. 1980, RP výstup I. Koller, D. Kuráň, 1994

Obtížnost: VIII- (VI+, A2/A3), úseky VII a VII+, částečné vyskobování, k dalšímu jištění několik skob, smyčky, vklíněnce a friendly, 11 délek, 400m.

Namáhavá cesta vedoucí kouty, komíny a spárami.

8. Cesta „Bianchi – Carnati“

R. Bianchi, A. Carnati, 1990

Obtížnost: více úseků VII+, 1 místo A1, často VI až VII-, stanoviště i částečné mezijištění spity, k dojištění vklíněnce a friendly.

Cesta vedoucí většinou plotnami s pevnou skálou.

9. Denti del granito

I. Koller, D. Kuráň, 10. 7. 1994

Obtížnost: VIII-, A2, částečné zajištění spity. K dalšímu jištění skoby, sky hooks, vklíněnce a friendly, 12 délek, převýšení 400m.

Velmi obtížná cesta sledující po počátečních plotnách sérii koutů a spár.

Sestup

■ většinou cest je možno slanit,

■ od cesty č. 1, resp. cest č. 2 až 5, vede přímé slanění Z stěnou,

■ po dolezení dalších cest se nejprve sestoupí na západ a po polici následuje traverz k pilíři, od kterého následuje série slanění.

text a foto Jiří Novák

Více informací najdete v právě vydané knize **Bergell** od Jiřího Nováka.
Viz str. 67

No tohle!

Kuba Novák s Pavlem Urbánkem přetraverzovali stěnu Čertových skal u Lidečka. Byli první? Traverz má 4 délky a je asi za 7+/8-. Jak praví autoři: „Když si to dáte tam a zpět, je to přímo horizontální big-wall na Moravě.“ Největší obtíže vás čekají v plotně, kudy vede cesta *Depeche Mode* a v místech, kudy vede cesta *Jubilejní*. Při lezení se nabízí řada variant. Záleží jen na vaší hravosti.

Doporučujeme lézt ve všední dny, kdy je na skalách prázdno.

Po dlouhodobém obléhání

a mnoha pokusech vylezl 4.9.t.r. Martin Zedek (Mammut) cestu *Kašpárkův hrobeček 8b* v Moravském krasu. „Mezi“ pokusy ještě přidal *Pochybnou pověst 8a+* a *Bangladěš 8a+*.

foto: Pavel Kořán

Talung odolal

Expedice Talung 2004 (vedoucí Martin Otta, členové A. Čepelková, M. Holeček, T. Rinn, V. Pátek, J. Naňková, Z. Česenek, Z. Vraný) neuspěla ani při druhém po-

Talung, cesta Oldies

Jeden z nejlepších sportovních lezců planety si splnil svůj letošní cíl.

Vítězstvím v posledním závodě SP ve slovinské Kranji se stal Tomáš Mrázek vítězem Světového poháru v lezení na obtížnost v roce 2004. Ještě před odjezdem se nám Tomáš svěřil, že chce hlavně prodat vše, co v něm je. A jestli se mu to podaří, bude prý spokojen, nehledě na umístění. Vše ale dopadlo nejlépe jak jen mohlo. Gratulujeme!

Fred Rouhling

přešel další 9a! Cesta Mandala drive v d'Allonzier la Caille (Francie) začíná osmikrokovým boulderem za 8B+ a následuje dalších 26 lezeckých pohybů v obtížnosti 8b+. podle Freda je celá dvacetimetrová cesta poctivým 9a, které mu vzalo rok života. Celkově se jedná o čtvrtý Rouhlingův prvovýstup v takové obtížnosti. Krom toho už potvrdil své schopnosti i přelezem cesty Bain de sang (9a) z dílny Freda Nikola.

kusu o dva prvovýstupy alpským stylem v dosud neprostoupené severozápadní stěně této sedmitisícovky (7.349m) v blízkosti Kangchenjungy.

Oba směry – pilíř vedoucí z ledovce Yalung až na hlavní vrchol, a sněho-ledová stěna ústící do tzv. normální cesty západní stěnou, byly vymyšleny a započaty už při česko-slovenské expedici v roce 2002.

Výprava ve skromném stylu (bez spojení se světem, bez lékařů, výškových nosičů, kyslíku, letadel a helikoptér) se nejprve skoro týden zdržela v Káthmándú vyřizováním nezbytných formalit, pak už však pokračovala bez problémů. Tři dny cestovala autobusem na východ Nepálu do vesnice Tharpu, odkud pokračovala 9denním pochodem pod SZ stěnu Talungu, kde vybudovala ve výšce 5.250m základní tábor. Ačkoli oficiálně měla povolení jen na jednu cestu, hodlala působit

na hoře hned ve třech směrech, a to i přes překvapivě stálou přítomnost neobvykle odolného a sympatického styčného důstojníka v BC.

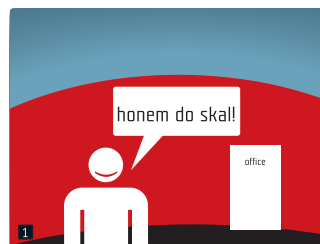
Členové expedice se nejprve aklimatizovali na normální cestě v západní stěně (tábor I. – 5.700m, tábor II. cca 6.200m) a vybudovali předsunutý tábor ABC pod pilířem (5.400m). Oproti předložku panovaly na hoře jiné podmínky, na jedné straně více obnažené skalní a ledové partie a na druhé místy hluboký navátý sníh a spousta viditelných i skrytých trhlin. Nad táborem II. bylo proto obtížnější najít cestu vzhůru na vrcholové plató.

Dvojice M. Otta a A. Čepelková se pak přesunula do ABC a ve dnech 18. – 20. 10. dosáhla alpským stylem na cestě v SZ stěně výšky cca 6.600m, kde jejich slibný postup na celý následující den zarazil silný vítr a neustálé sněhové lavinky. Další den se dvojka pro zdravotní problémy rozhodla výstup ukončit a během dvou dnů sestoupila normální cestou

Daniel Woods válí!

Patnáctiletý lezecký talent uspěl v boulderu *Circadian Rythm 8B+* (Poudre). Uvidíme, jaké výkony bude předvádět dnešní mladá generace za pár let. Dosáhlo lezení mezí daných stavbou lidského těla? Ještě ne? A dosáhne někdy?

do základního tábora. O den později (19.10.) nastoupil ke svému pokusu na pilíři tým Holeček-Rinn. Oproti pokusu P. Koloucha s A. Čepelkovou z předložského roku nenatraverzovali na pilíř ze sněhové výsypky zleva, ale zvolili elegantní cestu úzkým mixovým žlábkem v pravé části pilíře. Po 7 délkách krásného lezení vybudovali 1. bivač, ráno však Mára diagnostikoval počínající omrzliny nohou a dvojice musela sestoupit. Vašek Pátek měl v úmyslu vystoupit na vrchol normální cestou (2x pokus s Jitkou Naňkovou, třetí se Z. Česenkem, který po dobrodruž-

Oddělujte práci od lezení. Abonentí naši v tomto čísle dárek v podobě klíčenky.

né cestě dorazil za expedicí o 14 dní později). Dne 23.10. vystoupil sám od 2. tábora těsně pod vrchol Talung South do výšky cca 7.050m, odkud se však také vrátil kvůli nepříjemně silnému větru a hlavně hlubokému sněhu.

Už z dosavadního přehledu dobývání hory je zřejmé, že Talung patří k obtížně dosažitelným vrcholům. Podle polského průvodce oblasti, který zohledňuje i neoficiální pokusy o výstupy, končila většina pokusů ve výšce kolem 6.600m a výstup P. Koloucha normální cestou z r. 2002 je a stále zůstává teprve 3. výstupem vůbec. Jedním z důvodů je určitě zvláštní klima hory – buď je zataženo a sněží, nebo za jasného a mrazivého počasí fouká ze Sikkimu silný vítr zachycující se na hřebenu Kabru a Talungu. Letošní nepříznivé sněhové podmínky se projevily také množstvím padajících lavin.

Mladí optimisté ve výpravě prohlásili, že příště se do těchto končin vypraví jedině s helikoptérou – podobně jako Tomas Humar, který v době pobytu expedice podnikal z ledovce Yalung svůj perfektně organizačně připravený sólový výstup na Jannu. Čas strávený přístupem k hoře totiž odpoví-

dá spíše době britských objevitelů Himálaje, což sice někdy není na škodu, ale na samotné lezení pak mnoho času nezbývá.

Zklamání z neúspěchu je jistě veliké, ale úvaha o helikoptéře dává tušit, že pilíř určitě nedá někomu spát – a to je dobře, protože doopravdy stojí za vylezení. A těšit se lze koneckonců z úspěchu kolegů a kolegyně na Šiša Pangmě.

Alena Čepelková

Zrzaví slimáci Xlb. PP Xlc. Ostaš, Šikmá věž

Jednu z nejtěžších klasik u nás jsme rozdělali v roce 2001 s Karlem Hegrem. Jedná se o 18 metrů mírně převísleho lezení přes tři kruhy a stabilní hodiny. Pro přeлез je rozhodující skousnout pětimetrový boulder pod prvním kruhem po nekompromisních lištách a stiscích asi za 8A Fb a vydržet v silovém a dynamickém traverzu asi 2 metry nad kruhem. Pak už si jistě dokráčíte pro „top“, za který lze považovat i nadlezení třetího kruhu. Vzhledem k drtivému nástupu, který otevírá cestu k prvnímu kruhu, není velký rozdíl mezi AF a PP. Za těch pár týdnů, kdy se zprávy o cestě mezi lidmi roznesly, už se stačila projevit typicky

foto: Vašek Ambroz

česká lezecká povaha posledních let, namísto pokusů o přeлез dohady o čistotě stylu prvovýstupu a navržené klasifikaci. Věřte, že v obou bodech máme s Karlem čisté svědomí a klasifikace je navíc velmi opatrná.

Takže formality:

Se stavěním Karel Hegr a Petr Resch v roce 2001 (tímto stylem jsme nepovažovali cestu za hotovou, navíc po odlomení části malého hrotu v roce 2001 pod prvním kruhem je to spíš na dvojitě stavění).

1. AF VIII. 2004 Petr Resch ml. (Xlb nebo 10 UIAA)

1. PP 22. 9. 2004 Petr Resch ml. (Xlc nebo 10+ UIAA)

Cesta je hotová. Je krásná. Je vyzývavá. Už se v ní jen tak něco neulomí. Za deště dlouho suchá... a čeká..

Závěr skalkářské sezóny

s sebou přináší (nebo by alespoň měl přinášet) nejlepší formu. O tom, že se vrcholové skalní lezení ubírá směrem k OS přelezům, už před časem na stránkách Montany mluvil Tomáš Mrázek. Takže pár údajů:

Patxi Usobiaga se na posledním závodě SP v lezení na obtížnost připravoval ve velkém stylu. V oblasti Misja Peč (Slovinsko) přelezl OS stylem cestu *Millenium*, 8b+. Cesta byla v minulosti „onsajtována“ Ch. Bindhammerem a T. Mrázkem. Bylo to šesté Patxiho „onsajtnuté“ 8b+, z toho páté v tomto roce.

Vedle této zprávy poněkud bledne „pouhé“ 8b na OS (cesta *Karies* ve stejné oblasti), kte-

ré se podařilo Klemenu Becanovi. Ještě před pár lety by však i tento výkon vzbudil senzacii. Klemen ovšem nemá důvod k zášti, sám patří k nejlepším „onsajtérům“ na světě, a i on má na svém kontě 8b+ v OS stylu.

A když jsme u těch OS přelezů, pravděpodobně neúspěšnější je Yuji Hirayama, který v tomto stylu přelezl cestu *White Zornie Sc* (Baltzola, Španělsko). Cesta má několik přelezů a její obtížnost je potvrzena. „Nejtěžší bylo počkat na podmínky“, říká o svém úspěchu sympatický Japonec a dodává: „Tři dny jsem čekal, než se podmínky zdály optimální, a já si splnil největší úspěch této sezóny.“

Markus Bendler

přelezl volně cestu *Gwagus Maximus* (Schleierwasserfall, Rakousko) Navržená obtížnost: 9a. Cesta vede středem hlavního převisu a k volnému přelezu vybízelá spousty lezců po celých dlouhých 15 let.

Před nějakým časem

jste si mohli v Montaně přečíst o novém evropském lezeckém „objevu“ – ostrovu Kalymnos. Místo je to velmi populární – kde jinde byste dostali v hotelu zapůjčenou vrtačku a nýtý jenom za to, že vaše nová cesta bude v blízkosti hotelu – a tak se zde začal pořádat Kalymnos Rock Climbing Festival. Letošní druhý ročník kromě asi 500 horolezců navštívily takové lezecké hvězdy jako: Dave Graham, Liv Sansoz, Francois Legrand, Daniel Dulac

a Andrea Di Bari. Jestli se z tohoto setkání stane tradice, je to určitě zajímavý tip na trávení sychravých podzimních dnů.

Martin Stráník v Ospu

Čtrnáctiletý Martin (Saltic, Rajče), už skoro z Brna, to v Ospu pěkně rozjel. Na rozlez si dal cestu *Gospodar prstanov 7c+* na flash,

a pak to šlo jak po másle – Candrbál (*Mrtvaški ples*) 8b, PP, *Strta srca 8a+*, PP, *Pingvin 8a+*, PP, *Iglu 8a*, flash, *Chicquita 7c+/8a*, OS, *Oktoberfest 8a*, PP. Ani jeho starší bratr Štěpán nezůstal moc pozadu. Kluci, jen tak dál!

E.O.

Kulatý důvod k oslavě

má letos známý brněnský lezec Marek Žák specializující se na dobrodružné výstupy v obávaných pískovcových věžích, kterým dává přednost před malými zamešenými lištami Moravského krasu. Dovršená padesátka zavdávající důvod ke gratulacím se naštěstí netýká odžitých let, ale padesáti vylezených desítek na písku. Mezi Márovny nejtěžší cesty patří Život na Hraně na teplickou Hlásku, první volný přelez Srdcové záležitosti na Atol, nebo Vakuum na Falkenstein. Všechno klasicky, odspodu, OS nebo AF... Vše nejlepší do další padesátky přejí potměšilí kamarádi, ke kterým by se určitě připojila i manželka s rodinou...

Dai Kovamanda

přešel po několika dnech pokusů boulder *Dreamtime* (Cresciano, Švýcarsko). Poté, co kdosi „vylepšil“ chyty sekáním a drátěným kartáčem, je obtížnost přelezu sporná, měla by se ale pohybovat někde kolem 8B+/C.

Fred Rouhling

přešel další 9a! Cesta *Mandalaz drive* v d'Allonzier la Caille (Francie) začíná osmikrovým bouldrem za 8B+ a následuje dalších 26 lezeckých pohybů v obtížnosti

8b+. podle Freda je celá dvacetimetrová cesta poctivým 9a, které mu vzalo rok života. Celkově se jedná o čtvrtý Rouhlingův prvovýstup v takové obtížnosti. Krom toho už potvrdil své schopnosti i přelezem cesty *Bain de sang* (9a) z dílny Freda Nikola.

V roce 2004

si naše mistryně republiky 15letá Silvie Rajčová (Rajče, Triop) připsala na své konto celou řadu přelezů těžkých cest v různých skalních oblastech. Ve Sloupu v Moravském krasu přešla PP (pravděpodobně jako první žena) cestu *Bangladéš 8a+*. Další 8a se jí podařily (většinou na druhý po-

Cesta Corto 7c+/8a

kus) vylézt v Ospu (*Samsara, Corto 7c+/8a*) a v Georges du Tarn (*Arnaque.com, Little big boss*). Na OS vylezla ve Frankenjuře cestu *U52-Gunter Priem 7b+/c* a stylem Flash cestu *Manana 7c/c+* v Ospu. V příštím roce se chystá pokořit „Candrbál“ (*Mrtvaški ples 8b*) v Ospu.

S.R.

Autorem článku

Zub za Zub (M5, str. 14) je Tomáš Sobotka (Hudy Sport). Mylně jsme jej uvedli jenom jako autora fotografií. Za nepřesnost se omlouváme.

Klíčová tělka cesty
Zub za zub AF 9+ foto: T. Sobotka

Nová cesta na Cerro Torre!

13. listopadu ve 21.00 vystoupili Italové Salvaterra, Beltrami a Rossetti novou cestou ve východní stěně na Cerro Torre. Vzhledem k nepříznivým podmínkám v oblasti je zřejmé, že jde o úspěch. Výstup trval čtrnáct dní a na vrcholu stanuli všichni účastníci výpravy. 1.200 m dlouhá cesta je hodnocena jako: ED+8+/A3, 90'.

Gérôme Pouvreau

přešel v Saint Léger (Francie) starý projekt, který by měl být za 8c+. Cesta zatím nemá jméno. Ve Ste Victoire přešel technickou cestu *Audabe*, která by měla být rovněž za 8c+.

J. F. Beaulieu

z Kanady přešel v PP stylu starou hákovačku *La Zébrée* v oblasti Val David, Kanada. Pětadvacetimetrová spára byla poprvé přežena Alainem Hénautem v roce 1972 a ohodnocena jako A2. Sportovní přelez má navrženu obtížnost 8b+. PP přelez (volný přelez s předem umístěným jištěním) byl zatím víceméně nutností. Zakládat friendly či hexcentry z lezecké pozice je v takové obtížnosti velmi těžké. Beaulieu, jeden z nejsilnějších kanadských lezců, ale doufá, že natrénuje a pokusí se cestu přelézt s tím, že si bude všechna jištění postupně zakládat.

Nový světový rekord v dynamickém přesahu!

A na závěr jedna kuriozita. Stefan Hadfield skočil na oficiálních závodech 2,7 metru, čímž o 10 cm překonal starý rekord. A jak se skáče? Představte si stěnu o sklonu asi 20 stupňů, se dvěma madly a žebříčkem s identickými stupi. Stupů je záměrně více tak, aby si závodník mohl vybrat ten nejlepší, odpovídající jeho výšce a technice. Skáče se do pozitivního madla umístěného nad levou rukou. Ženský rekord má hodnotu 1,9 metru a již dva roky jej drží K. Schirmacherová. Závody získávají na popularitě, a asi nebude trvat dlouho, a bude se v nich pořádat pohárový závod. Aktuální zprávy o nejlepších skokanech na: <http://www.bendcrete.com/dynocomp/>

Zpracováno podle serverů:
www.climbing.com
www.digitalrock.de
www.8a.nu
www.planetmountain.com
www.webclimbing.com
www.klettern-magazin.de

Nescafé Boulder Square

A je za námi další svým způsobem revoluční závod v boulderingu.

Odehrál se 25.9.2004 v dolní části Václavského náměstí pod taktovkou BB klanu.

„Bébečku“ se opět podařilo posunout laťku lezeckých závodů o kousek dál a závod viděl rekordní počet diváků. Ten se dá pouze odhadovat, ale číslo je hooóódně přes tisíc.

Další unikum závodu bylo promítací plátno a stříhaný přímý přenos, z něhož poté vzniklo parádní video. Novinkou závodu byla navázaná spolupráce s firmou Pilka Kameny, která pro závod připravila tři nové laminátové profily, jež na pódiu dělaly společnost staré známé věži. Totálním převratem v historii MČR byla hodnota rozdáných cen přesahující částku

hraniční lezce a doufali v rozumnou účast.

Na startovní listině se objevilo 45 mužů a 16 žen, z toho dva Slováci, tři Slovenky a jeden Maďar.

Kvalifikační i finálové bouldry se začínaly na věži a poté se přecházelo k Pilka profilům.

Postup do finále si u holek bezchybně zajistila Saša Holková s Lenkou Trnkovou, které daly všechny bouldry na první pokus. Zuzce Čintálové utekly samé pětky o jediný pokus na zónu a poslední, která přešla všechny bouldry, byla Lucka Hrozová. Katarina Čintálová, Silva Nagypová, Kateřina Balcarová a Simča Uрманová zvládly čtyři topy a Lence Mičicové uteklo finále kvůli pokusům na zónu. Do finále se nepodávala ani Věra Kotasová, která

do poslední chvíle nebylo jasné, kdo zvítězí a kdo odfrčí na hlavní ceně – skútru Kentoya. Holky jsme v bouldrech nijak nešetřili a dostaly stejnou porci „kotlů“ jako kluci. Mezi dívkami se nejvíce topovalo na třetím bouldru, který všechny přeběhly na první pokus. Žádný top nepadl na jedničku a přešla ho pouze mimo soutěž lezoucí Silvie Rajfová. Máme se na co těšit, až tato slečna dosáhne věku, kdy už ji oficiálně uvidíme závodit. Dostí krutý byl i druhý boulder, který měl velmi těžký nástup a poté technické lezení. Na top si sáhla pouze Saša Holková a Silva Nagypová. Ve zbylých bouldrech to bylo vcelku vyrovnané a topů padlo víc. Celé finále už nedoprovázela hudba z cédeček, ale zkušený DJ Dioptric, který udržoval skvělou atmosféru. Finále chlapů rozběhl David Minařík, který proběhl prvním bouldrem a vůbec nechápal, že jde o finále. Ovšem hned se ukázalo, že boulder mu prostě sedl, protože ostatní už v něm docela bojovali. Přesto padlo nejvíce topů a kluci se pořádně rozeřádili na to, co je čekalo v druhém bouldru, kde už padly pouze dva topy – Jirous Přibil a Csaba Komondi. Hodně blízko k topu měl Tomáš Stejskal. Boulder číslo tři měl krutý nástup, silový

120.000Kč, kde hlavním lákadlem byl skútr od firmy Kentoya. Obří střecha, světla, hudba, bary, Bouldershop – to vše již patří ke starému zaběhnutému stylu. Nudné přestavby bouldrů, které provázejí každé závody, byly vyplněny exhibicí českých mistrů v break dance, hakisaku a beat boxu. Myslíme, že pro mnohé to byla super podívaná a nadšení diváků to dokazovalo.

Protože jsme se obávali příliš velké účasti závodníků a nedodržení pevně stanoveného konce závodu, nekontaktovali jsme za-

bojovala s rodícím se novým lezcem. Bezchybný průchod do finále mužů měl pouze Jirous Přibil. Bouldry bohužel moc nesesly favoritům Petrovi Reschovi, Rostovi Štefánkovi a do finále se neprobojovali. Naopak velké překvapení finále byl Hovadus Maximus Majkl, který zalezl parádně a finále si pak ve velkém stylu užíval. Dokonce postupoval z desátého místa! Ve finále se ocitli i dva Slováci – Juraj Repčík, Tomáš Stejskal a jeden Maďar – Csaba Komondi.

Po představení závodníků se rozpoutal nádherný závod, kdy

střed a těžký nášlap na strukturu. Na top si šáhli Jan Zbranek, Juraj Repčík a Jakub Hlaváček. Čtvrtý boulder nabídl technickou lahůdku z dílny Andrejka Chrastiny. Topy opět tři – Jan Zbranek, David Minařík a Ondra Beneš. Ondra jasně ukázal, proč je jedním z nejlepších českých lezců na písku. Pátý boulder byl „nepobratelný“ a zatopoval pouze malý-velký Radovan Souček, který ukázal svou nadprůměrnou sílu v prstech.

Jak to dopadlo už jistě většina z vás ví... Na skútru si odřičel mistr České republiky 2004 Honza Zbranek, který si musel ještě dolézt pro klíčky a mistryň České republiky pro rok 2004 se stala Saša Holková.

Největší poděkování patří firmě Nescafé. Především díky trpělivosti představitelů této firmy mohl takový závod vzniknout.

Další partneři: Mammut, Rock Pillars, Ocún.

Závod proběhl pod záštitou primátora hlavního města Prahy a ČHS.

Speciální dík: Lenčákovi

Jelikož se neustále snažíme závody vypilovat k dokonalosti a stále hledáme hranice konečného vyladění, rozhodli jsme se, že na příští závody se závodníci budou registrovat předem, abychom do minutky mohli napláňovat časový harmonogram závodu.

V roce 2005 se těšte na dva závody z dílny BB. Jeden se odehraje v hale, druhý opět na „Václavském Václaváku“. Tak se těšte!

foto ← Vašek Malina
↑ Dana Paulová

Evropský pohár mládeže

■ Veliko Tarnovo 2004

■ 21.–22.8. 2004

Tento závod byl překvapením už od samého začátku a mile nás překvapoval až do konce. Trošku byl problém v tom, že tento závod zařadili pořadatelé do kalendáře až v průběhu sezóny, a tudíž jsme s ním při sestavování rozpočtu vůbec nepočítali. Naštěstí se nám vše podařilo vyřešit a výsledky našich závodníků nakonec i mile překvapily – vzhledem k tomu, že jsme tam jeli auty a celých dvacet hodin. V nejstarších juniorech nás reprezentoval Petr Caha – 14. místo, a Honza Zbranek, který se již tradičně umísťuje ve finále – 8. místo. V juniorkách nám

největší radost udělala Kristýna Ondrová, která maximálně využila absence favoritky a skončila na 2. místě. V kategorii A chlapci nás reprezentoval Milan Sládeček – 11. místo. Do finále se pak dostali Štěpán Stráňák, 7. místo, a hned před ním Jakub Volf na 6. místě. V kategorii B chlapci nám už pravidelně dělá radost Martin Stráňák, pro kterého 2. místo není nic nového a tak mu držíme palce pro nejlepší umístění v dalších závodech. V kategorii B dívky jsme měli Terezu Čermákovou, 10. místo a její sestru Annu, 6. místo. Horkým želičkem v ohni pak byla Silva Rajfová, která ne-

nechala nic náhodě a dolezla si pro první místo.

Tak jako loni jsme chtěli zavřít závody i úspěchy na místních

Juniorské mistrovství světa

■ Edinburgh 2004
■ 10.–12.9.2004

Díky velmi dobrým výsledkům na předcházejícím závodě EYC se naše reprezentace rozrostla na dvanáct reprezentantů. Díky pořadatelům mohli na Internetu, zejména rodiče, sledovat závody v on-line video přenosu. Což si pochvaloval zejména Pavel, který bohužel musel zůstat doma. Závod se konal na naše poměry v neuvěřitelné hale. Jednoduše řečeno zastřešili půlku lomu, kde postavili až dvacetimetrové umělé stěny a spoustu boulderingových bloků. Navíc je tu i budova, kde je vše, nač si jen vzpomenete. Restaurace, lezecký obchod, posilovna a několik dalších tělocvičen.

Naši reprezentanti se velmi dobře umístili v závodech na rych-

skalách, ale horké letní teploty nám jasně naznačily, že z toho nic nebude.

věřili a drželi palce. Prošel až do finálových kol celkem bez problému, ale malá chyba ho do velkého finále už nepustila. Malé finále už nepustil a vybojoval vynikající 3. místo.

Reprezentanti na obtížnost v první den závodu nenechali nic náhodě a postoupili z kvalifikace do semifinále, jen Milanu Sládečkovi se moc nedařilo a skončil na 52. místě. Semifinálová kola už tak velkorysá nebyla a do finále postula jen dvě naše želízka v ohni. V kategorii juniorů si den smůly vybral Honza Zbranek, kterému vypadly nohy při výměně – 16. místo, přičemž podle nás na finále rozhodně měl. V juniorkách jsme měli Kristýnu Ondrovou, která dolezla na pěkné 26. místo. V kategorii A chlapci jsme pak s Milanem Sládečkem měli Štěpána Stránka, který zalezl naprosto bez chyby a ukázal, co v něm momentálně je – 21. místo. Jakub Volf, u kterého jsme též doufali ve finále, si stejně jako Honza vybral den „S“ a v rozhodujících partiích zapomněl na klíčový chyt za hranou, 17. místo. V dívkách A jsme měli Elišku Karešovou, která si dolezla pro krásné 37. místo a Lucii Hrozovou, jež nám udělala velikou radost a zopakovala umístění z rychlosti, tedy 9. místo. Jen škoda, že to je nepostupující místo do finále. V neděli bylo na programu zmíněné finále s našimi tajnými favority. V kategorii B chlapci to byl Martin Stráník. Věřili jsme v bednu, ale závěrečná partie byla už jen boulder za bouldrem a Martinovi při výměně ustřílela noha a skončil sice na nepopulárním, ale i tak výborném 4. místě. V dívkách B jsme pak měli Silvu Rajfovou, která měla nelehký úkol, obhájit titul z loňského roku. Bohužel se nezadařilo a musela se (v uvozovkách) spokojit s třetím místem. Což je i tak úžasný výkon.

Naším reprezentantům proto musíme pogratulovat.

Juniorská reprezentace a mezinárodní závody

Naši reprezentaci ještě čeká finálový závod Evropského poháru mládeže na konci listopadu v Kranji, který završí celou sezónu. Zajímavý bude příští rok, kdy u nás v Brně na Rajčeti chceme hostit závod Evropského poháru mládeže. Dalším zajímavým momentem bude jistě Juniorské mi-

strovství světa, které se bude konat pro nás v trochu exotickém Pekingu v Číně.

text Dan Kadlec

V minulém čísle jsme přinesli krátkou zprávu o závodech v Edinburghu, kde jsme mylně uvedli, že Eliška Karešová skončila na 5.–8. místě, když tato skončila pátá. Čtenářům i Elišce se omlouváme. redakce

BRENDY 2004 – Survival mládeže

Letošní šestý ročník Survivalu mládeže BRENDY 04 probíhal ve znamení boje s počasím. Předpověď pěkného počasí se týden před závodem dramaticky změnila a začal zápas o suché skály – naštěstí většina lezeckých cest byla mírně převislá a také igelitové plachty z minulých ročníků byly připravené. Organizátoři se mohli navíc utěšovat předpokládaným vyšším vodním stavem pro kanoistický sjezd na potokořičce Metuji. Rovněž od léta připravené trasy pro MTBO a orient. běh mohlo narušit snad jen zemětřesení (i když jeden kamenný mostík se zřítíl – naštěstí již před závodem – a doufejme, že stářím).

Další obavy byly z účasti dětských závodníků. Naštěstí outdoorové děti mají asi i outdoorové rodiče (nebo krkavčí) a organizátoři čekali příjemný šok. Osmdesát letošních závodníků z celé republiky se dokonce velmi přiblížilo loňské rekordní účasti 46 dvojic.

Krakonoš a ostatní sudetští bohové se však slitovali a večer před závodem ustaly i drobné přeháňky. Celý den závodu, přestože bylo zataženo, nespada ani kapka a pouze zpozdilý poslední hlídka popohnala z vody do cíle další voda, tentokrát seshora. A na vyhlášený výsledků a rozdílení cen (mimořádně cenu obdrželi všichni přeživší) se nám dokonce rozjasnilo (doufám, že všem).

Co to však závodníci vlastně přejíli (podotýkám, že všichni). Hlavně asi 30 km orientační jízdy terémem na kole podle turist. mapy, dále vložený asi tříkilometrový orient. běh (5 kontrol), čtyři lezecké cesty (cca 4 – 6 UIAA) plus zapeklité lanové lávky s rekordně dlouhou lanovkou (však zde byly také nejdelší „čekačky“) a před závěrečným cyklodojez-

dem ještě 3 km vody s velmi originálními jezíčky (WWI+).

Potěšující je, že i při účasti mnoha nováčků a začátečníků nedošlo ani k odřenině. Nebylo také nutné žádnou dvojici hledat. Vrtulník mohl tudíž zůstat v klidu na zemi.

Je nutno také upřímně poděkovat sponzorům (Salewa, Salitic, Lanex a mnoha dalším) za hodnotné sportovní ceny, které si účastníci plnou měrou zasloužili. Škoda jen, že nepokračovala úspěšná spolupráce s Hudy sportem – mohlo být ještě víc dětské radosti. Velký dík patří také partě organizátorů z Yetti clubu Trutnov, mnoho z nich zaživalo tuto zkušenost první. Tento závod by se také nemohl uskutečnit bez finanční pomoci Krajského úřadu Královéhradeckého kraje, České asociace extrémních sportů a Českého horolezeckého svazu.

Doufejme, že se nám závody tohoto typu podaří udržovat při životě a budou i nadále rozvíjet všestrannost našich mladých lezců a lezkyň.

Na závěr ještě přehled vítězů:

kat. A: Gaborčáková, Liebichová (Y.C.Trutnov)
kat. B–dív.: Koloouchová, Bímová (HOM Praha)
kat. B–chl.: Kremla, Fanta (HOM Alpin Praha)
kat. C–dív.: Hančová, Pecenová (Y.C. Trutnov)
kat. C–chl.: Procházková, Štourač (HOM Praha)
kat. S: Skalická, Kádrlová (Y.C. Trutnov)
kat. D: Kroutilová, Petřeček (SK SP Kylešovice)

Za Yetti club Trutnov

text Martin Macek

Zdatný jistič

lost, kde se všichni dostali do finálového pavouka. V kategorii A dívky Lucka Hrozová však bohužel neprošla prvním sítím a skončila na výborném 9. místě. Eliška Karešová do dalšího kola postoupila, ale finálová kola už pro ni tentokrát místo neměla a skončila tak na výborném 5. místě. Naším favoritem v kategorii A chlapci pak byl Libor Hroza, kterému jsme velmi

Doslova na poslední chvíli se nám do tohoto čísla podařilo dát pár fotografií ze závodů SP v Brně (12.-13.1.1.).

Více informací najdete v příštím čísle.

závody

Tomáš Mražek, SP Brno, 2. místo foto: Petr Plechowicz

Maja Vidmar, SP Brno, 3. místo foto: Petr Plechowicz

SP Brno foto: Václav Malina

SP Brno foto: Václav Malina

Předplatné Montany na r. 2005

Do neuvěřitelného 16. roku života vstupuje nejdéle vycházející český horolezecký časopis s optimismem a zvýšením ceny za výtisk na 60 Kč a s ročním předplatným 350 Kč. S nikým se život nemazlí, to známe všichni.

Výhodou abonmá je bezstarostný přísun časopisu a navíc milé překvapení během roku. Neřekneme, i když víme! Takže jak na to.

■ **Přes internet** je předplacení Montany nejjednodušší, nejrychlejší a nejlevnější. Stačí otevřít stránky www.montana.cz nebo www.horokupectvi.cz. V obou případech tam najdete políčko „Předplatné Montany 2005“, kliknete na ně a dál vás program snadno dovede až k úspěšné platbě. Rozhodně se však nepokoušejte jej vylepšovat. Nepotřebujete znát žádné montanačké číslo, variabilní symbol atd.

■ **Příložená složenká A** je druhou možností platby za celoroční dodávku Montany do bytu. Stačí v ní vyplnit jméno, adresu a vaše montanačké číslo (najdete je na každé zásilce Montany nad vaší adresou) jako variabilní symbol. Pokud je nevíte, stačí na složenkou do Variabilního symbolu napsat 123, umíme si s tím poradit. Samozřejmě můžete složenkou použít i k bezhotovostní platbě z účtu, **ale v tom případě na ní nesmí chybět vaše montanačké číslo!**

■ **Poštovní poukázka typu C** všechno jistí! Čitelně vyplněnou poukázkou pošlete z pošty 350 Kč na adresu: Montana, Moravské náměstí 13, 602 00 Brno. Do rubriky „Zpráva pro příjemce“ napište Montana 2005 – a je to! Metoda zcela spolehlivá a neprůstředlná.

■ **Slovenští čtenáři** si mohou Montanu předplatit jenom přes internet – pouze tak mohou platit ve Sk. Cena předplatného se automaticky přepočítává podle aktuálního kurzu. Platbu lze provést jak převodem z účtu, tak složenkou typu H.

Jinak je možné si zajistit Montanu u bratislavské firmy ABOPRESS, tel.: 0244458821, 44442773, 44458816.

První číslo Montany příštího roku vyjde 14. 2. 2005.

Pokud ji nedostanete do konce měsíce, okamžitě nám to oznamte telefonicky nebo faxem: 541 243 333, e-mail: montana@montana.cz.

Chybu rychle napravíme!

Slovenským abonentům

Montana v roce 2005

Upozorňujeme, že nejlepším a nejlevnějším způsobem, jak si zajistit pravidelné zaslání Montany po celý následující rok, je možnost předplatit si ji přes Internet. Podrobný návod najdete na www.horokupectvi.cz. Jenom tak totiž zaplatíte (v aktuálním kurzu) tolik co čeští předplatitelé. Jakýkoliv jiný způsob zaměstnává distribuční firmy a je tudíž dražší.

redakce

hovory z montany

Tak, a jste na poslední, osmdesáté, straně.

Před sebou mám papírek, na kterém je několik poznámek. Takže zkusím teď ve stručnosti v souvislých větách napsat vše, co mám na srdci.

Na začátek prozradím jedno tajemství. Celá tahle Montana je vlastně „generálkou“. Příští rok vyjde sté číslo, což bude důvod k oslavě. Jak to celé dopadne se ale dozvíte až za rok.

Další poznámka se týká Martina Čermáka a jeho nevěrohodných výstupů. Nabídl jsem mu půjčení kamery a slíbili jsme, že vás budeme informovat o výsledku. 20. 7. mi od Martina přišla tato SMS: „Ahoj Tomasi, pujceni kamery musi na cas pockat, protoze mam horecky a bolesti kloubu. Mozna borelioza, cekam na vysledky.“ Od té doby se nám Martin už neozval. Před chvílí jsem proto napsal na server 8a.nu, že prosím o stažení všech uveřejněných výstupů M.Č. z jejich serveru, protože je to ostuda vůči všem těm, kteří zde pravdivě prezentují své výkony. Nabídl jsem, že ochotně poskytneme bližší informace. Doufám, že žádosti vyhová. Více asi nemá smysl se k tomu vracet.

Dál musím napsat pár řádků o Rostovi Tomancovi a jeho Kobře za 8c. Má to těžké. Nacvičil těžkou cestu, uspěl v ní, a chce se o svou radost podělit s ostatními. Už teď slyším všechny ty, kteří se nad jeho článkem budou pošklebovat. Osobně si myslím, že i takový článek má v Montaně místo. Na přiměřeném místě a v přiměřeném rozsahu. Původně jsme s Rostou probírali, zda by neměl mít článek jinou formu, třeba by mohla napsat pár řádků jeho žena (například o tom, jak muž stále někam odjíždí, není doma a vrací se celý zničený), nebo některý z jističů. Prostě takový „pohled odjinud“. Rosta se ale rozhodl pro, takříkajíc, pro sebe typický styl, který mu při psaní sedne asi nejvíce. A my jeho volbu respektujeme. Než začnete R.T. soudit, uvědomte si, prosím, že na Mistrovství ČR skončil na 10. místě.

Předchozí odstavce platí obecně. Je mnoho lezeckých výkonů, o nichž informují sami zúčastnění. Oddělujeme formu od obsahu!

A na co se můžete těšit příště? Asi před hodinou jsem se dozvěděl, že závody v Kranji dopadly pro našeho šampióna ve sportovním lezení dobře a Tomáš Mrázek vyhrál Světový pohár! Rádi bychom proto uveřejnili pár jeho postřehů. Dále se dočkáte článku o dalším přelezu cesty „Des Kaisers neue Kleider“ (Wilder Kaiser, Rakousko), krátká zpráva ze stěny Trollů... a vůbec, víc nepovím!

Papírek s poznámkami je celý poškrtnutý. Za chvíli bude půlnoc. Je neděle, 21. listopadu. V den, kdy píšete tyto řádky, začalo v Brně konečně sněžit. Tak ať se nám – alespoň na horách - letošní zima vydaří!

Tomáš Roubal

ČASOPIS PRO HOROLEZCE
SKIALPINISTY A SKALKAŘE

6/04
(č. 94)

ročník XV
(Hotejl XXXVIII)

Vydavatelství a redakce:
Moravské náměstí 13, 602 00 Brno

www.montana.cz
www.horokupectvi.cz

Horolezectví je nebezpečný sport a redakce nezodpovídá za škody na zdraví a majetku vzniklé při jeho provozování.

Posílejte jen obrázky naskenované profesionálními studii. V opačném případě pošlete rovnou předlohu (dia, foto).

Prosíme autory, aby uvedli celé jméno i kamennou adresu.

Vydavatel:
Jiří Růžička
tel.: 541 243 333
e-mail: montana@montana.cz

Šéfredaktor:
Tomáš Roubal
tel.: 541 243 333
e-mail: roubal@montana.cz

Sekretariát:
Radim Výrubek
tel.: 532 163 627
e-mail: vyrubek@d-net.cz

Externí redaktor:
Vladimír Procházka
Vzdušná 10, 460 01 Liberec 1

Stálí spolupracovníci:
Vilém Pavelka, Jiří Novák,
Petr Piechowicz, Vladimír Slouka,
Rostislav Tomanec, Yhu Abuwa
Jazyková korektura:
Pavel Bubla

Grafická úprava a sazba:
Martina Petrová
petrova.m@worldonline.cz

© autoři článků

Za věcnou správnost příspěvků zodpovídají jednotliví autoři.

Autorem nevyžádané rukopisy a fotografie nevracíme.

Redakce si vyhrazuje právo zveřejnit publikované články na Internetu.

Tisk: Moravská typografie Brno
Vychází 6x ročně
cena výtisku 60 Kč,
roční předplatné 350 Kč

ISSN 1212-7957

Registrováno MK ČR pod číslem
E5208 ze dne 6.4.1990. MÍČ: 46913.

Bankovní spojení:
ČS, a.s. č.ú. 1345370319
kód banky: 0800
název účtu: Jiří Růžička

Distribuce v ČR:
společnosti holdingu PNS, a.s.,
Mediaprint & KAPA, s.r.o.

Distribuce na Slovensku:
Mediaprint – Kapa Pressegrasso, a.s.
oddelenie inej formy predaja
P.O.BOX 183, 830 00 Bratislava
tel.: 02/44458821, 44442773,
44458816

Příští číslo vyjde 14. 2. 2005

Redakční
uzávěrka
č. 1/05
je 7. 1. 2005